

I 11102

1968

ALMANAHUL TURISTIC

OFICIUL
NAȚIONAL
DE
TURISM

I 11102

BIBLIOTECA COMUNALĂ
SIBIU

-- DEC 2014

• ALMANAHUL • TURISTIC •
1968
• ALMANAHUL • TURISTIC •
ALMANAHUL • TURISTIC •

9497 ✓

Date importante

24 ianuarie 1859
ianuarie — februarie

31—23 februarie

6 martie 1945

7—9 martie 1966

8 martie

21 martie 1922

31 martie

22 aprilie 1870

1 mai

2 mai

5 mai

8 mai 1921

9 mai 1877

9 mai 1945

15 mai

1 iunie

2 iunie

9 iunie

11 iunie

19—24 iulie 1965

15 august

21 august 1965

23 august 1944

6 octombrie

25 octombrie

7 noiembrie 1917

28 noiembrie 1820

1 decembrie

13 decembrie

30 decembrie 1947

- Unirea Principatelor române
- Se împlinesc 35 de ani de la eroicele lupte ale muncitorilor cefești și petroliști, conduse de P.C.R. (1933)
- Se împlinesc 20 de ani de la Congresul al VI-lea al P.C.R., care a realizat unitatea deplină politică, ideologică și organizatorică a clasei muncitoare (1948)
- A fost instaurat guvernul democratic în frunte cu dr. Petru Groza.
- A avut loc Congresul de constituire a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.
- Ziua internațională a femeii
- Crearea de către P.C.R. a organizației comuniste de tineret din România, U.T.C.
- Se împlinesc 75 de ani de la constituirea Partidului social-democrat al muncitorilor din România (1893).
- S-a născut V.I. Lenin
- Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc.
- Ziua tineretului din Republica Socialistă România
- Se împlinesc 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx⁽¹⁸¹⁸⁾
- Crearea Partidului Comunist Român
- Proclamarea independenței de stat a României
- Capitulara Germaniei hitleriste. „Ziua Victoriei”
- Se împlinesc 120 de ani de la istorica adunare de pe Cîmpia Libertății din Blaj (1848)
- Ziua internațională pentru apărarea copilului
- Ziua pionierului din Republica Socialistă România
- Se împlinesc 120 de ani de la adoptarea proclamației de la Islaz, care a marcat începutul revoluției în Țara Românească (1848)
- Se împlinesc 20 de ani de când Marea Adunare Națională a votat legea naționalizării principalelor mijloace de producție din industrie (1948).
- Au avut loc lucrările Congresului al IX-lea al P.C.R.
- Ziua presei române.
- Marea Adunare Națională a adoptat Constituția Republicii Socialiste România.
- Ziua eliberării României de sub jugul fascist.
- Ziua recoltei
- Ziua Forțelor armate ale Republicii Socialiste România.
- Ziua Marii Revoluții Socialiste din Octombrie
- S-a născut Friedrich Engels.
- Se împlinesc 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România (1918)
- Se împlinesc 50 de ani de la sîngeroasa reprimare, în Piața Teatrului Național, a demonstrației muncitorești din capitală (1918)
- Abolirea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române. La 21 august 1965, țara noastră a devenit Republica Socialistă România.

TRĂIASCĂ
REPUBLICA
SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Ianuarie

L 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 M 3 10 17 24 31
 J 4 11 18 25
 V 5 12 19 26
 S 6 13 20 27
 D 7 14 21 28

Februarie

5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23
 3 10 17 24
 4 11 18 25

Martie

4 11 18 25
 5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23 30
 3 10 17 24 31

Aprilie

L 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 M 3 10 17 24
 J 4 11 18 25
 V 5 12 19 26
 S 6 13 20 27
 D 7 14 21 28

Mai

6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23 30
 3 10 17 24 31
 4 11 18 25
 5 12 19 26

Iunie

3 10 17 24
 4 11 18 25
 5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23 30

Iulie

L 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 M 3 10 17 24 31
 J 4 11 18 25
 V 5 12 19 26
 S 6 13 20 27
 D 7 14 21 28

August

5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23 30
 3 10 17 24 31
 4 11 18 25

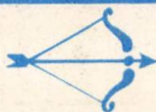
Septembrie

2 9 16 23 30
 3 10 17 24
 4 11 18 25
 5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29

Octombrie

L 7 14 21 28
 M 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 J 3 10 17 24 31
 V 4 11 18 25
 S 5 12 19 26
 D 6 13 20 27

Noiembrie

4 11 18 25
 5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29
 2 9 16 23 30
 3 10 17 24

Decembrie

2 9 16 23 30
 3 10 17 24 31
 4 11 18 25
 5 12 19 26
 6 13 20 27
 7 14 21 28
 1 8 15 22 29

TURISM LA DATE FIXE

Atragem atenția cititorilor noștri asupra faptului că anumite obiective turistice trebuie cercetate la date fixe, precum sînt cele descrise mai jos.

LA ÎNCEPUTUL LUNII MAI au loc tradiționalele reuniuni denumite „Sîmbra oilor”, în satele Maramureșului și Îndeosebi în cele din „Tara Oasului” (Certeze, Moiseni, Voinesti, Giulești etc), precum și în orașul Negrești.

La București se ține tradiționalul „Tîrgul Moșilor”, pe același loc aflat odinioară în „Tîrgul de afară”, azi lîngă Halele Obor.

Măști din Tirpești, Tg. Neamț

Sîmbra oilor

ÎN LUNILE MAI-IUNIE SE VIZITEAZĂ:

Poenile cu narcise, care înfloresc pe rînd, după altitudinea respectivă: Negrești (35 km de la Pitești, pe șoseaua spre Videle, în lunca riului Dimbovici); Ciocrlău, lîngă Tirgu Jiu; Dumbrava Vadului, la poalele munților Făgăraș (aici are loc tradiționala „Sărbătoarea narciselor”, în cea mai apropiată duminică de 15 mai, la care se organizează excursii de către O.N.T.); Intregalde (în Munții Apuseni) 38 km de la nodul de cale ferată Teiuș, — sau de la Aiud prin com. Valea Birnei (75 km); pe coasta de apus a muntelui Negrișoara (1366 m), aflat în apropiere de faimoasele „Detunate”, din M. Apuseni (pentru îndrumări vezi articolul de la pag. 77)

Pădurea de liliac (20 ha) de la Ponoare (53 km de la Turnu-Severin, 48 km de la Tg. Jiu, 6 km spre miazăzi de Baia de Aramă), unde între 10—20 mai au loc festivaluri folclorice, pe mai multe estrade, la care se organizează de asemenea excursii de către O.N.T.

LA 24 Iunie începe „Tîrgul Drăgaia” de la Buzău, cu manifestări culturale, în deosebi folclorice.

ÎN CEA MAI APROPIATĂ DUMINICĂ DE 20 IULIE se ține „Tîrgul de fete” pe muntele Găina (drumul forestier ce începe la Hălmașiu, suie pînă sub vîrfurile muntelui Găina, scurtînd vechiul drum cu peste 6 km de urcuș) străvechi obicei, cea mai mare nedeie din țară, de mare însemnătate folclorică.

Tîrg pe muntele Găina

ÎN ZILELE DE 5—5 IULIE se ține nedeie în curtea bisericii din com. Damasnea, pe D.N. 6 la 21 km spre miază-noapte de Mehadia (stația c.f.r. Damasnea-Cornea, pe linia 100; București — Timișoara).

ÎN ZILELE DE 8—9 IULIE se ține nedeie în com. Milișăuți, la 5 km din D.N. 2, pe drumul spre Rădăuți (stația c.f.r. Milișăuți, pe linia 500; București—Suceava—Vicșani).

LA 6 OCT. se sărbătorește „Ziua Recoltei”, cu care prilej în capitală se deschide tîrgul și parcul de distracții de la Halele Obor, iar în toată țara au loc manifestări culturale-folclorice, expoziții și tîrguri de produse agricole.

ÎNTRU 24 DECEMBRIE — 6 IANUARIE, cu prilejul sărbătorilor de iarnă, se desfășoară în întreaga țară vechi manifestări folclorice tradiționale (colinde, irozii, capra, plugușorul, steaua ș.a.).

Capra

BILANT RODNIC

Trăim în epoca unor mari prefaceri sociale, epocă fără precedent în istoria lumii; sîntem contemporanii trecerii de la alunecarea lină a trăsurii la vitezele supersonice; înregistrăm într-o zi atîtea evenimente cît ar fi putut umple străbunilor noștri o jumătate de viață. Secolul ritmurilor accelerate, trepidante, a adus însă pe prim plan, făcînd imperios necesară, destinderea omului, deconectarea, odihna, dar nu odihna pasivă, de șez-long, ci, în conformitate cu caracteristica epocii, odihna activă — sportul și, mai cu seamă, drumeția. Călătoria a fost, întotdeauna, un mijloc eficace de cunoaștere și o necontestată modalitate de recreere instructivă. Dar nici o dată mișcarea drumeților nu a înregistrat, ca astăzi, zeci de milioane de amatori, statornicind, dînd fond precis unei noi preocupări umane, creînd instituții, organizații, o industrie aparte, puse toate sub semnul magicului TURISM.

Parte integrantă a preocupărilor majore ale omenirii, turismul a primit o înaltă atestare oficială, prin hotărîrea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite de a declara anul 1967, „An internațional al turismului”. Inițiativa — printre ai cărei autori a fost, după cum se știe, și țara noastră — a urmărit sprijinirea dezvoltării turismului atît pe plan intern cît și internațional, pornind de la realitatea că mișcarea turistică este de natură să ajute nu numai omului, ca individ, dar și omenirii, prin cunoașterea reciprocă, întărirea relațiilor prietenești, dezvoltarea unui climat pacific. În ceea ce ne privește, o asemenea concepție a izvorât direct din politica partidului nostru care, la al IX-lea Congres, a susținut ideea amplificării mișcării turistice, idee materializată în importante măsuri prevăzute de actualul plan cincinal a se lua, în scopul creșterii bazei materiale a turismului și dezvoltării mișcării turistice interne și internaționale.

La încheierea Anului Internațional al Turismului — etapă importantă în realizarea unor sarcini concrete, de primă urgență — putem aprecia drept satisfăcător bilanțul activității factorilor chemați să răspundă directivelor.

În vederea asigurării unei bune desfășurări a activității turistice în anul 1967, a fost reorganizat Oficiul Național de Turism al Republicii Socialiste România, ca organ central de stat și s-au înființat Consiliile regionale ale turismului, menite să coordoneze activitatea turistică pe plan local. A luat ființă, tot în acest an, Automobil-Clubul Român, în scopul asigurării celor mai prielnice condiții de drumeție turiștilor automobiliști.

În ceea ce privește baza materială a turismului, semnalăm darea în circuit, în 1967, a unor noi spații de cazare cu cca 8.500 de locuri; în felul acesta, fondul național de locuințe pentru turiști se ridică la 127.000 de locuri, fără a adăuga la această cifră și cele 37.000 de locuri — cu 10.000 mai mult decît prevăzusem — spațiu pus la dispoziție de populația orașelor și satelor noastre. S-au construit noi hoteluri, mai multe zeci de camping-uri, moteluri, locuri de popas și alte complexe turistice; multe din ele, mai ales hanurile, poartă mai departe tradiția unor construcții specific românești, atît prin stil arhitectonic, cît și prin decorație interioară, mobilier, mod de servire etc.

Urmare directă a acestei realități, precum și a creșterii continue a volumului și calității muncii propagandistice privind frumusețile și valorile artistice ale țării noastre, s-a înregistrat o simțitoare sporire a numărului de turiști pe rețeaua internă. În anul 1967 au fost organizate programe turistice complete (Turul României, circuite tematice), menite să pună în valoare, complex, bogățiile turistice ale României. Este de subliniat și faptul că, față de 100.000 de turiști străini în 1960, în anul 1967 au vizitat România mai mult de 1.200.000 de oaspeți din străinătate. O analiză de ansamblu ne duce la concluzia că circulația turistică a crescut cu 28% — față de ritmul mediu mondial de 12% anual — în timp ce legăturile noastre pe plan internațional sînt astăzi frecvente cu peste 300 de agenții de voiaj de pe aproape toate continentele.

În urma noilor investiții, planificate în actualul cincinal, pînă în 1970 numărul locurilor de cazare puse la dispoziția turiștilor va crește cu 52.500, adică dublu față de existentul din 1965. Parte din construcțiile prevăzute s-au făcut, unele sînt în curs de realizare, altora li se pun fundațiile. Încă în 1968 vor intra în circuit noi hoteluri, moteluri, hanuri, campinguri și cabane. Pînă în 1970, numai pe litoralul Mării Negre se vor construi noi complexe hoteliere cu o capacitate de cca 20.000 de locuri, bungalow-uri cu cca 10.000 de locuri și camping-uri pentru încă 10.000 de turiști. La Mamaia și Mangalia Nord sînt deja în lucru noi hoteluri și unități anexe care-și vor primi oaspeții în vîră anului acesta.

Paralel cu creșterea bazei materiale a turismului, se iau în continuare măsuri de ușurare a accesului la principalele obiective turistice din țară (se modernizează drumuri, se construiesc teleferice, se marchează poteci de munte), prind viață inițiative menite să crească mai departe nivelul serviciilor oferite la locurile de cazare și în restaurante. În principalele orașe ale țării și pe șoselele de mare circulație turistică, se vor deschide noi unități de servire, menite să devină popasuri plăcute, recreative, pentru drumeți.

Un rol principal în dezvoltarea gustului de călătorie și organizarea acestuia revine Oficiul Național de Turism. Prin agențiile și filialele sale din întreaga țară, O.N.T. va organiza în 1968 noi excursii și programe turistice pe trasee inedite, la prețuri convenabile, urmărind îndeaproape valoarea instructivă și buna lor organizare. Se va pune un accent în plus pe popularizarea obiectivelor turistice mai puțin cunoscute, printre care un loc aparte îl vor avea punctele unde se află vestigii istorice de mare însemnătate, zonele cu îndelungată tradiție în creația populară, precum și cele mai însemnate sărbători populare (tîrgurile de pe munții Găina și Călineasa, Sîmbra oilor — Oaș, Drăgaica — Buzău, Sărbătoarea liliacului — Ponoare, Ziua castanelor — Baia Mare, nedeea Tismanei și altele). Spre toate aceste locuri se vor organiza, la vremea potrivită, excursii speciale.

În cursul anului 1968, excursiile organizate de O.N.T. dincolo de granițele țării vor fi mai numeroase, de durate diferite, pe trasee concepute cît mai interesant posibil.

De atenție deosebită se vor bucura, în continuare, excursiile speciale organizate pentru muncitorii din agricultură, elevi și studenți.

În cadrul acesta larg de drumeție între cele patru puncte cardinale, turismul românesc s-a îmbogățit nu numai în forme ci și în fond, adîncindu-și caracterul instructiv-educativ. Umblînd să cunoască vestigiile gloriosului trecut al neamului, să poată trăi o clipă pe vatra luptelor și victoriilor străbune, călătorul contemporan trece în revistă, la proporțiile reale, marele efort spre mai bine al zilelor noastre, pe care-l va simți mai profund, atunci cînd el însuși este unul din făuritori.

Spre neasemuitele frumuseți peisajistice ale țării, spre monumentele mari, de valoare unică, ale măiestriei poporului nostru, spre mărețele realizări ale oamenilor acestor zile — iată calea pe care vă îndemnăm, cu siguranța că veți încerca satisfacții inedite. Drum bun!

NICOLAE BOZDOG

Președintele Oficiului Național de Turism

ÎȚI MULȚUMESC, ROMÂNIE...

Ca încheiere, pe ultimul dintre carnetele mele de însemnări de călătorie din această țară, am scris: "Îți mulțumesc, Românie..."

Aceste trei cuvinte sintetizează impresiile cu care plec dintr-o țară atât de ospitalieră, frumoasă între cele mai frumoase, o țară cu o cultură seculară ce se transmite la cel mai mic contact, o țară care este, prin voința harnicilor săi locuitori, stăpână pe toate bogățiile sale.

Îți mulțumesc, Românie... pentru lecția vie despre ceea ce poate un popor¹⁾.

MIGUEL ANGEL ASTURIAS

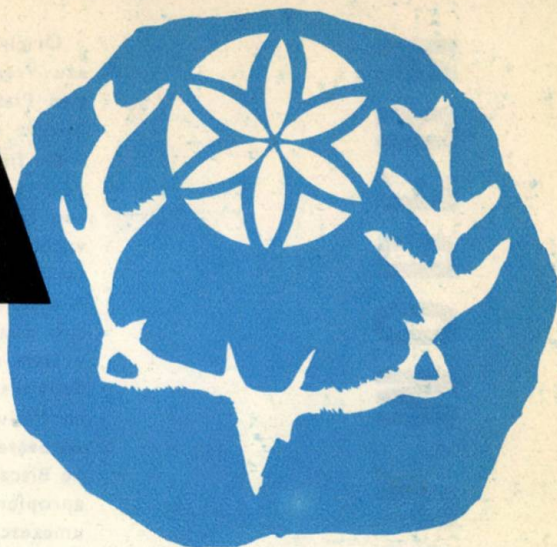
Laureat al premiului Nobel
pentru literatură,
1967

¹⁾ Din volumul „Rumania su nueva imagen”, Ed. Universidad Veracruzana, Xalapa, Mexico.

IZA

GEO BOGZA

Printre atâtea ape ale țării este una cu nume de codană și ea toată are ceva de codană, să o iei în brațe, să o porți pe sub pomi înfloriți și să auzi cum umple livada cu râsul ei cristalin.

Cineva care va fi iubind-o tare mult și e poate și mîndru de ea, a răsfățat-o punîndu-i, cum i-ar fi prins cercei în urechi, un stîlp de marmură albă la izvor, pe care stă scris: Izvorul albastru al Izei, ca un început de verset dintr-o Cîntare a cîntărilor a Maramureșului.

Adunată într-un ochi mai mare, ea pare acolo smarald lichid pe care poți să-l sorbi, înobilîndu-ți sîngele și devenind deodată prinț.

Apoi, subțirele fir de apă curge un timp pe o stîncă netedă, atît de lată încît pare patul unui faraon. Nu m-am putut opri să nu mă culc în el, întinzîndu-mă pe netezimea pietrei lîngă gingașa făptură de apă, ca un Marc Antoniu căzut sub farmecul Cleopatrei.

Eram prima oară în Maramureș și, aducîndu-mi aminte cum în ajun venisem pe Iza în sus, m-a prins deodată pofta să fac drumul înapoi, cu piciorul, alături de tînăra apă pe care, atît de neașteptat, o îndrăgisem.

Cei mai puțin de o sută de kilometri ai ei, ce-o fac să rămînă tînără de la început pînă la sfîrșit, sînt o îmbiere pentru un drum pe jos și o proiectează în imaginație ca pe o ființă ce ar putea fi luată și dusă în brațe.

Nu am făcut acest drum care se anunța ca o succesiune de fericiri, dar, în închipuire, mereu mă văd ridicîndu-mă de pe stîncă enormă și pornind la vale, prin satele pe care le știu, cu nume de o arhaică rezonanță: Cuhea, Ieud, Rozavlea. În toate sînt porți ca pentru uriași, decorate cu motivul soarelui, în toate sînt vechi și foarte înalte biserici de lemn și pretutindeni un fel de a ciopli lemnul ce poate exalta pupila și imaginația.

Drumul acesta prin Maramureș este un drum solemn și fermecător, care îmi potolește setea de măreție și în același timp nevoia de tandrețe. Sînt acolo sîmburi ai grandiosului și colosalului, și o pornire spre monumental atît de evidentă încît, pe firul subțire al Izei, de multe ori mi-am adus aminte de valea Nilului.

Prin potențialul lui de monumentalitate, îndrăznesc să spun, Maramureșul înseamnă în istoria noastră ceea ce înseamnă Egiptul în istoria lumii. Tot ce se vede în acele locuri din care au pornit descălecătorii impresionează printr-o mare forță latentă. Undeva, la fund de tot, mai adînc decît în măduva oaselor, ne înrudim acolo cu neamurile care au ridicat pe pămînt temple colosale.

În Maramureș se află, schițat abia, gestul unor posibili demiurghi. Porțile lui îngăduie viziunii copleșitoare; pornind de la una din ele te poți duce pînă la vechii egipteni.

Dar prin Maramureș nu curge Nilul, iar din neamul nostru s-au zămislit voievozi, nu faraoni. Trecînd peste Prislop, descălecătorii au întemeiat o țară în care avea să se ivească gîngășia Voronețului.

(continuare în pag. 18)

UN VRĂJITOR MODERN

Oricine se îndreaptă către Valea Bistriței sau vrea s-o la către minăstiri se oprește și-n Piatra. Orașul este străjuit chiar de la intrare de muntele Pietricica.

De fiecare dată mă opresc, în târgul acesta, pecare nu-l mai recunosc în straiile noi pe care le-a îmbrăcat în ultimii ani, pentru a vedea pe vechiul meu prieten, părintele Constantin Mătasă, directorul muzeului arheologic de aici. A trecut de nouăzeci de ani. O vîrstă pe care și-o ascunde cu cochetărie de cucoană. Împrăstie și acum tinerețe, voioșie, entuziasm. Sapă și scormonește, în fiecare vară, dezgroapă cu paslune, așezări și civilizații defuncte. Îmi vorbește cu căldură despre cetatea dacică de pe Bîlca Doamnei și despre castrul roman din apropiere. Fața i se luminează și ochii i se umezesc, atunci cînd vorbește despre ultimele descoperiri ale colectivului pe care îl conduce. Trecutul poporului îl pasionează, faptele acestuia îl entuziasmează și-l împing către noi cercetări, către noi descoperiri. Nu uită niciodată să-mi vorbească despre însemnătatea toponimiei și a onomasticii vechi în orientarea cercetărilor sale arheologice.

— Acolo unde găsim grupe de izvoare și vetre vechi de lazuri, ori „stiliști”, cel mai adesea vom da și de urme de viață preistorică: pămînt ars, cioburi și instrumente de piatră. Așa am ajuns la „Frumușica” de pe malul Craicului. Pe terasa mijlocie a văii, pe un pînten de deal se află cetățuia. Am început explorarea prin 1928, doar cu un sondaj superficial. Excavații puțin adînci, mai vechi sau mai noi, îmi grăiau despre pasiunea căutătorilor de comori. Dar explorarea temeinică a Frumușicai a început doar în 1939, continuînd-o pînă-n 1942.

Mai sînt și alte stațiuni prin părțile noastre al căror nume este legat de civilizația eneolitică cu ceramică pictată: dealul Bordeilor, dealul Crucii, cetățuia Negrești, dealul Hîrciului și altele; nici una n-o egalează în ceea ce privește bogăția materialului și grosimea păturii de resturi preistorice. Doar Izvoarele e la aceeași înălțime.

Și părintele continua să ne prezinte, mîngîind cu privirea, acea minunată ceramică pictată, care dă strălucire muzeului de la Piatra. Din vorbă în vorbă, ajungem și la subiectul preferat al părintelui Costică: dezvoltarea gîndirii științifice.

**Ceramică
de
Frumușica
(cultura
CUCUTENI)**

— Dacă umanitatea există de aproximativ un milion de ani, îmi spunea el, apoi dezvoltarea gândirii ne este completamente necunoscută pe distanța de timp a mii de secole. Și asta datorită lipsei mărturiilor materiale, în afara acelor legate de industria pietrei.

Apoi, dintr-o dată, în ultima parte a epocii pietrei cioplite, gândirea omenească ne apare în monumentele funerare, în obiectele de artă: gravuri, picturi, sculpturi. Această perioadă acoperă însă abia cel mult ultimele cincizeci de milenii. În sfârșit, în ultimele zece milenii omul a inventat aproape totul, descoperind toate tehnicile, de la roata olarului pînă la folosirea energiei nucleare. Cît despre știință, istoria ei începe doar cu două, trei mii de ani înaintea erei noastre. Dincolo de această perioadă, e „noaptea timpurilor”. Dar nu-i mai puțin adevărat că în acea noapte unii dintre oamenii preistorici au fost niște genii. Căci, oamenii aceia, poate mai mult decît noi, spuse zîmbind părintele Costică, aveau destul timp pentru a observa. Aveau timp să privească cerul, stelele, constelațiile. Ei studiau obiceiurile animalelor sălbatice pe care le urmăreau în vînătorile lor, ei făceau încercări meticuloase cu vegetalele comestibile sau nu. Oamenii aceia erau în căutarea materiilor prime necesare făuririi uneltelor și armelor lor, materie primă care multă vreme a fost piatra. E aproape sigur că vînătorii și mai apoi primii comercianți au învățat de timpuriu să numere și mai apoi să socotească. Așadar, încă în decursul mileniilor întinse, a mileniilor despre care știm atît de puțin, sau aproape nimic, oamenii pe care noi îi socotim înapoiți au ajuns la cucerirea primelor noțiuni de geologie, de anatomie și botanică, de medicină, de astronomie și matematică. Savanții acelor timpuri erau socotiți însă vrăjitori...

Și ca un vrăjitor modern, prietenul meu îmi deschidea paginile unei istorii care se întindea pe sute de milenii dincolo de „facerea lumii”, îmi deschidea porțile unui muzeu mondial, întins pe toată perioada Paleoliticului, de la Prechelleian până la Magdalenian, pe aceea a Mezoliticului și Neoliticului, urmărind odată cu dînsul activitatea strămoșilor noștri de la Pithecanthrop și Sinanthrop pînă la Neandertal și Cro Magnon.

Avînd convingerea că omul preistoric nu fusese un om mărginit, grosolan și obtuz, așa cum ar vrea unii să-l acrediteze, prietenul meu îmi prezenta pe stră-strămoșii noștri în postura de fabricanți de unelte, de olari, de pictori și desenatori de geniu. Și deodată mi-a apărut în minte imaginea profesorului Kuckuck „paleontolog și director al Muzeului de istorie naturală din Lisabona”, eroul cărții lui Thomas Mann: „Bekentnisse Deshochstaplers Felix Krull”. Prietenul meu avea ceva din înfățișarea profesorului. Și părintele avea o ținută grațioasă și era îmbrăcat puțin după moda veche, numai că nu purta guler tare. Avusesse și el barbă, ce-l drept, mică, și avea și astăzi mustăți, iar privirea îi era limpede, dulce, radioasă ca și a profesorului Kuckuck.

Și acela era convins de mersul înainte al umanității. Și el credea că: „Progresul există, fără nici o îndoială există. De la Pithecanthropus erectus, la Newton și Shakespeare, a fost un drum lung, dar mereu ascendent”.

Am amintit atunci de descoperirea de la Bugiulești (Oltenia), descoperire care demonstrează prezența unor oameni foarte, foarte vechi pe teritoriul țării noastre. Poate chiar de acum două milioane de ani. Atunci prietenul meu îmi spuse:

— Cînd vorbim de Homo Faber totdeauna ne gîndim că uneltele de piatră erau cele mai vechi pe care le-a inventat omul, în timp ce e mai mult decît probabil că el s-a servit și de alte materiale mai maleabile. Din nenorocire e imposibil de dovedit acest lucru, fie că aceste materiale au dispărut cu timpul, fie că ele nu păstrează urme certe ale folosirii lor de către om. I-am mărturisit atunci că citisem o carte a unui francez intitulată „Le livre des secrets trahis”, după documente anterioare Bibliei și în care autorul încerca, undeva, să demonstreze că timpul pînă la inclusiv Paleoliticul superior, nu-și merită denumirea, întrucît chiar dacă piatra apare drept materia primă fundamentală, din care se construiau armele și uneltele, apoi acest lucru era numai accidental și nu putea să reprezinte nota dominantă a unei civilizații, care era, prin ceea ce spiritualmente realizau oamenii preistorici, superioară aceleia reprezentată de pietrele cioplite, fie ele și șlefuite chiar.

Am trecut din nou cu părintele Costică prin fața vitrinelor cu minuni din Frumușica, din Izvoarele și de la Podei.

Și am început și eu să înclin să cred că cei ce foloseau în acea vreme piatra erau doar printre cei mai înapoiți indivizi ai timpului și că dacă ipoteza lui Róbert Charroux se va dovedi viabilă, atunci cu siguranță „falimentul omului cavelor și al sillexului va deschide o poartă mare, ca o intrare de cate-drală, către trecutul necunoscut al omenirii”.

CONSTANTIN PRISNEA

Dialog.

Foto NIC. NICOLAESCU

DESCRIEREA MOLDOVEI

de DIMITRIE CANTEMIR

Începutul secolului al XVIII-lea marchează momentul când învățații noștri, pășind peste granițele țării, ajung pentru prima oară notorietăți europene. Astfel, în iulie 1714, Dimitrie Cantemir era ales membru al Academiei Berlineze. Trei ani mai târziu el satisface cererea acestui așezământ de cultură, dînd luminii scrisului „Descrierea Moldovei”, operă ale cărei peripeții aveau s-o poarte mai întîi la Paris și Londra, de unde, cumpărată de un conte Thomson, urma să călătorească prin Petersburg și alte centre culturale ale continentului și, în cele din urmă, să vadă pentru prima oară lumina tiparului într-o versiune germană ieșită de sub teascu tipografiei din Hamburg, în anul 1769.

„Descrierea” lui Cantemir își propune în primul rînd un scop de popularizare: minimum de informație cuprins sintetic în filele acestei opere e străbătut de firul roșu al unei dorințe greu stăpînite de academicianul ei autor—dorința de a face de fapt operă de propagandist.

Adevărat precursor al tuturor acelor care adresîndu-se ulterior străinătății au atras atenția amatorilor de drumeție lungă asupra punctelor de interes de la noi din țară, Dimitrie Cantemir sădește odată cu „Descrierea Moldovei”, primul jalon al propagandei turistice românești.

Pentru Dimitrie Cantemir, Moldova natală este în primul rînd un ținut moștenit din moși strămoși, de la daci și de la romani; după fixarea coordonatelor istorice și a celor geografice, scriitorul se așterne metodic asupra enumerării datelor.

Moldova e udată de brazdele fluide ale multor ape avînd fiecare fizionomia lor proprie: *Dunărea* impresionează prin bogăția căreia îi slujește de poartă, fiind drumul fără pulbere al negoțului românesc cu răsăritul și cu apusul. *Prutul*, deși nisipos, duce la vale o apă mai sănătoasă și mai limpede decît toate celelalte. *Siretul* — „E un rîu lat și adînc, însă, fiind înconjurat din toate părțile de păduri și munți, iar pe alocuri împiedicat de vaduri, pînă acum nu s-a putut încă deschide pretutindeni o cale pentru corăbii”¹⁾, scrie prințul Cantemir.

Dar întrucît apele constituie condiția oricărei vieți animale și vegetale, Moldova oferă privirii călătorului și spectacolul firesc al unei remarcabile profuziuni din acest punct de vedere: învelișul de umbră al pădurilor moldovenești evocă cititorului impresia de răcoare adîncă; lemnul cel mai răspîndit e stejarul; doi codri vestiți se remarcă cu deosebire: al *Cotnarilor*, celebrînd biruința lui Ștefan Vodă cel Mare asupra polonilor și cunoscut ca atare sub numele de *Dumbrăvile Roșii* și al *Șapovalului*, a cărui desime și înălțime era atît de mare, încît alcătua o pavăză de nestrăbătut în calea năvălitorilor dinspre graniți — el însuși graniță de netrecut.

Zestrea țării Moldovei, menită să atragă luarea aminte a străinătății, constă însă și din alte bogății. Dimitrie Cantemir face de pildă elogiul *Cotnarului*, vin păstrat „în pivnițe adînci și boltite”, necunoscut încă străinătății, datorită dificultății transporturilor, și — în forma apreciată și descrisă de scriitor — necunoscut chiar și nouă astăzi: „Cutez să susțin — scrie el — că este mai ales și mai bun decît alte vinuri europenești și chiar decît vinul de Tokay... Vinul de Cotnar are o culoare cu totul deosebită, pe care n-o găsești la alte vinuri și anume, este verzui și cu cît îmbătrînește, cu atît culoarea lui se face mai verde.”²⁾

Sarea, un alt bun al pămîntului nostru, e pomenită cu acele prerogative din care evoluția timpurilor și energia oamenilor aveau să scoată, după cum știm, din ce în ce mai

1) Dimitrie Cantemir — „Descrierea Moldovei”, ESPLA, 1956, pag. 42

2) Op. cit., p. 75.

Ceahlău

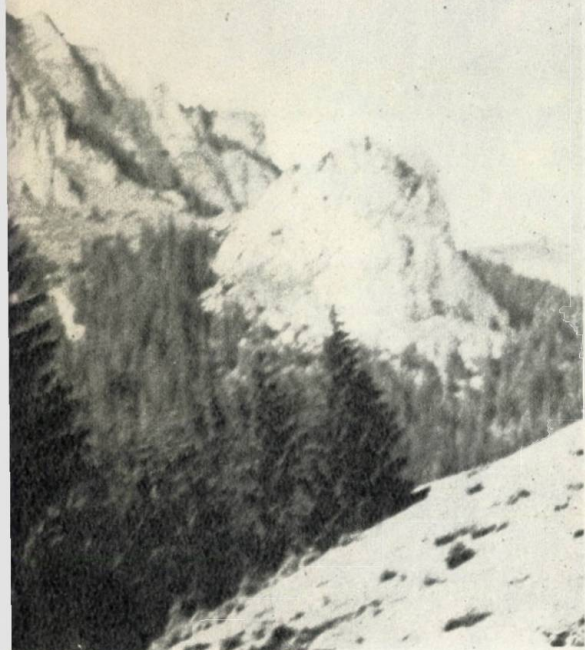
mult folos, pînă la miracolul industriei chimice contemporane.

Nu mai puțin impresionantă e pomenirea aurului negru, a cărui istorie și faimă ulterioară nu era nici măcar bănuită de Dimitrie Cantemir, atunci cînd semnala lîngă Moinești „un izvor de păcură amestecată cu apă, pe care țărani noștri au obicei de a o folosi la unsul osiilor de la căruțe; ei zic că este mult mai bună pentru nevoile casei decît rășina pe care o scot din copaci, dar numai dacă este deosebită de apă”³⁾

³⁾ Op. cit. p. 71

Această țară a Moldovei, descrisă de Vodă Cantemir, e ilustrată și prin hărnicia locuitorilor ei de la sate, țîrguri și orașe, făuritori a multe alte avuții materiale și spirituale, pomenite din fuga condeiului odată cu mențiunea așezărilor omenești cunoscute.

Mai interesant, din punctul de vedere care ne preocupă, este însă imaginea străjerilor de granit ai acestor meleaguri, munții, la picioarele cărora se desfășoară varietatea belșugului zugrăvit de prîntul cronicar. Cea mai celebră

parte a „Descrierii” rămîne tabloul Ceahlăului, munte socotit de autor demn de a fi intrat în basmele și legendele celor vechi, dacă s-ar fi putut bucura de o cunoaștere și reflectare asemănătoare celor de care s-au bucurat Olimpul și Pindul antichității eline. Silueta lui, asemănătoare unui turn, e prinsă și descrisă just; în schimb topografia amănunțită pare bazată pe o informație întrucâtva fantezistă; drept în culmea pleșuvului munte și-ar afla obîrșia un impetuos pîrîu al cărui izvor ar fi fost,

chipurile, constituit dintr-un orificiu integrat unei sculpturi de venerabilă vechime, prezentînd pe o bătrînă în mijlocul a două zeci de mioare; aluzia privește, fără îndoială, legenda babei Dochia, a cărei efigie înaltă de cinci coți, ar fi fost atît de straniu și de perfect cioplită, încît „este anevoie de spus dacă natura a vrut să-și arate aci jocul, sau dacă statuia a fost lucrată astfel de mîna unui artist dibaci”⁴⁾

Distinsul om de știință care a fost Dimitrie Cantemir e conștient însă de faptul că legendele trebuiesc precaut deosebite de adevărul propriu-zis; iată de ce pasajul despre Ceahlău se încheie cu această invitație la cercetare riguroasă: „despre (toate acestea) locuitorii povestesc multe basme; cercetătorii de astăzi ai naturii ar trebui să caute a afla care este părerea cea mai apropiată de adevăr”⁵⁾.

„Descrierea Moldovei” întreprinsă la 1717 de primul academician al neamului nostru, revelează astfel o sumă de amănunte semnificative pentru cel care se apropie astăzi de ea, spre a cerceta felul deosebit în care natura și frumusețile patriei și-au găsit reflectare și expresie în inteligența și sensibilitatea ilustrului pionier al culturii și literaturii noastre moderne. De importanță deloc neglijabilă este și faptul că lucrarea lui Dimitrie Cantemir reprezintă strămoșul și prototipul tuturor lucrărilor care, pînă în zilele noastre, au vestit și vestesc lumii despre farmecul și înzestrarea firească a acestui părintesc pămînt; de fapt e prima lui oglindă, scrisă cu gîndul de a-l face cunoscut și prețuit pretutindeni.

ANDREI BREZIANU

4) Op. Cit. pag. 71

5) Op. cit. p. 72

RITMURI NECESARE

În zarea îndepărtată se ivește, albastră, ființa munților noștri.

Un Eldorado închipuit, o țară de basm?

Trenul suflă din greu.

Vegetația e aici mai bogată și s-au ivit brazii. Pereți de stîncă. Văi de-a curmezișul, prăpăstioase. Ape înspumate își desfac trîmbele de cristal la picioarele noastre, cu zeci de fanfare, în mii de curcubeie.

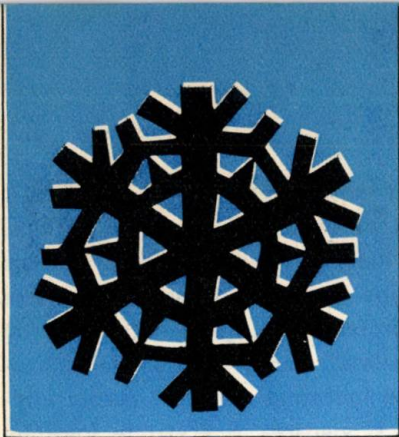
Un joc fermecat de culori, de zvonuri misterioase, de chemări de-abia formulate de aripa vînturilor. Vorbește muntele, din cuprinsul poienilor luminate, al văilor adînci, din întinsul clinurilor culcate peste dealuri.

Un domeniu necunoscut, în care călătorul pătrunde cu inima îndoită, urcînd cu răbdare pantele repezi și coborînd cu grijă în văile umbroase. Pasul, măsura putinței noastre de mii de ori repetat, se acordă ritmic gîndirii: el o provoacă, o ajută să se formuleze, o susține. Proiectul iese din adîncuri, firul gîndirii se întruchipează. Imagini. Înfăptuiri neîndoielnice. Uneori apar deslegări neașteptate cu iuțea fulgerului, ca fluturii iviți într-o clipă și dispăruți în clipa următoare. Mîna dibuie creionul, un petic de hîrtie, pentru a statornici părerea călătoare.

Gîndirii îi sînt necesare pasul călătorului, zvonul apelor, miresmele muntelui. Ozonul țăriilor albastre, bolta brazilor: verdeța lor perenă e un simbol al longevității, la care rîvnește ființa noastră plăpîndă.

Nu de mult, întovărășit de un prieten, am străbătut drumul liniștit, înconjurat de o vegetație năvalnică, care unește Cheia cu Muntele Roșul. Sînt cîțiva kilometri de odihnă, de reîntinerire a celulelor prin simpla mecanică a respirației. Trupul are nevoie de aer curat, ochiul de flori și verdeță, de cer albastru brăzdat din cînd în cînd de fuga fantezistă a norilor. Felurite drumuri prin țară le fac în fiecare săptămînă și-n toate anotimpurile, de mulți ani, natura devenindu-mi, așa cum spunea cîndva Amiel, o stare de suflet.

AL. ROSETTI
membru al Academiei

A CĂZUT ZĂPADĂ...

În melodios sunet de bucium, Rarăul Bistriței bucovinene a zvonit înspre cele patru zări veste plină de bucurie: morarii văzduhului, treziți din huzurul leneviei de peste vară, au pornit iarăși morile lor de nouri, măcinând și risipind peste coclauri puzderia albă a fulgilor de nea.

De la Omul Bucegilor, piutul zglobiu al emițătorului de radio din cămăruța meteorologului, singuratic dar neobosit grănicer al vâmlor văzduhului, a dat de știre lumii din vale că uriașul de piatră care îl îngăduie cu atîta bunăvoință pe creștetul lui și-a pus cușmă grea de zăpadă și că, peste umerii de stîncă, muntele și-a îmbrăcat sarică alb-argintie.

Dinspre celălalt capăt de țară, de pe tarnițele largi ale Muntelui Mic, zvonul șăgalnic de tulnic, îngînat de băcițe îmbujorate la chip, poartă pînă la noi ecoul freămăturii de nori groși, învoluturați peste piscuri și pe deasupra culmilor, vestind că merii din livezile înghețate ale văzduhului s-au scuturat, așternînd pe funduri de zănoage noianul stolorilor de petale albe ale omătului.

De peste tot, din cetatea de munți falnici ai țării, se adună știrile; transfigurat de farmecul nin-

sorilor, muntele își așteaptă cu nerăbdare și acum, în iarnă, vecii lui prieteni, pe îndrăgostiții plaiurilor alpine. Muntele este dornic să spună tuturor că, în cabane și pe pîrțiile de schi, bucuria de a primi 'oaspeți are îndreptățite temeiuri de a fi mai întregă astăzi decît altădată; în stațiunile noastre de iarnă — s-au făcut multe înnoiri.

Cabanele din munte, înnodînd deasupra hornurilor colaci vineții de fum, scrutează zările așteptînd ca de după perdeaua cetinilor să țîșnească, pe lăncile late ale schiurilor, cetele fără de număr ale tineretului, venit să caute aici, în țara aurorelor pure, sănătatea și voia bună.

Poiana Brașovului scînteiază pe pieptul de omăt al Postăvarului. Stațiune cu un binemeritat renume internațional, Poiana oferă oaspeților ei adevărate comori de frumusețe montană pe care intervenția omului (pîrtii de schi, hoteluri și vile confortabile, restaurante ce satisfac orice exigență gastronomică și oenologică etc.) le face și mai prețioase.

De ceastălaltă parte a Carpaților, la obîrșia văii Timișului, în jurul celor de mai sus fire de apă ale Prahovei, Predealul se află în

dîrză și necurmată competiție cu Poiana Brașovului pentru un loc fruntaș în ierarhia stațiunilor noastre de iarnă. Se pare că, pentru a se hotărî cu dreptate, sabia lui Solomon ar trebui să împartă în două medalia de aur a înțîietății.

Către ținuturile de apus ale țării, în drumul care, peste Țarcu, duce din Retezat la Poiana Mărului, Muntele Mic este „fruncea” splendorilor hivernale ale Banatului. Paradis al schiului, descoperit înțîiaș dată de vînătorii alpini, Muntele Mic oferă coborîșuri de peste trei sute de metri diferență de nivel, desfășurate pe lungimi de kilometri.

Pe clinele transilvănene ale Carpaților așteaptă un minunat centru pentru practicarea sporturilor de iarnă, dotat cu amenajări speciale și bogat înzestrat în adăposturi: este *Păltinișul Sibiului*.

Într-un alt colț de țară, înspre mieznoapte, *Vatra Dornei* și întreaga regiune înconjurătoare — cu masivii mai apropiați (Rarăul și Giumalăul) sau cu vecinii de mai departe (plaiurile maramureșene de la Borșa) — este o vastă zonă în care plăcerea practicării schiului ți se oferă întregă.

Multe sînt locurile special amenajate ca stațiuni de iarnă, dar nesfîrșită este lista celor în care, fără pretenții de „confort ridicat”, ne așteaptă surprize inedite. Printre ele, regiunea *Branului* (cu Șirnea, Fundata și Giuvala) sau întinsele picioare de munte ale lezerului și Păpușii cîmpulungene, sînt bo-

gat și prețios dăruite de natură cu pante de schi, lungi și variate.

Îndemnul nostru de a petrece clipe de neuitat în aceste locuri se adresează și... „bătrîneții care nu se lasă”, dar el este și mai stăruitor îndreptat către cei cărora vîrsta și vigoarea tinereții le îngăduie să-și semene bucuria și setea de viață peste sclipitoarele plaiuri carpatine gătite de iarnă.

EM. ILIESCU

I Z A

(urmare din pag. 9)

La Cuhea, de unde a plecat Bogdan, poți să te mai gîndești că gestul care a cioplit lemnul, dacă s-ar fi exersat în granit, ar fi putut da temple colosale. La Voroneț nu te mai gîndești decît la Voroneț. Acolo neamul nostru a înțeles că vocația lui nu e colosalul și și-a făurit un stil în armonie cu domoala tălăzuire a munților, cu tot ceea ce poate cuprinde și sugera dulcele cuvînt plai.

Pe un picior de plai, pe o gură de rai, nu se puteau ivi construcții copleșitoare. Dar, în Maramureș, simburii grandiosului au rămas. Așezările omești par ale unui neam de uriași.

Iza însă, cu făptura ei ce ar putea fi dusă în brațe, îți reamintește dimensiunile și armonia spațiului românesc.

La Izvor, curgînd pe enorma piatră, ea schițează același gest spre monumental, ca atîtea în Maramureș. Dar numaidecît părăsește patul de faraon dobîndind, simbolic aproape, proporțiile acestor pămînturi.

Și călătorești în lungul ei, pe lîngă tot ceea ce avem noi mai vechi, însoțit de tot ce poate fi mai tînăr. De cîte ori simburii colosalului îți încolțesc în închipuire, Iza îți aduce aminte că nu te afli pe valea bătrînului Nil, ci pe firul ei, cea care n-o să fie niciodată bătrînă. Și, zîbind, părăsești orice pornire spre gigantic și te întorci acasă.

Aceasta e misiunea pururi tinerei ape, cu nume și fire de fată.

ISTORIA ÎNCEPE LA SUMER

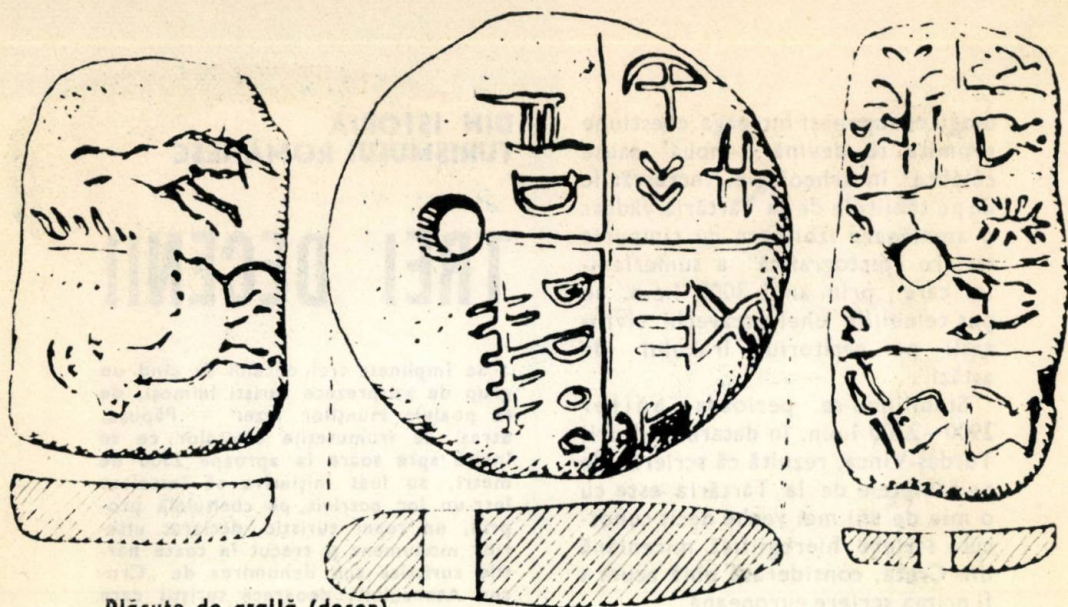
Cercetările întreprinse în istoria Orientului Apropiat au stabilit contribuția covârșitoare adusă de populația mesopotamiană tezaurului culturii universale. În țara dintre cele două mari fluvii — Tigrlul și Eufratul — cercetătorii au localizat, pe baza săpăturilor și documentelor scoase la iveală „leagănul civilizației umane”. Locuitorilor din sudul Mesopotamiei, cunoscuți sub numele de sumerieni, li se atribuia cele mai vechi scrieri din istoria întregii omeniri. Acestea, imprimate pe plăci de argilă, au un caracter pictografic, înfățișând schematic desenul obiectului despre care este vorba și apariția fazei UR-URUK, după numele celor două străvechi orașe sumeriene. Faza corespunde unei perioade distincte în istoria culturii mesopotamiene, datată de istorici între anii 3400 și 3100 î.e.n.

Iată însă că descoperirea unui tânăr arheolog român vine să lărgescă aria geografică în care au apărut și au circulat primele scrieri rudimentare, extinzând-o și la Europa sud-estică. Ea pune astfel sub semnul întrebării înțietatea exclusivă acordată Sumeriei ca loc de naștere al civilizației omenirii.

De altfel sud-estul european a oferit arheologilor una din cele mai interesante dovezi de cultură materială din perioada neoliticului, cunoscută sub numele de cultura Turdaș-Vinca. Muzeul de istorie din Cluj adăpostește un valoros material documentar provenit din așezările neolitice de pe teritoriul României, din care nu lipsesc fragmente de obiecte ce conțin anumite semne pictografice dispersate.

UN COMPLEX MAGICO-RITUAL

Cu prilejul săpăturilor efectuate în așezarea neolitică de la Tărtăria, situată pe valea Mureșului, în sud-estul Transilvaniei, arheologul Nicolae Vlăssă, cercetător la Muzeul de istorie din Cluj, a găsit o groapă rituală umplută cu pământ cenușos, pe fundul căreia se aflau câteva oase omenești sfărâmate, provenind probabil de la un sacrificiu ritual, 26 idoli de lut, doi idoli cicladici de alabastru, o brățară din scoica spondylus și trei tablete de lut ars, purtând semne gravate. Nu încapă nici o îndoială că aceste trei tablete ne pun în fața unei dovezi de scriere primitivă.

Plăcuțe de argilă (desen)

Formulându-și observațiile într-un articol publicat în revista de arheologie „Dacia”, autorul descoperirii consideră că idolii de lut aparțin culturii Turdaș, în timp ce idolii de alabastru prezintă analogii cu plastica lumii egeene. Ceea ce este mai interesant, el găsește asemănări izbitoare între cele trei tablete de lut și tabletele de la Uruk. Pe baza acestor identități, el datează vestigiile aparținând culturii Turdaș-Vinca în jurul anilor 2900—2700 î.e.n.

N. Vlăsa își încheie studiul cu următoarea concluzie: „Descoperirea complexului de la Tărtăria, în afara faptului că oferă posibilități neașteptate de cronologie, prin analogii făcute pe baza pieselor sale, ridică încă o dată problema dacă purtătorii culturii neolitice Turdaș au cunoscut rudimentele notației ideografice. Rezolvînd acest lucru, de care este strîns legată problema locului de unde au venit aceștia, atunci cele peste 300 de semne de pe fragmentele obiectelor de tip Turdaș, păstrate în colecția muzeului de la Cluj, vor avea fără îndoială ceva de spus”.

URUK-TURDAȘ IDENTITATE ACCEPTATĂ DE ARHEOLOGI

Cum era și firesc, părerile cercetătorului român au stîrnit un mare interes în lumea oamenilor de știință din diferite țări, constituind în același timp obiectul unor comentarii vii în presa internațională. Asemănarea dintre inscripțiile găsite în Transilvania și cele originale din perioada „scrierii primare” a Sumeriei a fost confirmată de prof. Adam Falkenstein, o autoritate în materie, în revista de arheologie „Germania”. În aceeași revistă, cercetătorul iugoslav Vi. Milojević împărtășește concluzii asemănătoare privind identitatea dintre semnele de pe tăblițele aparținînd celor două culturi. În „Revue archéologique”, Vi. Popović se alătură acestor păreri, subliniind însemnătatea istorică a descoperirii de la Tărtăria, în perspectiva stabilirii căilor prin care scrierea sumerienilor și-a găsit corespondențe în zona Dunării de Jos.

„În România — scrie ziarul englez „Times” — s-a făcut o descoperire remarcabilă: trei tăblițe preistorice din lut ce poartă gravate semne asemănătoare formei primare de scriere. Această veste a fost aflată imediat de arhe-

ologii europeni și întreaga chestiune promise să devină o nouă „cause célèbre” în arheologie. Incrustările de pe tăblițele de la Tărtăria vădesc o asemănare izbitoare cu timpuria scriere „pictografică” a sumerienilor care, prin anul 3000 î.e.n. au pus temelii unei străvechi civilizații pe teritoriul Irakului de astăzi”.

Stabilindu-se perioada anilor 2900—2700 î.e.n. în datarea culturii Turdaș-Vinca, rezultă că scrierea de pe tabletele de la Tărtăria este cu o mie de ani mai veche decât cunoscuta scriere hieroglifică miceniană din Creta, considerată până acum a fi prima scriere europeană.

O IPOTEZĂ ÎNDRĂZNEAȚĂ: EUROPA, LEAGĂN AL CIVILIZAȚIEI

În explicarea identității Tărtăria-Uruk n-au întârziat să apară ipoteze din cele mai interesante. S-a născut de pildă ideea că este posibil ca sumerienii să fi ajuns în mileniul al treilea dinaintea erei noastre până în această parte a Europei, aducând cu ei scrierea adoptată apoi de populația băștinașă. O altă explicație și mai îndrăznească sugerează că tabletele descoperite pe Valea Mureșului ar fi anterioare primelor scrieri sumeriene.

Tot ziarul „Times” conchide, în legătură cu această problemă, că acum se întrevide surprinzătoarea posibilitate de a se dovedi că prima scriere din lume nu a apărut în Orientul Apropiat, ci în Europa.

Deocamdată, descoperirea complexului magico-ritual de la Tărtăria pune într-o lumină nouă culturile neolitice, deosebit de dezvoltate pe teritoriul României, ale căror vestigii interesante se înscriseră printre punctele de mare atracție turistică.

N. DOCSĂNESCU

DIN ISTORIA TURISMULUI ROMÂNESC

TREI DECENII

Se împlinesc trei decenii de când un grup de șaisprezece turiști inimoși, de la poalele Munților Iezer — Păpușa, atrași de frumusețea creștelor ce se înalță spre soare la aproape 2500 de metri, au luat inițiativa să instaleze într-un loc potrivit, pe cheltuială proprie, un reper turistic, declarat ulterior monument și trecut în toate hărțile turistice sub denumirea de „Crucea Ateneului”, deoarece turiștii care au instalat-o făceau parte din Căminul Cultural al Ateneului Voinești-Muscel.

Timp de trei decenii acest monument a servit de ghid și orientator pentru zecile de mii de drumeți care au trecut pe la cota 2273 metri, unde se întâlnesc șase drumuri turistice:

- un drum spre miazăzi-răsărit (marcaj bandă roșie) duce spre cabana Voina-Păpușa, pe la vârful Văcarea;

- al doilea și al treilea drum, cu o porțiune comună (marcaj cruce albastră și cerc cu punct albastru), duc iarăși spre miazăzi — răsărit, tot la cabana Voina-Păpușa, dar de-a lungul pîrîului Iezer;

- al patrulea drum duce spre miazăzi-apus la vârful Obîrșia (2314 m alt.) De aici se despart două poteci, ambele nemarcate, care duc, una spre miazăzi-apus, prin muntele Portăreasa, în drumul Voina — Cîmpulung, iar cealaltă pe muchia Groapele, în Poiana Bahna Rusului din Valea riului Doamnei;

- al cincilea drum (marcaj bandă roșie), duce pe la vârful Roșu (2469 m alt.) spre răsărit, la vârful Păpușa;

- al șaselea drum (marcaj triunghi roșu), duce spre miazănoapte, tot pe la vârful Roșu, în masivul Făgăraș.

Iată deci că grupul celor șaisprezece turiști — muncitori, țărani, gospodari, școlari, studenți și funcționari — a ales unul din punctele cele mai însemnate de orientare.

Aducem pe această cale mulțumiri și recunoștința noastră membrilor acestui grup care mai viețuiesc și, în același timp, un pios omagiu celor plecați dintre noi.

Ing. C. MUȘETOIU

ALIMENTAȚIA TURISTULUI

Pe lângă stabilirea unui itinerar cât mai plăcut și instructiv și pe lângă luarea tuturor măsurilor legate de o îmbrăcămintă și încălțăminte adecvată sezonului respectiv, problema alimentației în excursie joacă un rol deosebit, de ea depinzând de foarte multe ori reușita sau nereușita drumeției.

În raport de durata excursiei și de posibilitățile de aprovizionare pe traseu, se va căuta ca la un minimum de volum și greutate să se transporte toate alimentele necesare, iar dintre acestea, cele mai nutritive și cu puterea calorică cea mai mare, avînd în vedere cheltuiala însemnată de energie pe care o necesită excursia. Dintre cele 5 feluri de alimente necesare hrănirii organismului (proteinele, grăsimile, glucidele, mineralele și vitaminele), o atenție deosebită va trebui acordată în excursie glucidelor (zahărul și făinoasele). Din 4000—5000 de calorii zilnice, necesare în timpul unei drumeții, glucidele vor trebui să reprezinte 66% (2650 calorii), restul de 34% fiind date de protide (carne, brînzeturi, pește etc) și grăsimi, în proporții egale (17%=680 calorii). Glucidele reprezintă principalul combustibil al organismului și în special al mușchilor; în timpul excursiei ele se consumă cel mai mult și trebuiesc

mereu înlocuite. Pe lângă pâine și paste făinoase, se vor folosi produsele zaharoase (zahăr, miere, dulceață, bomboane și, în special, ciocolată).

Iarna trebuie dată o atenție mai mare grăsimilor (lipidelor) și în special untului proaspăt, care se digeră mai ușor, slăninei, cărnii de porc etc. Tot în timpul iernii se vor folosi mai frecvent băuturile calde (ceai, cafea, lapte, bine îndulcite), evitîndu-se potolirea setei prin „mîncarea” zăpezii.

În ceea ce privește repartizarea alimentației pe timpul unei zile, se va avea în vedere faptul că dimineața, la plecare, nu trebuie îngreunată munca stomacului printr-o alimentație excesivă, dar nici nu se recomandă numai un simplu ceai obișnuit, fără unt, marmeladă, miere, ouă sau biscuiți. La micile popasuri de 10 minute (după fiecare oră de mers), se vor folosi cantități reduse de alimente cât mai variate, punîndu-se un accent deosebit pe dulciuri, care pot fi consumate și în timpul mersului (bucăți de zahăr, glucoză, bomboane) și se vor evita grăsimile sau conservele. Tot la aceste mici popasuri, pentru potolirea setei se recomandă puțin ceai, cafea sau cacao, suc de fructe, lămîie cu zahăr. Consumul de apă simplă nu numai că nu potolește setea

și nu micșorează transpirația, dar îngreunează activitatea inimii, circulația sîngelui și favorizează transpirația. În lipsa băuturilor indicate, apa se va lua numai în cantități foarte mici, la intervale cît mai mari, numai după o prealabilă odihnă, în momentul cînd se pornește din nou la drum.

După 4—5 ore de mers, se face un popas de 1 oră, cu care ocazie se va lua o masă mai substanțială. Ea va consta în cantități mici de alimente, în special de dulciuri, ouă preparate, carne de pasăre, fructe, brînzeturi, prăjituri etc, evitîndu-se alimentele greu de digerat (conservele de carne, pește) și mesele copioase, după care ne-ar fi foarte greu să mai pronim la drum. Plecarea se va face la 1/2 oră de la terminarea mesei, pentru a se da stomacului timpul necesar începerii digestiei.

La sfîrșitul zilei de excursie, seara, la cabană sau la locul de popas, masa va putea fi mai completă, cu mîncăruri calde (ciorbe, supe), fără a face însă excese care nu ne-ar permite un somn liniștit și întăritor, atît de necesar după o zi de drumeție. În același scop se recomandă a nu se bea băuturi alcoolice (contraindicate mai ales în timpul zilei). Ne putem culca la o oră după cină, în urma unei scurte plimbări, fără a mai consuma cafea, cacao sau ciocolată.

În general, mesele e bine să fie cît mai dese, cu mici cantități de alimente și consum scăzut de lichide, evitînd produsele alimentare prea sărate sau condimentate, precum și produsele ușor alterabile.

Dr. IONEL ȚUGUI
Directorul Spitalului „Colțea”

Știați că ...

... Cel mai lung pod etajat din Europa este „Podul prieteniei”? Acesta a fost inaugurat în 1954, peste Dunăre, între Giurgiu și Russe; are o lungime de 2200 m, cu linia de cale ferată la etajul de jos și șoseaua la cel de sus. În partea centrală a podului se află o deschidere mobilă de 87 metri, care se poate înălța cu circa 10 m pentru a lăsa liberă trecerea vapoarelor mari. Întreaga manevră automatizată se face de un singur om. Executarea acestui pod s-a făcut în numai 2 ani și 3 luni — deși în comparație cu marile poduri executate în ultimele decenii ar fi fost necesari 5 ani.

... Cele mai întinse și mai bogate pășuni alpine din Europa sînt cele de pe crestele munților Carpați? Pe acestea pasc cele mai mari turme de oi din Europa, care ierneză în cîmpii, răsfrîndu-se pînă în Dobrogea, pe țărmul Mării Negre, de unde se întorc primăvara în munți.

... Cel mai înalt arbore din Europa este în România? De curînd s-a constatat că un brad ce se află în valea pîrîului Artagul, care se varsă în riul Buzău în apropiere de Fața Cheii, în raionul Cislău, este cel mai înalt arbore din Europa. Acest brad are o înălțime de 62 metri, iar diametrul său, la 1,30 m de la pămînt, măsoară 2,50 m, astfel încît și grosimea sa este deosebită, proporțională, de altfel, cu înălțimea respectabilă pe care o are.

Stîlpul lui Vodă

În binecunoscutul centru forestier Vama, din raionul Cîmpulung-Moldovenesc, așezat într-un parc bine întreținut, se află un mai puțin cunoscut obiectiv de interes turistic și istoric. E vorba de „Stîlpul lui Vodă”, ridicat de domnitorul Mihai Racoviță în 1717. Monumentul — o coloană prismatică, înaltă de peste 2,5 metri, cu un capitel de piatră piramidal în vîrf, a fost înălțat în cea de-a treia domnie a lui Racoviță, la înapoierea dintr-o campanie militară victorioasă în Transilvania. Pe cele patru fețe ale monumentului sînt săpate inscripții încă destul de bine păstrate.

Numele de „Vama” a rămas acestei vechi așezări de la faptul că aici era în evul mediu loc de vîmuire a mărfurilor ce treceau din Transilvania în drum spre Dunăre și mare.

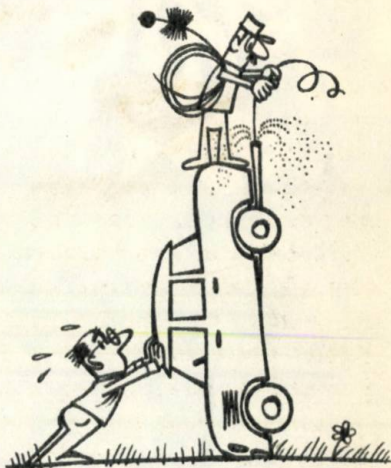
V. PALAMARU

UMOR

Desene de NIC. NICOLAESCU

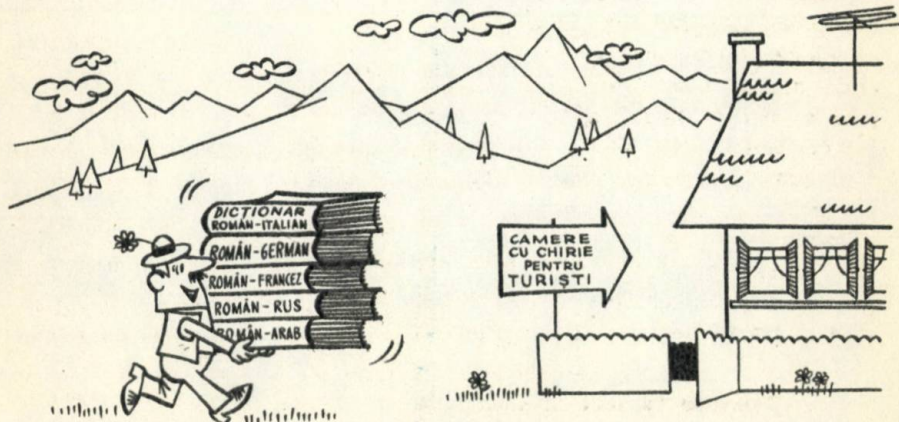

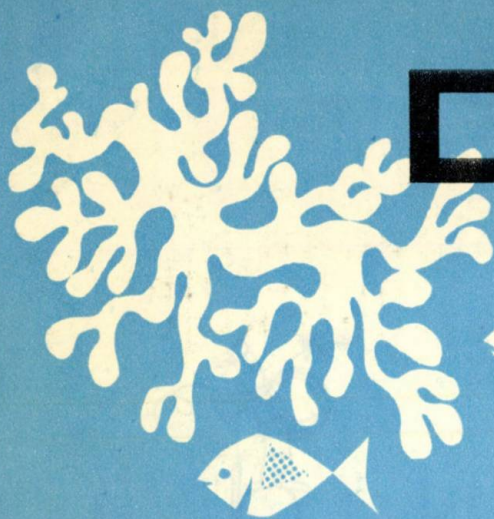
Lección de Inot

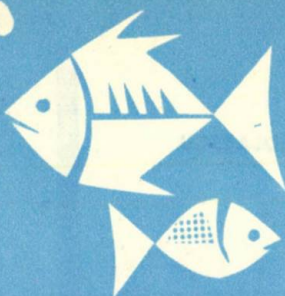
Revizie

Gazdă grijulie

DELTA

Întindeți în fața dvs. harta acestei părți a pământului românesc: acolo unde Dunărea, îmbătrânită pe drumuri, își termină calea apropiindu-se de matca mării, harta hotărâniceste un triunghi verde deschis. Să însemne, triunghiul acesta, într-adevăr un paradis, un colț de lume rîvnit de iubitorii naturii, de pescarii și vînătorii din cele patru unghiuri ale zării? În paranteză fie spus, la ultimele expoziții internaționale vînătorești, dioramele Deltei, din cadrul pavilionului țării noastre, au adunat peste două milioane de vizitatori!

Ce fel de paradis? Apoi stați și socotiți: între cele trei brațe ale sale, Dunărea îmbrățișează cam 500.000 de hectare de pămînt. Pămînt, vorba vine, fiindcă în realitate este o întindere de ape, sălcii, stufuri și plauri, grinduri și insule. Toate acestea, în neîncetată prefacere și frămîntare și totuși aidoma ca în străfund de veac vechi. Se ridică aici un colț de lume în care mai viețuiesc, în deplină sălbăcie, peste o sută de feluri de neamuri de paseri, patru zeci și mai bine de soiuri de animale cu păr, fără a mai adăuga și nenumăratele soiuri de pești, de la uriașii somni și moruni de cîte 70—80 kilograme și pînă la roiurile de pești abia ieșiți din icre—și fiindcă veni vorba de icre, să amintim că aici se află una din patriile icrelor negre! Un colț de lume în care încă mai există adîncimi necercetate decît arar-arar de tot de om, adîncimi care mai poartă pecetea pădurilor virgine; un colț de lume în care există adunate bogății nesfîrșite și în care ochiul călătorului — pescar ori vînător — încă mai găsește mulțumirea pe care numai sihăstriile ți-o pot da. La toate acestea mai trebuie adăugat și faptul că Delta Dunării e așezată ca un loc de popas în calea migrațiunii de primăvară și toamnă a stolurilor de păsări călătore. Trebuie să vezi cohortele de sute și mii de înaripate săgetînd arcu zărilor, năpădînd roata jurului, ca să înțelegi mai bine cifra de circa 25 milioane de „pasagere” pe care statistica o indică drept număr al păsărilor ce trec ori fac popas în Deltă.

DUNARII

PARADIS AL VÎNĂTORILOR ȘI PESCARILOR

Pelicanii la ei acasă

— Specificul Deltei? — m-a întrebă odată un ortac de drum, oaspete dintr-o îndepărtată țară nordică. Cred că fauna și flora, a încercat tot el să dea o explicație. Ca apoi, seara, după întoarcerea din raita noastră pescărească și vânătoarească să mărturisească: nu, numai fauna și flora nu sînt îndeajuns; fără îndoială, sînt și fauna și flora specifice, prima bogată, cea de a doua luxuriantă, dar specificul — specific e cu totul altceva; ei bine, acest „altceva” trebuie să-l vezi, să-l simți, numai descrierea nu-i de-ajuns!

...Drumurile printre stufuri și jepși, nemărginite parcă, prin locuri unde nu poți răzbi decît pe întorochiate căi de ape, sînt atît de șer-

puite încît îți aduc în minte vremurile de început ale omenirii, iar împărăția papurei și a nufurilor nu face altceva decît să-ți înșirule necurmăte șoaapte despre acele timpuri de demult, cînd îndeletnicirile de seamă erau vînătoarea și pescuitul. Și într-adevăr, puținii oameni pe care-i întîlnești în cale au asemenea îndeletniciri: tăcuți, gravi, îndeplinind parcă un anume și vechi ritual, desăvîrșesc cerințele meșteșugului, netulburînd cu nimic pacea și tihna jurului.

Peștele, această imensă și nepuizabilă bogăție a Deltei dă „materia primă” la trei fabrici de conserve.

Către pîntecele cazanelor lor mereu flămînde se îndreaptă, în șir lung de lotci pescărești și pescadoare, rodul muncii pescarilor. Pescuitul este organizat în mod științific: ingineri piscicoli cercetează zi de zi întinderile nesfîrșite de ape și dau de veste pescarilor despre drumurile și mărimea bancurilor de pești. Unelte din cele mai moderne stau la dispoziția vajnicilor

lucrători ai apelor; cherhanalele au acum camere calde, ospitaliere, care-i întâmpină; magazinele sînt înşesate cu mărfuri care îmbie cumpărătorii. Au apărut vapoare noi în lumea satelor pescăreşti: vaporul cinematograf-teatru-biblioteca, vaporul dispensar şi vaporul prăvălie cu toate noutăţile.

Pescuitul acesta industrial, intensiv, se îmbină însă cu pescuitul sportiv; zeci şi zeci de pescari sportivi, răspîndiţi prin cotloanele cele mai ascunse, mai tăcute, îşi încearcă zilnic norocul şi măiestria. Seara, la lumina focurilor ce pîlpîie la cherhanalele ori la cabanele care-i aşteaptă, în vreme ce fierbe borşul pescăresc şi se rumeneşte crapul la proţap, se istorisesc isprăvi de seamă, întâmplări cum numai pescarilor şi vînătorilor li se pot petrece...

Dar nu numai pescarul; vînătorul, deopotrivă, găseşte aici bogăţii şi desfătare. Turmele de mistreţi, animalele cu blană rară — vidra, nurca — iepurii, lupii, vulpile, pisicile sălbatice... Vînatul cel mai căutat rămîne, însă, neamul felurit al păsăretului, de la cele rîvnite pentru pene, pînă la cele jinduite pentru tirul sportiv. Raţe — mari, mijlocii şi mici; gîşte şi gîrliţe, becaţine, sitari şi cite şi mai cite.

Delta, cu bogăţia ei faunistică şi floristică, cu inepuizabilele ei avuţii, se bucură azi de o deosebită atenţie din partea statului. Un parc natural ocrotit de lege, în perimetrul căruia intră monumente ale naturii — pădurea de stejar şi

liane de la Letea, coloniile de pelicani, lebede şi stîrci cu egretă etc. — cuprinde o bună parte din trupul Deltei. Lăcustele şi Țînțarii, care domneau nestingheriți odinioară, au fost serios îpușinați prin mijloace chimice, iar malaria a rămas o tristă amintire de-a trecutului. Diguri au pus stavilă primejdiei viiturilor și au făcut cu puțință crearea de orezării, grădinării, livezi și chiar podgorii irigate. Stuful, este pus astăzi în valoare, oprindu-se irosirea lui fără noimă. Dar toate acestea nu știrbesc cu nimic frumusețea sălbatică a Deltei.

Vechi și veșnic nou paradis al vînătorilor și pescarilor, Delta lasă și va lăsa amintiri de neșters în mintea și sufletul oaspetelui care îi trece pragul...

EUGEN JIANU

rebus

AUTO

ORIZONTAL

- 1) Elegante și spațioase vehicule turistice — Asigură răcirea la unele tipuri de autovehicule
- 2) „Paletele” motorului — Situate la tabloul de comandă (sing.)
- 3) Importante lucrări pentru menținerea stării tehnice a autovehiculelor — Curele!
- 4) Viteză — Meandrele șoselei (sing.)
- 5) Soare egiptean — Fir — Animal
- 6) Paradis — Exprimă puterea motorului — A cunoaște.

- 7) În glumă! — La motor! — Rapiditate auto
- 8) Mijloc de transport auto — Cană! — La pedală!
- 9) Vizitarea unui oraș cu autocarul — O plimbare scurtă
- 10) Una din caracteristicile tehnice ale motorului — Inima autovehiculului.
- 11) Unitate de timp pentru viteză — O mașină care a pornit.

VERTICAL

- 1) Comprimat în cauciucuri — Șosea — În balcon!
- 2) Formează împreună cu benzina amestecul carburant — Șofer neprofesionist.
- 3) Variante ale diferitelor mărci de mașini — A claxona
- 4) Jignire — Ciot de lemn
- 5) A solicita — Corp geometric — Stropit
- 6) Continent. — De foc!
- 7) General al lui Mihai Viteazul. — Cusătură
- 8) Apartine genului epic — Motor!
- 9) Localitate în U.R.S.S. — Una din părțile electromotorului de pornire la automobil
- 10) Suprafață agrară — Trasee auto — Fir
- 11) Ferestrele din fața autovehiculelor — La capotă!
- 12) Are o sumedenie de hărți — A avea contact bun cu șoseaua. Cuvinte rare: RAT, AIU

OLTEA-DELIA RĂDAN

Triverb „În deltă” (6, 2, 3)

Biverb

Monoverb
cu încastu anagramat
(x x x x x o)

Dezlegări la pag. 212

„În munții Banatului” (7, 3)

I. BÎRZAN

VARATEC

Se înnopta mai devreme, din ambiția unor nori mofluzi care acopereau încă de peste zi cîmpia, grăbită parcă și ea să-și ascundă cît mai iute goliciunea de văduvă a iernii.

Era frig tare și crud ca o condamnare la moarte.

Peste țarina îndobitocită de ger nu mai era nimeni să calce.

Doar ei, ei doi.

Veneau de la reînvierea unei drame, în fața portretului vioi și optimist al celebrei curtezane, mîncat de rugina ramei de fier care se ondula oval, încastrată în marmura crucii de la cîpățli. Porniseră să se înfrunte chiar acolo, la hotarul necunoscutului, el susținînd supremul zbor al poetului, ea invocînd legi nescrise în apărarea părului blond, a surîsului ștrengar și visător.

— A însemnat chinul vieții lui...

— A fost prin ea!

— Nu s-a sfiit să se ofere oricui.

— Cînd a pierdut-o el...

— N-a știut să-l aibă alături și atunci cînd nu era.

— N-ajung întotdeauna ideile frumoase...

Ascunzînd ori mîngîind o ultimă dată cu un gînd adîncul pămîntului înțepat de pecetea în cruce, se îndepărtară fără să se privească. Undeva pleznise o strună. Zgomotul durea.

Zgomotul care săpa capcane adînci, multe și absurde. Dar erau, și erau întotdeauna, pentru că neted nu se află, mai cu seamă sub tălpile deprinse să alerge mereu și peste tot.

Aducîndu-și aminte că așa e, o undă de căldură topi ceva din amorțeală, însă nu tot, și schimbă doar niște vorbe ca să nu lase liniștea să adoarmă.

Se simțea tare frigul făcut din cocloașe de sticlă rostogolite peste pielea obrazului și a mîinilor.

Pe aproape, din spatele geamlîcurilor ce ascundeau o viață gri și aceeași, se rugau ultimelor fărîme de lumină fețele galbene ale mușcatelor. Undeva în stînga, sus, o felie de deal sprijinea negurile care se lăsau, cu o mie de brațe — ce păreau a fi pădure — sfîrșite prin degete lungi, negre și tulburătoare ca insinuările.

Și atunci, tocmai atunci cînd fiecare asculta ce voia să audă, se trezîră față în față cu argintul vertical și înalt al mestecenilor.

Stalactite de plumb topit în pulbere de omăt, mînjite cu soare.

Pădurea de argint a poetului era acolo, din pămîntul acela, pămîntul pe care călcase el, și ea, și amîndoi; și clopoțelii de argint erau, semănînd a frunze, treziți de adierea pletelor lui, de catifeaua brațelor lungi, chemătoare, ale ei.

Prin fața lor trecură ceilalți doi, cei doi mari, nemăsurat de mari, trecură mînd în mînd, rîzînd cu șoapte din adîncul privirilor adînci, trecură spre mătasea clopotelor îndepărtate țesută în pînză de pîianjen cu ademeniri.

Și-au întîlnit brațele ridicate în neștire la un același îndemn, ei, cei mici, și ramurile lor s-au chemat și s-au strîns; și frig nu mai era, și seara era dimineață,

și mesteacănul în floare. Iar ei, uriași în clipa care-l așvirla spre înălțime, țipară:

— Noi, noi sîntem... Nu ne recunoști codrul? Noi, noi cei mari, cei frumoși...

— Bang, bing-bang, bannnnng... — răspunseră străfundurile, și asta nu se mai auzise pînă în ziua aceea, iar asta însemna: „Voi, voi sînteți mari, voi care mișcați acum lutul auzind și văzînd... Voi care sînteți unul!”

Și codrul, de mesteceni codrul, plecă creștetul, în vreme ce ei, aburindu-și palmele în palme omenești, spintecară noaptea — în nesfîrșitul timpului pe care-l supuneau fără să concureze — cu fericita înconștiență a unor regi absoluți...

M. I. PASCU

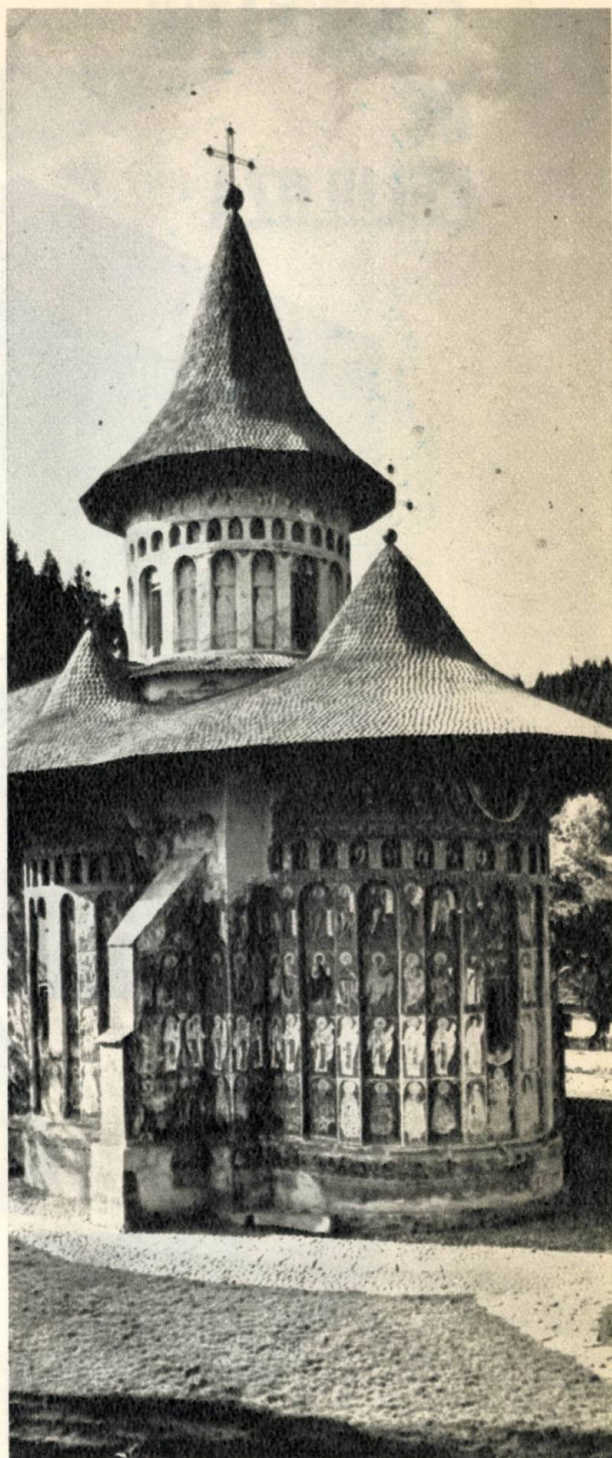
«Cele mai frumoase din lume!»

Marele săptămînal francez „L'Express” a publicat un articol intitulat „Odihniți-vă într-o mîndstire românească”, în care autorul — după ce arată că în România sînt vreo 20 de mîndstiri — le descrie astfel:

„După părerea specialiștilor, acestea sînt cele mai frumoase din lume, construite în secolele XIV—XVI, magnific decorate, în timpul în care arta orientului creștin era în declin peste tot, în afară de România”.

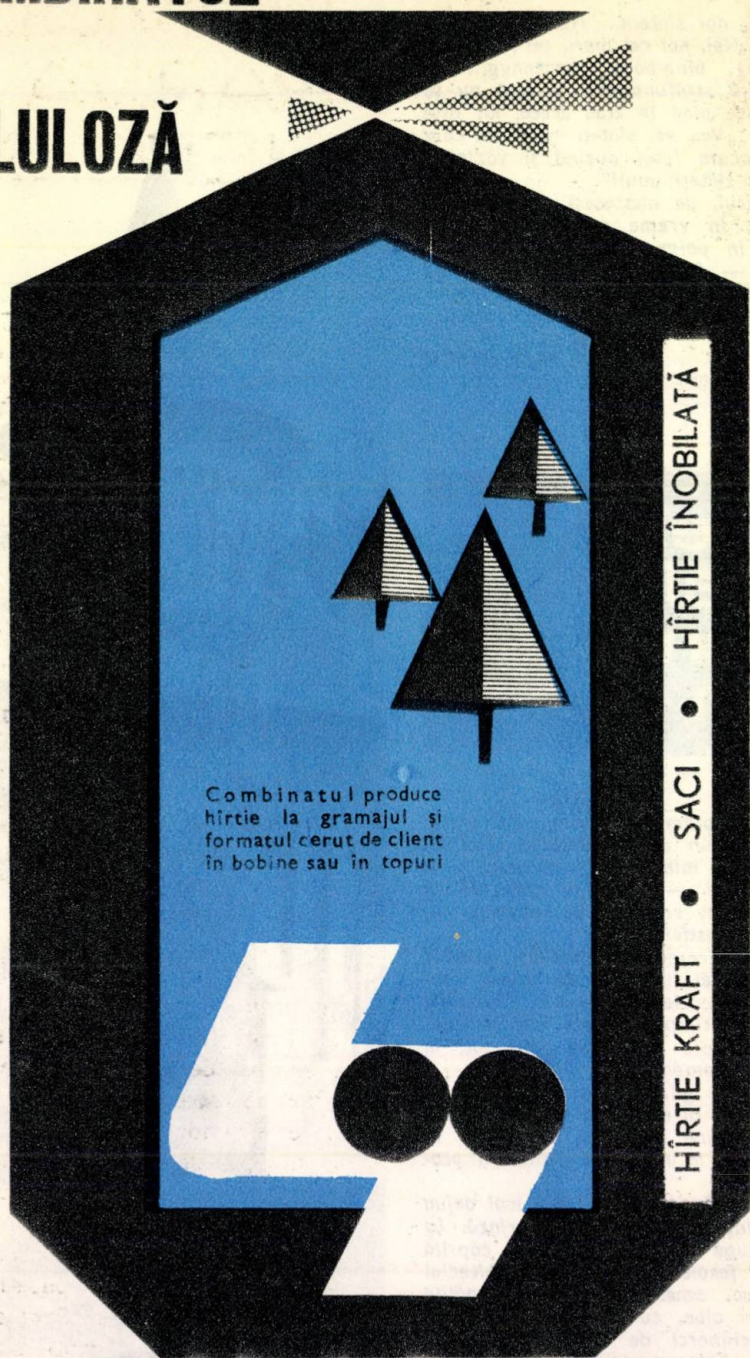
Privitor la găzduire, se arată că „se poate adresa direct stareșului”, iar despre masă se spune „călugării pot primi în chip decent la masa lor vizitatorii ocazionali”.

Autorul dă și meniul: „La micul dejun se bea lapte și se mîncă brînză. La prînz, după supa de urzici, de căpriță sau de fasole, se consumă ghiveciul călugăresc, amestec de legume gătite cu sosuri albe, cu ciuperci, cu condimente; ciuperci de munte, prăjite în ulei de floarea soarelui; brînzeturi afumate, ținute în scoarță de brad. Vinul este păstrat în vase de pămînt, cu dopuri de ceară de albine”.

Voroneț

COMBINATUL DE CELULOZĂ

Combinatul produce
hîrtie la gramajul și
formatul cerut de client
în bobine sau în topuri

HÎRTIE KRAFT • SACI • HÎRTIE ÎNOBILATĂ

SUCEAVA

SALVE ROMULI PARVA NEPOS !

M-am simțit deosebit de bine, timp de două zile, în tihna liniștitului orașel Bistrița, fosta capitală a Năsăudului, așezare cu vie activitate comercială odinioară, când era legătura între ținuturile transilvănene și Moldova.

Pornesc azi mai departe, spre miazănoapte, cîțiva kilometri cu autobuzul, alți cîțiva — mai mulți, aceștia — pe jos, pînă la linia ferată spre Ilva Mică.

Am lăsat în urmă și Slătinița, stațiune balneară acum în părăsire. Îi va veni și acesteia rîndul la modernizare, sînt încredințat... Merg și cuget. Calc, va să zică, un pămînt de însemnătate strategică în trecut. De aceea a fost intens colonizat cu saxoni încă de pe la 1150, de către regele Geza II. A rămas în piața centrală a orașului Bistrița marea Catedrală evanghelică, cu turnule ei de 75 de metri înălțime, ridicată în 1563. Am vizitat-o și eu azi de dimineață.

În scriptele de dări ale regelui Matei Corvin, ținutul poartă însă denumirea „Vallachalis”. Tot pe aici, pe aproape, e și Ciceiul cel mult îndrăgit — și stăpînit — de Petru Rareș al Moldovei, care a domnit o vreme și peste Bistrița chiar.

Drumul m-a tot dus spre miazănoapte, ceasuri de-a rîndul. Populație puțină, abia cîte o stîină ici și colo. Am ajuns însă cu bine unde îmi propusesem. Am dat de Someșul Mare, pe aici încă mărunt...

Comuna în care am pătruns și care dă numele său și haltei C.F.R., se cheamă Nepos (16 km. de la Bistrița). Cooperativa e închisă, dar capăt o bucată mare de pîine de la un localnic. O femeie în vîrstă îmi împrumută cana, la fîntînă:

— Din București sînteți? Că departe-i, bată-ll! Am fost și eu o dată, dar abia așteptam să mă întorc aici, la ale mele...

La ale sale, într-adevăr! Ale sale, de secole, de cînd strămoșii ei au purces acest sat grăniceresc.

Stau singur în haltă și mă încălzesc la ultimele raze ale soarelui care se lasă spre culmile molcome și încărcate de brazi. Mă gîndesc la Ilva Mică și la Sîngeorz-Băi, unde voi rămîne peste noapte, la mica stațiune Anieș, la Rodna, la Valea Vinului și, mai departe, la Vatra Dornei, la Iacobenii, unde voi ajunge...

Îmi întind hărțile, dar le las și încep să visez... Mă aflu, deci, într-unul din cele 44 de sate grănicerești, de unde, încă de prin 1762, se recrutau ostașii de încredere ai imperiului, pentru regimentul 2 de Graniță românesc. Împăratul Iosif II s-a preocupat îndeaproape de întărirea militară a acestei margini de imperiu. Pe acest Iosif II, istoria îl pecetluiește drept viclean prieten. Spre el s-au îndreptat Horia și moșii săi, bătînd pe jos de patru ori lungul drum pînă la Viena, fără să capete

dreptatea și libertatea la care știau că au dreptul. Ba au mai venit și alte porunci împărătești, potrivnice lor. Atunci a pornit răscoala (1784)... Dar tot istoria spune că împăratul a întreprins într-adevăr o călătorie prin aceste locuri și a întemeiat încă o serie de sate grănicerești, acțiune începută de altfel de pe vremea Mariei Tereza. Cu acest prilej, la patru dintre noile așezări grănicerești a ținut să le dea el însuși nume.

Satele flințează, înfloritoare, și astăzi.

Unul dintre ele este chiar Nepos, în care mă aflu. Altul, la 17 km, spre apus, tot pe cursul Someșului Mare, este Salva, astăzi nod de cale ferată. Tot spre apus, dar numai la 5 km pe șoseaua mare până la Rebrîșoara (iar de acolo, pe o șosea lăaturalnică) găsim satul Parva. Și, în sfârșit, de la Salva spre miazănoapte, pe șoseaua spre Săcel și Sighet, după ce trecem de comuna fostă Hordou, azi purtând numele vrednicului ei fiu Coșbuc, ajungem în Romuli.

Așa au fost numite, potrivit poruncii împărătești, aceste sate, astfel ca numele lor să formeze împreună întâmpinarea: „*Salve Romuli Parva Nepos!*”, ceea ce în latină înseamnă: *Salut, nepoată mezină a lui Romulus!*

Greu de găsit mai puternică dovadă a bunei prețuiri de către împărat a grănicerilor săi români și a recunoașterii oficiale a obșriei latine a naționalității lor!

Înălțătoare fapte s-au petrecut pe aceste meleaguri, care astăzi se păstrează într-o lumină calmă și modestă.

Îmi curm visarea. Strâng hărțile. Se aude trenul...

Prof. V. ROBAN

„Zăresc dealuri cu podgorii
Proiectate larg pe munți
Ce ating ceru-n fundul zării
În mare cadran cu zimți”.

Începe din satul Oituzul-ardelean, situat la poalele Moghiorușului, la 12 km nord-est de orașul Brețcu, Aici, prin sat, curge râul Oituz, limpede ca cristalul, izvorînd dinspre partea de miazăzi a așezării, din munții cu același nume. Șerpuind spre miazănoapte-răsărit pe o distanță de cca 40 km, într-un viu murmur — curge în pante destul de mari — el se varsă în Trotuș, lângă Orașul Gh. Gheorghiu-Dej (fost Onești). Paralel cu apele Oituzului, circulația vehiculelor și pietonilor se face pe drumul național nr. 11, care traversează râul de-alungul trecătorii, pe 5 poduri largi, moderne.

Deoparte și de alta, Oituzul e străjuit de munți acoperiți cu vegetație bogată — brazi, molizi, fagi, stejari — pe o distanță de cca 25 km, iar după ieșirea din defileu, de dealurile înalte ale Grozeștiului (Coșna, Stibor, Bîtea, Bu-

hoci, Albert, Manciuș și Lada) pe restul de 15 km, pînă la noul oraș Gheorghe Gheorghiu-Dej.

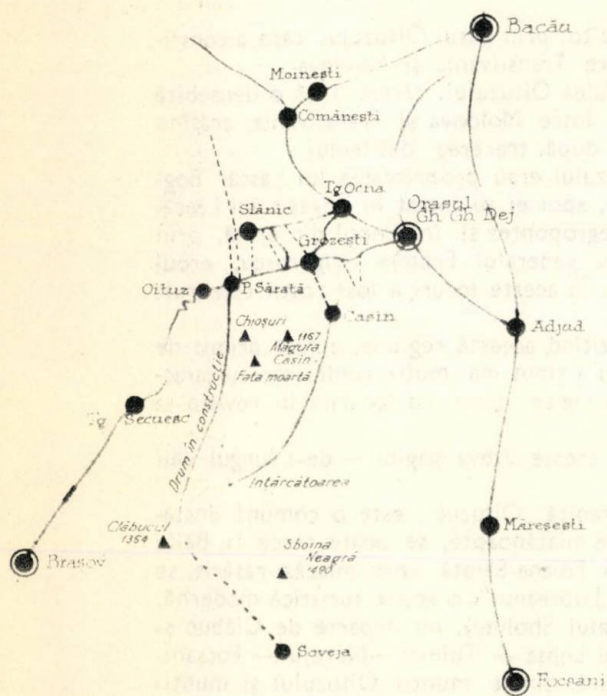
Valea Oituzului e de mult cunoscută ca trecătoare cea mai însemnată și mai la îndemînă dintre Transilvania și Moldova, numită și „Pasul Oituzului”.

În adevăr, cei 140 km de la orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Brașov, pe o șosea modernă, nou asfaltată, pentru turiștii interesați în transportul cu autovehicule, nu constituie o distanță impresionantă, ea putînd fi străbătută în cel mult 2 ore și jumătate.

Din București, pe ruta Brașov — Tg. Secuiesc — Brețcu, se poate pleca pe la orele 6 dimineața, ca să ajungi către orele 12 la Tg.

Secuiesc; se poate lua masa aici sau la restaurantul bine organizat al cooperativei din Grozești, zis „La Ciurea”, situat aproape de poalele munților (2 kilometri de la ieșirea din defileu). Pe ruta Urziceni — Buzău — Focșani — Adjud, după un drum de cca 5 ore, se ajunge în capătul de răsărit al văii — la orașul Gh. Gheorghiu-Dej — unde se găsesc restaurante foarte bine organizate și hoteluri bune, în oraș, sau la Tg. Ocna, la 11 kilometri.

Dar Valea Oituzului nu este numai o modernă cale de legătură dintre Transilvania și Moldova. Pasul Oituzului a fost ales ca loc favorabil de trecere în Moldova a unei ramuri din marea oaste romană, în timpul luptelor cu Dacii. Pe Valea Mureșului, a Tîrnavei Mari, prin pasul Oituz, ducea spre Moldova un drum important de comerț, pe care-l foloseau iazigiile dintre Dunăre și Tisa, pentru legăturile comerciale cu frații lor roxolani, din Moldova și Bugeac. Mai tîrziu Hunii, în drum spre Ardeal și Ungaria de azi, au trecut tot prin pasul Oituzului. Ștefan cel mare — născut în apropiere, la Borzești, aflat la 3 km mai la vale de orașul Gh. Gheorghiu-Dej — a cunoscut, desigur, și a străbătut pasul Oituzului, în timp de pace, în cadrul relațiilor prietenești ce le-a avut în Transilvania, mai ales cu Matei Corvin. Aceasta din urmă însă, devenindu-i dușman, a trecut cu armatele sale pe aici, dînd foc orașelului Tg. Trotuș, de lîngă Tg. Ocna, și îndreptîndu-se apoi spre Baia, unde „o singură dată în viața lui a fost învins” — de Ștefan cel Mare — cum scrie pe soclul statuii lui de la Cluj. În primăvara anului 1600, armata lui Mihai Viteazul ce număra 17.600 de oameni, a trecut munții, pe la Oituz, ca să cucerească Moldova împilată de Ieremia Movilă, care s-a retras la Hotin. De la Iași, după ce a pus ordine în Moldova,

Orăștii Gh. Gheorghiu - Del

Mihai Viteazul a trecut în Transilvania tot prin pasul Oituzului, care a constituit pentru el „trăsura de unire între Transilvania și Moldova”.

Gh. Sion, în opera sa, descrie Valea Oituzului, căreia îi dă o deosebită atenție în legătură cu relațiile vechi între Moldova și Transilvania, arătând că vama era instalată la Grozești, după trecerea defileului.

Prin 1853 munții din valea Oituzului erau proprietatea lui Lascăr Bogdan, strănepot al lui Ștefan cel Mare, apoi ei au intrat în posesia lui Lăscărache Lascăr Bogdan, a lui Ulise I. Negropontes și, în timpul din urmă, prin 1920, a fiicei acestuia, căsătorită cu generalul Eremia Grigorescu, eroul luptelor de la Oituz, din 1917—1918. În aceste locuri a fost rostit celebrul: „Pe aici nu se trece!”

În 1926, profesorul N. Iorga, vizitând această regiune, a fost primit de localnici cu mare cinste și respect; el a ținut mai multe conferințe cu caracter cultural și a făcut cercetări arheologice, descriind locurile în revista sa „Neamul românesc pentru popor”.

Să pornim—fie și în treacăt, în aceste câteva pagini — de-a lungul văii Oituz, dinspre Transilvania.

Poiana-Sărată, așezată la fosta graniță „Oituzul”, este o comună înstărită de buni gospodari. De aici, spre mieznoapte, se poate trece la Băile Slănic-Moldova (cca 4 km). Tot din Poiana-Sărată, spre miezăzi-răsărit, se construiește, începând de la punctul „Lupteanul”, o șosea turistică modernă, care trecând pe goluri de munte (Plaiul Sboinei), nu departe de Clăbuc și Fata Moartă, face legătura cu drumul Lepșa — Tulnici — Nereju — Focșani. Construcția noilor drumuri de legătură dintre munții Oituzului și munții Vrancei, vizează realizarea unirii principalelor artere forestiere cu noile puncte de lucru și circuitele turistice.

De-a lungul lor s-a și început ridicarea primelor cabane.

Următoarea comună, Hîrja, așezare de „mocani” veniți aci în secolul

trecut, din ținuturile Rucărului și al Dragoslavelor, este și ea un punct de pornire spre băile Slănic-Moldova, pe un drum de picior foarte bun, urcând 2 km și coborînd alți 2 prin păduri de rășinoase și făget.

★

12 kilometri mai spre răsărit, intrăm în satul Fierăstrău, udat de apa rece a râului plin de păstrăvi Leșunț, care se varsă aci în Oituz. Localitatea este înconjurată de munți din care izvorăsc ape minerale cu aproape aceleași proprietăți curative ca și cele de la Slănic-Moldova.

Fierăstraienii se ocupă în general cu exploatarea lemnului și creșterea animalelor, iar femeile cu confecționatul cerșilor viu colorate sau albe, trecute prin „dîrste” și pive. Unii se ocupă cu pescuitul de păstrăvi și afumatul-împachetatul lor în așa zisele „hîrzoabe”, coșulețe din cren-guțe de brad, cu legături de nuiele de alun. În fiecare hîrzob sînt așezați cîte 3—4 păstrăvi, afumați la o iască specială și serviți... fără rețeta preparatului, considerat „specialitatea casei”.

De la Fierăstrău spre răsărit, trecînd prin defileul propriu-zis al Oituzului, ajungem în frumoasa localitate Grozești, înșirată de-o parte și de alta a șoselei de-a lungul a 4 kilometri, cu livezi întinse pe dealurile Coșna, Stibor, Buhoci, Albert și Manciu; îți face impresia că te găsești într-o localitate climaterică. Grozeștiul e vestit, chiar peste graniță, pentru fructele sale excelente, mai cu seamă piersici, cît portocalele, pentru țuica dublu rafinată, din perjele brumării, pentru plachia din „chitici” — gîrițe (știuci minuscule) și mreene, amestecate din gros cu mărar și presărate așîderea cu sare și mai ales

pipere — sau, și aci ca și la Fierăstrău, pentru „hîrzoabele” de păstrăvi. Se mai găsesc aci coșuri frumos împletite și colorate, din mlađițe de alun și valoroase piese ceramice, aci fiind principala zonă din regiunea Bacău a industriei olăritului, practicat din vechime.

De la Grozești se pot face numeroase excursii în împrejurimi: la Castel — cota 383; la monumentul cavaleriștilor, căzuți vitejește în 1917 — 1918 pe dealul Coșna-Tițilca, loc al unor îndîrjite lupte în primul război mondial.

Intrînd pe Valea Leșunțului — afluent principal al Oituzului — sau direct pe dealul Manciuului, pe la sticlărie, se poate merge spre cel mai înalt munte din partea locului, Măgura Cașinului (1167 m înălțime), spre Clăbuc, Chioșuri și Fata Moartă, toate, locuri bine cunoscute din timpul luptelor de la Oituz.

Arhitectură locală

Și de la Grozești se poate trece muntele la Slănic-Moldova, pe o șosea nouă, construită în 1963—1965, care de fapt pornește de la Podul Negru și coboară în satul Cerdac, nu departe de băile Slănic. Spre același obiectiv un drum bun pentru picior este cel ce pornește de la Fundul Hășmanului, dă în drumul spre Muncei și duce fie în satul Biserica, fie la Slănic, coborârea făcându-se pe 300 de scări. Durata excursiei la Slănic este de cca 2 ore și jumătate.

De la Grozești se poate merge, pe un drum bun, și la Tg. Ocna (11 km), trecând prin 5 sate, ultimul fiind Tisești, pe dealul Podolului, unde s-au făcut interesante descoperiri arheologice; relicvele descoperite aci, se află în muzeul din orașul Gh. Gheorghiu-Dej.

La 5 km de Grozești, intrăm în comuna Bogdănești, renumită, astăzi, pentru tarafurile ei de lăutari. Aici, în 1908—ca urmare a mării răcoale din anul precedent — s-a constituit una din primele obști agricole de cumpărare de pământ din țară. Lângă Bogdănești, pe dealul Balica, s-a descoperit în 1962 o mare așezare preistorică, ale cărei urme se păstrează în muzeul din orașul Gh. Gheorghiu-Dej.

În sfârșit, după ce trecem prin satul Filipești, ai cărui locuitori, poreclii „perjeri”, se pricep să producă o renumită țuică — ajungem în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, fosta comună Onești, pe care Vlahuță o arăta în „România Pitorească” ca fiind „... un sat mic de răzeși”. Din mărunta localitate de odinioară a luat ființă, în anii puterii populare, complexul industrial Onești, al cărui nume a fost schimbat, în 1965, în acela de „Gheorghe Gheorghiu-Dej”.

Sarea de la Tg. Ocna, adusă pe saleduct, petrolul de la Moinești — Zemeș și de pe Valea Oituzului, precum și apa cristalină a Trotușului, — iată materiile prime nepuizabile care contribuie azi la fabricarea atîtor produse chimice în marile instalații moderne care au făcut din Orașul Gh. Gheorghiu-Dej „cartea de vizită” a Moldovei contemporane.

Aici, călătoria pe valea Oituzului, prin istoricul „pas”, devenit celebru în timpul primului război mondial, se încheie. Realizarea ei aieva va fi, pentru oricare turist pasionat, un prilej de nebănuite satisfacții.

Ing. I. DRAGOMIR

Sec. XVIII.

SIBIUL, ÎN STAMPELE VREMII

Sec. XVII;

Cabana Prislop

*„Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai...”*

Amatorii de frumuseți ale naturii vor descoperi un peisaj bogat, felurit, vizitînd cabana Prislop, situată pe versantul de miazănoapte al Munților Sebeșului, în Poiana Prislopului, de sub virful cu același nume. Drumurile spre cabană, străjuite de brazi uriași, al căror foșnet se unește cu șopotul apelor repezi de munte, sînt o adevărată încîntare. Așezată la înălțimea de 1200 de metri, cabana domină împrejurimile, oferind privirilor zări larg deschise. Frumusețea locurilor, ospitalitatea păstorilor din stînele de pe Lupșa, băgăția faunei, brazii care purifică aerul, mulțimea florilor care îmbălsămează văzduhul, sau — iarna — pîrțiile de schi ce rivalizează cu cele mai bune din țară, atrag anual mii de turiști spre acest încîntător colț al naturii patriei noastre.

Capacitatea cabanei Prislop este de 68 de locuri, în camere cu 2—5 paturi și 2 dormitoare comune. Funcționează un bufet permanent, iar în sezon restaurant-cantină cu autoservire; apă curentă. Terenuri de schi pentru începători și avansați, în apropierea cabanei, pe gurile munților Lupșa, Scîrna și Prislop (sezon, 15 decembrie — 31 martie). Stațiile C.F.R. cele mai apropiate sînt Cugir, pe linia Șipot — Cugir și Orăștie, pe linia Vințel de Jos — Simeria. Principalele drumuri de acces: din Cugir, pe drum carosabil pînă la punctul „Casa de vînătoare” (20 km); în continuare, potecă nemarcată pînă la cabană; durata de mers — circa 2 ore. Tot din Cugir se poate merge cu trenul forestier pînă la Arieș (17 km) și în continuare 6 km pe potecă nemarcată, pînă la cabană. În sfîrșit, din Orăștie se merge pe un drum local carosabil pînă la Rîul Alunului (24 km) și, în continuare, pe potecă nemarcată, pînă la cabană (2 km).

Prof. DUMITRU BOBOȘA

SAH MORTII ALBE!

FAȚĂ ÎN FAȚĂ
CU AVALANȘELE

Drumeția cunoaște o veche tradiție în Carpații României, iar drumeția de iarnă face parte de mult din plăcerile vacanțelor în munți; cu schiuri sau fără, ea a cunoscut în ultimii ani un avînt crescînd și continuă să cîștige popularitate și adepți. Așa stînd lucrurile, este absolut necesar să-i avertizăm pe toți prietenii turismului de iarnă asupra pericolelor eventuale în acest fel de drumeție, încercînd să schițăm și măsurile preventive, pentru ca bucuria ce ne-o oferă înălțimile înzăpezite să rămînă netulburată.

Diferența dintre o partidă de schi în munți înalți — platoul Bucегilor, crestele Făgărașului sau Retezatului — și una pe un munte prevăzut cu hoteluri și teleferice, ca Postăvarul sau Semenicul, este evidentă.

Cel ce nu posedă experiență montană de iarnă trebuie să rămînă

neapărat pe traseele marcate și ferite de avalanșe și să evite terenul încă neatins.

Traseul și dificultatea unui drum trebuie socotite în funcție de cunoștințele și posibilitățile fizice ale celui mai slab dintre participanții la excursie.

E bine să nu plecăm la drum greu cu oamenii pe care nu i-am încercat mai întâi pe un drum ușor. Timpul necesar unei ture va crește, proporțional cu numărul participanților.

Nu este indicat să pornim în excursie singuri; ruperea unui schi, a unei legături sau o rănire ușoară pot deveni în acest caz fatale. Ca să nu mai vorbim de avalanșă, când cel ce merge singur e pierdut fără drept de apel.

În grup, la urcuș și la coborîre, vom păstra intervale destul de mici, pentru a ne putea auzi și vedea, în special pe ceață. Cel mai bun dintre schiori va merge înaintea. Un alt schior bun va merge în urmă, pentru a putea da ajutor imediat în caz de nevoie.

Ceața și viscolul pot apărea pe neașteptate, transformînd chiar și ture ușoare pe culmi domoale, ca Dihamul sau Muntele Mic, în expediții periculoase. De aceea trebuie să avem în rucsac îmbrăcăminte caldă de rezervă pentru cazuri de schimbare neașteptată a vremii. Mai ales în asemenea cazuri, nu trebuie să ne avîntăm orbește pe urme de schi existente, cunoscînd că un traseu sigur în ajun, poate fi periculos a doua zi.

Pericolul de avalanșe este arareori iminent, concomitent pe toate pantele. Sfaturile localnicilor experimentați, ale cabanierilor și ale turiștilor încercați sînt, în această privință, extrem de utile. Formarea avalanșei este mai puțin în funcție de teren, fiind condiționată mai ales de situația meteorologică (intemperii) și de stratificația zăpezii. Nu există pante periculoase în tot cursul iernii, după cum nu există pante absolut sigure în permanență. În schimb, există anumite perioade de timp, relativ scurte, în care foarte multe pante prezintă pericol acut de avalanșe.

Felul și structura zăpezii sînt un rezultat al intemperiilor. Zăpada se depune în straturi. Toate suprafețele straturilor pot deveni ulterior suprafețe de alunecare. Un volum de zăpadă se poate declanșa sub formă de avalanșă atunci cînd nu mai are suficientă aderență pe bază — fie că este vorba de neregularități ale terenului, fie de slăbirea sudurii (datorită înghețului) cu substratul, fie că uneori coeziunea stratului de zăpadă nu este suficientă pentru a rezista la o supraîncărcare cu noi straturi ori altă greutate (turiștii individuali sau în grup).

Cauzele avalanșelor (determinante fiind intemperiile) se pot clasifica în trei grupe:

— Încălzirea timpului — care are consecințe în general favorabile asupra tasării și coeziunii zăpezii — atunci cînd este însoțită de ploaie și vînt cald, poate înmuia stratul de zăpadă, predispunîndu-l la alunecare.

— Ninsorile abundente și de lungă durată duc adesea la un pericol general de avalanșe, ce se declanșează de la sine. Pericolul crește în timpul ninsorii și începe să scadă abia după ce stratul de zăpadă nouă s-a tasat suficient și a

făcut aderență cu baza. Cu cât este mai cald, cu atât mai repede se produce acest proces, pe când gerul aspru întârzie tasarea.

— „Scîndura” de zăpadă reprezintă cea mai perfidă și mai periculoasă cauză a avalanșelor, fiind greu de identificat chiar de către un alpinist experimentat. Acest pericol persistă adesea timp îndelungat, continuîndu-se și atunci cînd lipsesc semnele cunoscute de pericol. „Scîndurile” de zăpadă se nasc prin acțiunea vîntului, care transportă mari cantități de zăpadă atît în timpul ninsoarii cît și mai tîrziu, depozitînd-o pe pante înclinate sub formă de „scînduri” bine presate sau sub formă de pachete moi, însă dense. Avalanșele de acest tip sînt declanșate cel mai des de către schiori. Pantele expuse vîntului sînt în general mai sigure, din acest punct de vedere, decît pantele aflate la adăpost, unde se depozitează cantități mari de zăpadă spulberată. „Scîndurile” sînt declanșate de obicei atunci cînd sînt tăiate, prin trecerea pe schiuri în mijlocul pantei sau la baza acesteia.

Văile înguste în formă de „V” sînt cele mai predispuse unor asemenea pericole și trebuie evitate atunci cînd există condiții favorabile de formare a avalanșelor. Văile în formă de „U” sînt de obicei sigure, mai ales pe firul lor. Pericolul avalanșelor crește cu înclinarea. În general, pantele cu înclinația sub 20° sînt sigure. Cu cît baza stratului de zăpadă este mai netedă — pante de iarbă, plăci de stîncă sau straturi de zăpadă înghețată — cu atît zăpada alunecă mai ușor. Pădurile fac să scadă pericolul avalanșelor, în timp ce blocurile mari de stîncă dau siguranță atîta vreme cît rămîn vizibile. Formele de teren convexe, spinările, muchiile și crestele reprezintă trasee sigure, pe cînd formele concave, vîlcelele, șistoacele și pantele uniforme sînt periculoase.

MĂSURI DE PREVENIRE

De avalanșe nu ne putem apăra decît prin experiență și prudență. Curajul exagerat ori ușurința sînt atitudini iresponsabile. Dacă pericolul avalanșelor este recunoscut ca atare sau este probabil, turele de schi în teren nesigur trebuie abandonate, iar în caz că pericolul este local, acolurile oricît de mari sînt necesare.

Unul din cele mai sigure mijloace de a găsi o persoană acoperită de avalanșă, în timp scurt, deci, pe cît posibil, încă în viață, este „cordelina de avalanșă” — o sfoară de culoare roie, lungă de 20 m, pe care fiecare turist obligat să traverseze zone periculoase, trebuie să și-o lege de mijloc, lăsînd capătul liber să se tîrască în urma sa. Pe teren dubios se vor folosi cît mai multe etape intermediare, de preferință la adăpostul copacilor, al țăncurilor stîlcoase sau pe porțiuni de teren orizontale (terase).

Se va păstra distanța în așa fel încît numai un singur om din echipă să se aplece la un moment dat în porțiunea periculoasă. În timp ce un participant traversează o asemenea zonă, toți ceilalți îl vor observa în permanență din puncte de staționare, sigure, pentru a-l preveni la timp sau pentru a-l ajuta la nevoie. Schiurile și bețele reprezintă în caz de avalanșă ancoră periculoasă. De aceea, curelele legăturilor trebuie desfăcute și mîinile scoase din curelele bețelor pentru ca să ne putem debarasa de ele în momentele critice.

COMPORTAREA ÎN AVALANȘĂ

Încercarea de a ieși din avalanșă lateral, prin coborîre cu schiurile, „în șus” reușește numai arareori și numai schiorilor buni. Ea are șanse de izbîndă doar dacă ne aflăm aproape de marginea avalanșei. În cădere este necesar să încercăm a rămîne la suprafață prin mișcări de înot, deplasîndu-ne către marginea avalanșei. Cînd simțim că mișcarea încetinește, deci înainte ca avalanșa să se oprească, vom lua o poziție ghemuită, ținînd brațele în poziția boxerului în apărare, pentru păstrarea unui spațiu de respirație în fața gurii și a nasului. Dacă eliberarea prin mijloace proprii nu este posibilă, e bine să ne economisim forțele și aerul necesar pe care-l mai avem la dispoziție. Trebuie neapărat combătută dorința de a dormi, lăsarea în voia soartei însemnînd sfîrșitul.

AJUTORUL IMEDIAT

Membrii echipei trebuie să observe încotro este purtat accidentatul și locul unde dispare în masele de zăpadă în mișcare. Acest loc și direcția mișcării determină domeniul de căutare. Mai întîi se va cerceta cu atenție suprafața avalanșei, în căutarea unor părți vizibile ale corpului sau echipamentului, în special a cordelinei de avalanșă. În al doilea rînd se va trimite un om pentru a da alarma și a cere ajutor. Ceilalți vor continua să caute cu bețele de schi întoarse sau cu ele fără rondelă, sistematic, întreg domeniul unde bănuim că se poate afla cel acoperit.

Numai găsirea rapidă, în cel mult două ore, este o cheazășie de salvare. După stabilirea poziției, cel acoperit va fi desgropat, se vor elibera imediat nasul și gura de zăpadă, și va fi culcat pe burtă pentru ca zăpada și apa să se poată scurge din căile respiratorii; accidentatul va fi apoi împachetat în lucruri calde. În caz de pierdere a cunoștinței, se va proceda la respirația artificială gură la gură. Transportul se va efectua abia după ce încercările de reanimare au avut succes, plămînii și inima începînd să funcționeze fără stagnări. Pe drum se va verifica respirația și funcționarea inimii. Transportul se va face, pe cît posibil, în poziție culcat-lateral.

W. KARGEL

DE PRETUTINDENI

ÎN TAILANDA, locuitorii țărmurilor consideră drept aliment „numărul unu” un preparat sub formă de pateu, numit „Kapi”, care se bucură de miraculoase proprietăți nutritive, conținând mult calciu, proteine în mare cantitate, precum și vitamina B 12. Pateul „Kapi” se obține din diferite specii de... larve ori de crustacei minuscule, precum și din numeroasele soiuri de crevette a căror prezență în apele Oceanului Indian nu poate fi observată cu ochiul liber. Este doar unul din cazurile în care oceanul furnizează hrană omului.

ÎN REGIUNILE APUSENE ALE BRAZILIEI, acoperite de păduri, ale căror mari întinderi au rămas în cea mai mare parte încă neexplorate de om, trăiește — între altele altele sburătoare — o pasăre de mărimea unei rațe bine dezvoltată, înzestrată cu un corn pe frunte, arcuit înainte, a cărui mărime de mai bine de 10 cm îi dă un aspect cu totul neobișnuit. Este singura pasăre de acest fel din lume. Băștinașii din preajma acestor păduri o numesc „aniuma”. Ciudata pasăre, înzestrată de asemenea cu ghimpi puternici pe aripi, de mărimea a 3—4 cm, poate deveni foarte primejdioasă. Cu ajutorul bătilor din aripi și a cornului, ea se apără cu deosebit succes, fără a putea să fie învinsă. Fapt curios, „aniuma” s-a acclimatizat foarte ușor pe lângă curțile gospodăriilor din unele localități apropiate de liziera codrilor, unde viețuiește în cea mai bună armonie cu păsările domestice, al căror paznic a devenit.

ÎN MIJLOCUL CONTINENTULUI AFRICAN, rinocerul — care spre deosebire de „fratele” său asiatic e înzestrat pe frunte cu două coarne, unul mai dezvoltat, celălalt mai rudimentar — este considerat de indigeni drept cel

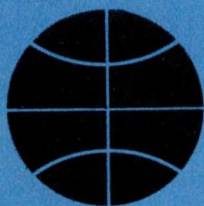
mai bun „țintaș” dintre toate marile patrupeze. Această însușire, animalul nu o datorează unor ochi ageri, cum s-ar putea crede; rinocerul nu poate desluși bine pe nici una din viețuitoarele ce s-ar afla la un moment dat în apropierea sa. Și, totuși, rinocerul e deosebit de primejdios pentru toți dușmanii, mai cu osebire atunci când este întărit, deoarece el atacă nu numai cu forță irezistibilă, ci și cu o extremă precizie. Izbitora cornului său nu dă niciodată greș. Care este oare explicația? S-a putut constata că rinocerul percepe orice zgomot în doi timpi — adică sunetul este recepționat de fiecare din urechi nu deodată, ci la intervale de timp reprezentând o fracțiune extrem de mică de secundă. Fenomenul se întâmplă și la alte viețuitoare, cu deosebire că la rinocer sensibilitatea timpanelor este deosebit de ascuțită. Gradul acesta fin de recepție, asigură sălbăticiunii puțința de a simți fulgerător și foarte exact, din care parte vine zgomotul. Orientarea atacului său se produce, după această dublă înșelătoare, cu precizie, iar media rezultată din cele două „căi” pe care au sosit zgomotele (de fapt același zgomot) reprezintă tocmai direcția cea mai exactă către ținta pe care — odată deslănțuit — nu o greșește niciodată, deși ochii îi sînt de puțin folos!

ÎN APELE DIN JURUL INSULELOR MADERA ȘI CANARE, trăiesc cete atit de numeroase de focuri din neamul numit „foca pătată”, încît văzute din depărtare, mai cu osebire spre asfințit, cîrurile apar ca niște mari pete negricioase care, uneori, sînt socotite de navigatori drept insule stîlcoase.

Cu multe decenii în urmă, un grup de asemenea focuri a străbătut Marea Mediterană, apoi Marea Marmara și trecînd prin strîmtorile cunoscute, s-a aciuat în Marea Neagră, în zona Capului Caliacra. Și iată că într-o dimineață

liniștită și însoțită, un grup de turiști români au fost martorii uimiiți al unui spectaculos balet marin... O amfibie a apărut la o depărtare de 100—150 de metri de țărm, făcând să clocotească apa mării. Era o focă pătată, de-o neobișnuită mărime. Țișnea din apă, sălta cu jumătatea trupului deasupra valurilor, apoi dispărea în adânc, pentru a se ivi iarăși, strălucind în soare. O dată, de două ori, și iarăși, pînă cînd deodată foca a reapărut la suprafață, ținînd strîns între dinții colțai un pește enorm. Era un exemplar din neamul sturionilor, a cărui lungime depășea un metru. Și atunci a început un bizar balet. Mamiferul acvatic a rămas cam două — trei minute la suprafața apei, executînd cu capul cînd spre stînga, cînd spre dreapta, răsuciri repezi și violente, așa fel încît peștele era plesnit, de fața mării, cînd într-un sens cînd în altul. Mișcările iuți ale focii nu dădeau greș; sturionul, curînd, a încetat să se mai zbată, rămînînd inert. Foca s-a scufundat în adînc, după care a ieșit iar la suprafață, la o mică distanță de locul unde înșfăcase prada. Apoi, s-a ridicat de-odată vertical, ținîndu-și jumătatea trupului deasupra apei, și-a lăsat capul pe spate și ținînd mereu peștele în dinți — a svîcnit în sus cu o mișcare viguroasă. Sturionul a fost lansat în aer. În ciuda greutateii sale, a descris o traiectorie ciudată de 2—3 metri în văzduh, căzînd apoi ca un bolid, cu capul în jos. Victorioasă, foca îl aștepta cu gura larg deschisă!...

OVIDIU MANIȚIU

DE-ALE DRUMEȚIEI

● La munte nu se pleacă de unul singur, dar nici în număr mare. Drumeția presupune afinități, simpatie, înțelegeri comune.

● Spre munte nu se pornește cu bagaje voluminoase, dar nici cu mîinile în buzunare. Este corect și egalitar ca și tovarășele noastre de drum să aibă rucsacul lor, indiferent de încărcătura lui.

● Nu poți porni spre ceva nou și necunoscut ignorînd totul. Și nici nu-i bine să te informezi de la „binevoitori” cu aproximații și povești. Fără să devii general de stat major, folosește cu atenție și rațiune ghidurile și hărțile.

● Nu asalta muntele ca un teribil alpinist, mai ales cînd nu ești unul dintre ei. Fii modest și înțelept.

● Evită „scurtăturile” și drumurile nemarcate. Cel mai scurt drum este cel cunoscut.

● Fii blînd cu natura, cu copacii și florile; fii voios și binevoitor cu oamenii care trec pe lîngă tine sau se așază în cabană lîngă tine.

● Respectă liniștea naturii și a celor care au venit în munte, pentru munte. Este atîta mîreață muzică în vînt, ape și tăceri, că pînă și Beethoven a ascultat-o sfios, fără să o tulbure.

● Nu mîncă pantagruelic și nu bea ca Bachus. Drumeția se face treaz, din zori în amurg, beat de frumusețile naturii și flămînd de peisaj.

● Nu vorbi mult, inutil, obositor. Muntele are nevoie de prețuirea și meditația ta și nu de cascada ta de cuvinte. Oamenii muntelui vorbesc puțin. Ei sînt oameni de acțiune, oamenii faptei.

● Încearcă să notezi ceea ce vezi și simți. Aceasta te va duce la o reală înțelegere a ceea ce ai cunoscut și te-a impresionat. Și va rămîne o plăcută amintire.

● Caută să descoperi, să cunoști fiecare munte. Asemenea nouă, oamenilor, nici unul dintre ei nu e ca celălalt. Fiecare își are ființa sa, legendele sale, felul său de a fi.

● Adevăratul drumeț iubește toate anotimpurile și se simte bine în toate cabanele. Nu pornim în munți ca să găsim confort, șosele asfaltate, televizoare.

● Îndrăgește muntele la orice vîrstă și pînă la orice vîrstă. El este tînăr, matur și bătrîn ca și noi, și flecăruia i se dăruie pe măsura vîrstei și sufletului său.

VIRGIL LUDU

TISMANA

În depresiunea subcarpatică gorjană, la 35 km de Tîrgu-Jiu, într-un cadru natural de un pitoresc deosebit, se află cunoscuta mînăstire Tismana, înconjurată de un brîu de munți împăduriți, avînd înspre apus stîncă Stîrmina, cu peștera Sf. Nicodim, din care iese pîrîul care formează în apropiere o cascadă.

Vizitînd mînăstirea Tismana, marele istoric Nicolae Iorga o descria ca fiind „mai înecată în pădure decît orice mînăstire din țară”, iar călătorul străin Paul de Alep scria că este „așezată pe o poliță prinsă în coasta muntelui”.

Ridicată prin strădania călugărilor Nicodim, în secolul al XVI-lea, mînăstirea Tismana, valoros monument de artă și arhitectură al țării noastre, face parte din construcțiile de tipul mînăstirii Vodița (ctitorie de prin 1370 — 1375 a lui Vladislav, numit și Vlaicu-Vodă), care va servi apoi ca model în arhitectura bisericească din Țara Românească. Ridicată mai întîi din lemn de tisă, în vremea aceluiași Vlaicu-Vodă, apoi din piatră în timpul lui Radu I (1377—1384) și terminată de fii acestuia, Dan I și Mircea cel Bătrîn, care au înzestrat-o cu obiecte de cult, mînăsti-

rea a fost refăcută pe la 1541—1542, cînd Radu Paisie îi adăugă și che-narele sculptate în piatră, la uși. Distrusă de un incendiu, ea a fost rezidită, unul din ctitorii de mai tîrziu fiind și Șerban Vodă Cantacuzino (1679—1688).

În secolul al XVII-lea, Matei Basarab a înconjurat-o cu ziduri de cetate și mai apoi a înarmat-o cu tunuri.

Biserica mînăstirii, avînd plan trilobat și pronaos în formă dreptunghiulară, pe care se înalță o turlă (aparținînd probabil refacerii din anul 1541), a fost zugrăvită în 1564 de pictorul Dobromir și rezugrăvită în anii 1732, 1766 și 1844. Pictura din secolul al XVI-lea se păstrează în pronaos și înfățișează, în special, figuri ale mai multor sfinți; în partea dreaptă a registrelor I se poate vedea Sf. Ioan de la Rila, care a întemeiat la începutul secolului al XIII-lea renumita mînăstire Rila din Bulgaria; în naos și altar se păstrează pictura din 1732, înfățișînd pe ctitorii mînăstirii: domnitorii Radu și Mircea, boierii Matei și Stanca Glogoveanu etc.

În interiorul bisericii atrag atenția catapeteasma (1766), un iconostas (1742) — ambele din lemn de stejar, suflat cu aur, avînd ca ornamentații motive vegetale — și două tetrapode din 1732.

Muzeul mînăstirii păstrează, printre altele, o bederniță (broderie pentru odăjdii) din secolul al XIV-lea, numeroase și mari fragmente de pictură murală, uși din vechea construcție a bisericii.

Bisericuța-paraclis din incinta mînăstirii a fost înălțată de Matei

Basarab la 1632; în interior se află tabloul votiv înfățișînd pe domnitor și pe Nicodim (portretul acestuia din urmă mai apare și în biserica mare, pe peretele din fața altarului).

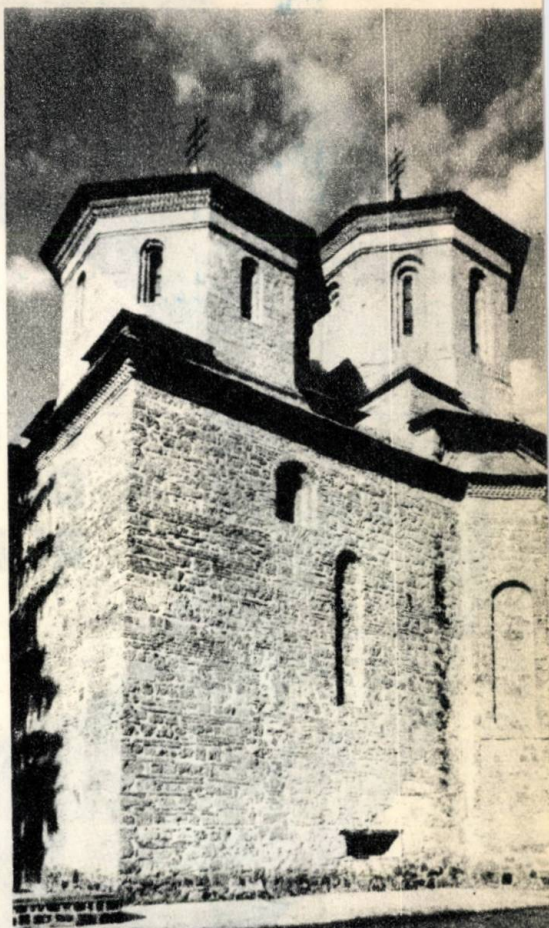
De-alungul vremii, mînăstirea Tismana a avut și un însemnat rol cultural. De la Tismana — unde se pare că a fost o școală de caligrafie la care a învățat probabil și Dionisie Eclesiarhul, artist caligraf și miniaturist — au pornit cărturari și grămățici vestiți. Totodată ucenicii lui Nicodim au ridicat mînăstirea Cozia în ținutul subcarpatic, mînăstirea Neamțului în Moldova, ajungînd pînă în Maramureș.

Datorită poziției strategice, precum și întăriturilor sale, Tismana a fost folosită și ca cetate. La 22 ianuarie 1821, Tudor Vladimirescu a ocupat-o, lăsînd aici o garnizoană de 60 de panduri; el urmărea să continue lupta din mînăstirile întărite ale Olteniei (Tismana, Strehaiia, Gura Motrului), în caz de nereușită a răscoalei.

Spre acest vechi monument istoric, de artă și arhitectură, se îndreaptă astăzi tot mai mulți iubitori de drumeție, atrași aici și de climatul blînd de pădure, cu ușoare influențe mediteraneene, care face din Tismana o plăcută localitate climaterică. Frumoasele costume populare gorjene și covoarele oltenești, lucrate cu atîta măiestrie, dau regiunii un plus de atracție.

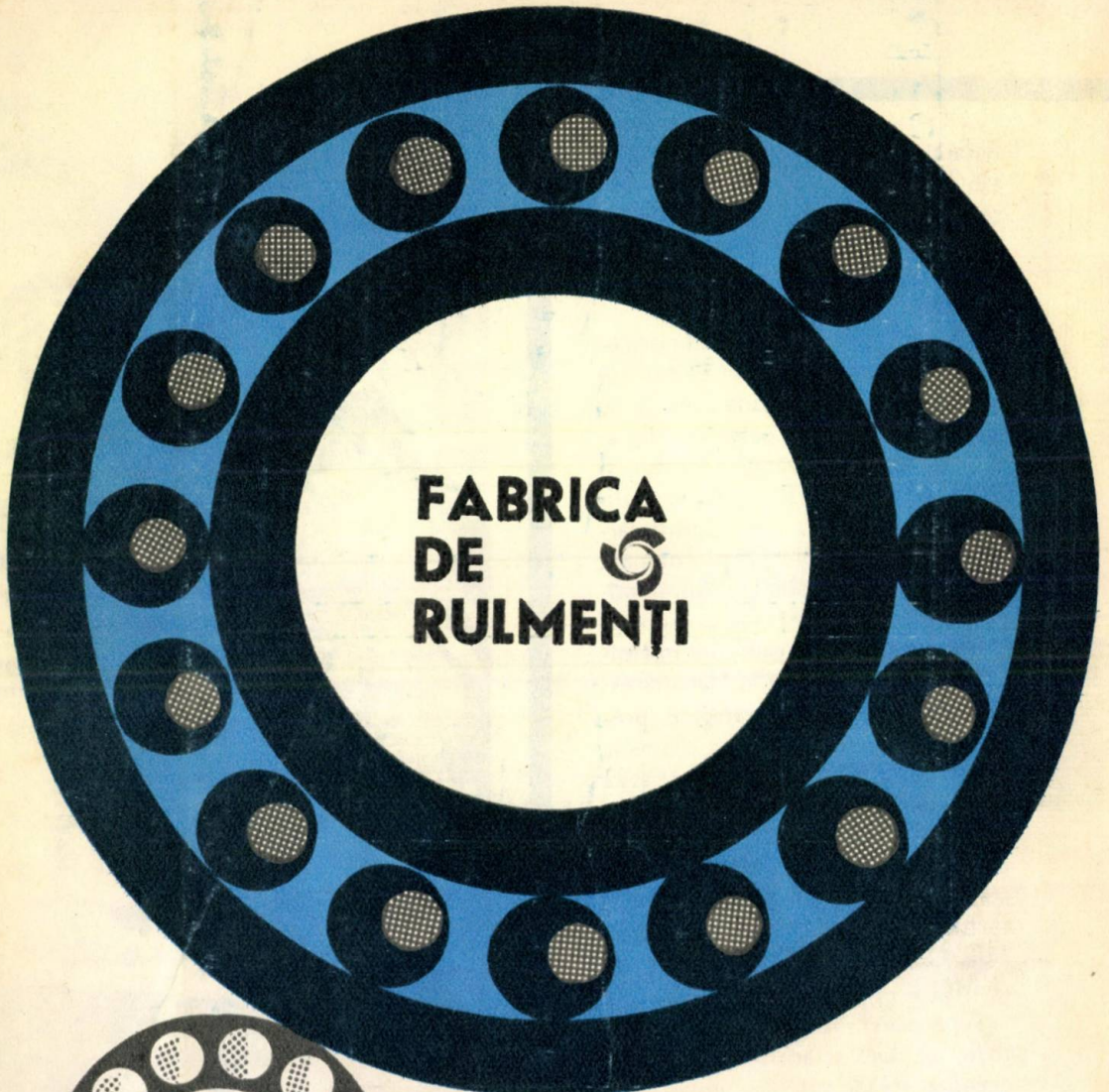
Vizita la mînăstire se poate continua cu plăcute excursii pe dealul Cioclovina, unde se află două schituri din secolul al XVIII-lea, pe culmea Godeanului, sau în valea Jiului.

ELISABETA RUȘINARU

Biserica mănăstirii Tismana

**FABRICA
DE
RULMENȚI**

BÎRLAD

rulmenți
radiali
și axiali
cu bile.

rulmenți
radiali
cu role
cilindrice.

rulmenți
oscilanți
cu role
butoi.

rulmenți
de
construcție
specială.

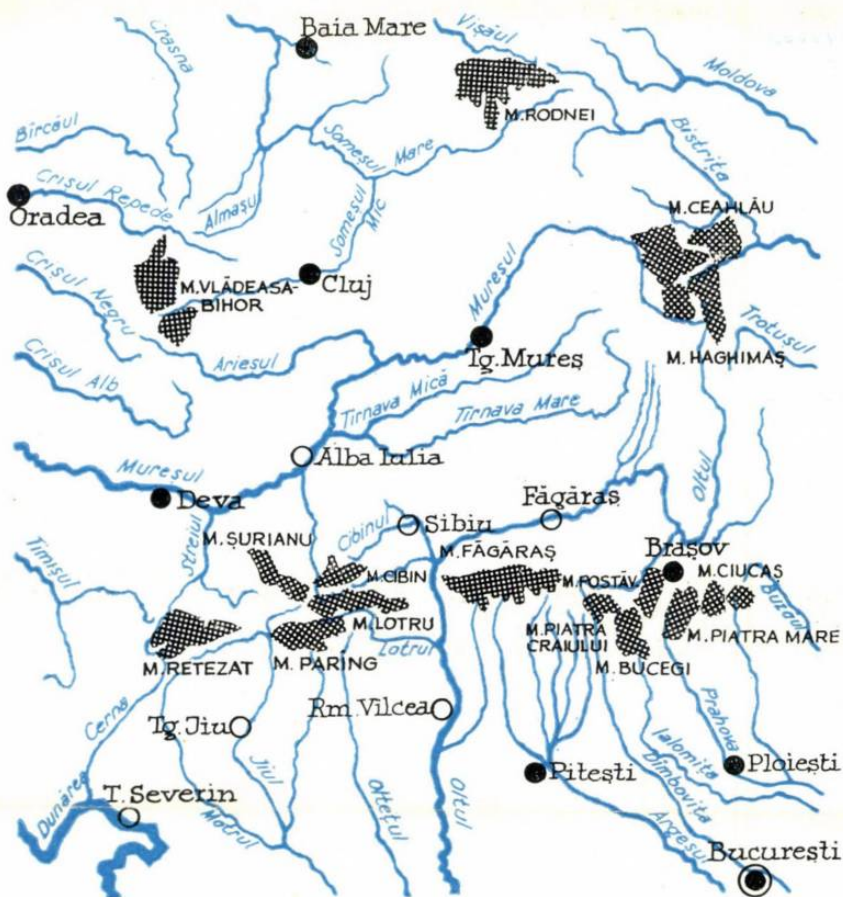

ITINERARE LUNGĂ ÎN MUNȚII NOȘTRI

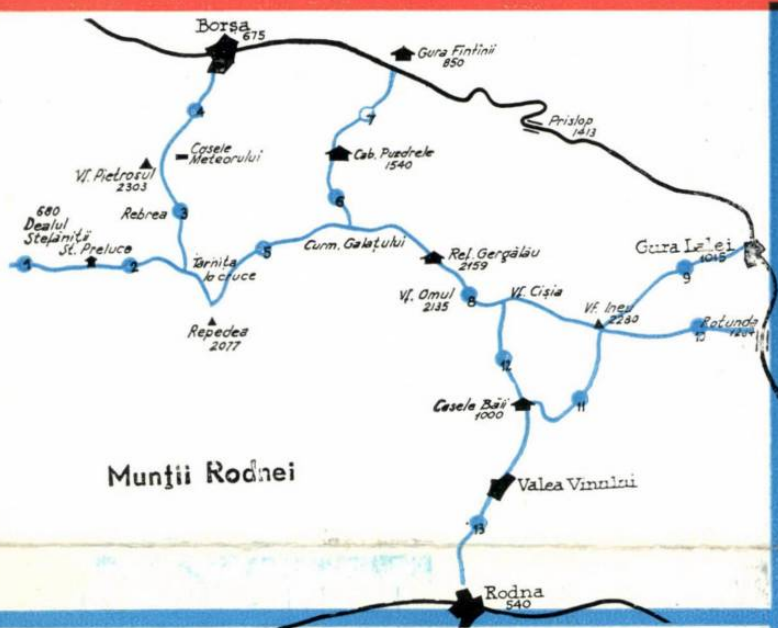
MENTIUNE

O alegere judicioasă a unui traseu turistic sau stabilirea unui itinerar de o durată mai mare (4—8 zile) implică cunoașterea cât mai completă a masivului ce ne propunem să cercetăm. Ținând seama de aceasta am găsit util să înfățișăm, în cele ce urmează, o serie de trasee, stabilite într-unul sau mai multe masive, potrivit punctelor de atracție (obiective turistice) existente de-a lungul lor.

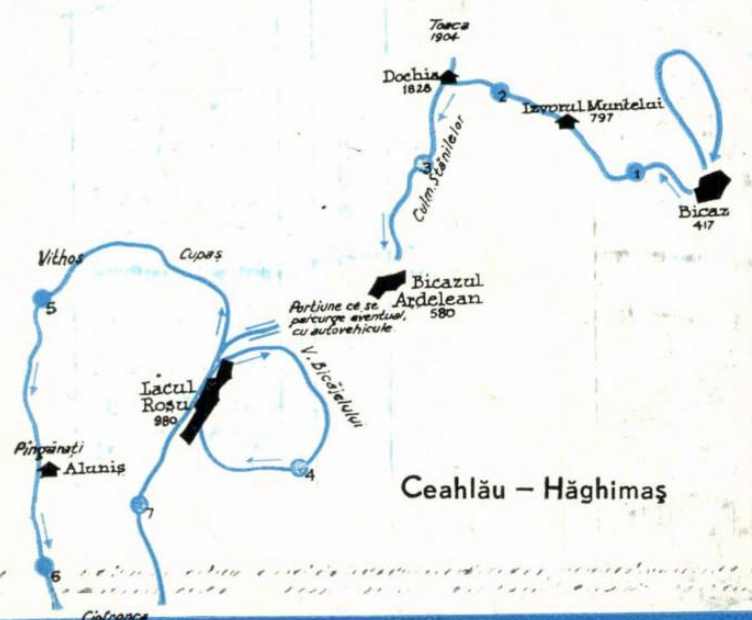
Am ținut seama, de asemenea, ca o etapă să poată fi parcursă, fără eforturi deosebite, în cursul câtorva ore sau, cel mult, al unei zile (10 la 12 ore), chiar de către turiștii cu o pregătire mijlocie.

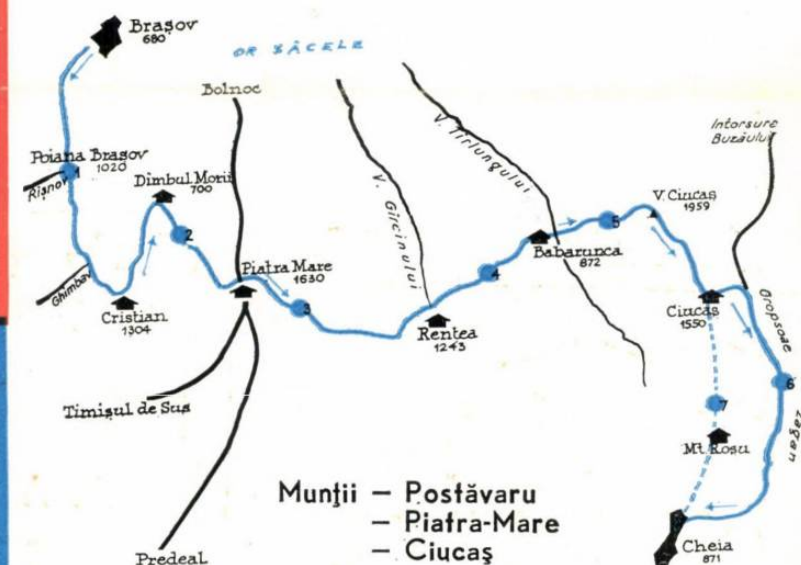
SCHEMA GENERALĂ A MASIVILOR

Munții Rodnei

Ceahlău — Hăghimaș

Munții — Postăvaru
— Piatra-Mare
— Ciucas

MUNȚII RODNEI

ZIUA	Cu folosirea cortului propriu		cu cazare în cabane sau în adăposturi	
	Itinerarul 1	Itinerarul 2	Itinerarul 3	Itinerarul 4
I	Etapa 1	Borsă-Gura Fintinii	Etapele 9 și 11	Itin. local G. Fintinii
II	Etapa 2	Itinerar local	Itinerar local	Gura Fintinii
III	Etapa 3 (dus-Intors)	Etapa 7 și 6	Etapele 12, 8 și 6	Borsă și etapa 4
IV	Etapa 5 și 6	Etapele 5 și 3 (până la Pietrosu)	Etapele 6, 5 și 3 (până la Pietrosu)	Etapele 3, 5 și 6
V	Etapa 7 (dus-Intors)	Etapa 4 și Borsă-Gura Fintinii	Etapa 4	Itinerar local
VI	Etapa 6 și 8	Etapele 7 și 6	Borsă-G. Fintinii	Etapele 6, 8 și 12
VII	Etapa 10	Etapa 8	—	Itinerar local
VIII	—	Etapele 11 și 13	—	Etapa 13 sau 11, 9 sau 11, 10
Dif. nivel	4100 m	4500 m	3100 m	3200 m

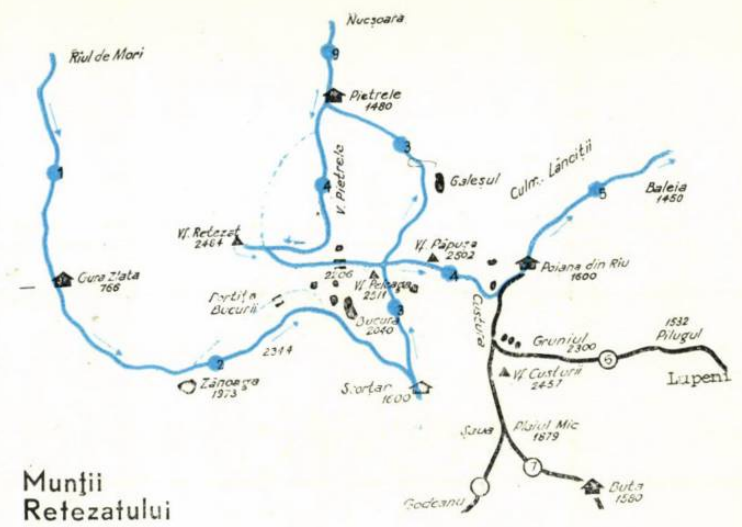
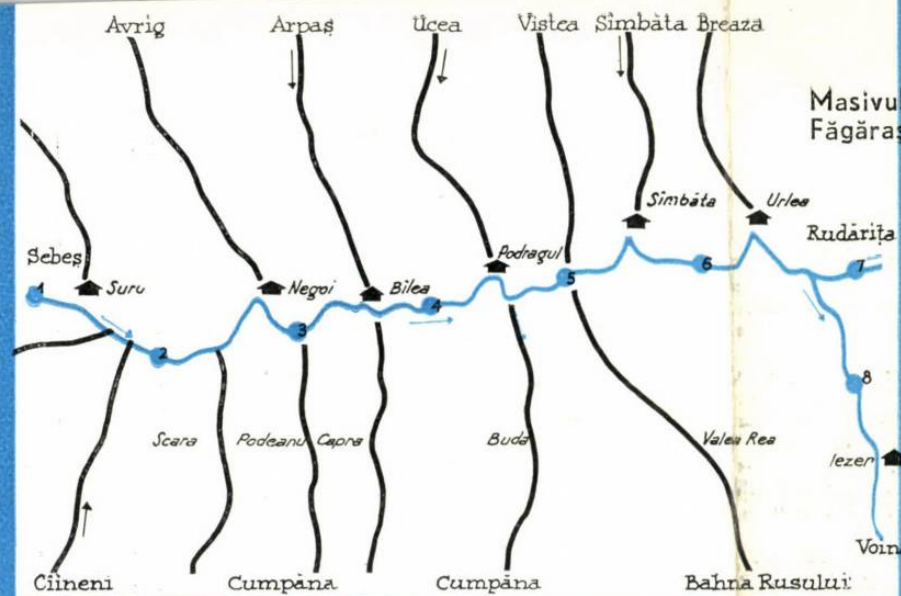
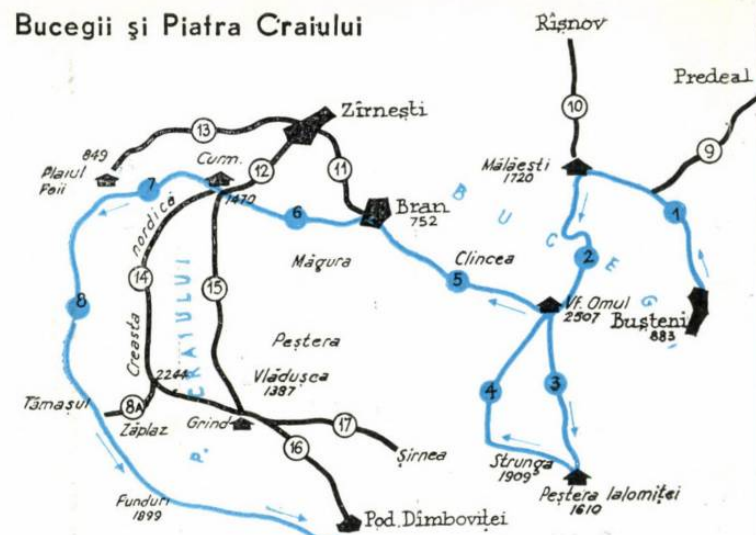
CEAHLĂU—HĂGHIMAȘ

ZIUA	Itinerar 1	Itinerar 2	Itinerar 3
I	Itinerar local Bicaz	Itinerar local Bicaz	Itinerar local Bicaz
II	Etapa 1	Etapa 1	Etapa 1
III	Etapa 2	Etapa 2	Etapa 2
IV	Etapa 3	Etapa 3	Etapa 3
V	Etapa 4	Etapa 4	Etapa 4
VI	Etapa 7	Etapa 5	Etapa 5
VII	—	Etapa 6	Etapa 6
VIII	—	—	Etapa 7
Diferență de nivel	cca 2500 m	cca 2500 m	cca 2500 m

POSTĂVARUL — PIATRA MARE — CIUCAS

- Itinerar de 6 zile, Etapele 1-2-3-4-5-6. Diferență de nivel, 3600 m
- Itinerar de 6 zile, Etapele 1-2-3-4-5-7. Diferență de nivel, 3600 m

Bucegii și Piatra Craiului

BUCEGII ȘI PIATRA CRAIULUI

ZIUA	Itinerarul 1	Itinerarul 2	Itinerarul 3	Itinerarul 4
I	Etapa 1	Etapa 1	Etapa 1	Etapa 1
II	Etapa 2	Etapele 2 și 3	Etapele 2 și 5	Etapele 2 și 3
III	Etapa 5	Etapa 4	Etapele 11 și 13	Etapele 4 și 5
IV	Etapa 6	Etapa 5	Etapa 7	Etapa 6
V	Etapa 14 sau 15	Etapele 11 și 13	Etapele 14 și 8A	Etapa 7
VI	Etapele 16 sau 17	Etapa 8	Etapa 8	Etapele 8 și 8A
VII	—	—	—	Etapele 16 sau 17
Diferență de nivel	2520 m	3220 m	3000 m	4116 m

MASIVUL FAGĂRAȘ. — Configurația masivului, precum și numărul mare de cabane cu care este dotat, permit fixarea a numeroase itinerare, având între 2 și 9 etape de drum efectiv.

MUNȚII BIHORULUI — Dintre itinerarele ce pot fi fixate pentru cercetarea Munților Bihorului, traseul din schița alăturată atinge cele mai importante obiective de interes turistic din acești munți.

MUNȚII DINTRE OLT ȘI JIU (Cindrel — Lotru — Paring)

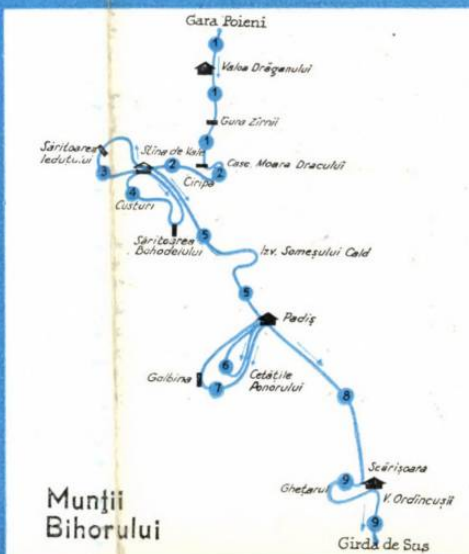
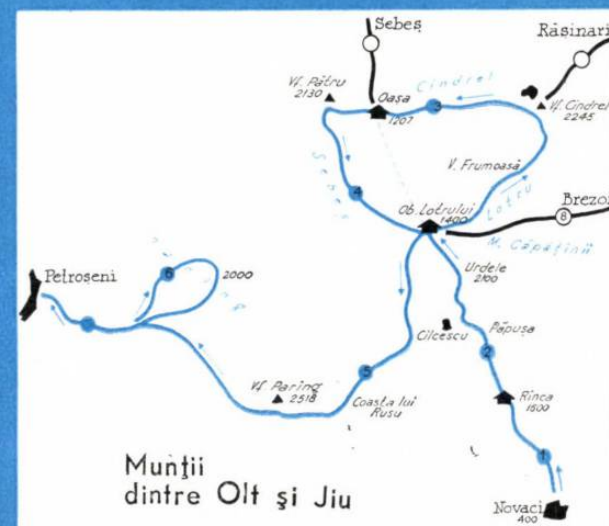
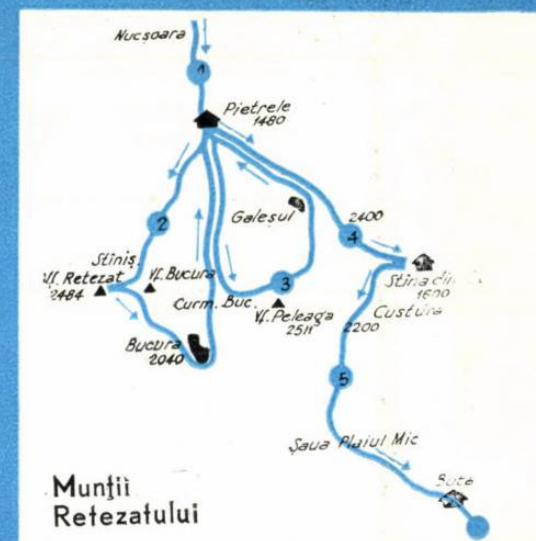
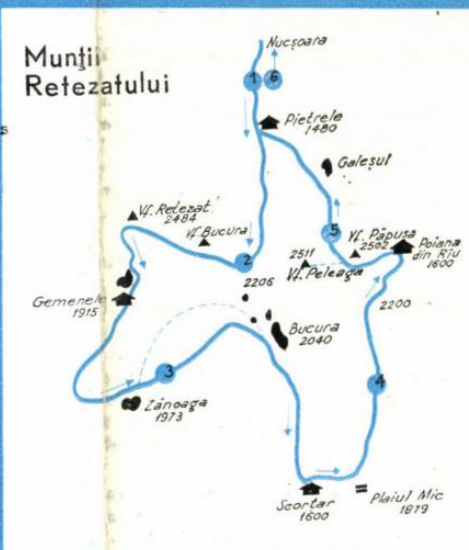
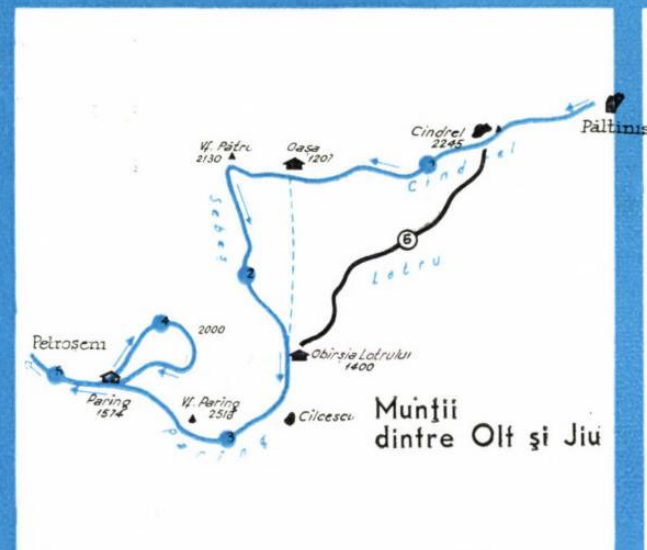
ZIUA	Itinerarul 1	Itinerarul 2
I	Etapa 1	Etapa 1
II	Etapa 2	Etapa 2
III	Etapa 3	Etapa 3
IV	Etapa 4	Etapa 4
V	Etapa 5	Etapa 5
VI	—	Etapa 6
VII	—	Etapa 7
Diferență de nivel	3200 m	5000 m

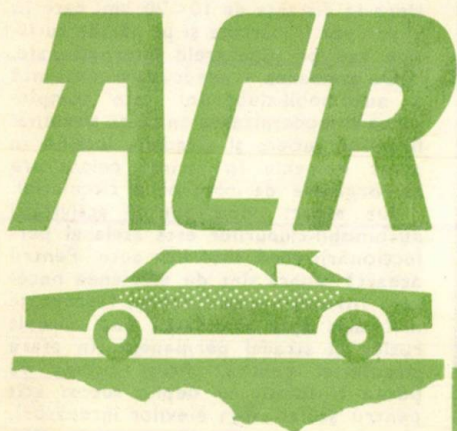
MUNȚII RETEZATULUI

ZIUA	Itinerarul 1	Itinerarul 2	Itinerarul 3	Itinerarul 4
I	Etapa 1	Etapa 1	Etapa 1	Etapa 1
II	Etapa 2	Etapa 2	Etapa 2	Etapa 2
III	Etapa 3	Etapa 3	Etapa 3	Etapa 3
IV	Etapa 4	Etapa 4	Etapa 4	Etapa 4
V	Etapa 5	Etapa 5	Etapa 5	Etapa 5
VI	—	Etapa 6	Etapa 6	Etapa 6
VII	—	—	—	Etapa 7
Diferență de nivel	3700 m	3100 m	6300 m	3700 m

OBSERVAȚIE: Itinerarul 4, cel mai indicat pentru cercetarea Retezatului este alcătuit în ipoteza unui câmpament (corturi) la lacul Bucura.
La itinerarul 1, de la Stîna de Râu, se poate ieși din masiv și pe itinerarele notate cu indicii 6, 7 sau 8.

N. DIMITRIU, EM. ILIESCU

Aproape în toate țările de pe glob, funcționează cel puțin un Automobil-Club; câteva dintre acestea au o vechime de peste 70 de ani.

În prezent F.I.A. (Federația Internațională de Automobilitate, cu sediul la Paris) întrunește Automobil-Cluburile a peste 80 de țări.

Înainte de ultimul război mondial, activitatea principală a Automobil-cluburilor, sau mai bine zis aceea care avea cel mai mare răsunet în opinia publică, era organizarea unor mari manifestații sportive, dintre care multe au devenit tradiționale, menținându-se și azi în calendarul internațional. Exemple: aproape toate cursele „Grand Prix”, Targa Florio, cursa de 24 de ore de la Le Mans, Indianapolis, Rallye-ul Monte Carlo ajuns la a 37-a ediție etc.

Poate că, datorită acestel continuturi, multă lume își închipuie și azi că misiunea principală a unui Automobil-Club constă în organizarea concursurilor sportive.

Totuși este necesar să se știe că, de prin anii 1950—1952, în activitatea Automobil-Cluburilor a început să capete o pondere majoră sprijinirea turismului cu automobilul, acordând din ce în ce mai multe înlesniri acelora care călătoresc atât în țara proprie, cât și peste hotare: eliberarea documentelor necesare trecerii rapide a granițelor, aprovizionarea cu bonuri de benzină, reduceri de preț la hoteluri și moteluri, servicii gratuite, asistență rutieră, reduceri de preț la benzină etc. Desigur că aceste activități multiple, dintre care unele implică o organizare foarte complexă întinsă în toată țara (ca de exemplu funcționarea asistenței rutiere) nu pot avea nici în presă, nici în marele public un ecou la fel de impresionant ca un concurs de viteză sau, mai ales,

ca un accident la o cursă de automobile!

De aci a rezultat — s-ar putea spune, în mod inevitabil — o optică greșită asupra activității și misiunii Automobil-cluburilor.

Tot astfel, și la noi în țară, cu ocazia Rallye-ului României 1967, câteva greșeli de cronometraj au provocat o furtună de proteste și de articole virulente în presă, care puseseră dintr-odată într-o lumină foarte defavorabilă întreaga activitate a tînărului nostru Automobil-club.

Tînăr, deoarece ființează, în noua organizare, din aprilie 1967, absorbind fosta Asociație a Automobilistilor din România, care de la constituirea ei în iunie 1958 pînă în 1967 a avut o activitate redusă, funcționînd de fapt sub forma unui mic birou în cadrul O.N.T.

Deci, timp de zece ani (1948—1958) țara noastră a fost practic închisă turiștilor automobiliști străini; de asemenea, timp de 16 ani (1950—1966) nu a existat în România nici o activitate a sportului automobil, în timp ce în restul lumii aceste acțiuni au cunoscut o dezvoltare vertiginoasă.

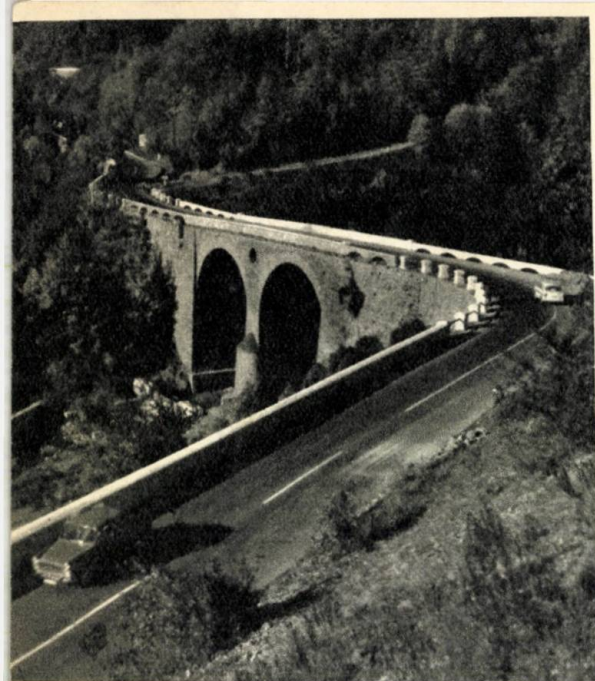
Se înțelege că în condițiile înființării lui, sarcinile noului nostru Automobil-club nu erau deloc ușoare, trebuind să înceapă practic aproape de la zero.

Dacă în organizarea turismului noul Automobil-club s-a putut ajuta cu elemente luate din cadrul O.N.T., pentru reînceperea concursurilor sportive nu dispunea nici măcar de strictul necesar.

Deși a folosit uneori mijloace improvizate, totuși a reușit ca începînd cu Rallye-ul București din iunie 1966 pînă la Rallye-ul României din septembrie 1967, să dovedească o linie mereu ascendentă în calitatea organizării, întruînd la ultima cursă o participare cord, prin adeziunea a 72 de concurenți.

Atît A.A.R. cît și Automobil-Clubul Român s-au afirmat și în organizarea competițiilor internaționale.

Astfel cu ocazia Rallye-urilor internaționale ale Dunării din anii 1964, 1965, 1966 și 1967 unde cea mai mare parte a probelor special au avut loc în România, A.C.R. a contribuit în cea mai mare măsură la succesul competițiilor. Tot pe teren internațional, automobil-clubul nostru a adus o contribuție importantă la desfășurarea concursurilor Turul Europei 1964, 1965 și 1966, al căror traseu a trecut în

Valea Prahovei

mare parte prin țara noastră și la Rallye-urile Balcanice 1966 și 1967.

Pe teren turistic misiunea cea mai complexă rămâne fără îndoială asigurarea funcționării asistenței tehnice pe drumurile internaționale din țară. Această organizare necesită un parc important de autovehicule-ateliere mobile, un efectiv mare de mecanici de înaltă calificare (preferabil care să cunoască limbi străine), un inventar de piese de schimb de întrebuințare curentă, scule și aparate corespunzătoare, asigurarea unui sistem de chemare și intervenție în minimum de timp etc.

În anul 1967, A.C.R. a organizat asistența tehnică pe artera de circulație internațională Oradea-București-Mamaia, echipând în acest scop 17 mașini-atelier mobile care au patrat pe acest traseu în tot cursul anului, depunând și dând asistență unui număr considerabil de automobiliști români și străini (peste 1000 de cazuri înregistrate până la 1.XI.1967).

Pentru 1968, A.C.R. prevede o extindere considerabilă a rețelei pe care se asigură asistența tehnică, înglobând traseele de acces internațional Belgrad-Timișoara-București, Giurgiu-București, precum și Oradea-Arad-Timișoara, București-Nordul Moldovei.

Pe de altă parte, pentru viitor se prevede ca sistemul de patrulare pe șosele să fie înlocuit cu puncte fixe de ajutor, de unde echipele de asistență să poată fi chemate telefonic de către automobiliștii rămași în pană. Pentru o bună eficacitate a acestui sistem, este necesară instalarea unor telefoane ru-

tiere la distanțe de 10-20 km, care în viitor vor fi marcate și pe hărțile turistice sau pe Itinerarele Internaționale.

De asemenea, o preocupare constantă a automobil-cluburilor este completarea și modernizarea an de an a semnălizărilor rutiere și stradale, lucrând în acest domeniu în strânsă colaborare cu organele de control a circulației.

Alt aspect important al activității automobil-cluburilor este acela al perfecționării conducătorilor auto. Pentru această muncă sînt de asemenea necesare investiții considerabile, îndreptate mai ales spre realizarea unui circuit rutier și stradal permanent, în afara circulației publice. Acest circuit va putea fi folosit cu deplin succes atît pentru școlarizarea elevilor începători, cît și pentru organizarea unor concursuri sportive de mare anvergură.

Pentru început, A.C.R. va organiza cursuri de specializare în conducerea auto în condițiile normale ale circulației în oraș și pe șosele. De asemenea, se vor iniția lecții de conducere în condițiile periculoase pe care le constituie circulația pe șosele înghețate sau cu zăpadă.

Cele de mai sus reprezintă numai o mică parte din nenumăratele probleme pe care trebuie să le rezolve un automobil-club modern. În ceea ce privește activitatea sportivă programată, în cursul anului 1968 ne vom ocupa, printre altele, de:

- trecerea prin România a unuia din traseele principale ale renumitului Rallye de Monte Carlo;

- trecerea prin România a participanților la concursul internațional automobilistic denumit Turul Europei, organizat de ADAC;

- organizarea Rallye-ului Dunării 1968, la care partea cea mai grea și importantă se va desfășura pe șoselele noastre;

- Rallye-ul Balcanic ediția IV-a, care va avea loc integral în România;

- Rallye-ul Sofia-Sinaia organizat în colaborare cu A.C. bulgar.

- Rallye-ul României 1968, la care vom încerca să realizăm cronometrări electrice;

- un campionat român de curse de coastă și o serie de competiții regionale.

Sînt acestea, așa cum aminteam, cîteva din acțiunile de care ne vom ocupa în anul 1968. Sperăm ca la sfîrșitul acestui an să avem suficiente motive de satisfacție, noi și iubitorii automobilismului din România.

Ing. VASILE IORDĂCHESCU
Secretar general al Automobil-Clubului Român

1

RARĂUL SUB MANTIA ZĂPEZII

Apa „dulce” a Moldovei și năvalnica Bistriță îmbrățișează între văile lor două comori ale Bucovinei: Rarăul și Giumalăul. Din Vatra Dornei sau din Cîmpulung, din Rusca sau din Chiril, drumetului i se oferă prilejul să urce pe culmile golașe, de unde zările Carpaților se desfășoară pînă la bătrînul Ceahlău și semețul Inău. Dintre acești munți pleșuvi, răsăriți ca două insule în marea pădurilor Bucovinei, Rarăul este, fără îndoială, cel mai frumos.

În timpul verii, pădurile răcoroase, parfumate de mireasma fragilor, zmeurei și rășinei, precum și poiențele smălțuite cu floricele gingașe sau cu covoare de ierburi mătăsoase, atrag în mreaja lor numeroși iubitori ai drumeției.

Odată cu toamna, liniștea odihnitoare pune stăpînire pe culmile și clinurile Rarăului. Sălbătăciunile ies din nou la iveală, lăsînd primele urme pe zăpada proaspăt căzută. După primii fulgi, după răgazuri cu cer senin și străluci-

tor, meteorologii încruntă sprincenele: din miazănoapte, din apus, se apropie „fronturi” de nori plumburii... Curînd, poate prea curînd, ei înconjoară tăcuții munți, strecurîndu-se pe văile Bistriței și Moldovei, vălătucînd tot peisajul într-o masă opacă. Apoi straturi groase urcă pe fruntea Pietrelor Doamnei. La început picură a ploaie, dar vîntul rece și pătrunzător aduce frigul aspru al zăpezilor polare. Fulgii cad unul după altul, adunîndu-se în pături consistente. Iarba, pietrele, drumurile, se albesc. Brazii se pregătesc să întîmpine sărbătorile apropiate. Zile întregi, firea amorțită de frig se ascunde în cețuri reci. Viscolește neconținut...

Iată însă că, într-o dimineață, din negurile care se destramă, răsar înțli brazii girboviți de cerga albă a omătului, mai apoi încep să se deslușească formele munților și tot mai clar diadema de piatră brodată cu gheață a Pietrelor Doamnei. Prin norii subțiri ne face semne discul roșiatic al soarelui cu... dinți.

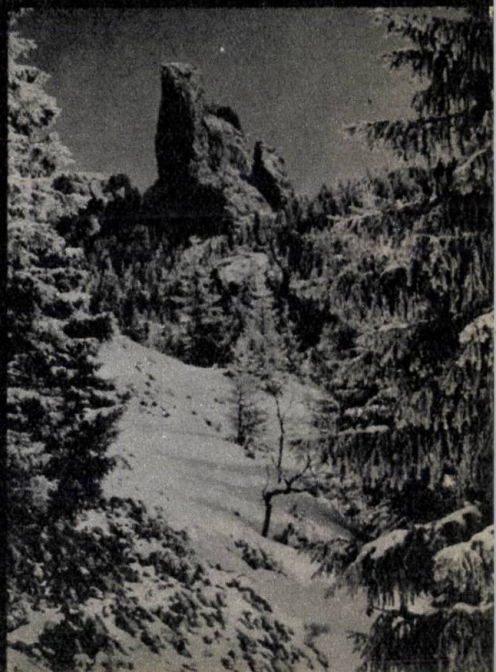
Se așterne ger mare. Cerul se curăță în spre toate cele patru vînturi. Doar pe fundul văilor, norii buluciți prin cotloane se mai agață încăpățînați, șerpuiind prin păduri. Cabana Rarău,

așezată sub flancul stîncos al Pietrei Șoimului, strălucește în lumina puternică a soarelui (foto 1). Poteca spre „Izvorul Rece” e înzăpezită și cu greu te hotărâști să strici cu urmele pașilor tăi netezimea zăpezii. Prin despicătura pe unde poteca se strecoară alături de Piatra Șoimului, Pietrosul Bistriței pare că vrea încă să se învelească cu vâlul alburiu al celor cîțiva norișori rămași pe creștetul său (foto 2). Cununa de stînci a Pietrei Șoimului, reflectă lumina pînă în adîncurile văii Chirîlului. Tîrziu, firul văii Bistriței se luminează și el, cînd ultimele suluri de ceață sînt „topite” de razele pătrunzătoare ale soarelui. Urcăm, plini de curiozitate, sus, pe creștetul Rarăului, acoperit cu un strat gros de zăpadă. De pe vîrf, Giumalăul sau „Giămalăul”, cum îi spun bucovinenii, acoperă cu imensitatea sa tot orizontul apusean. Poienile întinse,

2

3

gourile de munte, rariștile, impestri-
tează covorul pădurilor de brad cu su-
prafețe strălucitoare. Spre miazănoap-
te vârful este mărginit de povârnișuri,
stîncării, dintre care „Păvetele” roșia-
tic impune o atenție deosebită prin
turnulețele și pereții săi întretăiați de
pîlcuri de pădure. Din vârful înalt ni
se par jucării de copii turnurile care
răsar dincolo de cupola vârfului Hăgi-
mașul. Pietrele Doamnei, cu cele trei
prisme care le fac atît de cunoscute,
ne vor atrage fără doar și poate pașii
spre ele, deși omătul mare și capcanele
ascunse ale grohotișurilor ne vor încurca
de multe ori. Pe măsură ce ne apropiem,
Pietrele Doamnei se înalță și mai sus,
copleșind totul cu apăsarea rece a stîn-
cilor încremenite (foto 3). La piciorul
turnului mare (foto 4) cei mai înalți
brazi, închidurați feeric, par neînsem-
nați pe lîngă colosul de piatră. Dăm

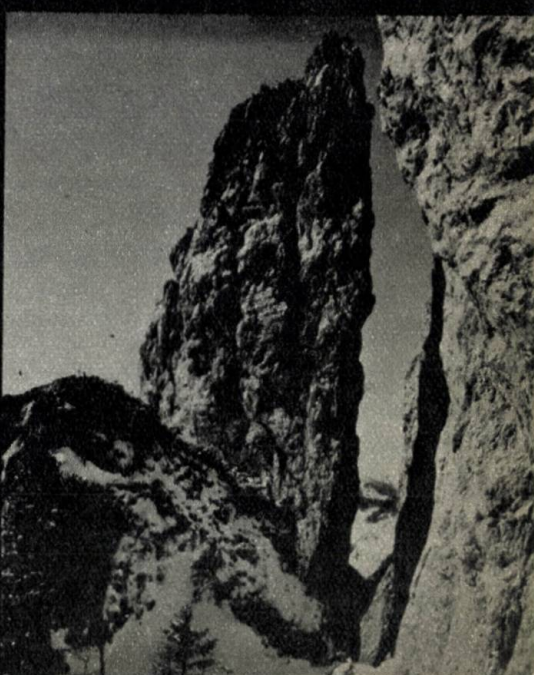
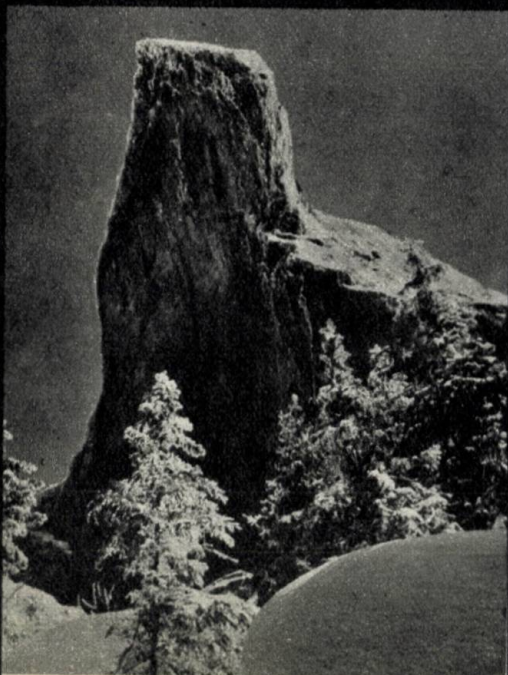
ocol peretelui, de pe care razele calde
ale soarelui desprind, din cînd în cînd,
șiraguri de chichiură ce se pulverizează
în aer. Să fie oare atît de cald, cînd
vârful neasului și al urechilor abia se
mai simt?

Ajungem sus, lîngă stînci. Aici pă-
durea se retrage neputincioasă. Nu se
vor mai scutura pe ceafă ramurile cu
zăpadă. În schimb zăpada va întinde
curse piciorului, care apasă neștiutor
în golurile dintre lespezi. Încet — în-
cet, dăm ocol uriașei prisme principale
și sosim într-un loc strîmt, pe o bîrnă
îngustă. O foarte mare spintecătură
(foto 5) lasă să se întrevadă fruntea
ninsă a Giumalăului. Revenind aici seara,
la apus de soare, vom putea admira
tentele sîngerii reflectate pe obrajii de
piatră ai stîncilor. Poate că vom reuși
să observăm vestita „rază verde”, po-
menită de Jules Verne, tăind pieziș vâr-
ful Giumalăului spre colimatorul spin-
tecăturii...

Mai departe, ocolim și prisma a doua,
la fel de frumoasă, după care, printre
tufe de jnepeni înzăpeziți, ieșim în bă-
taia brizei care scutură costura Pietre-
lor Doamnei. Între pieptenii de pia-
tră ai acestei zimțate șei, vîntul se as-

4

5

mute cînd pe un versant, cînd pe altul. Într-adevăr, spre răsărit, abrupturile sînt la fel de impresionante și vîntul nu-și găsește odihnă. Dincolo de Piatra Zimbrului, pantele înalte ale culmii Rarăului „se duc” spre Popii Rarăului, unde cele două Clăițe stau la sfat. Spre apus, printre zimții calcaroși, se vede cabana Rarău, înveșmîntată și ea în albul decor al iernii. Hăt departe, peste culmile Giumalăului și Steghiilor, se văluresc albe culmile Inăului, Inăuțului și cele ale Vîrfului Roșu din Munții Rodnei.

Înainte de a ne întoarce la cabană, ne cățărăm cu greu pe prisma cea mai mică, plină de gheață, ca să privim încă odată îngemănarea Pietrelor Doamnei, custura, cabana (foto 6), toate frumusețile acestei mici cetăți alpine, adunate ciopor în „țarcul” frunților Rarăului. Coborîm la cabană, împăcați cu gîndul că după viscole și cețuri, natura a fost darnică cu noi, îngăduindu-ne să întredeschidem capacul sipetului ale cărui bijuterii neprețuite sînt Pietrele Doamnei.

Ing. NICOLAE POPESCU

DE RE CULINARIA BRASOVIENSIS

În jurul Brașovului se află priveliști frumoase și felurite, multe vestigii ale primelor așezări omenști de aici, numeroase monumente și întărituri dacice, castre și cetăți romane, castele și cetăți medievale; manifestările folclorice locale (dansurile junilor și călușarilor din Scheiul Brașovului, ceardașul săcuilor, valsul sașilor), ca și realizările etnografice (elemente originale de port, arhitectură țărănească etc.)

au o îndelungată tradiție și o deosebită valoare. Alături de marile realizări ale timpurilor noastre, toate acestea dau fondului turistic al regiunii o însemnătate de prim ordin, cu un real caracter muzeistic.

Renumitele „țări” ale Bîrsei, Făgărașului și Trîrnavelor, marile întinderi de pămînt mînos prelungite cu dealuri acoperite de podgorii, dau regiunii valori de neprețuit, al căror farmec este mărit

de stațiuni balneare, climatice și sportive precum și de locurile internaționale de popas.

Deosebită este și ospitalitatea localnicilor, oricând bucuroși de oaspeți, buna primire a drumeților fiind o tradiție ale cărei rădăcini sînt adînc împlinite în trecut. Întîmpinarea musafirului se face cu inima deschisă și cu o caldă poftire în „odaia de sărbătoare”. Cea mai mare cinste o faci gazdei dacă iei loc la masă, te înfrupți din bunătățile oferite cu dragă inimă și guști vinurile care au dus pînă departe faima regiunii. Pentru că vinurile provenite din vestitele podgorii ale Tîrnavelor, băuturi pline de aromă, erau cunoscute încă din vremea lui Burebista, iar în zilele noastre ele cîștigă diplome și medalii la toate concursurile internaționale. „Nicio dată n-am văzut atîta soare lichid în pahare ca-n Valea Tîrnavelor, atîta finețe și atîta gust bun”, mărturisește plin de admirație Constantin Prisnea în „Țara vinurilor”, și continuă: „Mîncîncă bucate de azi și bea vin de anțărț, dacă vrei să trăiești cît lumea”.

Urmînd sfatul acesta, începem masa cu un aperitiv „Carpați” oferit la „Cerbul Carpatin”, întregit cu o felioară din excelentul salam de Sibiu, sau cu una din mulțimea specialităților de brînzeturii oferit de regiune: trapist de Făgăraș și Brașov, cașcaval de Rupea sau de Timiș, brînză de Bucegi, Bran, Rîșnov, Poiana și altele. „Merge” de minune și un „Fernet Carpați”, o țuică bătrînă de regiune, un „coniac de Dîrste”, un rachiu de brad sau un „Drewer de Mediaș”, băuturi tari și plăcut aromate. Alături de un păstrăv de Prejmer pregătit la grătar sau „rasol à la Brașov”, așezăm un pîhărel de „Fetească albă de Tîrnave”, licoare ce zîmbește în pahar și te îmbie să o privești în zare, înainte de a o sorbi cu nesaț.

„Ciorba ardelenescă” pe care o găsești tot așa de gustoasă la Brașov ca și în orice altă parte a regiunii, precede sarmalelor de Brașov cu mămăliguță sau gustosului „papricaș de pui”, mîncăruri ce pot fi foarte bine însoțite de

un pahar din renumitul „Muscat de Tîrnave”, adevărată ambroazie a zeilor.

Spinarea de iepure la grătar, un cotlet de mistreț la tavă sau o friptură de căprioară, pregătite în „sos piperat à la Brașov”, o fleică sau un mușchi de porc împănate, la grătar, ca și cîrnașii proaspeți de Brașov, cer, fără îndoială, cel puțin un pahar de „Perlă de Tîrnave”.

La o porție de papanasi cu brînză de vaci Bucegi, pudrați cu zahăr și stropiți cu smîntînă de Făgăraș, după un strudel cu mere „à la Brașov” sau împreună cu tarta de fructe de sezon din regiune, un strop de „Sauvignon” este bine venit, fiind mai indicat decît oricare altă băutură.

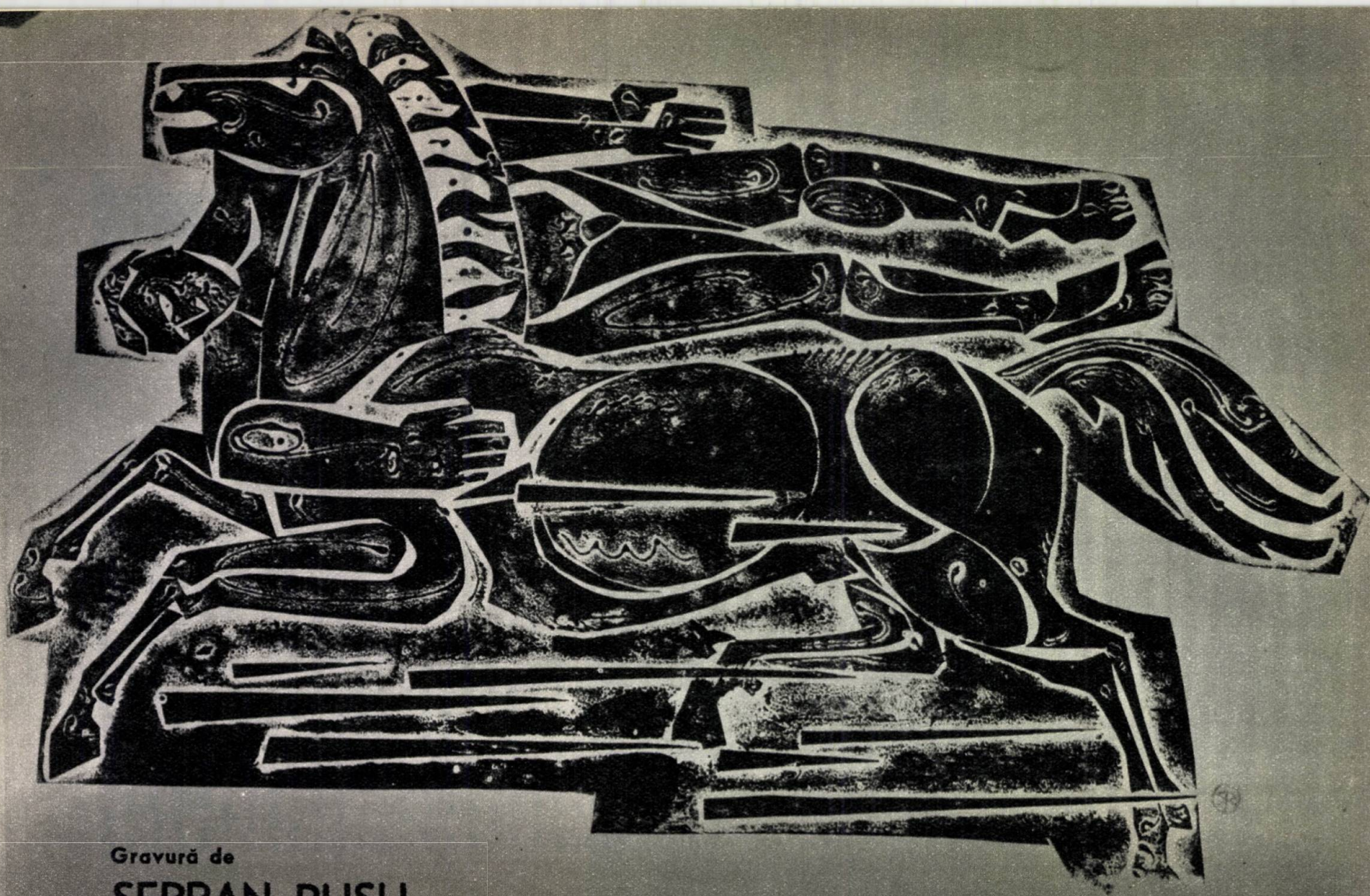
După înghețata cu fructe „à la Carpați” mere „Jonathan” sau struguri „Napoleon” din Blaj, masa poate fi încheiată fie cu un pahar de „Traminer”, fie cu unul de „Cabernet” — băuturi suave și pline de aromă.

Toate aceste gustoase specialități gastronomice și băuturi specifice regiunii, pot fi consumate atît în marile restaurante „Carpați”, „Cerbul Carpatin” sau „Prostăvarul” din orașul Brașov, cît și în restaurantul hotelului „Sport” din Poiana Brașov, la „Împăratul Romanilor” din Sibiu, în restaurantele din Mediaș, Sighișoara, sau alte localități mai însemnate.

În felul acesta, vizita dv. în ținutul Brașov va fi nu numai folositoare, dar și deosebit de plăcută din toate punctele de vedere.

VALERIU TEBEICA

Gravură de
ȘERBAN RUSU

MESAJ AL ANULUI

Unul dintre cele mai interesante obiective turistice ale orașului Sebeș, biserica evanghelică de aici, este în același timp unul dintre cele mai vechi și mai valoroase monumente de arhitectură din țară.

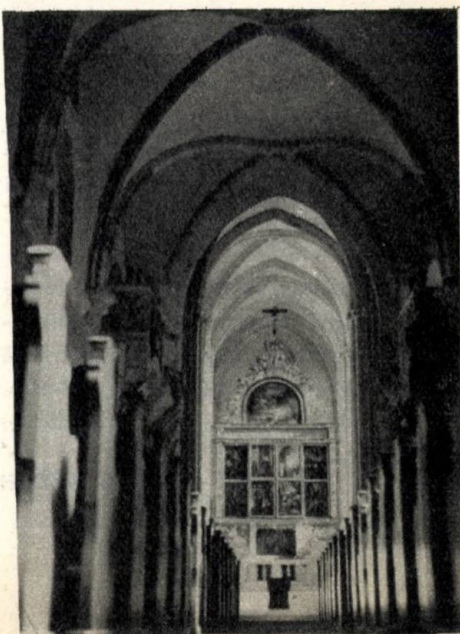
Concepută în 1250 ca biserică romanică, construcția rămîne ne-terminată. În 1361, se hotărăște înlocuirea ei cu un edificiu în stil gotic, din care se înalță corul (altarul), dar din nou lucrările sînt amenințate cu întreruperea, de data aceasta din lipsă de fonduri, mai necesare la vremea respectivă pentru construirea cetății orașului. În această situație se ajunge la o soluție de compromis, unindu-se vechea biserică cu corul gotic, de unde monumentul care se păstrează pînă în zilele noastre.

Dacă, însă, dăm ascultare legendei, nu lipsa de fonduri ar fi împiedicat terminarea bisericii gotice, ci... invidia. Se spune că meșterul care zidea biserica sebeșeană lucra în același timp și la actuala Biserică Neagră din Brașov. Neputînd-se ocupa îndeaproape de amîndouă, el a încredințat construcția din Sebeș celei mai iscusite calfe a sa. Dar, iată că într-o bună zi, meșterul, avînd el o presimțire mai veche, sosește în Sebeș și vede că, într-adevăr, ucenicul i-o luase înainte, opera calfei fiind mai frumoasă decît a sa. Drept urmare, urcîndu-se pe schelă, l-a azvîrlit

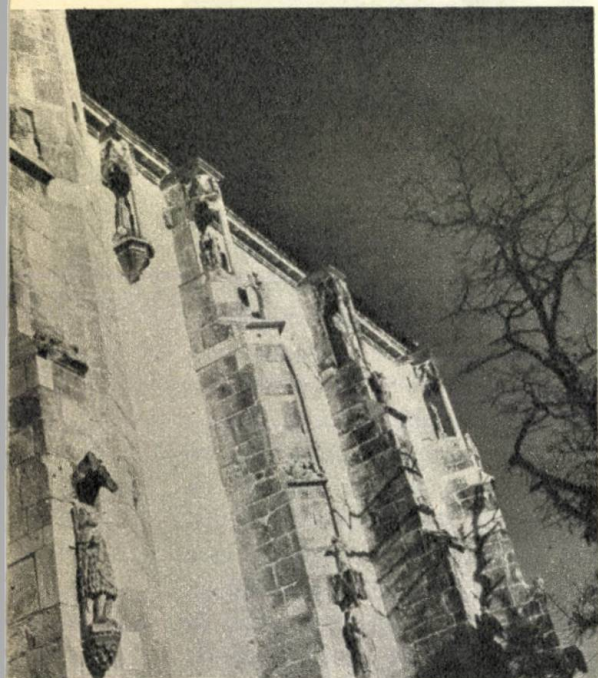
jos pe cutezător! Văzînd aceasta, nimeni n-a mai avut încumetarea să continue opera îndrăzneată a calfei care se dovedise maestru...

Valoarea artistică a monumentului constă atît în măreția corului gotic — de proporții unice în țară — cît și în calitatea sculpturilor interioare și exterioare. Deosebit de interesante sînt sculpturile în piatră montate în contraforți, care reprezintă, probabil, personaje locale ale timpului, îmbrăcate în costume naționale. Prin valoare și mai ales prin locul amplasării, aceste piese decorative sînt și ele unice în țară și destul de rare în lume. Altarul bogat, împodobit cu

Interior

picturi și sculpturi, ne dă o imagine a goticului târziu (1518-1526) în care se simte influența Renașterii. În interiorul bisericii — evi-

Exterior

dent, gotic — este interesant de urmărit oblicitatea coloanelor principale de susținere a corului, ca și măiestria realizatorilor lor.

Un adevărat bibelou arhitectural, de o deosebită eleganță, e capela în stil gotic vecină cu biserica.

Ansamblul construcției a avut pe vremuri și o incintă de apărare, din care au mai rămas doar urma unui zid și unul din turnurile de observație.

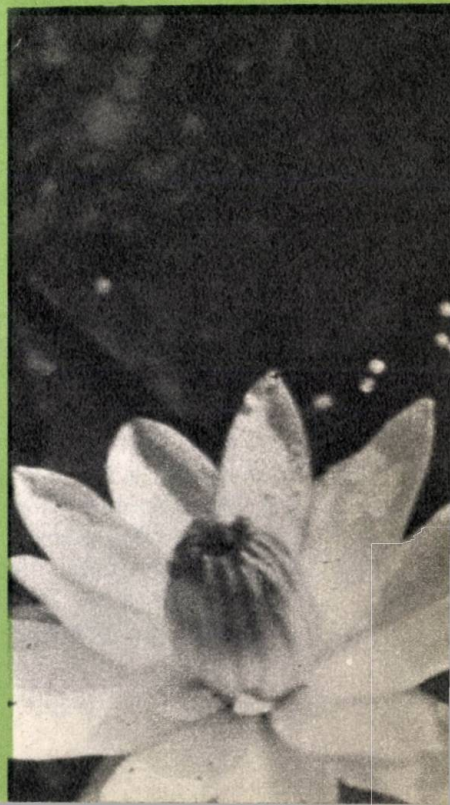
În ultima vreme degajată de câteva mici construcții care împiedecau vederea, biserica evanghelică din Sebeș se expune astăzi admirației vizitatorilor, pusă în reșala ei Valoare.

Ș. ANDREI

DREȚE

UN FENOMEN UNIC PE LUME

În incinta băilor 1 Mai, din apropierea de Oradea, se află lacul „Ochiul țiganilor” — alimentat de pîrlul Peța, cu ape termale, una din curiozitățile acestor locuri. În apele calde ale lacului și pîrlului cresc, pe mari întinderi, flori foarte asemănătoare cu lotușii Nilului, pe care localnicii le numesc „flori de tău” sau „drețe”. Mult timp s-a crezut că semințele acestora au fost aduse din Egipt de păsările migratoare, lipite în norolul uscat de pe

labele lor, sau de turci, care au stăpînit Oradea în secolul al XVI-lea.

Cercetări științifice recente au dovedit însă că floarea este indigenă și că ea reprezintă singura specie din flora erei terțiare care a supraviețuit glaciațiunilor din era cuaternară. Ea s-a perpetuat pînă în zilele noastre datorită apei calde a pîrîului, care i-a asigurat un mediu prielnic. Faptul a fost dovedit prin descoperirea impresiunilor de frunze și de boboci din acest fel de lotus în straturile calcaroase de la Moara Rontăului, din apropiere.

Această specie de lotuși are frunzele rotunde cu marginile răsfrînte în sus și dințate; florile albe-gălbui cu parfum de trandafir, sînt deschise de seara pînă dimineața, în jurul orei 10, cînd se închid pentru tot restul zilei. Numele științific al florii — declarată monument al naturii, fiind protejată ca atare prin lege — este „*Nimphaea lotus L. var. thermalis*”

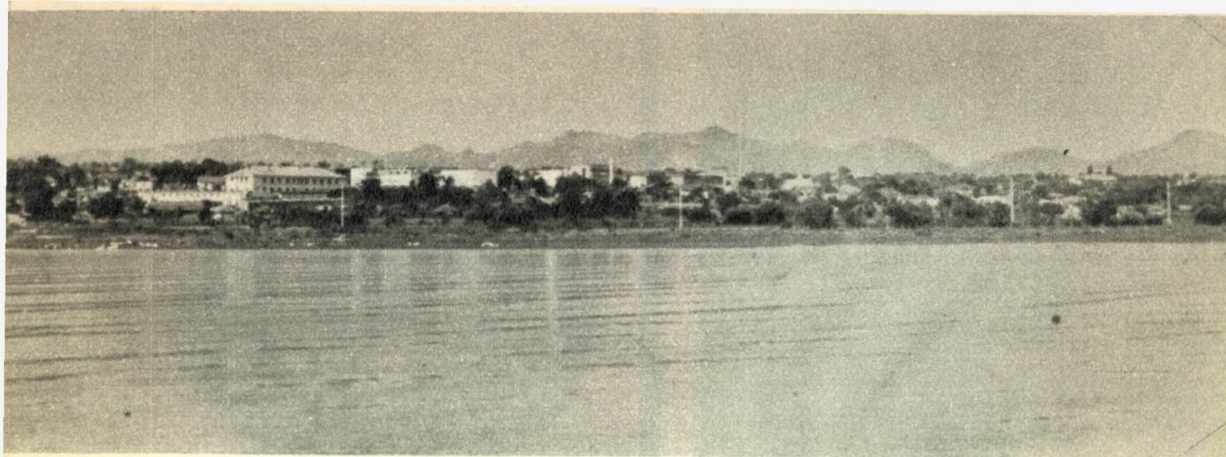
P.V.-L.

Întîlnire cu preistoria

După un scurt ocol, vasul acostază la debarcaderul gării fluviale Măcin. Străzi vechi, clădiri noi, moderne, printre care țîșnește minaretul geamiei; pe promontoriu, trăiește amintirea cetății romane Arrubium. În timpul ocupației otomane, în oraș erau menținute trupe importante. Tot aici erau aduși și întemnițați cei ce se împotriveau în Principate stăpînirii străine.

În apropierea orașului, Piatra Fetei ne poartă în lumea legendei. Eroii — un flăcău și o fată (care au luat în mintea povestitorilor proporțiile unor uriași), ajunși în conflict din motive sentimentale (bineînțelese!). Cearta s-a soldat cu un schimb de... pietroaie. Flăcăul, supărat că fata i-a respins dragostea, a smuls o piatră din trupul dealului Orliga și a aruncat-o înspre Iglița (dincolo de Măcin). Piatra a căzut în Dunăre. Colții stîm-

Măcin și munții...

coși ai Blasovei, pe care-i întâlnim în dreptul Igliței, constituie unul din laitmotivele legendei. Cel de al doilea, îl constituie piatra amintită mai sus. Pentru că, este bine să știm, fata nu a rămas datoră flăcăului nostru, dându-i o ripostă dintre cele mai convingătoare: i-a aruncat dinspre Iglița un bolovan de răspuns, care a căzut în partea dreaptă a șoselei ce vine de la Brăila, lângă oraș. De aici, denumirea de Piatra Fetei, pe care o întâlnim înscrisă și în hărți. Legenda nu ne mai spune și dacă acest conflict a luat sfârșit prin căsătoria celor doi tineri atât de năprasnici în manifestarea sentimentelor și resentimentelor lor...

Dincolo de oraș, se profilează culmile zimțate ale munților Măcinului, care acoperă o zonă de peste 1.000 km². Din munți odinioară falnici, cu înălțimi apropiate Făgărașului de astăzi, n-au mai rămas decât dealuri ce nu ating 500 de metri înălțime. Sînt urmele străvechiului fațt Hercinic, cei mai vechi munți din lume, munți ai preistoriei, datînd de peste 200.000.000 de ani. Cele mai impunătoare culmi de azi ale Măcinului aparțin dealului Pricopanul de lângă oraș, care se continuă spre sud cu dealul Greci, apoi cu dealurile Megina, Pripocă, Carapcea, Piatra Roșie ș.a.

Pentru a vizita dealul Pricopanul și culmile sale, ne vom strecura pe vechile ulițe ale orașului (str. Vinătorilor ș.a.), orientate spre

răsărit. Prima înălțime pe care o întâlnim e Vițelarul (o denumire probabil veche, aflată și pe hărțile dinainte de 1878). Culmile zimțate ale dealului Pricopanul se succed astfel: Cheia, unde s-au făcut încercări de împăduriri cu specii forestiere diferite (frasin, salcîm etc.), Căramău, Fîntîna cu leac (unde se afirmă că ar exista o apă cu acțiune tămăduitoare), Vraciu (locuitorii îi mai spun și Vraju), ce-și trage numele de la un bătrîn care administra aici leacuri celor bolnavi, apoi Turțudan, Mîtu, Sulucu (plantat parțial cu stejar), Căpraru, Piciorul Pricopanului. Urcușul pe aceste culmi e uneori destul de greu. De pe vîrfuri se deschide însă o frumoasă

privește spre Dunăre, spre așezările omenești mai mari sau mai mici, apropiate sau îndepărtate.

Cea mai înaltă culme din Munții Dobrogei o întâlnim dacă ne continuăm drumul dincolo de satul Greci, aflat la 3 km depărtare de șoseaua ce leagă Măcinul de Horia și alte localități dinspre miazăzi. E vorba de culmea Grecilor, cu vârful Tuțuiatul (467 metri înălțime).

Este interesant de remarcat nu numai vechimea acestor locuri sub aspect geologic, dar și istoric. De la Măcin prin Jijila și prin Garvan, putem ajunge la Dinogetia (apro-

ximativ 16 km depărtare de Măcin), aflată pe insula Biserița, unde pot fi văzute însemnate vestigii din epoca romană (secolul al II-lea e.n.). Dacă ne continuăm drumul spre comuna „23 August” și traversăm Dunărea cu bacul, putem veni la Galați. Urmind șoseaua care leagă Măcinul de Cerna (localitate unde se află casa memorială „Panait Cerna”), trecem pe lângă Igliza, în apropiere căreia se afla pe timpul romanilor cetatea Troesmis, despre care amintește Ovidiu în scrisoarea sa „Lui Graecinus”. Subliniind supunerea de către comandantul roman Flacus a popoarelor Moesiei, el scoate în relief îndârjita împotrivire a geților:

„...Cu apriga-i virtute luă-napoi Troesmijul/ Și Dunărea cu sînge barbar o înroși...”

Evident, „barbar” e termenul folosit de romani pentru toți cei care nu erau romani. Ne-o confirmă tot Ovidiu, în versurile sale, unde răzbat ecouri ale modului de viață și civilizației localnicilor.

Cu aerul lor de străbuni în viață, cu bogățiile peisagistice pe care le oferă și atracția obiectivelor turistice din preajmă, domolii munți ai Măcinului rămîn o îmbietoare și nostalgică aventură pentru orice iubitor al drumeției.

CĂI DE ACCES: 1. De la Brăila, cu vaporul, pe Dunărea Veche pînă la Măcin (15 km).

2. De la Brăila, pe șosea (Traversarea Dunării cu bacul la Smîrdanul-Nou), pînă la Măcin (14 km).

EUGEN PANIGHIANT

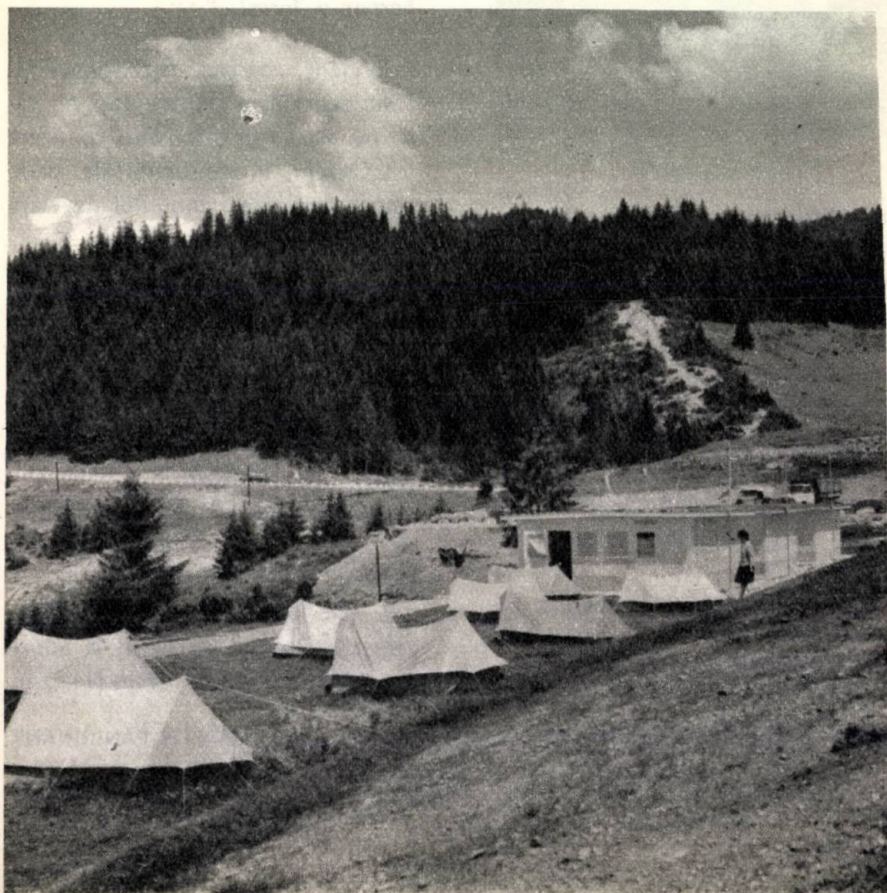
POTOCI

Turismul modern are astăzi la îndemână un auxiliar de preț: campingul. Apariția lui de-a lungul arterelor de mare circulație ale țării, în locuri de pitorească așezare, a fost determinată, așa cum se întâmplă acum pe toate meridianele globului, de dezvoltarea turismului automobilistic, de creșterea vertiginoasă a numărului celor care pornesc să cunoască de la volanul mașinii priveliștile mărețe ale naturii, așezări învăluite de taină și poezie, roadele hărniciei fără de odihnă a omului contemporan.

La camping poposește nu numai călătorul ostenit de lungimea drumului, ci și cel care renunțând, fie și pentru o noapte, la confortul hotelurilor și la trepidanta forfotă citadină, caută câteva clipe de liniște în răcoarea pădurilor, pe malul lacurilor și al pârâielor sau pe pajiștile înmiresmate ale munților.

Hărțile turistice au ajuns să consemneze în mai toate regiunile țării existența acestor oaze de liniște, de întăritor popas în mijlocul naturii.

Turiștii care au coborât din Cheile Bicazului sau care vin dinspre Piatra Neamț și vor ca, dînd ocol lacului de acumulare al hidrocentralei, să meargă

mai departe, spre obcinele Bucovinei ori spre ținuturile Transilvaniei, în-
tîlnesc în cale semnale indicatoare ce-i călăuzesc la campingul de la Potoci,
unul din cele mai cunoscute și mai căutate locuri de popas din această parte
a țării.

Acum un an și ceva existau doar trei căsuțe, fiecare însumînd cîte patru
camere înzestrate cu tot inventarul de strictă trebuință pe care-l găsești în
mod obișnuit într-o cameră de hotel. S-au mai construit apoi încă trei, încă
șapte, dovadă că utilitatea lor este adevărată pe zi ce trece tot mai mult.
Nu-i drumeț care, avîntîndu-se din nou pe asfaltul șoselei, după o noapte
petrecută aici, să nu întoarcă încă o dată capul pentru a îmbrățișa într-o ul-
timă privire unda tremurîndă a lacului, muntele dimpotrivă și cocheta așe-
zare multicoloră de cîrturi și căsuțe.

Admirînd rînduiala acestei așezări, căreia nu-i lipsește nici becul elec-
tric, nici apa curentă, îți vin fără să vrei în minte locurile de popasale lui
Calistrat Hogaș în lungile și repetatele sale peregrinări prin munții Neam-
țului.

Campingul de la Potoci este replică modernă, contemporană a adăpos-
turilor nocturne, alcătuite din frunze și trunchiuri de copaci, ale acestui
călător, îndrăgostit, după cum singur se declară, de „marile priveliști ale
naturii”. Locul de popas se află la 13 km de Bicăz, într-o poziție de unde se
deschide perspectiva largă a lacului, dominat de silueta semeață a Ceahlăului
ce-și oglindește chipul în apele albastrii aduse de Bistrița, de sus, din Țara
Dornelor. Prin acest loc drumul te poate duce fie la poalele Ceahlăului, fie
spre Borsec, trecînd prin pasul Tulgheș, fie prin Broștenii lui Creangă, ur-
mînd calea spre Vatra Dornei, fie spre Tîrgu Neamț, după ce vei fi urcat
peste culmea Stînișoarei.

Dar, din orice parte ai veni și ori încotro ai de gînd să apuci, oprește-te,
călătorule, măcar pentru cîteva ceasuri în ambianța atît de plăcută a Potoci-
lor. Poți închiria un cort pe care să ți-l instalezi singur, după pofta inimii,
acolo unde priveliștea ți se pare mai îmbietoare, poți asculta muzică la un
aparat de radio cu tranzistori sau, dacă pasiunea pentru pescuit nu-ți dă răgaz
nici la drum, poți găsi aici tot ce-ți este necesar pentru a-ți încerca norocul
la păstrăvii Bicăzului.

Seara se aprinde foc de vreascuri într-un loc amenajat anume, unde îți
poți pregăti o cină după datina haiducească. De multe ori se abat pe-aici
țapinari veniți de la Poiana Teiului, sau chiar mai de departe, de la Fărcașa,
de la Sabasa ori de la Borca. Firi deschise și vesele, țapinarii deapănă, în fața
unui pahar cu bere, întîmplări despre oameni și plute sau povestesc cu glas
legănat legendele minunate ale Ceahlăului.

Dimineața, cînd primele raze ale soarelui vor polei fruntea Panaghiei,
poți porni mai departe odihnit, cu sufletul încărcat de calmul și splendorile
locurilor care ți-au oferit cu generozitate găzduirea lor.

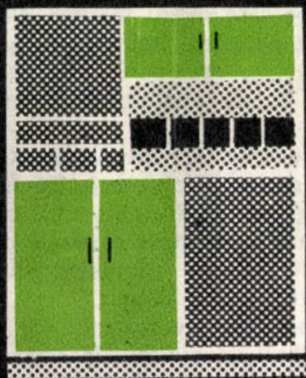
E. POPA

**COMBINATUL
DE
INDUSTRIALIZARE
A LEMNULUI**

Furnizează plăci aglomerate
fibrolemnoase, chibrituri,
mobilă de bucătărie în di-
verse tipuri.
PRODUSE
DE
CALITATE SUPERIOARĂ

BRĂILA

VALEA LOTRULUI

O ZONĂ TURISTICĂ CU LARGI PERSPECTIVE

Am lăsat în urmă frumusețea văii Oltului, intrînd pe drumul național, în curs de modernizare, ce urmează valea Lotrului, cuprinsă între Munții Căpățîinii și Latoriței spre miazăzi și cei ai Lotrului spre miazănoapte.

Clima blîndă în toate anotimpurile a făcut cu puțință așezarea oamenilor, aici, din vremuri vechi. În evul mediu, această zonă geografică a făcut obiectul uhor controverse între Țara Românească și unii feudali din Transilvania, în legătură cu existența, întinderea și apartenența Țării Loviștei, controverse tranșate — așa cum spun documentele — în favoarea Țării Românești.

În prezent, la pitorescul văii, cu multe ape și drumuri forestiere, se adaugă modernizarea drumului național, furnicarul de lume care lucrează la construirea hidrocentralei de la Ciunget, precum și numeroase amenajări menite să atragă un număr tot mai mare de turiști de toate felurile.

Așezări omenești mai mari, ca Brezoiul și Mălaia, sau numai grupuri de case, cum sînt cele de la Valea lui Stan, Săliște și Rudaru, se înșiră ca mărgelile pe firul apei pînă la Voineasa (40 km), acolo unde se află creierul și inima șantierelor de pe Lotru, unde orășelul constructorilor hidrocentralei se întinde pe zi ce trece, ocupînd cele două trepte ale botului de deal dintre Voineșița și Lotru, trasînd viitoarea stațiunea climaterică.

De aici în sus, pe la colonia minierilor, pe lîngă cataracte — unde munții se apropie amenințător să gîtuie rîul — drumul național ne conduce spre Vidra, unde se lucrează barajul înalt de 120 metri, cu un volum de 5,5 milioane metri cubi anrocamente și argilă, ce va stăvilii Lotrul; peste 100 de kilometri de tuneluri vor aduce apele vecine, pe sub munți, pentru a forma aici un lac de acumulare lung de 8 km, cu un volum de 300 de milioane de metri cubi.

Drumul continuă spre Obîrșia Lotrului, unde întâlnește D.N. Sebeș-Novaci, care taie de-a curmezișul munții, trecînd pe urmele vechii căi pastorale cunoscute de pe vremea dacilor.

Sîntem în ținutul de întîlnire a județelor Vîlcea, Hunedoara și Gorj, la cabana Obîrșia Lotrului (1400 m. alt), loc de popas odihnitor și pitoresc, într-o poiană înconjurată cu păduri de molid, scăldată de izvoare și de apa Lotrului, adăpostită de munții Latoriței, de cei ai Lotrului și de masivul Parîng (36 km de la Voineasa).

Urmînd cursul Lotrului, pe drumul național asemeni unei alei de parc, din care se ramifică spre Petroșeni drumul forestier ce va deveni drum național, după 6 km lăsăm în dreapta poteca spre lacul Cîlcescu, ne angajăm pe serpentine încă 8 km, pînă în șaua Ștefanu, la răspîntie de drumuri și de trasee turistice, iar de aici răzbatem pe vîrfurile muntelui Cărbunele, unde sîntem în cumpăna apelor a patru râuri — Lotru, Gilort și Latorița, pe care le vedem, și Galbenul, ale cărui izvoare sînt în apropiere.

Perspectiva este măreață; la răsărit se văd toți munții pînă în creasta Făgărașului, la apus se înalță masivul Parîng — ale cărui culmi și văi dau direcție la drumuți și poteci ce se ramifică spre toate punctele cardinale din drumul alpin. În stînga se cascadează în afund căldările glaciare de la izvoarele Latoriței; în spate, spre mieznoapte, scînteiază lacurile de sub Parîng; în fața noastră, spre miezăzi, drumul urcă spre pasul Urdele, cel mai înalt punct atins de drumurile României; pe cîlmea dintre Gilort și Galbenul, drumul coboară pe la cabana Rînca, la Novaci.

Posibilități pentru toate preferințele. Culmi acoperite cu iarbă și pante înflorite, văi strîmte, altele largi, adăpostind în prezent așezările forestierilor, în viitor vatra lacului de la Vidra, care se va întinde spre Obîrșia Lotrului.

Privită de sus, valea Lotrului are aspectul unei frunze de ferigă, ale cărei nervuri sînt pîraiele care adună apa izvoarelor către râu. Drumul național va înlesni circulația turistică, iar drumurile forestiere desfășurate pe văile laterale ajută de pe acum pătrunderea cu mijloace auto printre munți, în locuri unde altădată abia se strecurau potecile de picior.

Dintre traseele posibile, toate pitorești, alegem cîteva pe care — lipsite fiind de amenajări turistice în prezent le — recomandăm numai pentru vară și toamnă. Pînă la darea în folosință a complexelor turistice de la Ciunget, Voineasa și Puru, adăpostirea e posibilă numai la case particulare, cantoane forșituri și la stîne.

A. Îndată ce am trecut de Brezoi, la 4 km spre miezăzi, pe Valea lui Stan, se ramifică un drum forestier lung de 6 km, pînă la Stîna Măgarului, unde se poate urma poteca oierilor, pe coama munților Căpățînii, cu perspectiva larg deschisă spre miezăzi asupra obîrșiei văilor Olănești, Bistrița, Olteț, Galbenul, pînă în vîrfurile Păpușa (2134 m înălțime); ajunși în drumul național Novaci — Sebeș (12 ore de la capul drumului forestier), într-o oră și jumătate coborîm, pe șosea, spre miezăzi, la cabana Rînca. Traseul are însemnate diferențe de nivel.

B. De la Gura Latoriței, o ramură a drumului național urmează în amonte râul Latorița pînă la Ciunget (6 km), unde se construiește cea mai mare hi-

drocentrală de pe râurile interioare ale patriei, cu o cădere de 816 m și o putere instalată de 510 MW (mai mare decât cele de la Bicăz și Argeș împreună). Aici sînt în curs de construire clădiri care în viitor vor servi turismului. În continuare, un drum forestier (8 km) ce va putea fi prelungit, urcă de la Ciungăt pe Latorița și mai departe, în Curmătura Oltețului, de unde la miezăzi se ajunge în traseul A, iar la miezănoapte în traseul C, în cîte o oră și jumătate. Adăpost se poate găsi la casele forestiere Petrimanu. Din ambele trasee se poate ajunge în două ore și jumătate în drumul național Sebeș — Novaci. Tot la Ciungăt se ramifică pe Rudăreasa un drum forestier de 6 km (2 a). De la capătul acestui drum, într-o oră, se poate urca pe traseul C. Înainte de a ajunge la Ciungăt, pe pîrîul Repedea se ramifică un drum forestier (10 km) de la capul căruia (2 b), într-o oră, se urcă în munele Nedeia, în traseul A. De la Ciungăt, peste Vătășelul și Tîrnovu, o potecă urmează culmea dintre Latorița și Repedea spre Nedeia și de aici în traseul A (2 c).

C. E cunoscut drumul alpin care urcă din aval de Rudaru, pe culmea munților Latoriței, pînă în șaua Ștefanu, unde ajunge perpendicular pe șoseaua Novaci — Sebeș. Se poate circula cu autocamioane sau cu autoturisme puternice. Îndată ce am ieșit pe Chica Lupului, între văile Rudăreasa și Mîniléasa, ochiul are libertatea să privească la răsărit creasta Făgărașului, la miezăzi culmea Căpățîinii și la miezănoapte munții Lotrului (Rudaru — Șaua Ștefanu, 32 km).

D. Din colonia constructorilor hidrocentralei se ramifică pe Mîniléasa drumul de curînd construit (15 km), de la capătul căruia se urcă peste culmea munților, spre barajul Vidra (8 km).

E. De la Voineasa, drumul forestier merge pe pîrîul Voineșița (10 km). În continuare, putem urca pe culmea Galbenul, pe Voineagul, pînă pe creasta Mușților Lotrului (2 ore) de unde se poate coborî la cabana Preajba (3 ore), sau se poate urca pe culme, spre apus, pînă la Negovanul-Mare (căruia localnicii îi spun și Nicovănu), încă o oră și jumătate. De aici excursia poate continua pînă la cabanele de la Gîtu-Berbecului (o oră și jumătate).

F. Spre izvorul Haneșu, afluent al Lotrului, drumul măsoară 8 km; în continuare, se poate ajunge ușor pe culmea Șteflești, de unde, pe traseul marcat cu bandă roșie, trecînd peste Cindrel și pe deasupra celor două iezere, se poate merge la Duș și la cabana Crinți, ori, dacă din vîrf cotim spre miezănoapte-răsărit, putem poposi la Păltiniș.

Numeroase alte poteci pleacă din drumul național Voineasa — Obîrșia Lotrului — Petroșeni, spre culmea Munților Lotrului și din culme spre cabanele de pe versantul nordic.

În anii ce urmează, alte șosele proiectate se vor construi și vor împînzii această zonă turistică dînd posibilitatea parcurgerii unor noi trasee, în toate direcțiile.

GH. POENARU

MARAMUREȘ,

vestita regiune folclorică în care arta construcțiilor în lemn a atins valori inestimabile. Alături de arhitectură — biserici, case țărănești — sculptura în lemn este excelent reprezentată (cornișe, porți, troițe).

În imagine: unul din rarele exemplare de Icoane ortodoxe sculptate, existent pe troiță de lemn din comuna Bîrsești de pe Valea Marel (sec. XVIII)

Foto — N. Săndulescu

IZBUCURILE

Munții Apuseni ascund în inima lor o serie de fenomene caracteristice fără asemănare în patria noastră. Pe lângă „cheile” sălbatice și nenumăratele peșteri de o rară frumusețe, aici găsim așa numitele „izbucuri” — izvoare din care apa țîșnește cu atîta putere, încît este în stare să pună în mișcare o moară, la numai cîțiva metri de la ieșire. Izbucurile acestea reprezintă locul de ieșire la lumină a unui pîrîu sau rîu subteran. Așa sînt izbucurile de la Ponor, sau izbucul Galbenii din Munții Bihorului.

În afară de acestea, în Munții Apuseni se mai întîlnesc însă și unele izbucuri cu totul neobișnuite. În ele, apa vine deodată năvalnic, curge cîteva minute, apoi se oprește. După un timp izbucnește din nou apoi iarăși se oprește. Sînt așa numitele „izbucniri intermitente”, din care apa iese la intervale regulate de timp, fenomenul repetîndu-se ciclic.

Un astfel de izbuc intermitent se găsește în valea Poșagăi, un afluent al Arieșului, din Munții Trascăului. Izbucul este situat pe versantul sudic al muntelui Scărișoara-Belioara (1353 metri), sub zidurile abrupte ale Crestei Bujorului.

De sute de ani, muntele își aruncă apele în mod sacadat, cu o regularitate matematică. Fenomenul se explică în felul următor (fig. 1): în interiorul peretelui de calcar, se află o cavitate închisă (2), ce comunică cu exteriorul prin intermediul unui canal (3), ce face un cot în sus. Cavitata (2) este alimentată cu apă prin canalul (1). Cînd se umple, în interiorul ei nivelul apei se ridică mai sus de cotul canalului de scurgere și apa iese spre exterior. Gura izbucului (4), fiind sub nivelul fundului cavității, curgerea odată pornită nu se mai oprește decît după golirea completă a cavității.

Pentru a înțelege mai bine acest fenomen, să ne gîndim la procedeul de golire a unui vas plin cu un lichid cu ajutorul unui furtun (binecunoscutul principiu al sifonului).

Odată golită, cavitatea începe să se umple din nou cu apă, timp în care izbucul este în repaus. După ce apa ajunge iarăși la nivelul cotului canalului (3), începe o nouă izbucnire și așa mai departe.

În Munții Codru-Moma, în apropiere de satul Ponoarele (mai înainte numit Călugări), de lângă Vașcău, se găsește un izbuc și mai neobișnuit.

La baza unei stînci de calcar se află un puț natural de piatră, în fundul căruia poți distinge doar cîteva stropi de apă. Deodată, puțul începe să se umple și peste cîteva clipe apa izbucnește năvalnic, rostogolindu-se afară peste o prispă de calcar. Izbucnirea durează

2 minute, după care totul se oprește ca prin minune. După 20 de minute urmează o nouă izbucnire ce durează tot 2 minute, după care izbulul intră din nou în stare de repaus. Așteptăm 20 de minute crezând că fenomenul se va repeta, dar apa nu mai apare. Abia după două ore, se repetă cele două izbucniri de 2 minute, la un interval de 20 de minute una de alta, după care izbulul recade iarăși în somnolență vreme de 2 ore.

2

Multă vreme localnicii au atribuit funcționarea izbulului unor forțe supranaturale și au socotit că apa lui ar fi tămăduitoare. Știința a explicat însă acest curios fenomen al naturii, dovedind că nu este vorba de nici o minune.

Izbulul de la Poștarele este format din 2 cavități interioare (fig. 2), cavitatea A și cavitatea B, aceasta din urmă fiind de două ori mai mică decât prima. Cavitatea B este dispusă mai jos și este legată de cavitatea A prin intermediul sifonului (2). Cavitatea B comunică cu exteriorul printr-un sifon (3) cu o secțiune de zece ori mai mare decât cel precedent. Astfel, timpul de scurgere al apei prin al doilea sifon (3) este de zece ori mai mic decât timpul de scurgere al apei prin întâiul sifon (2). Cavitatea A este alimentată prin canale (1) cu un debit redus de apă.

La un moment dat apa se acumulează în cavitatea A. De îndată ce aceasta se umple, sifonul (2) începe să o soarbă și apa se scurge în cavitatea B, aceasta se umple la rândul ei, în decursul a două ore (120 minute), timp în care izbulul se află în repausul lung.

Cavitatea B odată umplută, intră în lucru și sifonul (3) și cavitatea B se golește în timp de 2 minute. Este prima izbucnire a apei. Cavitatea B fiind de două ori mai mică decât cavitatea A, pentru umplerea ei s-a consumat numai jumătate din apa conținută în primul bazin. În continuare urmează a doua umplere a cavității B, care durează 20 de minute (repausul scurt), deoarece — după cum am arătat — secțiunea primului sifon (2) este de zece ori mai mică decât a celui al doilea (3). Cavitatea B fiind acum iarăși plină, sifonul ce comunică cu exteriorul soarbă apa din nou și are loc a doua izbucnire a apei care durează tot două minute. Ambele cavități sînt acum golite. Pentru ca fenomenul să se repete, cavitățile A și B trebuie să se umple din nou, pentru aceasta fiind necesare două ore. Apoi ciclul se repetă.

Primele observații științifice asupra izbulului au fost făcute în anul 1822, fără ca de atunci să fi intervenit vreo schimbare în regularitatea fenomenului.

Izbulul de la Poștarele reprezintă un fenomen rar în lume; el a fost decretat monument al naturii.

Ing. NASTASI VIRGIL

GALAȚI

UN ORAȘ TURISTIC MODERN

Cînd, în 1857, după o vizită făcută la Galați, călătorul francez Doze se minuna de „vitalitatea și puterea” acestui oraș pe cale de a deveni „o cetate comercială de întîiul ordin”, prevestindu-i o dezvoltare rapidă „ca în povești”, nici Alexandru Ioan Cuza, pe atunci pîrcălab al bătrînului port dunărean și nici cele mai optimiste minți din rîndurile populației nu bănuiau că va veni totuși o zi cînd efuziunile lirice ale oaspetelui străin s-ar putea transforma în realitate.

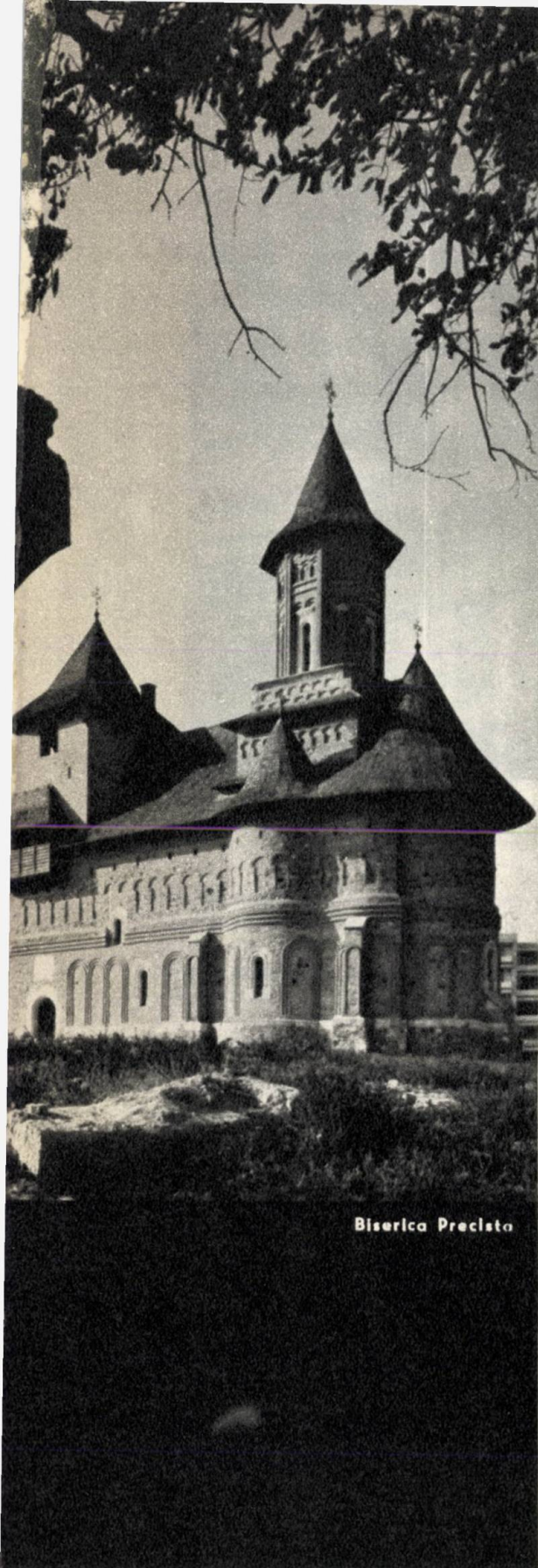
Că așezarea cunoscuse cu multe secole în urmă prezența romanilor, care în anul 112 construiseră pe un promontoriu, la Barboși, un castru numit Tirighina sau Gherghina; că în timpul domniei lui Alexandru cel Bun numele Galaților apărea pentru prima oară într-un hrisov; că începînd din secolul al XVI-lea prin portul său se desfășura un intens trafic comercial, mărfuri din Moldova ajungînd pe această cale nu numai în marile centre ale Imperiului otoman, în contul apăsătorului tribut, dar și în țări ca Ungaria, Polonia, Italia — toate acestea erau fapte care, îndreptățind o legitimă mîndrie în ce privește trecutul istoric al Galaților, nu puteau lăsa totuși, la vremea călătoriei lui Doze, prea mult loc imaginației în scrierea viitorului. A doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului nostru aveau să demonstreze, chiar, că gălățenii erau departe de a fi mulțumiți nu numai de dezvoltarea la care ajunsese urbea lor, dar mai ales de traiul plin de privațiuni pe care trebuia să-l ducă. Și

dacă în istoria mișcării muncitorești din țara noastră, orașul Galați a rămas cunoscut sub denumirea de „Portul roșu”, aceasta se datorește tocmai șirului neîntrerupt de acțiuni de tot felul care au marcat — începînd din 1872, cînd a avut loc prima grevă a lucrătorilor din port — lupta populației gălățene pentru o viață mai bună.

O dezvoltare „ca în povești”? Da, orașul o trăiește în zilele noastre, cînd faima „cetății comerciale” este întrecută de cea a „cetății siderurgice”, pe care i-o conferă marele combinat „Gheorghe Gheorghiu-Dej”. Întins pe o suprafață de 700 ha, intrat parțial în funcțiune în toamna lui 1966, combinatul acesta va avea o producție — în faza finală a construcției — de peste 4 milioane de tone de oțel anual, devenind principalul furnizor de metal pentru întreaga economie națională.

O dezvoltare „ca în povești”? Da, orașul o cunoaște azi, cînd de pe bordul vaselor ce intră în portul fluvial — multe realizate chiar la șantierele navale gălățene — călătorului îi apare în față imaginea impresionantă a zecilor de blocuri zvelte ce străjuiesc malul Dunării, de-a lungul unei faleze cu nimic mai puțin atrăgătoare decît faleza litoralului.

O dezvoltare „ca în povești”? Duceți-vă să vedeți noul cartier Țiglina, cu aleile sale generoase, cu mozaicurile multicolore de pe fațadele unor construcții, cu așezămintele sale social-culturale, cu restaurantele și magazinele

Biserica Precista

elegante, cu scuarurile pline de flori și veți trăi, fără exagerare, senzația de a vă afla într-o adevărată stațiune de odihnă. Sau dacă nu dispuneți de timpul necesar, străbateți centrul, unde numai cu 20 de ani în urmă te întâmpinau mor-manele ruinelor provocate de minarea orașului de către trupele hitleriste în retragere. Veți avea revelația unei re-nașteri urbanistice. Aici, în centru, ve-chile monumente ale orașului par a-și fi găsit o nouă așezare, mai pitorească decât în trecut, în cadrul armonios al liniilor arhitecturii moderne. Pe strada Ghica Vodă, de pildă, foarte aproape de scara ce face legătura cu terasa de pe faleză, biserica-fortăreață „Precista” — construită de Vasile Lupu (1634—1653) pe locul unei biserici mai vechi, ca punct de apărare a Moldovei spre sud, împo-triva invaziilor turcești — își înalță cu discreție turlele prin păienjenișul de antene de pe acoperișul blocurilor vecine. Biserica „Mavromol”, ctitorie din 1699 a domnitorului Gheorghe Duca, situată la întretăierea străzii N. Bălcescu cu strada Brăilei (aici au funcționat primele școli din Galați) pare a-și fi găsit și ea un loc mai potrivit în ansam-blul urbanistic nou ce o încadrează. Dar tot aici, în centru, vizitatorul de azi al Galaților surprinde desfășurarea u-nei vieți cultural-artistice pe cât de bo-gate, pe atât de variate. *Teatrul de stat*, unde nu o dată ai satisfacția să asiești la un spectacol în premieră pe țară; *Mu-zeul de Artă*, cu o prețioasă colecție de tablouri, multe semnate de maeștri ai picturii românești ca N. Grigorescu, O. Băncilă, G. Petrașcu, Șt. Dimitrescu, Th. Pallady, J. Al. Sterriadi, I. Iser; în-semnata *bibliotecă „V. A. Ureche”*, unde printre cele peste 3000 de manuscrise și scrisori originale se întâlnesc semnă-turile lui V. Alecsandri, Al. Odobescu, G. Coșbuc, Al. Xenopol, Balzac, Ana-tole France, Emile Zola, Mark Twain, Ibsen și ale altor mari figuri ale culturii universale, și în a cărei colecție de stam-pe și litografii (cca 5300) se află remar-cabile lucrări din opera lui Rembrandt și a lui Van Dyck; *Muzeul de*

Galați, oraș modern

istorie, instalaț pe locul unde se afla casa lui Alex. Ioan Cuza; Secția de istorie modernă și contemporană a Muzeului oglindind îndeosebi dezvoltarea mișcării muncitorești din oraș; Teatrul muzical, pe scena căruia se montează spectacole de operă, de operetă, de estradă sau de balet — iată câteva din instituțiile de cultură care au apărut pe harta Galaților în anii de după eliberare.

Și dacă vreți să trăiți a ceea ce simțim că vă aflați într-un oraș al tinereții, ieșiți de la hotelul „Dunărea”, în orele după amiezii, într-o plimbare de-a lungul bulevardului Republicii. Grupurile vesele de tineri care au terminat progra-

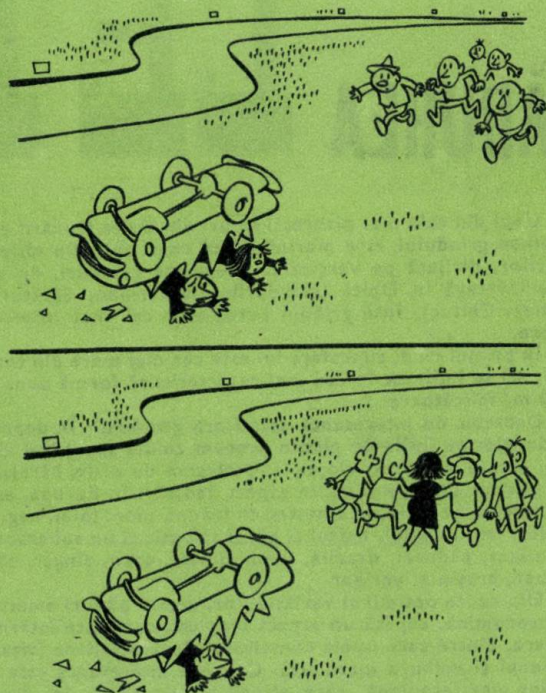
mul de lucru în unitățile industriale sau care au ieșit pe porțile celor două instituții de învățământ superior înființate în ultimii ani în oraș, umplu pînă la refuz trotuarele, într-un du-te vino continuu, ce dă animației obișnuite a arterei, o notă aparte, de avînt tineresc.

O dezvoltare „ca în povești”? Nici unul din cei peste 112.000 de locuitori ai Galaților nu mai consideră suficientă o atare carte de vizită. Un oraș turistic în accepțiunea largă a cuvîntului — aceasta este titlul pe care cel mai important port al țării la Dunăre îl merită cu prisosință.

CONSTANTIN DARIE

RUMOR

Desene de NIC. NICOLAESCU

Oamenii săritori

— Poți să chibitoezi, dar să nu „crlipești” ceva că te omor!

VĂ RECOMĂNDAM

PĂDUREA

LETEA

Unul din cele mai pitorești locuri din Delta Dunării este grindul și pădurea Letea. Originea grindului este marină, fiind constituit din nisip marin, depus prin acțiunea valurilor, dirijată pe verticală. Asemenea grinduri, de aceeași origine, mai există o serie întreagă în Delta (grindurile Caraorman, Sărături, Crasnicol, Perișor, Insula Lupilor, Chituc), însă grindul Letea este cel mai interesant din toate punctele de vedere.

În primul rând, suprafața lui este cea mai mare din toată Delta — peste 10.000 ha; apoi, aici se întâlnesc în cea mai caracteristică formă dune de nisip, de o înălțime pînă la 10 m, mișcătoare.

Deosebit de interesantă este flora grindului. În depresiunile foarte puțin umede ale dunelor se întâlnesc plante precum colilia sau pârul zinelor, garoafa de nisip, sadina, secara de țarm; clopoțel, patlagina de nisip, bărbușoara. Ceea ce caracterizează însă grindul Letea și îi dă un aspect deosebit în Europa, este apariția pădurilor de stejar crescute pe nisip, în amestec cu frasin, plop (albi, negri și tremurători), salcia albă, răchita, telul, alunul, mărul și pârul sălbatic și un subarbor extrem de bogat, format din măceș, păducel, dracilă, lemn ciinesc, corn, singer, călin, cățina albă și roșie, porumbăr, crușin și verigar.

Din cauza desimii și variației lor, aceste păduri amestecate, în care esența de stejar predomină, capătă un aspect tropical, care este întărit de prezența plantelor agățătoare, dintre care unele constituie adevărate liane (vița sălbatică, iederea, hamelul, curpenul și volbura mare etc). Cea mai interesantă este *periploca graeca*, o liană de origine mediteraneană, care atinge aici limita ei de răspîndire cea mai nordică din Europa. Desigur, aceste păduri nu se găsesc pe vîrfurile dunelor, ci în depresiunile dintre ele, în care se menține tot timpul anului o umiditate permanentă. Astfel de fișii paralele, de păduri se numesc hazmacuri, iar cel mai întins este „Hazmacul Mare”, care, împreună cu toată regiunea dinprejur, este declarat monument al naturii.

Că și flora, fauna acestui grind este deosebit de interesantă. În zonele de nisip trăiește o viperă veninoasă — singură viperă din Delta — *Vipera renardi*, imigrată din stepele de răsărit, apoi șopîrla de nisip și șoarecele cu botul ascuțit. În zonele umede trăiește șarpele de apă, care vine să se încălzească la soare pe nisipul dunelor, mai ales toamna. Pe nisipurile întinse, acoperite cu iarbă, apare spurcaciul, iepurele, vulpea, și dihorul, iar în stufurile și tufurile grindurilor se dezvoltă în unii ani lăcustele migratoare. Într-un număr așa de mare, încît trebuie combătute cu ajutorul avioanelor. În pădurile umede cu subarborul poposesc toamna sitari de pădure într-un număr nemăitîlnit în altă parte a Europei, se înmulțesc mult iepurii și vulpile, iar în ultima vreme a imigrat aici cîinele Enot și au fost colonizați fazani și căprioare. Iarna se refugiază aici mistrețul, iar pisica sălbatică este un reprezentant permanent al pădurilor. Cîteodată apare și dihorul pestriț, un imigrant din răsărit, în timp ce nevăstuica plaurului vine adesea în vizită.

Iată cîteva aspecte foarte generale ale acestui interesant grind, unic în felul lui în Europa, despre care s-ar putea scrie cărți întregi, atîta varietate științifică prezintă el. Scurta descriere prezentă, sper însă că va stimula curiozitatea cunoașterii directe și amănunțite a acestei formații interesante a Delta noastră.

Dr. L. RUDESCU

membru corespondent al Academiei

NARCISE PE MUNTELE NEGRILEASA

Printre poienile cu narcise care împodobesc țara noastră (despre care s-a scris în „Almanahul turistic 1966”) se numără și cea situată pe creasta de apus a muntelui Negrileasa (1366 metri), nu departe de vestitele „Detunate” din Munții Apuseni.

Cele vreo 8 ha de pajiște cu narcise, de pe coamele ondulate ale muntelui (speciile *Narcissus stellaris* și *Narcissus poeticus*), se bucură de o deosebită prețuire din partea turiștilor. În fiecare an, pe la sfârșitul lunii mai sau la începutul lui iunie, se desfășoară aici o mare serbare câmpenească, tradiționala „sărbătoare a narciselor”, impresionantă manifestare folclorică, care amintește pe cea de pe muntele Găina.

Căi de acces: 1) Din Alba-Iulia prin Zlatna, spre Abrud (D.N. 74) până la Gura Cerbului (60 kilometri); de aici, pe drumul județean spre Aiud până pe dealul Mogoșului și în continuare spre mieznoapte pe noul drum forestier (21 kilometri), ce se termină la o distanță de o oră de poiana cu narcise.

2) Din Turda, pe valea Arieșului, prin Cîmpeni — Abrud — Gura Cerbului (D.N. 75, 74 A, 74), 95 kilometri; în continuare, pe întinerarul 1;

3) Din Deva, prin Brad, la Abrud (D.N. 76 și 74; 76 kilometri) și în continuare pe întinerarul 2.

MAXIM POP

MAI ÎN GLUMĂ, MAI ÎN SERIOS...

- Turismul n-a fost inventat, ci doar botezat astfel.
- „Stai” la serviciu, dar „mergi” în concediu.
- Orice pană te poate lăsa în drum, dar nu orice drum te lasă în pană.
- Unora le place să meargă la băi, pentru că tratamentul se face în... ședințe.
- Nu vă culcați la pământ, dacă întâlniți urși; s-ar putea să nu vă vadă și să vă calce.
- Copacii sînt clopîți de neclopîți.
- Încercarea, moarte n-are; dar nu totdeauna.

VASILE TUDOSE

de-ale drumetei

În cele ce urmează, nu vom relua toate indicațiile și sfaturile privitoare la echipament, alimentație, etc, pe care trebuie să le cunoască, în amănunt, cei ce încep să practice turismul și care sînt de altfel înșirate în alte ediții ale almanahului, sau în orice lucrare cu specific turistic; vom căuta în schimb să analizăm cîteva situații ce se pot ivi în excursiile noastre, precizînd unele aspecte care, deși cunoscute, sînt de multe ori trecute cu vederea și a căror ignorare se poate solda chiar cu accidente dintre cele mai grave.

Cel mai important sfat, pe care trebuie să-l respectăm întotdeauna, este acela de a nu pleca niciodată la drum pe un itinerar nou — nicidecum pe unul nemarcat — fără:

- a-i cunoaște dificultățile,
 - a avea harta ținutului,
 - a fi echipat adecvat anotimpului
- în care ne aflăm și cu rezerve care ar putea fi necesare la o bruscă schimbare a vremii;
- a avea cu noi, la drum, încă cel puțin doi tovarăși de nădejde.

Urmînd aceste indicații, oricînd vom face față cu succes situațiilor neprevăzute ce ni se pot ivi în cale. Dintre acestea:

Viscolul, însoțit de ninsoare și de obicei de o foarte proastă vizibilitate

este principalul pericol la munte, iar na, în special pe drumurile de creastă. Dacă nu ne putem întoarce la cabana de unde am plecat,

— nu trebuie să ne pierdem calmul nici o clipă, ci să ascultăm sfaturile turiștilor mai experimentați, dacă-i avem în mijlocul nostru;

- să mergem tot timpul grupați, rătăcirea putînd echivala cu înghețul sau chiar cu moartea;
- să căutăm a urma cît mai aproape marcajul chiar dacă avem impresia că altfel am putea surta timpul de mers pînă la cabana următoare;
- în caz că am pierdut totuși drumul și nu-l putem regăsi, pentru a nu ne surprinde noaptea pe creastă, vom coborî în vale, căutînd să ajungem în pădure, unde puterea stihiei e mult mai mică;
- nu ne vom opri nici un moment din mers;
- sub nici o formă nu vom consuma băuturi alcoolice; în caz de epuizare fizică, dacă zahărul nu mai este suficient, vom bea o înghițitură de nes sau cafea, iar în ultimă instanță, putem folosi o fiolă de cofeină.

Dacă pe drum întîlnim vreun turist care s-a lăsat doborât de oboseală și, culcîndu-se în zăpadă, a înghețat, îi

vom fricționa imediat membrele cu zăpadă și-l vom transporta cât mai repede posibil într-un loc adăpostit, dar neîncălzit. În această situație vom continua desmortirea făcându-i fricțiuni cu apă rece, îi vom face respirație artificială, și-i vom da să bea lichide călduțe și puțin alcool.

Tot iarna, datorită frigului, unui echipament nepotrivit (de regulă la picioare și mâini), sau nefolosirii sale corecte (omitem de exemplu să ne ferim fața de ger), putem suferi **degerături** care în cele mai bun caz se pot remedia prin frecarea porțiunilor afectate până la înmuierea lor și înroșirea pielii. În cazuri mai grave (bășici sau necrozarea părților atinse), vom bea lichide calde (cafea, ceai) și ne vom duce urgent la medic. Sub nici o formă nu vom apropia porțiunile degerate de soba caldă.

Un alt efect neplăcut al zăpezii, dar de data asta produs în zilele foarte frumoase, însoțite, sînt **arsurile provocate de soare**. Pentru a le preveni, ne vom feri de tentația evidentă de a ne bronză făcînd plaje sau umblînd dezbrăcați și ne vom acoperi corpul complet, folosind și ochelari fumurii. În cazul înroșirii pielii și chiar a apariției bășicilor, seara, la cabană, ne vom unge cu spirt zona atinsă de razele calorice, iar apoi cu o grăsimă oarecare (lanolină) sau în lipsa ei chiar cu unt sau slănină.

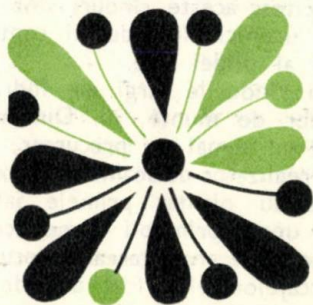
Exceptînd avalanșele de primăvară — care pot fi însă ușor evitate ocolind zonele periculoase — și ploile torențiale din timpul verii, al căror efect neplăcut poate fi mult atenuat de un echipament potrivit, **ceața** este principala cauză a neplăcerilor în drumețiile din timpul celorlalte anotimpuri. Datorită ei ne putem rătăci sau ajunge în locuri primejdioase. Pentru a ne descurca totuși cât mai onorabil, trebuie să avem la noi busolă pentru orientare, să ținem legătura permanentă între noi prin strigăte sau lumini, iar dacă mergem pe un drum marcat, unul din noi să nu părăsească semnul de marcaj, pînă ce altul nu l-a găsit pe următorul. **Trăznete**, atît de dese vara, pe vreme plo-

ioasă, în zona de creastă în special fac totuși foarte rare victime omenești; vom căuta, în orice caz, să coborîm de pe creastă în astfel de cazuri, dar nu ne vom adăposti sub copaci; nu trebuie să purtăm la noi obiecte metalice lungi și ascuțite (de exemplu, bețele de cort); dacă, totuși, unul din noi a fost atins, îi vom face vreme îndelungată respirație artificială (chiar dacă nu se văd imediat efectele ei), administrîndu-i stimulente pentru inimă.

În cazul unor căzături grave, soldate cu **fracturi**, pe loc nu putem da celui accidentat decît un foarte sumar prim ajutor, constînd din dezinfectarea rănii (dacă-i deschisă), imobilizarea cu atele (improvizate din orice, chiar din haine făcute sul) a regiunii în care s-a produs și transportarea imediată a rănitului la spital.

Ținînd seama de cele cîteva indicații de mai sus, apare necesar ca din rucsac — în afara echipamentului strict necesar — să nu lipsească: busola, lanterna (cu baterii și bec de rezervă), ochelarii de soare, harta ținutului în care drumețim, trusa medicală în care trebuie să existe și ceva stimulente (de exemplu cofeină), care să completeze în cazuri extreme întăritoarele obișnuite (zahărul, nes-ul, cafeaua). În această ordine de idei, trebuie să precizăm, în încheiere, că zahărul poate fi folosit ca energetic chiar și-n lipsa apei, căci senzația de sete pe care o provoacă este trecătoare, în schimb efectul tonifiant e foarte rapid și de lungă durată.

ING. ȘTEFAN MIHĂILESCU

NICOLAE DIMITRIU

Se împlinesc la 21 mai 1968 doi ani de când s-a stins din viață, în ziua în care împlinea 67 de ani, Nicolae Dimitriu, unul dintre cei mai de seamă animatori ai alpinismului românesc. Realizările sale în acest domeniu, deosebit de aleasa sa formație etică și o ascutită inteligență, l-au situat în fruntea celor deprinși cu piscurile ce săgetează azurul cerului.

Nicolae Dimitriu a prețuit, mult dincolo de obișnuit, tot ceea ce muntele oferă cu dărnicie celor ce pătrund în tainele splendorilor sale și a iubit peisagiul alpin, indiferent sub ce aspect i s-ar fi înfățișat. Cățărător de frunte, în lupta cu asprimea stîncii devenise un virtuos. N-a fost însă un egoist care să păstreze comorile adunate în suflet. A înțeles să se alinieze în primele rînduri ale acelor pionieri ce au luptat, cu abnegație și totală dăruire, pentru ca practicarea alpinismului tehnic să se răspîndească mereu mai mult printre tinerii din generațiile ce pășiseră în viață, după el. Mulți dintre cei ce citesc aceste rînduri sînt desigur ucenicii lui, demni continuatori ai pildei sale.

În rîndurile largi ale îndrăgostiților de munte, N. Dimitriu a fost nu numai un precursor, ci și un realizator de seamă. Printre cei care au plantat primele jaloane ale unor principii temeinice în materie de proiectarea și executarea marcajelor, el a fost un adevărat

animator și creator. Întîile cabane moderne, demne de acest nume, s-au ridicat cu sfatul, cu stăruința și — mai ales — cu strădania lui de zi cu zi.

Și în literatura turistică de specialitate se numără printre fruntași. Cea mai frumoasă și mai valoroasă revistă românească de alpinism, „Buletinul alpin“, a fost îngrijită de N. Dimitriu, omul a cărui contribuție la apariția și realizarea publicației a fost — de prea multe ori — anonimă. Cît despre ghidul turistic, acest gen de carte de factură tehnică, atît de necesar pentru călăuzirea în munte a maselor largi de drumeți și alpiniști, și-a căpătat însemnătatea și profilul prin activitatea intensă a lui N. Dimitriu.

Este greu ca, în puține rînduri, să evocăm tot ceea ce a însemnat N. Dimitriu pentru turismul românesc. A fost tot atît de intransigent cu slăbiciunile prietenilor lui, pe cît a fost de necruțător și de exigent cu sine însuși, fapt ce a făcut ca adevărații lui prieteni să-l prețuiască fără reticențe.

Pentru tot ceea ce a fost și a făcut în slujba turismului românesc Nicolae Dimitriu, pentru caracterul lui fără șerpui, cel de la a cărui plecare dintre noi se vor împlini curînd doi ani, ne este de neînlocuit.

EMILIAN ILIESCU

* TARA FAGARASULUI *

MUNTELE S U R U

POARTĂ SPRE MASIVUL FĂGĂRAȘ

Munții Făgăraș... O înălțuire de creste și vârfuri semețe, ce sfidează înălțimile străvezii, o înălțuire de văi și povârnișuri, pline de farmec și pitoresc. Cine i-a privit în diminețile limpezi de vară, dinspre țara Făgărașului, în lumina aprinsă a răsăritului, când li se văd spinările zimțate, sau înspre seară, când soarele le luminează ramificațiile dinspre miazănoapte, reliefându-le culmile, este de necrezut să nu fi simțit chemarea lor. Căci munții Făgăraș te ademenesc, te invită, te răsplătesc cu daruri de frumuseți, te cuceresc.

Sînt munți tineri, alcătuiți în mare parte din roci cristaline cu intercalații de marmure, cea ce face să aibă creste și povârnișuri spectaculoase, printre care și-au găsit lăcaș circa 70 de vestite lacuri alpine.

În munții Făgăraș se poate pătrunde pe căi diferite, atît pe versanții sudici cît și pe cei nordici. Cele mai multe drumuri de acces sînt însă dinspre Olt, de unde pornesc poteci pieptișe pe spinările culmilor nordice, spre creasta principală. Unul dintre traseele pe unde se poate ataca, din această parte, masi-

vul, este cel de pe muntele Suru (2292 metri înălțime).

Principală cale de acces pornește de la stația C.F.R. Sebeș-Olt (aflată pe malul Oltului, la 20 de kilometri de Sibiu, pe linia Sibiu — Brașov). Marcajul triunghi roșu, ne conduce pe un drum comunal spre satul Sebeșul de Sus. Drumul, carosabil, este însoțit pe stînga de o rețea electrică, iar pe dreapta de pîrîul Moașa Sebeșului, cu care ne vom mai întîlni. În sat, ne putem aproviziona de la magazinul local.

De aici începe urcușul. Pornind pe o cărare de munte — cu același marcaj — intrăm într-o pădure răcoroasă de fag. La început mergem pîtiș, urcînd o coastă a dealului Plaieș, apoi după cca 15 minute ajungem într-un lîmniș.

Sîntem pe muchia Frunții Moașei, pe care vom merge pînă aproape de cabană. Pădurea ne însoțește. Mergem ușor pe lîngă niște izvoare captate (uneori, vara, seacă), printre tufărișuri ori ferigi. Din loc în loc, prin pădure, se găsesc afinișuri și zmeurișuri. Poposim într-un lîmniș, unde pădurea a fost tăiată. De aici, drumul cere un efort mai mare — cîteva urcușuri — dar mergînd

* TARA FAGARASULUI *

Cabana Suru

rațional se poate parcurge ușor. La un moment dat, coborîm și întîlnim coniferele, ce ne vestesc înălțimea de peste 1000 m. Mergem în pantă. Treceam pe lîngă un perete de stînci, loc în care, pe partea dreaptă, spre prăpastia împădurită, sînt zăplaze din lemn. Coniferele devin predominante, cărarea e săpată în rocă tare și urcăm ca pe trepte. Sîntem aproape de cabană. Oprindu-ne, putem auzi mai clar zgomotul apelor din Căldarea Găvanului și al cascadelor pîriului Moașa Sebeșului. Ajungem curînd la Cabana Surul. E așezată într-un plai pe muchia Frunții, la 1450 metri înălțime. Au trecut circa 4 ore de la plecarea din gara Sebeș-Olt, dar nu ne simțim obosiți. La cabană găsim mîncare caldă, și camere plăcute, încăpătoare (peste 100 de locuri).

De aici se deschid perspective largi. În fața se află vîrfurile Suru (2282 m alt.), spinarea muntelui Fruntea Moașei, cu pietre dizlocate, iar înspre direcția de unde am venit se vede depresiunea Sibiului, cu drumuri și sate (pe timp fru-

mos se vede bine Sibiul). Cît poți cuprinde cu ochii — Țara Făgărașului, prin care-și poartă liniștit apele, Oltul.

Priveliștea capătă un farmec deosebit noaptea.

În zorii zilei plecăm spre vîrfurile Suru. Poteca pornește din fața cabanei (aceiași marcaj); urcăm în serpentine ușoare spinarea cu iarță a Frunții Moașei, apoi coborîm în Căldarea Găvanului, iar de aici ajungem în Șaua Surului, unde întîlnim cărarea de creastă (marcaj bandă roșie). O părăsim, însă, curînd, ca să ne avîntăm pe panta înierbată, spre vf. Vara, versanții Căldării Găvanului cît și pantele Surului sînt acoperite de smîrdar, sau bujor de munte. De la cabană la vîrfurile Suru este cale de 2 ore. Ajuși la 2282 de metri înălțime, sîntem răsplătiți cu priveliști fermecătoare. Se văd munții Făgăraș ca un bloc clădit din vîrfuri, spinări și prăpăstii. Spre miazăzi, aproape, se înalță vf. Budislavu (2345 m alt.), la poalele căruia se întinde căldarea glaciară a Văii Budislavului. Spre răsărit se vede Negoiul (2535 m alt.), Moldoveanu (2543 m alt.), în spre miazănoapte Podișul Transilvaniei cu apele Oltului, iar în spre miazănoapte-apus Munții Cîbinului și Paringului.

De pe vîrf, coborînd în cărarea de creastă, trecînd peste Budislavu, ajungem la lacul Avrigului (2011 m alt.) de origine glaciară. De jur împrejur se răsfață vegetația tipic alpină, presărată din loc în loc cu înfocatul smîrdar și gingașele gențienă.

De la cabană se poate coborî înapoi la stația C.F.R. Sebeș-Olt, pe aceeași cărare, în 3 ore. O variantă a-coborîșului poate fi valea Moașa Sebeșului (cu numeroase cascade, dar cu un drum mai greu).

Prof. VICTOR VOICU-VEDEA

* TARA FAGĂRASULUI *

CABANA PISCU NEGRU

La răspîntie de cărări și întîlnire de izvoare, la 1350 de metri înălțime, într-o poiană larg deschisă de-o parte și de alta a rîului Capra, a fost ales locul pentru așezarea cabanei Piscu-Negru, a cărei lipsă se simțea atît de mult la jumătatea drumului dintre Cumpăna și creasta Făgărașului.

Pentru turiștii care fac doar un scurt popas în trecerea spre culme, împrejurimile cabanei oferă priveliști plăcute, iar pentru cei care se stabilesc aici în dorința de a se recrea un timp, ele prezintă numeroase atracții.

De la cabană se ajunge, în circa patru ore, în traseul de creastă al Făgărașului, iar de acolo, în scurt timp, la una din cabanele de pe versantul nordic.

La miazăzi de cabană, versanți împăduriți și culmi sugrumă valea Caprei, ca apoi de repetate ori să se deschidă ca să lase liberă privirea spre alte șiruri de munți. În față, dinspre miazănoapte,

Piciorul Paltinului se lasă deodată între ape, valea lărgindu-se de aci în sus, spre munții Piscu-Negru și Mesteacă. În partea de apus, culmile munților Florea și Podeanu ne invită la o drumeție spre Călțun și Negoiu, ori spre valea Topologului. La miazănoapte-apus, izvorul Paltin ne cheamă pe alt drum. Priveliștea este înviorată de pădurea de molid care acoperă coastele munților pînă la cabană.

Posibilitățile de excursii sînt numeroase. Cel mai lesnicios traseu este cel clasic, pe valea Capra, marcat cu bandă albastră, care duce spre lacul și cabana Bîlea, trecînd pe lîngă lacul Capra, unde ajungem pe o potecă judicios proiectată și bine lucrată (4 1/2-5 ore). Un traseu interesant și plăcut este pe pîrîul Paltin, pînă la confluența cu Călțunul și de aici pe serpentină pînă la golul alpin, apoi pe versantul muntelui Călțun pînă la lacul cu același nume (3 1/2 ore). Îndată ce s-a trecut de a doua poiană din stînga pîrîului Paltin, se poate apuca pe hățașul ciobănesc spre muntele Paltin, sau chiar pe pîrîu în sus pînă în șaua muntelui. De la cabană se poate urca și pe Piscu-Negru, iar de aci spre Rîiosu și, la dreapta, spre apus, pe lîngă lacul Buda, către creastă și mai departe, la cabana Podragu.

Traseele acestea sînt recomandabile atît vara cît și toamna; de reținut că ultimul traseu nu este marcat.

La cabana Piscu Negru se poate ajunge pe drumul forestier care pornește din șoseaua — centură de pe malul lacului de acumulare Vidraru-Cumpăna, pe valea Capra, construit în prezent pînă dincolo de cantonul Braia. De aci mai sînt doar două ore de mers pe jos, pe o potecă bine întreținută.

P. GHEORGHE

* TARA FAGĂRAȘULUI *

NOUA TINERETE A CETĂȚII FĂGĂRAȘULUI

De multe luni, făgărășenii sînt martorii unor noi evenimente ce se petrec între zidurile cetății din mijlocul orașului lor. Se ciocănesc pereții, se zidesc noi stîlpi de susținere, se înlătură tencuieli, se fac săpături, se refac și se consolodează bolțile, scările și planșeele, se instalează conducte și sisteme de iluminat. Multiseculara cetate a Făgărașului, sub atenta supraveghere a specialiștilor de la Direcția monumentelor istorice, își recapătă strălucirea de odinioară.

Documentele aflate în arhivele de la București, Brașov, Sibiu, Cluj și Făgăraș, atestă numărul mare al stăpînitorilor cetății. Aproape fiecare dintre aceștia au adăugat cîte ceva construcției inițiale, schimbînd destinația fortificației potrivit cu interesele lor politice, militare sau religioase.

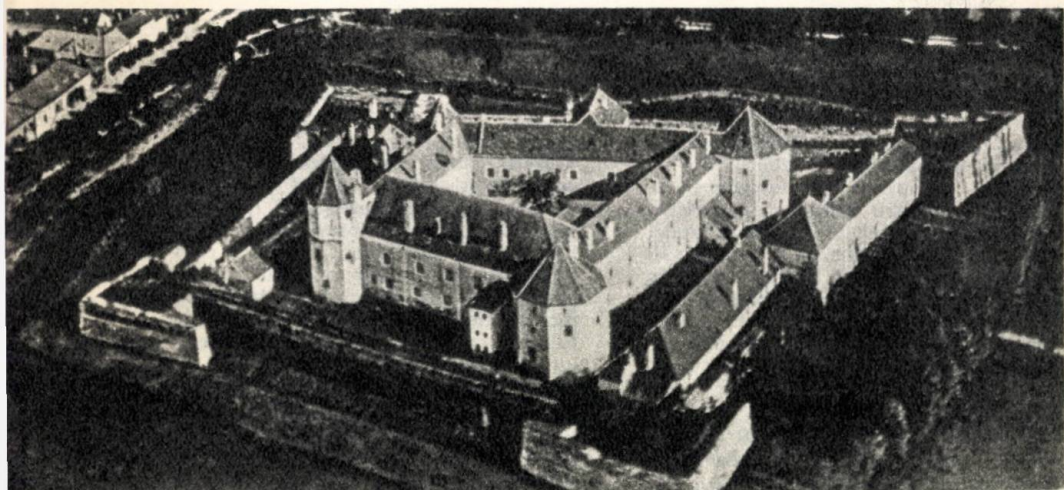
Pînă în secolul trecut, istoria orașului se confundă cu istoria cetății. Prima mențiune asupra existenței acesteia, pe locul unde se află și acum, coboară în timp pînă la începutul secolului al XIV-lea (1310), cînd se construiește aici o cetate din lemn, înconjurată cu valuri de pămînt. În timpul colonizării sașilor, cetatea era destul de puternică.

În august 1369, în urma tratatului de pace încheiat între Vladislav-Vlaicu, domnul țării Românești și Ludovic I, regele Ungariei, Făgărașul este concedat ca feudă domnitorului muntean.

Domnitorii munteni stăpînesc cetatea și domeniile acesteia, cu mici întreruperi (în timpul lui Ioan Corvin de Hunedoara și Matei Corvin), pînă la începutul secolului al XVI-lea (Radu cel Mare: 1496—1508). Populația românească în această așezare era atît de net predominantă, încît în 1393 episcopul catolic al Transilvaniei numește Făgărașul „marele oraș românesc”. În această perioadă, cetatea este întărită cu lespezi mari de piatră și bolovani de rîu, se construiesc turnurile incintei interioare, se refac boltirile beciurilor și împărțirea parterului, se ornamează interioarele.

În 1526, regele Ferdinand dăruiește cetatea și domeniul Făgăraș lui Ștefan Mailath, principe al Transilvaniei de origine română. În următorii ani, după prăbușirea regatului ungar, cetatea rezistă la numeroase asedii în timpul luptelor duse între grupările feudale sprijinite de habsburgi sau de turci, pentru stăpînirea Transilvaniei.

* TARA FAGARASULUI *

Cetatea Făgărașului.

În secolul al XVII-lea, pînă la instaurarea dominației habsburgice, cetatea va atinge cea mai mare splendoare a sa, slujind în repetate rînduri drept reședință princiară. În anii frămîntați ai luptei pentru unificarea politică a Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei, Mihai Viteazul își adăpostește aici familia.

Statuia doamnei Stanca, așezată astăzi în piața Mihai Viteazul, chiar la intrarea în cetate, amintește trecătorilor acele vremuri tulburi și îndepărtate.

Sub stăpînirea familiilor Bethlen și Rackoczy, după numeroase transformări și modernizări, cetatea devine aptă găzduirii unor curți numeroase, care își vor avea sediul aici o lungă perioadă de timp. Se amenajează apartamente princiare, se construiește „loggia” și un „chemin de ronde” care se mai păstrează și astăzi. Se amenajează sala mare a castelului, se sapă șanțul exterior de apărare și se asigură alimentarea lui din apa Oltului. În anii de la sfîrșitul secolului al XVII-lea, castelul adăpostește de patru ori dieta Ardealului, ultima întrunire a acesteia (1688) terminîndu-se cu depunerea jurămîntului de credință către habsburgi.

Din anul 1700, în cetate vor fi găzduiți călugării franciscani, garnizoana imperială și inchiziția. De-a lungul secolului care urmează, inchiziția va instaura o atmosferă de teroare, făptuind o serie de abuzuri. Tradiția orală și documentele au transmis pînă în zilele noastre metodele de tortură întrebuintate de inchiziție pentru aflarea „adevărului”, știri despre întemnițarea și executarea celor cu idei înaintate sau a participanților la diversele mișcări de eliberare națională și socială (1703—Harteneck, comitele sașilor; 1761—călugărul Sofronie din Cioara etc.).

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, din dispoziția Mariei Tereza s-au construit grajdurile și dependințele, iar fiul ei, Iosif al II-lea, a transformat cetatea în garnizoană militară. Aici își aflau sediul detașamentele de „lobonți” care au hărțuit ani de-a rîndul pe „curuții” (iobagi români și maghiari) răsculați împotriva dominației habsburgice.

Pînă în secolul nostru cetatea Făgărașului a mai avut diferite destinații: închisoarea militară, lagăr de concentrare, centru de recrutare, loc de concentrare al prizonierilor repatriați etc.

* TARA FAGĂRASULUI *

Anul 1968 va conferi bătrânei cetăți, pentru prima dată în zbulumata și lunga ei istorie, cea mai nobilă menire, aceea de centru cultural și turistic. Restaurarea castelului cu două etaje, înconjurat cu zidurile de 6 metri înălțime, având în colțuri bastioanele înalte de 10—12 metri va crea o suprafață de expunere de 6000 mp, pe care se amenajează primul „Muzeu al obiceiurilor și creației artistice populare din România”.

Noua instituție muzeistică va înfățișa vizitatorilor din țară și străinătate cadrul istoric, teritoriul și condițiile specifice ale formării și dezvoltării culturii poporului român, obiceiurile lui seculare, experiența, știința, filozofia și creația artistică populară. Un compartiment însemnat al muzeului va prezenta valorificarea tezaurului culturii populare tradiționale în tehnica, cultura și arta modernă, obiceiurile în viața contemporană a poporului român.

Pentru înzestrarea acestui muzeu original, de însemnătate republicană, cercetătorii și muzeografil au ales sute de obiecte autentice, fotografii, diapozitive, ilustrații sonore, au executat lucrări de grafică (texte, desene, hărți, diagrame), elemente de butaforie, sis-

teme electronice de prezentare în mișcare, filme. În ilustrarea temelor, se va folosi tehnica „sunet și lumină” care va permite prezentarea inedită a unor compoziții: „Nuntă din Oaș”, „Simbra oilor”, „Nedeile” etc. În incinta cetății și pe lacul creat pe locul fostului șanț de apărare, se vor organiza periodice manifestări grandioase cu caracter folcloric, adevărate parăzi ale cîntecului, dansului și portului popular.

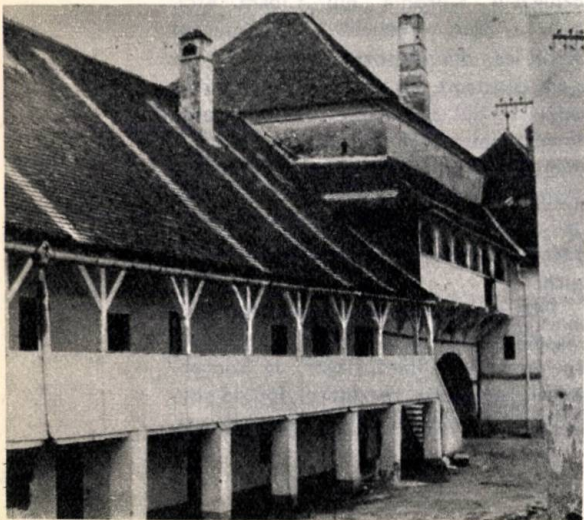
Dar cetatea Făgărașului nu va găzdui numai comori muzeistice, ci va oferi și ospitalitate celor care vor veni să le viziteze. În clădirea de la intrare a fostului corp de gardă, se va amenaja un elegant și confortabil hotel turistic. Cele treizeci de camere de la parter și etaj vor păstra în interior atmosfera specifică a cetății, atât prin menținerea zidurilor, grinzilor și bolților originare, cît și prin mobilierul care va imita pe cel de acum două secole. Bineînțeles că turiștii nu vor fi lipsiți de cerințele confortului modern, existînd apă curentă, camere de baie etc. Încăperile mari, boltite, de la parter, vor servi ca saloane de primire, iar în bastionul de miazănoapte-răsărit, se va amenaja un restaurant cu bar, mobilat de asemenea în stilul epocii.

Restauratorii veghează ca lucrările să asigure revenirea la forma cetății din secolul al XVII-lea, menținînd stilul renașterii tîrzii. Se vor înălța astfel toate adausurile ultimilor 200 de ani — compartimentări, umpluturile care acoperă scări interioare, dependințele aflate în curte. S-au refăcut toate ancadramentele din piatră de la uși și ferestre, ca și logiile cu arcade. S-a reconstituit, de asemenea, podul mobil al cetății, ca și podul de acces.

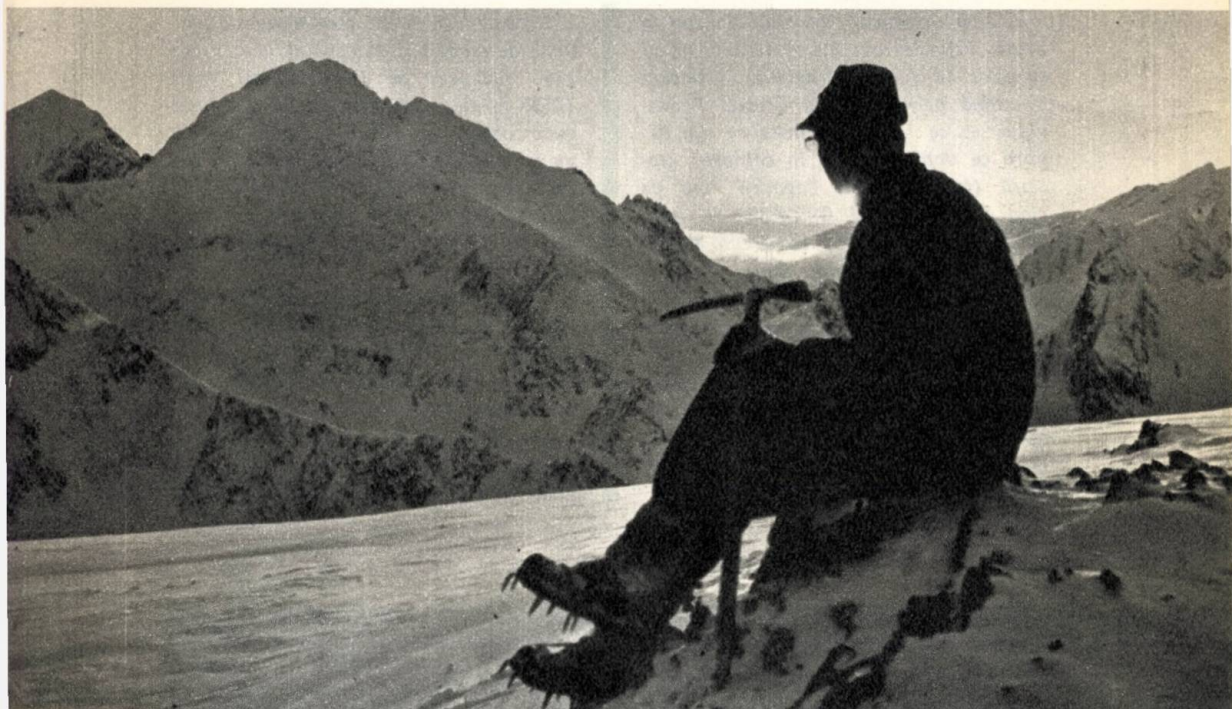
Așezată la poalele munților care-i poartă numele, într-o regiune de un pitoresc rar întîlnit, unde se întretaie numeroase poteci și trasee turistice, seculara cetate a Făgărașului va cunoaște o nouă tinerețe, căpătînd o haină nouă și o nouă menire.

IULIA FLORESCU

Fostul corp de gardă

* TARA FAGĂRASULUI *

1

IARNA DE-A LUNGUL CRESTELOR FĂGĂRĂȘENE

Urcăm din greu pe Valea Podragului. Gerul dimineții ne biciuie obraji, dar la liziera pădurii ne așteaptă, primitoare, cabana Turnuri, de unde după ce ne încălzim cu un ceai fierbinte, ne continuăm urcușul spre cabana Podragul. Ajungem târziu, după amiază. Timpul este minunat, iar soarele mai luminează încă șancurile ascuțite ale crestei Târîța.

A doua zi, preferăm să cercetăm împrejurimile cabanei iar către seară facem o mică escaladă pînă la șaua Podrăgelului; zăpada înghețată face colțarii indispensabili. Admirăm cu nesăț minunata panoramă a vîrfurilor Arpașul Mic (2459 m alt.) și Vîlnătoarea lui Buteanu (2505 m alt.), aureolate de lumina roșiatică a amurgului (foto 1).

* TARA FAGĂRASULUI *

În ziua următoare, pornim din nou la drum. Primele raze ale răsăritului ne-au surprins în șaua Podragului. Aruncăm o ultimă privire asupra Crestei Podragului, ce se ridică strălucitoare din negura ce domnește încă în căldarea glaciară (foto 2), apoi depășim rînd pe rînd vîrfurile Podul Giurgiului și Corabia, după care începem să urcăm domol spre vîrfurile Ucea Mare. Ajunși pe vîrf, facem un scurt popas pentru a admira creasta accidentată și sinuoasă, care continuă de aici spre Colțul Viștei Mari. În ultimul plan se profilează muntele Hîrtopul Ursului, încadrat într-un „V”, aproape perfect, de vf. Porțița Viștei la stînga și creasta ce urcă spre Colțul Viștei Mari, la dreapta.

Străbatem cu multă atenție această porțiune de creastă și la capătul unui urcuș greu ajungem pe Colțul Viștei Mari (2526 m alt.). Ne ușurăm de greutatea rucsacurilor, pe care le legăm grijului de un stîlp indicator și pornim pe creasta îngustă și ferestruită, străjuită de cornișe, care ne poartă pașii spre cel mai înalt vîrf din întreg cuprinsul Carpaților noștri: Moldoveanu.

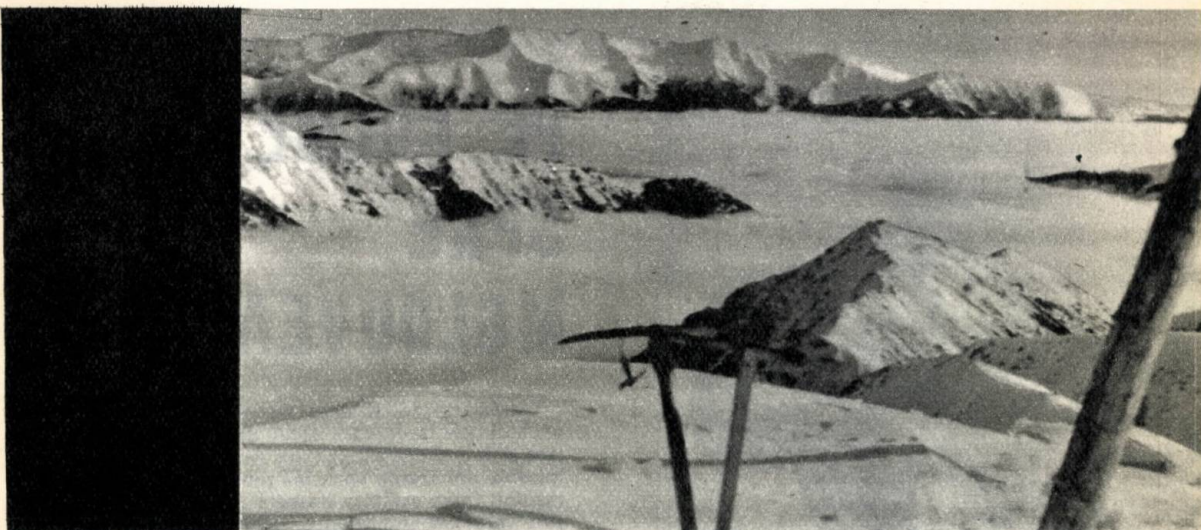
La capătul drumului, efortul este răsplătit pe deplin: se desfășoară o imensă mare înspumată, dincolo de care se ridică culmile pleșuve ale masivului Iezer-Păpușa (foto 3).

Ne înapoiam pe Colțul Viștei Mari, de unde coborîm în căldarea Valea Rea. Fiind timpul înaintat, instalăm bivouacul

2

* TARA FAGĂRAȘULUI *

3

pe oglinda înghețată a lacului, sub imensele cascade de gheață de pe versantul estic al Moldaveanului (foto 4).

În ziua următoare continuăm drumul spre răsărit, urmînd linia de creastă peste vîrfurile Galbenele, Gălășescu Mare și Gălășescu Mic, pînă în fereastra Sîmbetei, unde facem popasul de prînz. În continuare, ocolim pe la miazăzi Colțul Bălăceni (2268 m alt.) și vîrfurile Cheia Bîndei, ca să urcăm pe piramida de piatră a vîrfului Urlea (2475 m alt.).

Înainte de a coborî spre cabana Urlea, aruncăm o ultimă privire, de rămas bun, imperiului de gheață și zăpadă al munților Făgăraș.

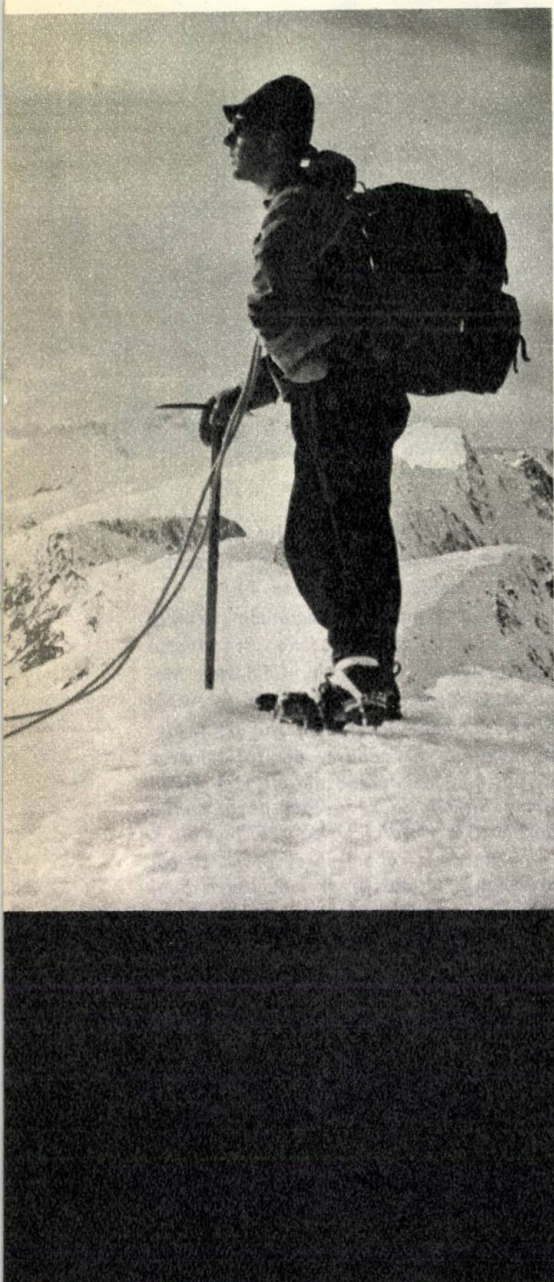
Ing. VIRGIL NĂSTASI

4

89

* TARA FAGARASULUI *

PE CULME, SPRE MOLDOVEANU

Odată cu deschiderea circulației pe drumul ce înconjoară lacul de acumulare al hidrocentralei de pe Argeș, s-au înlesnit noi trasee spre înălțimile Făgărașului. Între acestea, traseele pe culmi sînt cele mai interesante, datorită faptului că îndată ce am depășit limita superioară a pădurii, perspectiva este continuu deschisă în toate direcțiile.

Dintre traseele de culme, primul care ne stă la îndemînă este cel spre Moldoveanu, avantajat de faptul că înălțimea odată cîștigată se păstrează fără denivelări mari, că are izvoare în apropierea potecilor și nu prezintă părți greu de străbătut.

Cu mijloace de locomotie auto se poate trece peste baraj pînă la ramificația drumului spre Moliviș și valea Vilsanului, iar pe acest drum se urcă pînă la Curmătura Ursului, la vechea potecă ce vine de la Corbeni și Căpățîneni; se poate continua drumul și peste Moliviș, pe la captarea pîrului Limpedeș, pînă ce întîlnim plaiul ciobănesc de pe muntele Ghițu.

Din curmătura Ursului, pe poteca de cai, continuînd spre nord prin poienile Toaca, Paltinul și Mărăcinul, ajungem într-o oră și jumătate în Poiana Fîntînelor din Mărăcinul, unde în dreapta, în marginea pădurii, este o fîntînă cu apă excelentă. Dacă am mers pe drumul peste Moliviș, de la părăsirea drumului, pe o potecă, prin pădure, ajungem într-o oră la aceeași fîntînă. În caz de vreme rea, pe parcurs ne putem adăposti la cantoanele forestiere. De la fîntînă pînă la vîrfurile Zănoaga (1682 m alt.), urmînd poteca

* TARA FAGARASULUI *

lată cât un drum de care, prin pădure, mai facem o oră și jumătate.

Dacă continuăm excursia pe șoseaua care înconjură lacul, după ce am trecut de Valea cu Pești, înainte de a intra pe valea râului Buda, putem apuca pe plaiul muntelui Lăcșor, urmînd culmea de-a lungul poienii înguste de pe liziera pădurii de molid, lăsînd în stînga vîrfurile Lăcșor (1473 m alt.); în trei ore sîntem pe vîrfurile Zănoaga.

De la Zănoaga, perspectiva rămîne deschisă de-a lungul întregului drum, pînă în vîrfurile Moldoveanu. Pe vreme rea, ne putem adăposti la stîna din Zănoaga.

Din Zănoaga, peste Otic, pînă în marea poiană alpină a muntelui Țuca mai mergem două ore și jumătate; traversăm izvoarele care coboară din stînga noastră, lăsăm tot în stînga vîrfurile Țuca (1987 m) și continuăm drumul peste munții Jepii de Jos și Jepii de Sus pînă ajungem pe podul muntelui Picuiat și de aici pe vîrfurile Picuiat (2390 m alt.); ciobanii folosesc și denumirea Picuiata.

Vîrfurile Picuiat, prin înălțimea și izolarea sa față de ceilalți munți înalți, permite o privire peste întreg lanțul Făgărașului și masivul Iezer. Pe vreme limpede, identificăm fiecare munte și chiar căldările glaciare în care sînt ascunse lacurile.

Coborîm puțin și — în curmătura dintre Scărișoara Mare și vîrfurile Picuiat — sîntem deasupra izvoarelor Vilsanului, care, în dreapta noastră, spre miazăzi, mustesc din toate părțile albiei săpată de ghețari în formă de U.

După ce am urcat cîteva minute, întîlnim poteca pietroasă ce vine pe culmea Scărișoara și coborîm spre primul lac din Galbena. Ajunși din nou pe spinarea verde, dacă timpul ne îngăduie, ne abatem să vedem întreaga salbă de lacuri din Galbena. Înapoiți pe culmea ierboasă, continuăm drumul spre Moldoveanu, principala noastră țintă.

Din Zănoaga, peste Otic, Țuca, Jepii și Picuiata, gîtită doar de Scărișoara Mare, continuînd prin Galbena pînă în vîrfurile Moldoveanu (2543 m alt.) se întinde cea mai mare poiană alpină (gol de munte înierbat) de pe culmile ce urcă spre creasta Făgărașului. Peste tot, covoare întinse de flori. Garoafe pitice, abia răsărite deasupra pietrișului, și-au întins stăpînirea pînă aici. Varietatea florilor neîntîlnite aiurea, se amestecă cu iarba alunecoasă pînă în vîrf. Triumfiarul lac Valea Rea se arată la adîncime, în dreapta noastră, spre miazăzi.

Au trecut zece ore de mers efectiv, la care se adaugă timpul necesar pentru popasuri, de la părăsirea drumului forestier. Mai avem nevoie de cel puțin trei ore pentru a trece peste Viștea Mare (2527 m alt.) pe traseul de creastă, la cabana Podragul.

Întregul drum se poate parcurge într-o zi numai de turiștii antrenați. În caz contrar, e necesar să dormim o noapte la stîna din Țuca, unde ciobanii sînt foarte ospitalieri.

Timpul cel mai potrivit pentru parcurgerea acestui traseu este luna august.

GH. P.

* TARA FAGARASULUI *

CITITORII PROPUN

UN NOU TRASEU PE MOLDOVEANU

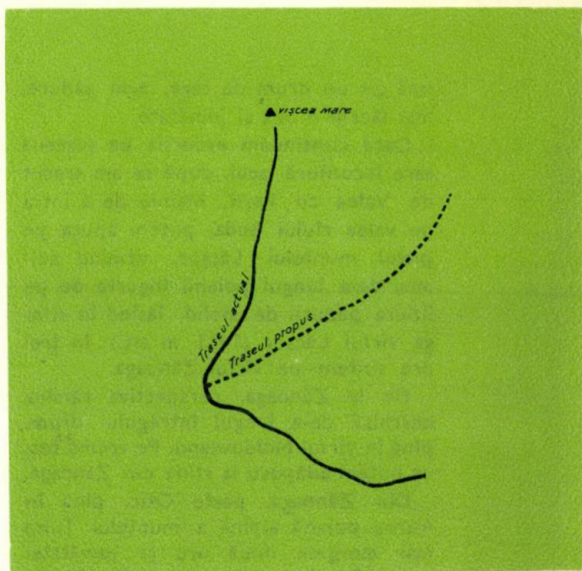
Drumeția în masivul Făgăraș oferă îndrăgostitului de natură nenumărate satisfacții. Totuși, unele porțiuni pe care turistul este obligat să le parcurgă, pe anumite trasee, cer eforturi deosebite.

Ne referim la masivul Viștea Mare — Moldoveanu.

Actuala potecă marcată impune drumeșului un efort de cca 45 minute pentru cucerirea vârfului. Intrucât urcă pieptiș într-un unghi prea mare față de posibilitățile turistului neantrenat. În această situație, consider că actualului marcaj i se poate schimba direcția spre Strunga Moldoveanului (dreapta), care desparte cele două vârfuri, în diagonală, pe fașa vestică a Viștei Mari. De aici, se poate continua drumul fie spre Viștea Mare (stînga), fie spre vârful Moldoveanu (dreapta).

S-a făcut proba și s-a constatat că timpul de mers necesar pe traseul propus este de cca. 50 de minute. Creșterea minimă a duratei urcușului este din plin compensată însă prin reducerea substanțială a efortului după de turiști. De altfel, pentru oricine drumul mai greu de urcat este și cel mai lung... în timp.

ALEXANDRU BIBAC

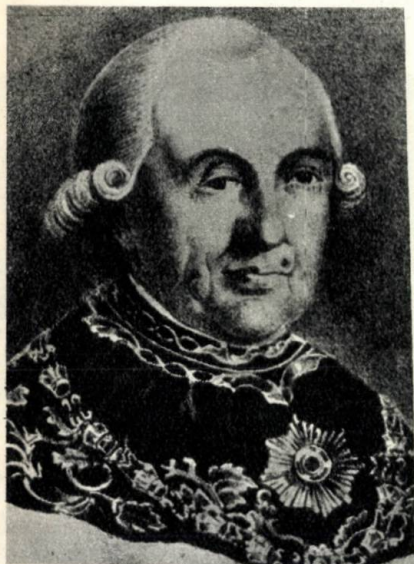
MUZEUL BRUKENTHAL

150 DE ANI

În anul 1967 s-a împlinit un veac și jumătate de la deschiderea muzeului Brukenthal, unul din cele mai vechi focare de cultură din țara noastră. Vizitatorul de azi al muzeului Brukenthal care parcurge cu atenție numeroasele săli de expoziție, nu poate să rămână străin de spiritul omului al cărui nume îl poartă această instituție.

Samuel Brukenthal (1721—1803), a cărui colecție formează fondul de bază al muzeului actual, fusese zece ani funcționar la cancelaria aulică din Viena, pentru ca mai târziu să fie numit guvernator al Transilvaniei (1777—1787). Asupra concepțiilor sale, impregnate de ideile iluminismului, stau mărturie cele 15.000 de cărți colecționate în timpul vieții. În răstimpul petrecut la Viena, contactul cu o serie de oameni luminați ai timpului, vizitarea colecțiilor acestora, discuțiile artistice fructuoase la curtea vieneză, l-au determinat pe Brukenthal să-și formeze și el o colecție personală, constituită în special din tablouri provenind din diferite școli de pictură vest-europene, al cărei număr se ridică la peste 1.000. Dintre acestea, se remarcă îndeosebi picturile școlii flamande. În afară de tablouri și de cărți, colecțiile sale au fost completate în Transilvania cu numeroase mostre mineralogice și petrografice din regiune, o colecție de

* TARA FAGARASULUI *

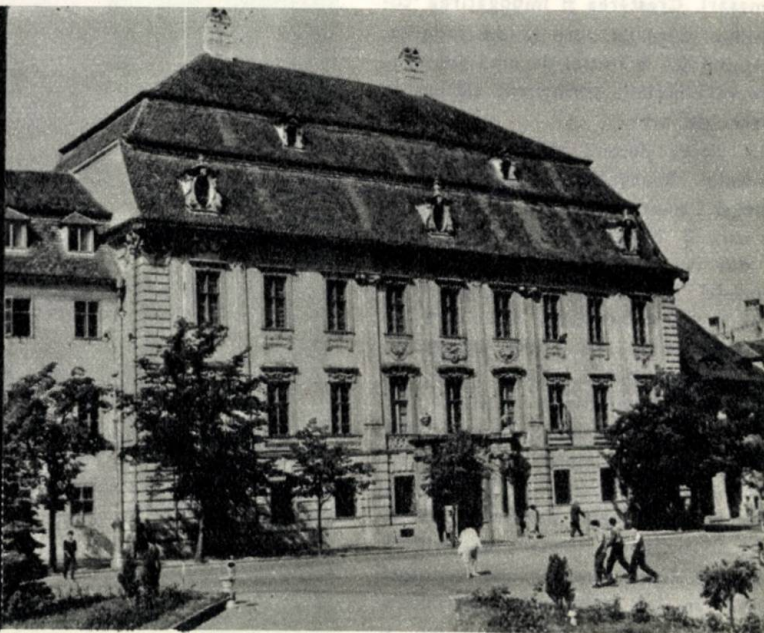

Samuel Brukenthal (stampă)

porțelanuri, o colecție de piese arheologice provenind din epoca romană a Daciei, dar și din afara ei (geme și camee), precum și o colecție de numismatică.

Pentru a-și putea organiza și aranja colecțiile, Brukenthal a construit în Piața Mare a orașului Sibiu o clădire impunătoare, care în afara scopului amintit, trebuia să-i slujească și de locuință. Aceasta este „Palatul Brukenthal”, rămas pentru totdeauna clădirea muzeului, un edificiu în stil baroc târziu, la care se remarcă, în special, portalul cu ornamentele sale sculptate în piatră și mai ales interioarele dinspre fațadă ale etajului I, unde saloanele erau tapitate și tavanele înflorate cu motive în stucatură, iar supraporturile prevăzute cu sculpturi aurite, care redau diverse scene mitologice sau instrumente muzicale. Săliile păstrează o parte din mobilierul de epocă, precum și sobele în stil rococo și empire. Odată construcția palatului terminată (1786), etajul al

Palatul Brukenthal

* TARA FAGARASULUI *

II-lea a fost destinat galeriei de artă, iar etajul I pentru adăpostirea vastei biblioteci, precum și a locuinței personale.

La moartea sa (1803), lipsindu-l descendenței direcți, Brukenthal dispune prin testament ca palatul și colecțiile sale să devină patrimoniu public, „spre a fi vizitat în anumite ore și anumite zile”. Dar unele impedimente de ordin financiar, la care se adaugă devalorizarea monetară din anul 1811, au întârziat deschiderea muzeului care va fi organizat și-și va deschide porțile publicului vizitator abia în anul 1817, dată de la care el funcționează neîntrerupt.

Grijii pentru păstrarea colecțiilor deja existente, i s-a adăugat aceea pentru continuarea sporirii a acestora, fie prin donații, fie prin achiziții sau diferite comasări. Creșterea și îmbogățirea colecțiilor muzeului duce la deschiderea, în anul 1927, a secției de artă populară care va funcționa permanent alături de galeria de artă.

La câteva decenii după deschiderea muzeului Brukenthal, entuziasmul și abnegația unor intelectuali români, printre care G. Barițiu, C. Diaconovici etc., au dus la înființarea, tot la Sibiu, a muzeului „Astrei” (Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român), cu profil etnografic. Aceste două muzee, cărora li se alătură apoi cel de științe naturale („Muzeul Carpatin”), se unifică în anul 1949, punând bazele muzeului de astăzi, cunoscut și apreciat atât în țară cât și peste hotare, elogiat și admirat de diverși specialiști și oameni de cultură.

O dezvoltare considerabilă cunoaște muzeul în anii construcției socialiste, prin deschiderea unor secții noi și

Zeita romană Hecate

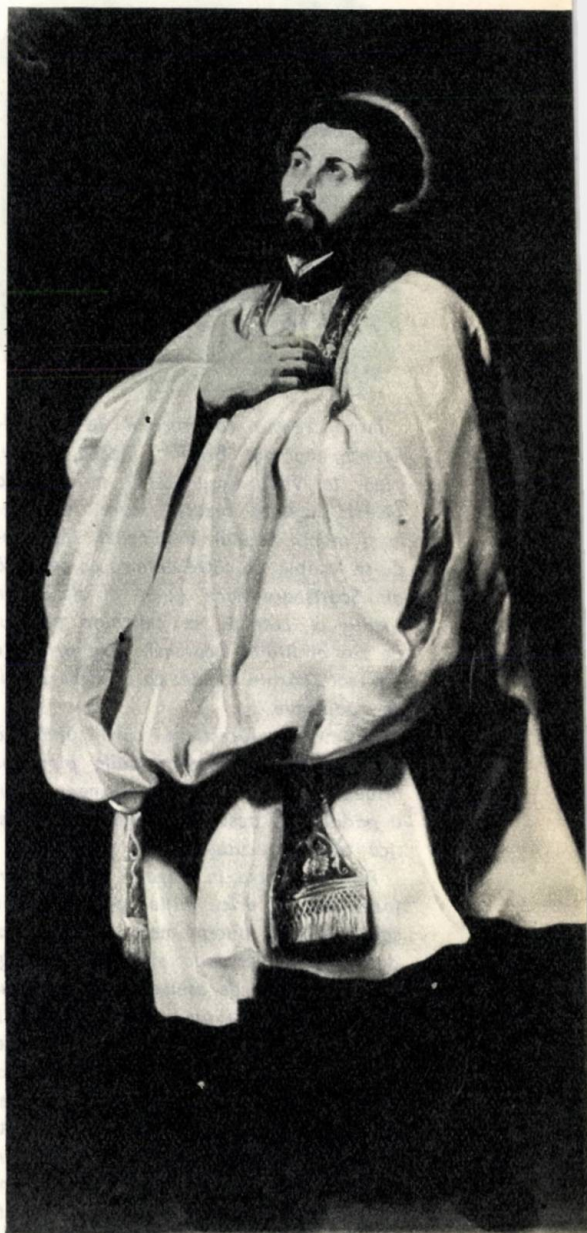
* TARA FAGARASULUI *

reorganizarea pe baze științifice a celorlalte. Fondurile, mereu sporite, alocate în scopul achizițiilor de obiecte muzeale, a extinderii activității de cercetare pe teren și săpăturilor arheologice, au ridicat numărul obiectelor aflate în muzeu la 965 740. Nu mai puțin impresionantă este cifra vizitatorilor care vin, din an în an mai mulți, atrași de bogăția exponatelor pe care la adopostește muzeul și de farmecul pe care îl oferă însuși orașul. Dacă în 1932 numărul vizitatorilor era de 2518, în 1949 el ajunsese la 25 000, pentru ca în 1966 să ajungă la 184 472.

Ridicarea permanentă a calității expoziționale și deschiderea de noi puncte turistice atractive în orașul Sibiu, este una din preocupările de seamă ale cercetătorilor muzeului Brukenthal. În ultimii ani s-a lucrat cu rîvnă la organizarea unui muzeu în aer liber al tehnicii și instalațiilor populare care, plasat în peisajul minunat al Dumbrăvii Sibiului, atrage de pe acum mulțimea de turiști care vizitează orașul. De asemenea, deschiderea secției de artă feudală, a cărei expoziție permanentă se află în unicele — prin frumusețea lor — saloane de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, constituie unul din obiectivele cu care muzeul se poate mîndri.

Numărîndu-se atît ca vîrstă cît și ca însemnătate printre cele mai de seamă muzee europene, Muzeul Brukenthal se înscrie în șirul înfăptuirilor contemporane, sprijinite pe tradițiile progresiste ale trecutului poporului nostru.

THOMAS NAGLER
Muzeograf principal

Franciscus Xaverius (pictură de Rubens)

* TARA FAGĂRAȘULUI *

DE PE VALEA RÎULUI DOAMNEI SPRE FĂGĂRAȘ

Între creasta Făgărașului la mieznoapte, culmile Brătla, Mezea, Oticu, pînă la Vîrful-Roșu (2469 m alt.) la răsărit, culmea lezerul Mare, Groapele și munții Sețului la miezăzi, închizîndu-se la apus de către culmea ce coboară din Scărișoara-Mare (2495 m alt.) prin Malița și Lespezi, se cuprinde bazinul de sus al Rîului Doamnei, care primește din toate părțile izvoare ca un arbore uriaș rădăcinile.

Drumurile forestiere care urmează valea Rîului Doamnei și văile pîraielor afluate, uneori pînă la marginea de sus a pădurii, au deschis această zonă turistică tuturor vizitatorilor.

Pentru a intra în rețeaua de drumuri forestiere, cu orice mijloc auto, propriu sau ocazional, putem merge din Curtea-de-Argeș pe șoseaua spre Cîmpulung, prin Domnești; de asemenea din șoseaua Pitești-Cîmpulung putem urma firul Rîului Doamnei, pînă în aceeași localitate. Din drumul modernizat Pitești—Curtea-de-Argeș, la Vilcele se ramifică, pe valea Vîlsanului, șoseaua de curînd asfaltată pînă în Brădet. De la Mușetești pîrșim această șosea apucînd spre răsărit pînă la Domnești și de aci prin satele înșirate pe vale pînă în inima codrilor și a munților.

În continuarea drumurilor care se ramifică din această arteră principală, putem urma trasee pînă pe creasta Făgărașului sau în masivul lezer, ori putem urca pe poteci către culmile învecinate.

Dacă ne place mai mult perspectiva întinsă, potecile ciobănești de pe culmile prelungi ne conduc spre înălțimile Făgărașului sau ale lezerului.

Poteci mai potrivite drumeției sînt: spre Scărișoara și Moldoveanu, fie prin Lespezi, fie pe Plășorul și Preoteșele; spre lezer, pe culmea Sețu și Groapele, pînă în creastă. De altfel, potecile sînt numeroase, iar vara are cine să ne arate calea.

Drumul forestier pe Rîul Doamnei merge în continuarea șoselei, începînd din satul Slatina al comunei Nucșoara, astfel: 5 kilometri pînă la confluența cu rîul Cernat, încă 11,5 kilometri pînă la pîrtul Drăghina Mare și 2 kilometri pînă la Văsălatu și Baciul. Aci se află barajul Baciul, al doilea ca importanță din sistemul hidroenergetic al Argeșului. Apele își schimbă calea prin canalul de sub munți, udînd aproape 20 km pînă la Valea cu Pești, unde se adună cu apa Argeșului, în lacul Cumpăna-Vidraru. De la barajul Baciul mergem încă 3 kilometri și sîntem la Gura Văilor, unde prin unirea pîraielor Zîrna cu Valea Rea, se naște Rîul Doamnei.

Din drumul principal putem alege și urma spre mieznoapte traseele:

1. Poteca ciobănească pe Lespezi (1905 m alt.) — Malița (2240 m alt.) — Valea Lungă (2251 m alt.) — Scărișoara Mare (2495 m alt.), de unde, lăsînd în stînga (apus) izvoarele Vîlsanului, ajungem, pe cumpăna apelor dintre Argeș și Rîul Doamnei, pe lîngă lacurile din Galbena, — pe vîrful Moldoveanu. Durata, 10 ore.

2. Pe malul stîng al Cernatului se merge 9 kilometri pînă la baraj, apoi pe

*** TARA FAGARASULUI ***

* TARA FAGARASULUI *

malul drept alți 2,6 kilometri pînă la gura izvorului Basa; de aci, încă 2 kilometri, mergem paralel cu acest izvor (2 a); de la capul drumului, în mai puțin de o oră, sîntem în Lespezi (traseul 1). Dacă mai urcăm drumul pe Cernat încă 4 kilometri, pînă la ramificația Voicile, de aci spre miazănoapte-răsărit, putem urca pe hățaș spre Pîișorul (2 b).

3. Începînd de la confluența Cernat — Rîul Doamnei putem urca pe munții Pîișorul (1590 m alt.), Preoteșele (2082 m alt.), pînă la vîrfurile Valea Lungă, pe traseul 2. Traseele 2 și 3 necesită un timp mai scurt decît traseul 1.

4. Dacă apucăm pe Draghina Mare, de la capul drumului forestier (3,5+1 km), într-o oră sîntem în Preoteșele (traseul 3).

5. De la Gura Văilor, pe malul drept al Văii Rele, drumul forestier măsoară 17 kilometri pînă aproape de izvorul Bîndea. De aci, într-o oră, ajungem la stîna din Valea Rea și în alte trei ore, pe lîngă izvor, sîntem în Portița Viștei, în traseul de creastă.

6. Îndată ce am trecut de Gura Văilor, putem urma plaiul ciobănesc pe Cioara, Căpățîna, Bouretul, Mușetescu, Dara și de aci pe lîngă Hîrtoapele Leaotei, în traseul de creastă, aproape de lacul Urlea. Durata, 7 ore.

7. Continuînd 7,5 kilometri paralel cu Zîrna, ajungem la confluența cu Brătîla, unde drumurile se ramifică; cel forestier mai urcă 1 km pe Zîrna, pînă la ramificația cu Leaota, pe care mai mergem alți 5 km cîștigînd simțitor în înălțime. După ce se termină drumul forestier, în 2 ore și 45 minute ajungem în Hîrtoapele Leaotei, unul dintre puținele locuri unde, într-un spațiu restrîns, înmbrățișat de munți înalți, sînt numeroase forme glaciare și lacuri. Încă 15 minute pînă în traseul de creastă.

Alte posibilități de urcat spre creastă sînt pe văile Zîrna și Brătîla, sau pe muntele Ludișoru.

Dintre posibilitățile de pătrundere în masivul lezer, notăm următoarele:

10. Din Polana Rusului, pe culmea Sețu și Groapele pînă în creastă și de aci la refugiul lezer (9—10 ore).

11. Pe pîrful Văsălatul, drumul forestier pînă la ramificație măsoară 10 kilometri. De aci, se urcă încă un kilometru pe izvorul Groapele (11 a), de unde într-o oră ajungem în traseul 10 și de aci la refugiu. Total, 4 ore de la capul drumului. Dacă continuăm drumul pe izvorul Roșu încă 2,5 kilometri, în 2 ore sîntem în traseul care leagă Făgărașul de lezer, de unde mai avem de mers încă 4 ore, peste Vîrfurile Roșu, pînă la refugiul lezer (11 b).

12. De la confluența Zîrna—Brătîla, în 3 ore se ajunge în curmătura Oticului și de aci pe traseul de creastă pînă la refugiu.

Sînt proiectate și alte drumuri forestiere, care vor deschide multe posibilități, pe lîngă cele existente, între care și trecerea ușoară în Valea Dîmboviței, care și acum e posibilă pe poteci.

Pe toate aceste trasee există posibilități de adăpostire la cantoanele pădurarilor și la unele din clădirile care au servit constructorilor hidrocentralei de pe Argeș.

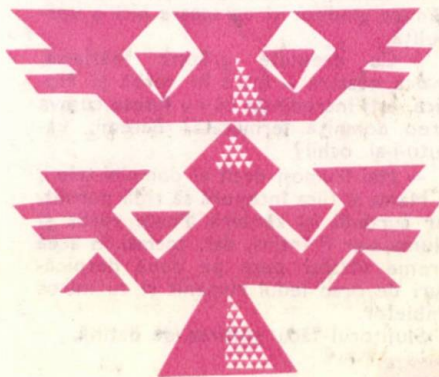
GH. POENARU

* TARA FAGARASULUI *

ÎN LUMEA
LEGENDELOR

FINTINA CRĂIESEI

Acesta e numele fântîniței de la poalele dîmbului ce se lasă tocmai din vîrful Nimăii spre rîul Sebeșului, ale cărei ape udă ogoarele mai multor sate pînă la vărsarea în Olt.

Fîntînița de care vorbesc are o vechime de peste trei veacuri și jumătate. Are și o legendă, legată de soața și fiica voevodului Mihai Viteazul.

Se știe că după izbînda de la Șelimbăr asupra oastei cardinalului Andrei Bathori, Mihai își statornicise în castelul de la Făgăraș întreaga familie, adică pe Doamna Stanca, domnița Florica și pe Niculae-Pătrașcu Voievod. În acest castel măreț, viața Doamnei Stanca și a coconilor săi se scurgea liniștită, fără acele frămîntări de care avea parte marele Voievod.

Într-una din zile, Niculae-Pătrașcu spuse mamei sale:

— Voie are măria-ta să meargă a vedea minunatele priveliști de la munte, unde să ne desfătăm trăgînd cu flinta în sălbătăciunile pădurii?

— Să cerem îngăduința Domnului și, dacă măria-sa nu va pune opreliște, doritoare sîntem, asemeni cu sora Florica, să vedem frumusețile munților.

Doamna scrisese carte și trimisese olăcar la Alba-Iulia, care pe acele vremuri se chema Bălgrad. Voievodul nu avu nimic împotriva, atît că dădu în grije să ia și oșteni de pază că „mulți neamici se vor afla, care să-i vrea răul și să-l amărăscă”.

Și astfel, într-o zi de cireșar, cînd soarele dimineții vesti a fi o vreme minunată, Doamna Stanca cu cele două odrasle, întovărășiți de curtenii lăsați

de Voievod la Făgăraș și oșteni de pază, porniră care în rădvane, care călări, spre munte. Oamenii din satele prin care treceau, tare se minunau de alaiul domnesc, căci se nimerise să fie o zi de duminică, fiind cu toții acasă, și-i întîmpinară cu flori și cîntece. După ce alaiul ieși din satul Sebeș, o ținu pe un drum bolovănos din marginea rîului și merșeră astfel preț de două ceasuri. Cînd crezură că-i locul potrivit se opriră, iar Doamna și domnița Florica încălecară caii, aduși în chip aparte pentru ele și, cu toții, se afundară în desigurul pădurii după vînat.

Vînătoarea dură pînă aproape de amiază.

Cînd s-au întors la locul de popas, aici fusese încins un foc zdravăn și la dogoarea jarului sîfrăia un ied de capră roșie, destul de mărișor, trîsnit între cornițele care de abia mijeau, de plumbii tînrului Voievod.

Maică-sa prinse să facă glumă pe seama acestei frumoase izbînzii:

— Da, oameni buni, ați băgat bine de samă, să-mi spuneți, de fusese țap, sau...?

— Precum grăiești, mărită Doamnă — răspunse unul dintre slujitori.

— Deci, cu mîna pe inimă, poți să juri că nu fusese iadă? Doamne ferește, fătul meu — se întoarse Doamna spre Niculae-Pătrașcu — s-ar fi putut să răpui o mîndră ciută, care să fi fost... vre-o domniță fermecată de cine știe ce zgripturoaică.

— Cu dreapta pe inimă, jur, măria-ta — spuse vîtaful, făcînd și semnul de adevărire.

* TARA FAGARASULUI *

În schimb Niculae-Pătrașcu Voievod rămase gînditor și nu scoase nici o vorbuliță.

— Cu dreptate grăește măria-sa, maica noastră — intră în vorbă și Florica, ești încredințat că nu fusese cumva vreo domniță fermecată? Baremi, 'văzutu-i-ai ochii?

— Mai frumoși decît ai domniei-tale...

Mama și fiica începură să rîdă potolit, iar curtenii își zîmbiră. Poate vorba și gluma s-ar fi întins, dar, tocmai în acea vreme vâtaful puse pe două despicături de brad iedul rumenit și cu miros îmbietor.

Slujitorul făcu poftirea de datină.

— Binevoiască mărimile lor, prea înălțata Doamnă cu dumnealor coconi domnești și toți cei dempreună, să guste...

Îmbie Doamnei un cuțit bine ascuțit și o țepușe cioplită din lemn de brad. Doamna înfipse țepușa în pulpa rumenită și făcu semnul tăierii, dar se opri la jumătatea trebii.

— Binevoiește, vrednice vâtaf ați îndeplini datorința după credință.

Apoi închinară cu toții cîte un păhărel de țuiculiță bătrînă și începură să ospăteze cu multă voroavă și voie bună. Pofta de mîncare nu lipsea nici unuia.

Ceva mai la o parte se încinse o masă și pentru oșteni și oamenii din Sebeș.

* TARA FAGĂRAȘULUI *

În urmă se turnă, în pocale de argint, vin rubiniu de Ceptura și cu toții închină în sănătatea Domnului.

Doamna Stanca se uita grijulie spre domnița Florica, știind-o că nu suferea țuca și nici nu pusese mîna pe pocalul cu vin.

— Pentru domniță, aduceți apă de izvor.

Vătaful chemă la sine pe judele satului, care se găsea printre cei veniți la goană, și-l întrebă dacă știa vreo fîntîniță cu apă bună.

— Nu, nu-i nici una prin preajmă — răspune săteanul.

Atunci vătaful umplu un pocal cu apă din rîu, oferindu-l domniței. Florica luă pocalul și-l asvîrli cît colo.

— Să beți voi apă din vale, eu una, nul — spuse mînioasă și voi să se ridice de pe velință.

Toți rămaseră cu ochii la ea, dar Doamna Stanca o apăsă binișor cu palma pe umăr, silind-o să rămînă locului.

Niculae-Pătrașcu prinse să facă și el o glumă, plătind înfruntarea de mai-nainte.

— Doar nu-ți vrea, oameni buni, s-o vedeți cu gușe?... Umilită, Florica izbucni în plîns și, pentru a doua oară, voi să se ridice, dar și de astă dată, mîna mamei o opri pe loc.

— Domniță, oprește-ți lacrimile, te vede lumea — șopti Doamna. Nu se poate aduce domniței apă de izvor? Să se caute!

— Să-i săpăm o fîntîniță — intră în vorbă un flăcău care se afla pe lîngă jude — credință am că vom da de apă limpede-vioară, la capătul dîmbului de colea, că-i smîrc.

— Să încercăm a săpa — îl îndemnă vătaful domnesc.

Doamna Stanca și domnița furau cu grije la vorba celor doi. Ochii flăcăului se întîlniră cu ai frumoasei fete, care, privindu-l semeață, îl făcu să-și plece privirea cu smerenie.

Apoi, fără să mai scoată vreo vorbă, flăcăul trecu peste cale, acolo unde spusese că va da de izvor cu apă bună, își sumese izmenele pînă deasupra genunchilor și mîncile cămeșii de cîneapă pînă peste coate, își făcu cruce și se apucă de treabă. Cum nu avea la el nici un fel de unealtă de săpat, începu să scormonească pămîntul cu mîinile și, nu

după multă vreme, adînci o groapă largă cam de doi coți și afundă de doi și jumătate, în care apa începu să gîlgîie năvalnic. Cînd dădu de nisip se opri, căci printre degete zbucniră două izvoare puternice. În scurtă vreme groapa se umplu de apă, însă turbure. Atunci îi săpă și un șențuleț de scurgere. Izvoarele descătușate revărsară apă limpede, care mîna în sus pe cea turbure, făcînd-o să se scurgă prin șențulețul săpat. Făcu și un ghîzd din piatră, iar de jur împrejur puse alte pietre late.

Cînd totul fuse gata, ceru pocalul și-l umplu cu apă nefîcpută. Îngenunchie înaintea domniței și-o îmbie, privind-o drept în lumina ochilor ei verzi.

— Binevoiește, măria-ta — spuse el cu voce tot atît de limpede ca și unda izvorului — potolește-ți pofta inimii cu apă din pămînt făgărășean.

Domnița sorbi odată, sorbi a doua oară, apoi bău pe nerăsuflăte toată apa din pocal.

— E minunată, măria-ta — se adresă, în urmă, Doamnei Stanca. Să-i mulțumim flăcăului acestuia. Cum îți zice în sat? — întrebă pe acel aflat încă înghenunchiat-nainte ei.

— Gheorghe, domniță... Gheorghe al Judelui.

— Îți mulțumesc Gheorghită — spuse frumoasa odraslă a viteazului Voievod și-i întinse mîna.

Flăcăul sări sprinten în picioare și, smerit, duse mîna domniței la frunte.

— Toată viața îmi voi aduce aminte de această zi minunată, prea luminată domniță. Să trăiești ani mulți fericiti, cu toți cei dragi.

După cîteva zile, Gheorghită al Judelui primi pitac domnesc care îi da slobozenie să-și facă joagăr la rîu, în fundul grădinei din sat, iar întregului sat îi dădea în stăpînire obăbnică pădurea și muntele în care poposise și vînașe Doamna Stanca și coconii săi.

De ziua aceea își aduseră aminte ani după ani cei ce-au fost de față și cei ce urmăriră după ei, pînă-n zilele noastre, căci ființează și astăzi fîntînița cu apă limpede și rece, de-i zice Fîntînița Crăiesei.

Și, dacă v-a plăcut, mă leg să vă mai povestesc și altele.

ION IVAN LOGHIN

* TARA FAGARASULUI *

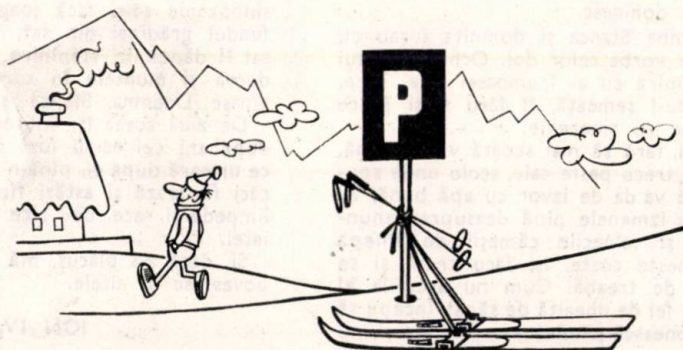
Desene de NIC. NICOLAESCU

— Ce faci Costică, iar te depărtezi ?

Servilul în concediu

Fără cuvinte

* TARA FAGĂRAȘULUI *

CU AUTOMOBILUL PESTE MASIVUL FĂGĂRAȘULUI

— UN PROIECT INTERESANT —

Pitorescul munților Făgăraș și în special zona Bilea, cu impresionantele vîrfuri semețe, lacuri glaciare (Bilea, Capra, Doamnei, Călțun, etc.), cascada Bilea, ca să ne mărginim numai la cîteva obiective de pe versantul nordic, conjugate cu alte obiective mai vechi sau mai recente din județul Argeș: hidrocentrala „Gh. Gheorghiu-Dej” cu impunătorul baraj de la Vidraru, spectaculosul drum de acces la coronamentul barajului, lacul de acumulare cu întregul complex de cabane în curs de construcție, o floră și faună rare și în parte unice, au generat ideea unei noi artere de circulație turistică. Această acțiune este înlesnită de faptul că, pe ambele versante, rețeaua de drumuri auto forestiere, continuînd drumurile publice, este împinsă în inima munților pînă la circa 5-7 km de golul alpin, pe două direcții: Bilea și Arpășel — pe versantul nordic și pe Valea Capra, cca. 9 km de la coada lacului — pe cel sudic. Întocmirea studiului tehnico-economic pentru această arteră a revenit Institutului de studii și proiectări forestiere (I.S.P.F.).

Legarea celor două ținuturi printr-o arteră de circulație turistică s-a studiat în două variante de bază și anume:

— drum auto și

— drum auto combinat cu teleferic.

Legătura rutieră (drum împietruit cu lățimea de 5,50 m și declivități sub 9 la sută) ar urma să unească drumurile forestiere de pe cele două versante ale Făgărașilor. Traseul urcă din Valea Arpășelului (cota 600) la cabana Bilea Cascadă (1234 m alt.), cascada Bilea (1550 m alt.) și apoi la lacul Bilea (2034 m alt.). Creasta Făgărașului va fi străpunsă printr-un tunel lung de 620 m situat la circa 2100 de metri înălțime. În continuare, traseul coboară pînă la Sfîna Capra (cota 1550), de unde atinge Cabana Piscul Negru și, după circa 43 km (începînd din Valea Arpășel), face joncțiunea cu punctul final al drumului existent pe Pîrfu Capra. Configurația terenului impune desfășurarea traseului în serpentine, prin zone de o rară spectaculozitate.

În varianta drum auto combinat cu teleferic, drumurile turistice se opresc la cabana Bilea Cascadă și respectiv la Sfîna Capra, după un urcuș de circa 10 km pe fiecare din cei doi versanți. Între aceste puncte ar urma să se construiască un funicular de persoane în lungime de 6,2 km, cu stații intermediare la cascada Bilea, Lacul Bilea și

* TARA FAGARASULUI *

creasta Paltinul — Capra. Telefericul ar urma să fie utilat cu cabine închise de 30-40 de persoane, cele trei tronsoane din care este alcătuit telefericul funcționând independent.

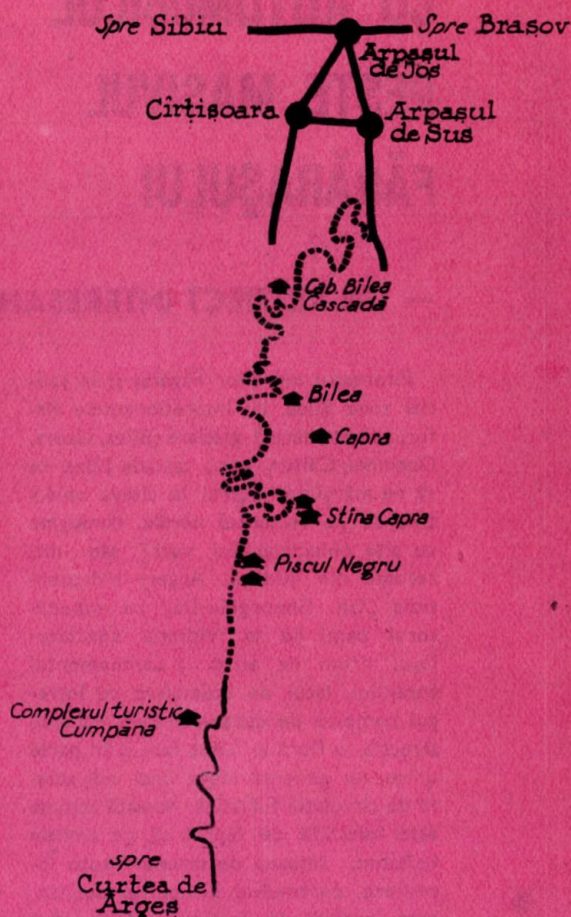
Deși regiunea în care se desfășoară traseul este situată la altitudine mare (atinge 2100 m), iar zăpezile mari și avalanșele impun întreruperea circulației auto pe o anumită perioadă din an, la care se adaugă o valoare de investiție mai mare cu circa 23 la sută în varianta auto față de varianta auto-teleferic, totuși, față cu însemnatele avantaje pe care le însumează o legătură rutieră fără transbordări pentru turismul auto (preponderent în anii ce urmează), proiectantul a optat pentru varianta auto, urmînd ca în viitor, pentru satisfacerea nevoilor sporturilor de iarnă din zona Bîlea — Capra să se ia în considerare și un funicular.

În prima etapă se va realiza legătura rutieră pînă la cabana Bîlea Cascadă, pe versantul nordic și respectiv Stîna Capra pe cel sudic; urmează ca ulterior să se reia problema legăturii celor două versante pe porțiunea neatacată.

Calculule economice comparative evidențiază eficiența variantelor studiate. În varianta auto, investiția suplimentară se recuperează din economiile nete anuale în circa 17 ani.

Astfel concepută, artera de circulație va invita la odihnă și sport turiști, vînători, pescari și sportivi din țară și străinătate.

Ing. AUREL AMZICĂ

Gînditorul de la Cernavodă (v. pg. 169)

Foto N. ANGHELIDE

BISERICILE DE CRETĂ de la Basarabi (Dobrogea), alături de construcțiile civile care s-au descoperit în dealul vechii cariere, reprezintă cele mai interesante și mai valoroase vestigii din țara noastră ale secolelor IX-X e.n.

În imagini: „Cail” și „Omul răstignit”.

Foto — M.I. PASCU

LA HOTARUL DINTRE TRECUT SI VIITOR

La 7 septembrie 1964, în prezența conducătorilor de partid și de Stat din R.S. România și R.S.F. Iugoslavia, s-au inaugurat festiv lucrările de la sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, una dintre cele mai mari lucrări de acest fel din Europa.

În cursul celor peste trei ani care s-au scurs au fost executate numeroase lucrări, atât la obiectivul principal (baraj, centrală, ecluză etc.) cât și la noile trasee deviate ale drumurilor naționale și căilor ferate; prin curmătura munților, de-a lungul apei Jidostitei, au apărut colonii muncitorești, pe malul Dunării s-au aliniat, elegante, blocuri unde locuiesc în prezent o parte din constructori și unde vor locui salariații centralei hidro-electrice după darea ei în exploatare. S-au sfredelit nouă tuneluri și s-au aruncat peste abisuri 56 de viaducte pe porțiunea Gura Văii—Orșova. Noua șosea și cale ferată s-au împlinit în munții Mehedințului la înălțimi ce ating 56 de metri.

În preajma Turnului Severin se scrie, ceas de ceas, istoria palpitantă a unui nou mare obiectiv al socialismului. Aici, aproape de urmele podului lui Traian, se construiește un „pod” al luminii, un generator de energie, operă a două popoare vecine și prietene.

Călătorului sosit la Turnu Severin i se oferă însă nu numai panorama impresionantă a marelui șantier de la Porțile de Fier; aici pot fi văzute și importante vestigii ale trecutului, adăpostite în cadrul Muzeului zonei Porțile de Fier, și ruinele piciorului podului construit de romani în intervalul dintre cele două războaie dacice, ruinele fostului castru roman Drobeta, băile romane și cetatea medievală a Severinului. Obiective de cercetare turistică sînt și cula lui Tudor Vladimirescu din comuna Cerneți, și zona Martologi, unde se găsesc ruinele unuia din cele mai vechi orașe din Țara Românească.

Dar regiunea Porțile de Fier mai deschide multe alte posibilități turistice, mai ales începînd din acest an, cu mari

perspective de viitor, care pot fi, practic, numai jalonate. Anul în curs rezervă încă unele obiective turistice „în situ”. În anii următori, unele dintre ele vor dispărea pentru totdeauna, altele vor fi strămutate din locul lor de baștină, în forma strict autentică, în alte părți. Zona turistică dintre Turnu Severin—Orșova—Cazane se extinde considerabil prin noile obiective create aici de mîna omului și atrage în același timp în sfera sa unele frumuseți turistice mai puțin sau aproape de loc cercetate, cum ar fi cele din masivul Mehedinți.

Munții Mehedinți se întind în stînga Cerneli (cel din dreapta riului sînt cunoscuți sub denumirea de munții Cerneli), de la Dunăre pînă la Oslea, în vecinătatea Retezatului, într-o înșiruire de culmi calcaroase (Polana lui Stan, Platra Cloșanilor etc) al căror profil transversal este disimetric, versantul abrupt fiind către Cerna, iar cel prelung către platforma getică și Podișul Mehedinți. Acesta din urmă prezintă un interes deosebit prin fenomenele sale carstice. Amintim cheile Topolniței, Coșuștii, Băieni, cheile de la Sfodea, peștera Mulerii, peștera Cloșani; printre obiectivele de prim ordin rămîne peștera Topolnița, cea mai mare din țară, a 16-a ca mărime din lume (vezi „Almanahul turistic” 1965, p. 132—136). Mehedințiul mai prezintă și alte obiective turistice: pădurea de liliac de la Ponoare (vezi „Almanahul turistic” 1966, p. 28), podul natural de la Zătonul (vezi „Almanahul turistic” 1962, p. 88), ambele declarate monumente ale naturii, mănăstirea Tismana (vezi articolul de la pag. 46) și ruinele mănăstirii Vodița.

Lipsiți de marcaje, munții Mehedinți sînt totuși ușor accesibili și nu crează probleme dificile de orientare. Priveliștile care ni se înfățișează de pe culmile lor sînt copleșitoare: lanțurile muntoase ale Retezatului și Vlcanului, la răsărit, cele ale munților Cerneli la miazănoapte; conturul Dunării, desenat sub forma unei cizme, atât de familiară nouă încă de pe băncile școlii și, dincolo de Dună-

re, o parte din munții Iugoslaviei. Munții Cerneli, din băile Herculane până în Godeanu, intră și ei în raza de acțiune turistică a zonei Porțile de Fier; nu ne oprim asupra lor, fiindu-le consacrate, încă mai de mult, monografiile turistice valoroase.

Vizitatorii anului 1968, pot surprinde „pe viu” și unele din lucrările prevăzute a se executa în acest an pe marele șantier: continuarea beronării ecluzei și centralei barajului.

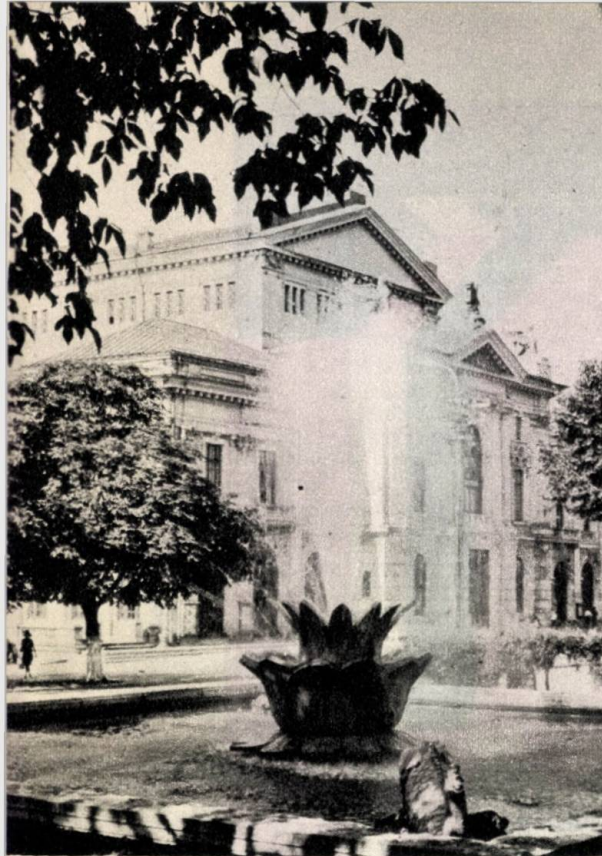
O priveliște care suscită luarea aminte este cea oferită și de pe Allon, dealul ce străjuiește Orșova, oraș care se va strămuta pe înălțimi, vechea sa vatră urmînd a fi inundată de viitorul lac de acumulare. O serie de valoroase monumente, cum sînt cetatea din Ada-Kaleh, turnurile de la Tri-Cule, precum și o serie de gospodării țărănești reprezentative din satele Dubova, Svinița, vor fi strămutate în ostrovul Simian de lângă Turnu Severin. Să ne grăbim să mai

vedem încă Ada-Kaleh, cît timp nu va fi înghițită de valurile Dunării. Despre minuscula insulă situată în mijlocul fluviului, în apropiere de Orșova, s-au scris nenumărate pagini inspirate, care au făcut-o faimoasă prin pitorescul ei.

Mărturiile istorice ne încredințează că pe aici au peregrinat cohorte romane, mai tîrziu cetele vizigoților lui Alaric, ostrogoții, avîndu-l în frunte pe Teodoric, hunii cu temutul Rua; turcii au pus piciorul în insulă la 1390 și nu odată acest ostrov a fost trecut prin foc și sabie în veacurile următoare; austriecii au disputat și ei stăpînirea insulei. Nici nu-ți vine a crede că pe acest petec de pămînt în aparență neînsemnat, s-au dat atîtea lupte și s-au irosit atîtea jertfe omenești. Cînd sub austrieci, cînd cuprinsă de lăcomia otomană, și unii și alții transformă insulă într-o adevărată cetate, vîind s-o facă inexpugnabilă, de unde și numele de Ada Kaleh (ad-litteram, în turcă — „Cetatea insulei”). Au trecut

Ada Kaleh

Turnu Severin

Însă pentru totdeauna în veleaturi crâncenele încăierări ale setoșilor de putere și pe acest mic promontoriu de paradis pămîntesc au putut sălășlui în voie oameni harnici și întreprinzători.

...Poposim la micul chei al insulei, unde ne lasă barcagiul. Ni se înfățișează un ostrov romantic, pe care poți să-l străboți în lung și-n lat destul de repede; insula nu are decît 1780 metri lungime, iar lățimea variază între 400 și 500 de metri. Peste tot înțîlnim zidurile și tunelurile subterane ale fortăreței de odinioară, care reprezenta de fapt trei cetăți concentrice. Nu uităm că aici au stat zăbrelîți 17 revoluționari romani „pașoptiști” și încercăm să ghicim gîndurile lui Kosuth care, în drum spre Turcia, s-a oprit o vreme la Ada-Kaleh. Se mai văd cele două guri de tunel, despre care legenda pretinde că ar fi dus, pe sub apă, la cele două maluri ale Dunării.

Printre căsuțe mici, ascunse în grădini cu pomi fructiferi, ajungem la vechiul cimitir turcesc, cu tăcute pietre funerare. Iată și mormîntul lui Mischin Baba, mort la 1581, ultimul descendent al dinastiei uzbeye din Buchara, care și-a părăsit tronul și a pornit peregrin prin lume. Adăstăm apoi la moscheea cu nellip-

situ-i minaret, bătrînd de peste 400 de ani — într-o vreme, pînă la 1799, mănăstire franciscană — spre a admira uriașul covor dăruit de sultanul Abdul Hamid. De-a lungul ulicioarelor înguste și întortocheate, revenim spre centrul miciei localități, atrași de animația bazarelor unde putem medita în voie în fața unei cești de veritabilă „turcească” sau îndulcindu-ne cu apetisante sorturi de halva, baclava și alte bunătăți orientale. Locuitorii Ada-Kaleh-ului, în mare parte de origine turcă, purtînd tradiționale fesuri, ișlicuri, ciacșiruri și nellipsiții papuci kundura, ne oferă o secvență din etnografia insulei.

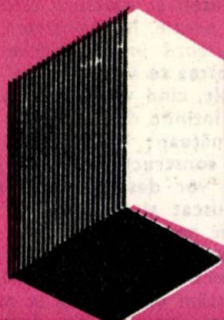
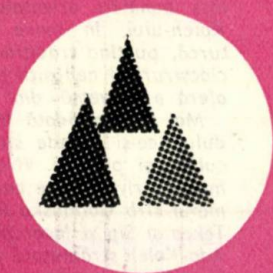
Mai primim odată înălțimile Domugledului, ce-și întinde spinarea de la Herculane și pînă la Vîrciorova, ca și frumoasa privești pe care o desfășoară pe malul sîrb Golmuskă Planina cu piscurile Tekea și Sip și încercăm să ne închipuim Ada-Kaleh strămutată pe ostrovul Simian. Va dispărea pentru vecie Ada-Kaleh! Părerii de rău? Nostalgie? Nicidecum! Simianul va deveni un muzeu în aer liber, o fidelă reconstituire a nease-muitelor frumuseți și măturii străbune, un nou colț de poezie, în vecinătatea colusului ce se durează în anii cincinalului.

Locurile acestea se vor schimba neînchipuit de mult, cînd vastul lac de acumulare se va întinde de la Orșova spre sud-vestul bănățean; în jurul lui vor apărea șosele, construcții turistice și de agrement; se vor deschide noi trasee turistice, pe uscat și pe apă.

Turismul în zona Porților de Fier se află la hotarul dintre trecut și viitor. Surprindem încă frumuseți pe cale de dispariție, asistăm emoționați la marile prefaceri care vor conferi locurilor noi frumuseți. Omul epocii noastre, strămutînd munți și ape, monumente străbune și așezări străvechi, schimbă înfățișarea naturii dîndu-i o nouă dimensiune, întregind opera pe care natura însăși a creat-o.

MIRCEA ANDRIEȘANU

Pungi și ambalaje
diferite, de la 6 la
10 kg, din hîrtie sul-
fat nealbită, albită,
cașerată sau cu poli-
etilenă imprimată —
la cerere, în una
pînă la patru culori

COMBINATUL
DE
CELULOZĂ

SUCEAVA

"LACUL CODRILOR ALBASTRU."

Sf. Ana

S-ar putea începe așa: „Lacurile sînt de mai multe feluri: de munte, de deal, de cîmpie, făurite de natură, ori făurite de om...” Și așa mai departe. Dar Eminescu zice:

.....*Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
Îl cutremură o barcă.
Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blîndeii lune —
Vîntu-n trestii lin foșnească
Unduioasa apă sune...!*”

Așa dar, un lac cu trestii și cu nuferi, dar destul de mare ca să nu fie acoperit de umbra codrilor din jur, ca să poată dobîndi culoarea cerului și poleiul inevitabilei „blînde lune”. Să urcăm atunci de la Tușnad în sus, pe coastele cam piepțișe ale Ciomadului Mare, singurul nostru vulcan străvechi care mai

păstrează în craterul său, de multă vreme stins și astupat, un lac, Sfînta Ana, de o frumusețe neobișnuită, cu oglinda aproape rotundă, cu apele veșnic „unduioase”. Dar lacul Sfînta Ana nu e albastru, ci verzui, iar cînd îngheață, cutele și cercurile lui vinete, îngroșate, reînvie parcă imaginea lavei de odinioară. Dacă e vorba de codri, să mergem la Lacul Roșu; nesfîrșite cete de brazi au coborît de pe munții din jur pînă-n mijlocul apelor, unde au murit (așa cum știm că obișnuiesc copacii) „în picioare”, lăsîndu-și cioturile uscate, stranii, să iasă din undă ca niște resturi de stîlpi ai unor dispărute locuințe lacustre. Dar Lacul Roșu, după cum îl arată și numele, nu e nici el albastru ci... verde, de un verde tenebros, adînc, care

În Deltă

se face roșu numai dacă te uiți pe luciul apei spre miazănoapte (din punctul de unde se varsă în lac pîrîul Oii) și surprinzi purpura pe care o asvîrlă în oglindă calcarele roșcate ale muntelui Suhardul Mic. Apa lui nu e întotdeauna limpede „ca lacrima”, deși lacul e alcătuit din lacrimi, după cum spune legenda. Căci tîlharul, care răpise și rușinase pe frumoasa fecioară orfană din Ditrău, a fost pedepsit crunt de către Muntele Ucigașul, care și-a surpat o parte din stînci și pietrișuri peste peștera răufăcătorului, îngropîndu-l de viu. Iar Suhardul Mic, aflînd de pieirea bunului său prieten, tîlharul, a vărsat lacrimi din belșug, umplînd surpătura, în adîncul căreia se tot uită mereu, roșu de necaz, căutîndu-și printre stîncile și pădurile înecate prietenul pierdut — ceea ce dă apelor acel nemaipomenit reflex sîngeriu.

Se vede bine însă că, nefiind albastru și, mai ales, neavînd nuferi și trestii, nici „tăul” de la poalele Ucigașului nu poate fi lacul de farmec al lui Eminescu,

„...Care-n trestia înaltă,
Legîndu-se din unde,
În adîncu-i se pătrunde
Și de lună și de soare
Și de păsări călătoare...”

Trestie înaltă, păsări călătore... Să intrăm atunci, vîslind ușor, printr-unul din tunelele de verdeață din împărăția Deltei Dunării, unde puzderia de bălți și lacuri își leagă undele printre desigurile compacte de stuf. O iei la stînga, despiciînd pădurea de trestii; nimerești într-un luminîș de apă, plin de nuferi, locul de taină al pelicanilor. O iei la dreapta, spre miazăzi: răzbați, la un moment dat, în imensitatea Razelmului, întunecat și furtunos, de culoarea cobaltului, care-și zbugiumă apele pe o întindere de sute de kilometri pătrați — uriaș rezervor de pește — ne mai avînd comun cu mama lui ...Neagră, decît ceva din nestatornicia culorii și a talarurilor. Sau, să venim mai aproape, în Balta Brăilei, sau, înapoi, în lungul Dunării, în sus pe Prut și pe Jijia, în jos, pe Ialomița, și Buzău: zeci și sute de bălți, limanuri, lacuri, și lunci, ori domestice iazuri și eleștee, bălți grase de șes, colcăind de pește, înconjurate de stuf și păpuriș, vegheate de bătrîne sălcii scorburoase. Cercetați-le. Lăsați-vă în voia senzațiilor de răcoare și prospețime, limpezime și liniște. Căutați farmecul eminescian al plutiții cu barca sub lună. Sau, cînd,

*„Tresărind scînteie lacul
și se leagă sub soare”,*

pierdeți-vă în adîncul umbros al „trestiei înalte” și lăsați-vă reveriei cu mîinile sub cap, în legănairea dulce a bărcii, pînă cînd, privind în adîncimile albastre îngîinate, nu veți mai ști unde e cerul și unde e lacul, și veți putea striga, ca un adevărat romantic: „O, temps, suspends ton vol!...” („Timpule, oprește-ți zborul!...”)

Acesta e lacul lui Eminescu? Poate nu. Cercetările sînt în curs. Căutați-l și dumneavoastră. Poate se află undeva în pădurile copilăriei din jurul Ipoteștilor, patriarhal, licărind în zările fanteziei și

ale legendei. Poate nici nu e albastru, în realitate, de vreme ce

*„...se pătrunde
și de lună și de stele
și de chipul dragei mele...”*

Și-n acest caz, lacul a dobîndit culoarea lirică a ochilor iubitei. Cea ce înseamnă în chip neîndoișos și poate chiar axiomatic, că identificarea lui nu e cu puțință decît în doi!...

În țara noastră sînt peste 3000 de lacuri, mari și mici, și fiecare are o culoare a lui, sau mai bine zis, un registru de nuanțe al lui. Cine n-a văzut frumosul Snagov în ceasurile lui clar-albastre, cine nu l-a văzut agitat și vînat ori poleit cu aur și argint, ori însîngerat, în amurg! Siutghiolul, de lîngă Mamaia, atinge în clipele lui cele mai bune, albastrul blînd și irizat al Adriaticei, în timp ce Techirghiolul, sărat și nămolos, e verde. Hăiturile și tăurile plutașilor, pe Bistrița și pe Lotru, pe Someșul Rece și pe Argeș, sînt de un verde limpede, luminos. Tot verde e și ochiul spîn de salină părăsită, verde-venin, sinistru, cu sugestia de perfidie și groază a adîncimii fără fund (uneori, pînă la o sută treizeci de metri), de la Slănic-Prahova sau Ocna-Sibiului. Sînt, între munți, lacuri ce par fără culoare din cauza încremenirii absolute a apelor, care le fac să semene, după capriciile cerului, cînd cu o pată de plumb, cînd cu una de ulei... Sînt însă și bălți de la șes, bărboase și ciufulite, cu vegetație copleșitoare, mustindă, cu pradă bogată în adîncuri, cărora ploile torențiale, „cu bășici”, le aduc din fundurile mîloase culoarea tulbure, de argilă, a fertilității. În schimb, laguna Sinoe lasă pe mal în preajma resturilor de marmură albă ale strălucitei cetăți antice Histria, un cearcăn de sare, de culoarea osemintelor vechi, de culoarea timpului pietrificat...

Imaginea ne poartă acum către munte, poate spre stîncile de deasupra Lacului Roșu și spre dumbrăvile lui înflorite, poate spre piscul sterp al Înăului, sub care lucește, lîngă pajiștea verde, înconjurat de tufe și jnepeni, încîntătorul lac de ghețari Lala. Dar lacurile noastre de munte sînt numeroase, semănate în lungul întregului arc al Carpaților, de sus, din munții Rodnei și pînă jos, spre Dunăre, șirag cristalin de mare frumusețe, înnobîlînd și îmblînzind uriașa întindere aspră, sălbatică, de piatră.

Iată prea-frumosul lezer, din Făgăraș, păstrînd cerul neconținut, de milenii, în clarul apelor lui reci, înconjurat de haosul bolovănișului stîncos pe care l-a tîrît ghețarul străvechi, alunecînd în fundul ceanului de piatră. Iată Bucura — sălbatec și străveziu, întins pe mai mult de zece hectare (cu salba lui grațios onomastică: Florica, Lia, Viorica, Ana), Zănoaga, ca un ban de argint, Tăul Negru și celelalte limpezi broboane ale Retezatului, ori Bîlea din Făgăraș, cu cabana lui ancorată spre largul apelor, ce pare de departe străvechea arcă

poposită, între munți, pe ultima baltă rămasă de la potop. Ciobanii din împrejurimi le zic „ochiuri de mare”, încredințați că ele comunică prin cine știe ce tainice străfunduri, cu albastra „mișcătoarea mărilor singurătate”.

Și înfățișarea lor nu dezmente întru totul legendarele supoziții, deși apele lor, păstrînd parcă temperaturile începutului, îți taie răsuflarea și te „ard” ca o baie de vitriol. „Ochiuri de mare”, ochiuri de cer, limpezi și curate, aspre și reci, și luminoase, depotrivă cu sufletul vulturilor și al stîncilor, ele adună în adîncuri argintul stelilor, seninul cerului și necruțarea de foc a soarelui. Uneori norii vin să se răcorească și să se purifice lîngă obrazul lor limpede și umed:

„Lîngă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină.”

Duceți-vă prieteni, să vedeți minunatele noastre lacuri de peste tot: limpezi, mari, pline de lumina nevinovăției, ele seamănă cu ochii românului.

GEO DUMITRESCU

Bucura

FOTOGRAFIA

DE IARNĂ

Fiind în contact cu mai mulți fotografi amatori, am constatat că „productivitatea” unora scade proporțional cu mercurul termometru-lui. Iarna, pentru unii din ei este un anotimp mort, peisajul alb — după aceștia — fiind, chipurile, plictisitor. Îmi permit să nu fiu de acord; fotografiile mele peisagistice cele mai izbutite sînt realizate iarna, în anotimpul acesta „mort”. Secretul? Jocul de lumini și umbre, în nici un alt anotimp nu este atît de puternic și totodată atît de hotărîtor în reușita fotografiilor (vezi și ilustrațiile alăturate).

Dar pentru a obține acest joc de lumini și umbre, este nevoie de soare. Fără lumina soarelui, desigur, un peisaj de iarnă arată — cu unele excepții — plictisitor, monoton, avînd doar o eventuală valoare documentară. O regulă generală a fotografiei peisagistice este folosirea primului plan, o persoană (dar nu cu fața spre aparat, pozînd), un grup de persoane, animale, urme de om sau sălbăticiuni, o cabană ori o stîină, stîlpul telefericului, un copac, un brad sau doar umbra unui arbore — în felul acesta realizîndu-se un efect al adîncimii peisajului.

Iarna este și anotimpul cel mai potrivit pentru realizarea de fotografii nocturne (vezi „Almanahul turistic 1967”, pag. 43).

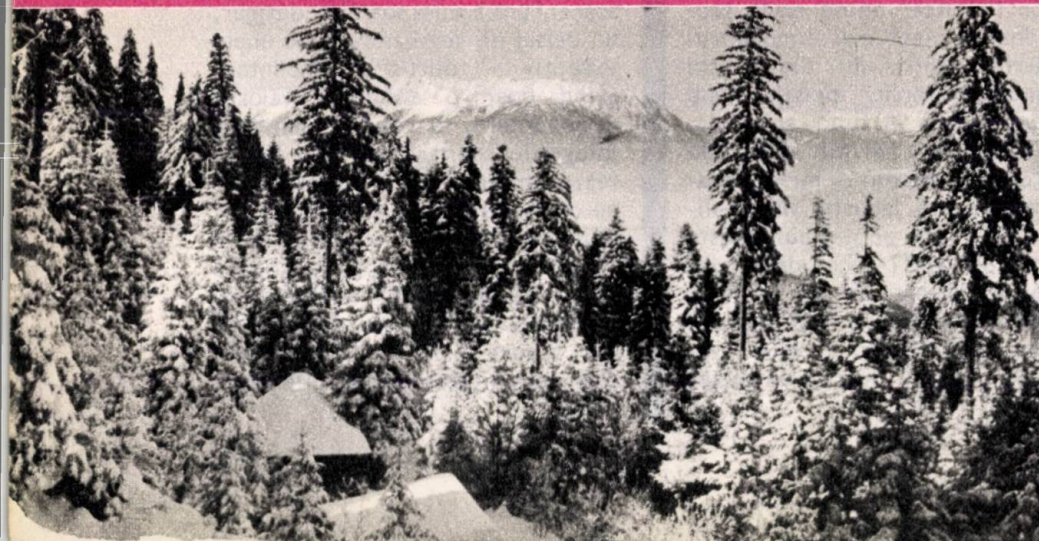
Filmul cel mai indicat pentru această perioadă este cel de 18 DIN. Indispensabil este un filtru galben deschis sau galben verzui; el are rolul de a mări contrastele și — în oarecare măsură — de a corecta radiația razelor ultraviolete.

Cînd întrebuițăm filtrele, nu trebuie să uităm că e necesar a dubla timpul de expunere sau a mări diafragma obiectivului cu o treaptă. La altitudini mai mici, nu este absolut obligatorie dublarea timpului de expunere la filtrele UV (de reținut: exponometrul, la altitudini mari, indică întotdeauna mai puțin).

În cazul temperaturilor scăzute este recomandabil ca aparatul să fie ținut în buzunarul hanoracului, sau sub hanorac.

În general, pentru fotografierea unui peisaj de iarnă, cu soare, folosim film de 18 DIN, filtru galben, diafragma 11, la o expunere de 1×100 de secundă. Așa sînt realizate și fotografiile care ilustrează acest text.

D. MOYER

O PROBLEMĂ DE ETNOGRAFIE TURISTICĂ

Cu origini care se pierd în negura vremilor, turismul a devenit abia în zilele noastre un fenomen de mase pe plan mondial. Primul „An internațional al turismului”, organizat din inițiativa unui grup de țări printre care se află și România, manifestațiile turistice menite să ajute la cunoașterea diferitelor popoare și implicit la apropierea dintre ele; producțiile literare și folclorice pe această temă, publicațiile de specialitate; baza materială adecvată — cabanele, campingurile, motelurile — îmbrăcăminte și alimentația specifică turiștilor, — sînt numai cîteva din formele de civilizație generate de turism. Toate acestea ne dau dreptul să afirmăm că ne aflăm și în fața unui nou compartiment al etnografiei generale — etnografia turistică — concluzie la care ajungem ținînd cont de faptul că și în folclor există numeroase aprecieri axiomatice strîns legate de drumeție, unele sub formă de sfaturi.

În rîndurile de față am prezentat numai cîteva proverbe-zicători, sfaturi, urări, etc. care demonstrează cu prisosință puternica reflectare în folclor a drumeției. Cele cîteva variante ne permit să demonstrăm formele multiple de exprimare, de la o regiune la alta.

Desigur că cercetările viitoare ne vor da puțința să dovedim înfrîurirea drumeției și în alte genuri folclorice, precum și în alte materiale din acest compartiment al etnografiei.

ION DRĂGOESCU
Cercetător la Institutul
de etnografie și folclor

A bate drumurile.

A călători în rele ape.

Adeseori drumul ce vrei să scurtezi e
cel mai lung.

A-î sta în drum.

A-l scoate la drum de boi.

A luat-o îndată din drum pe cărare,

A pierdut și drumul și cărarea.

A se da la drum.

A-și căuta de drum.

A-și lua drumul.

A-și ține drumul.

A umbla cam pe două cărări.

A umbra pe trei drumuri.

Călătorind cineva pe mare,
Anevoie scapă de furtună.

Călătorie sprîncenată!

Călătorului ți stă bine cu drumul,
Ca și calului cu frîul.

•
Cel care a călătorit multe a văzut,
Și multe a învățat.

•
Cine merge pe alături cu drumul, cade
jos.

•
Cine merge pe drumul vechi,
Nu se teme de moarte.

•
Cine nu-și ține drumul, rătăcește.

•
Cine a rătăcit drumul,
E bucuros și de cărare.

•
Omul cînd își pierde drumul,
Nu găsește nici cărare.

•
Să nu lași drumul mare pentru cărare.

•
Cine umblă pe drum cu gîndul acasă,
Își pierde căciula-n tîrg.

•
Cine umblă pe toate drumurile,
Nu ajunge nicăieri.

•
Cînd ești pornit la drum și te-ai întur-
nat,
Ai să mergi rău.

•
Cînd orașul, sau satul, se vede,
În zadar căznești pe oameni să-ți fie
călăuză.

•
Cînd se vede satul, nu ne mai trebuie că-
ruță.

•
Cînd pleci la drum, ia-o mai cu domolul.

•
Cînd pleci la drum știi,
Dar cînd ai să te întorci nu știi.

•
Drum e de călătorie.

•
Drumul bun duce povara.

•
Drumul capăt n-are.

•
Drumul cel mai scurt e drumul bătut.

•
Drumul drept ți pare mai lung.

•
Drumul drept te duce la țintă,
Cotiturile (ocoliturile) te fac să te ră-
tăcești.

•
Drumul lung cu greu se trece.

•
Drumul oblu-i pare vale.

•
Dupa vînt, pe mare, călătoria să ți-o
faci,
Ca să nu te îneci.

•
La drum mănîncă omul ce găsește,
Că-i iartă Dumnezeu păcatele.

•
La orice călătorie, nu pleca fără tovară-
șie.

•
Merge cătînd drumul.

•
Mult umbli, multe vezi.

•
Nici drumul tău, nici caii tăi.

•
Nici tu, nici drumul.

•
Pe drum vă duc, pe drum v-aduc.

•
Pe ici ți-a fost drumul.

•
Să nu fie drumul fără călători.

•
Se ceartă cu drumul.

•
Se duce călare pe coama drumului.

•
Se gătește de drum.

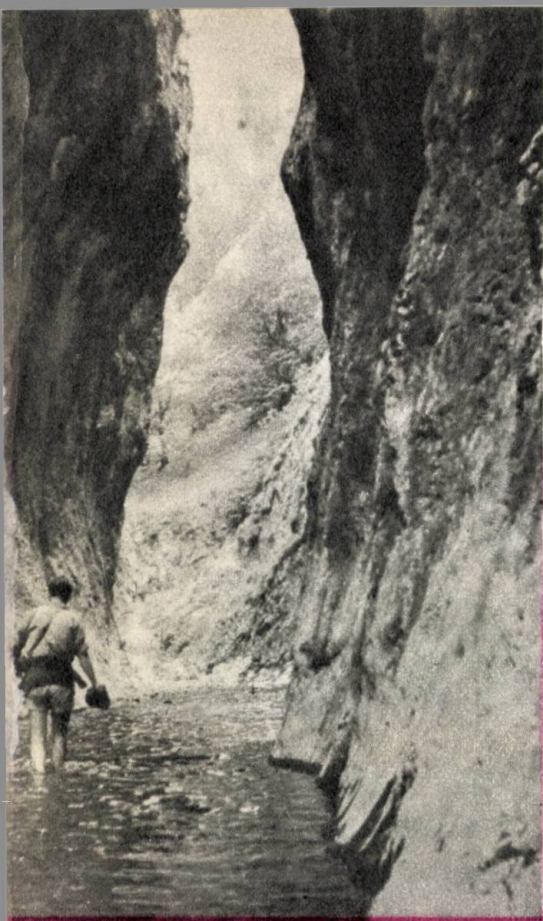
•
Stau în drum și mă gîndesc, cum s-o dau
s-o nimeresc.

•
Umbli drumurile-n rînd, podinile nu-
mărînd.

•
Umbli pe alături cu drumul.

•
Vorbește alături de drum.

•
Drum bun!

**INVITATIE
ÎN CHEILE**

RÎMETILOR

B

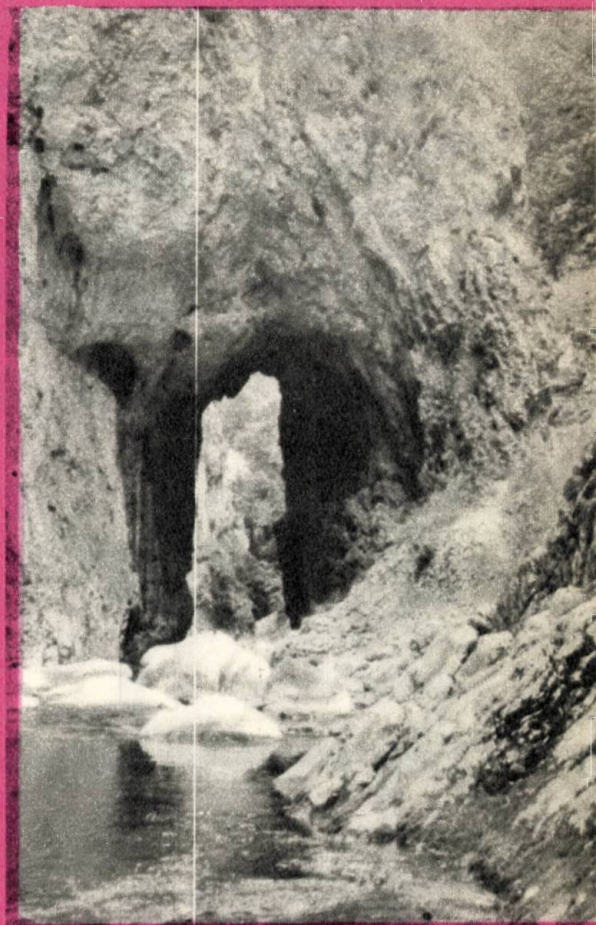

Foto: A – În chei

B – Poartă naturală

C – Atmosferă...

**D – De pe un mal pe
celălalt**

MOYRER DIETER

CĂI DE ACCES:

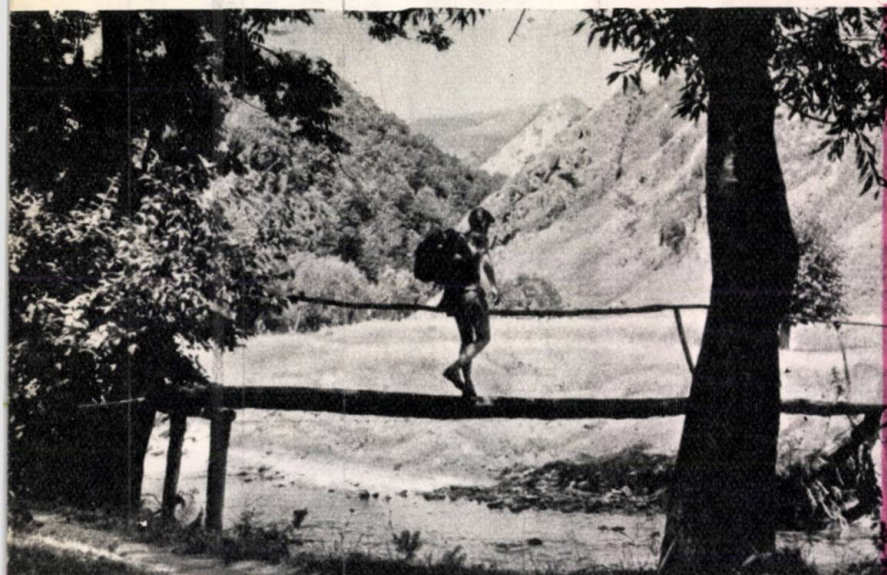
1 — Teluș — Geoagiu de sus (autobuz, 10 km) — fosta mănăstire Rîmeș (cabană turistică, $2\frac{1}{2}$ ore).

2 — Aiud — satul Rîmeș (autobuz) — fosta mănăstire Rîmeș.
În continuare, de la cabană pe firul văii, cca $1\frac{1}{3}$ ore.

C

INVITAȚIE ÎN CHEILE Rîmeșilor

D

Cuvinte Incrucisate

de la munte...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	L	I	P	O	R	A	L		P	L	A	J	E
2	A	N	I		A	T	E	R	I	N	A		I
3	C	O	N	S	T	A	N	P	A		A	C	O
4		T	E	R	A	S	E		T	U		A	R
5	S	A	R		P	A		H	A	R	I	N	I
6	I	T	I	T		D	A	P		B	A	I	E
7	U	O		I	C	A	R		P	A	R	C	
8	T	R	O	I	A		A	C	I	N		U	M
9	G	I	R		Z	A	P	U	S	E	A	L	A
10	H		A	C	A	R		R	A		F	A	M
11	I	N	S	O	R	I	T	A		V	I		A
12	O	O		R	I	D	E		H	I	N	Z	I
13	W	E	S	T		A	G	I	G	E	A		A

ORIZONTAL

- 1) Pitorească zonă turistică montană, cu stațiuni cochete și împrejurimi încântătoare (2 cuvinte);
- 2) Curge zgomotoasă printre stîncile munților — Relief cu aspirații înalte — Lene!
- 3) „Portbagajul” dornicului de drumeție — În grotă — Rînd, cărările printre holde (reg.);
- 4) Campion — Ten! — Specie de vultur, ce trăiește în munți;
- 5) Romancier portughez (1845—1900) — Rocada mică — Sentimental;
- 6) Culmi muntoase — Nichel;
- 7) Mici rîuri de munte — Itinerar turistic;
- 8) Lucrători la calea ferată — Cornute mari, crescute în depresiunile și pajiștile montane;
- 9) Un fel de credință — Curelușă de meșină — Posezi;
- 10) Rîu în Bucegi, pe valea căruia sînt situate două frumoase stațiuni cu același nume. — Perioade de timp — Armăsari;

(Continuare în pag. 180)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	V	A	L	E	A	P	R	A	H	O	V	E	I
2	A	P	A		H	U	N	T	O	S		L	N
3	R	U	C	S	A	C		O	T		T	E	D
4	A	S		T	N		P	L	E	S	U	V	I
5		E	C	A		O	O		L	I	R	I	C
6	I	N	A	L	T	I	M	I		N	I		T
7	P	I	R	A	I	E		T	R	A	S	E	U
8	O		A	C	A	R	I		V	I	T	E	
9		H	I	T		I	R	A		A	I		P
10	T	I	M	I	S		E	R	E		C	A	I
11	O	M	A	T		M	A	S	I	V		U	S
12	N	I	N	G	R	A	L	A		P	A	R	C

...LA MARE

ORIZONTAL

1. Tărmul însorit al mării, gazda noastră estivală — Covoarele aurii, scăldate de mare;
2. Primăveri (fig.) — Mic pește de mare;
3. Oraș-port — Localitate în Peru;
4. Fac parte din complexele comerciale ale litoralului — Pronume personal — Măsură agrară;
5. La gimnastică — Posesiv — Cu referire la mare (pl.);
6. Ivit — Încoronat cu... guler alb și rece — Refugiu în răcoarea apelor mării;
7. În duo! — Zburătorul legendar cu aripile topite de soare — Insulă de verdeață și frumusețe pe litoral (sau hotel la Mamaia);
8. Cetate preistorică — Particulă a pămîntului — La drum!
9. Garanție — Căldură înăbușitoare (care ne determină să plecăm pe litoral).

(Continuare în pag. 180)

Cum se călătorea odinioară la noi

Știm prea puține lucruri despre felul de viață al străbunilor noștri și de aceea ne plecăm cu mai mare tre-sărare asupra rarelor înfățișări ale vieții de altă dată, ce le găsim ici și colo.

Iată, tipărite în aceste file, câteva redări după unele acuarele făcute de pictorii Carol Pop de Satmari și Preziosi, între anii 1868-1869, în care ni se înfățișează drumuri, drumăși și fe-

luri de a călători în țara noastră, de pe atunci.

Firește, cel mai răspândit mijloc de călătorie era călăria, cum vedem la această pereche de rucăreni, surprinsă de Satmari (foto 1) pe cai aprigi, încălecați bărbătește și de femei — priviți la voinica rucăreancă, ce se ține mândră în scări, încălțată cu cizmulițe de călărie, cu tocuri înalte.

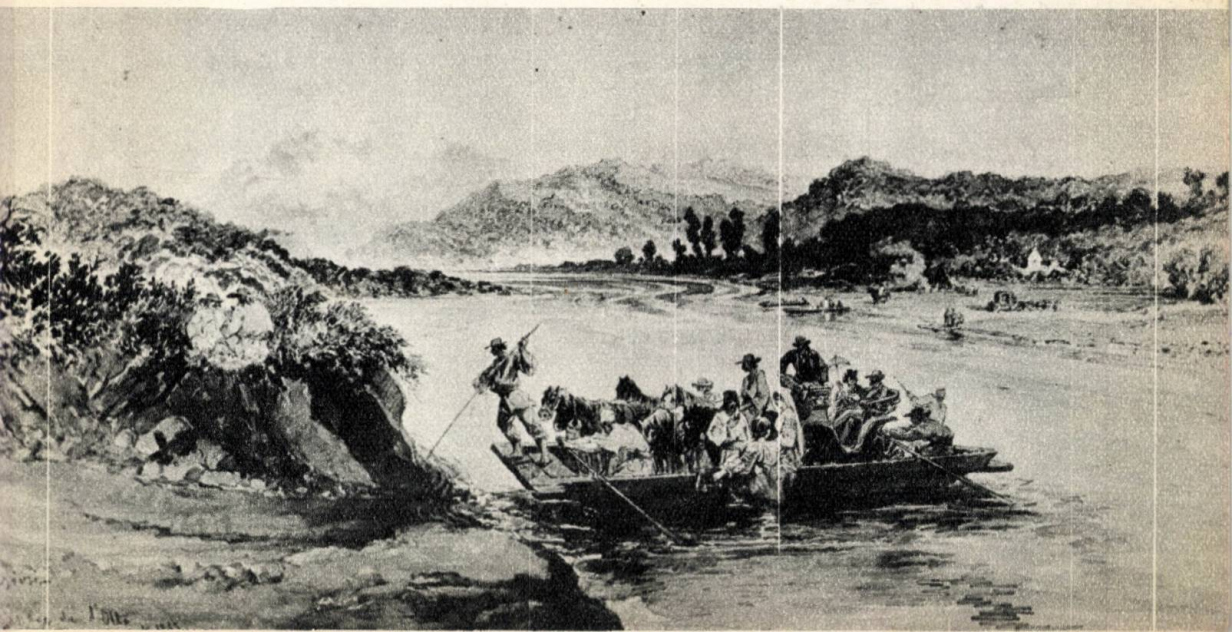
Erau apoi vestitele „chervane”, încăpătoare, cu roate mari, trase de mai multe perechi de cai, pline cu marfă și adăpostind sub coviltirile înalte pe drumeți, așa cum se vede în „Întoarce-rea de la bilciu din Buzău” (foto 2), deci de la cunoscuta Drăgaica, pe care ne-o înfățișează Preziosi. Acestea își arată proporțiile în comparație cu căruța mică trasă de doi cai slăbuți, a unui preot de țară.

Pe valea Prahovei, prin fața Bucegi-lor, ni se mai arată, ridicînd praful, și un fel de trăsură mai deosebită, cu scări și aripi deasupra roților, pe aco-perișul căreia călătoresc și... două gîș-te (foto 3).

Iată însă și „Trecerea Oltului” a unei trăsuri, cu „podul umblător”, mînat cu lopeți lungi. Pe celălalt mal se mai vede un fel de „landeau”, care por-nește la drum în Muntenia (foto 4).

Dar aceste acuarele ne arată și lu-cruri pe care nu le-am fi bănuît: „Cos-tume de Brăila”, dintre care cel bărbătesc (foto 5), e deosebit cu totul, un fel de „combinezon”, fără mîne-ci, cu pantaloni bufanți, strîns de centură pe mijlocul corpului. Se mai văd și pînzele corăbiilor legate de cheiu și ale altora pornite la drum. Și, ceea ce e mai însemnat, se văd doi barcagii îmbrăcați în straie țărănești, cu co-joace și căciuli — ceea ce dovedește că pe vremuri porturile noastre de la Dunăre erau mai românești decît în epoca cosmopolită din primele decenii ale secolului nostru.

Și iată, în sfîrșit, o înfățișare — foarte îndemnătoare la drum — a „Îmbucă-turii Dunării” (foto 6), cu acea întindere minunată de ape ce curg potolit spre marea cu care se unesc în zare. O co-

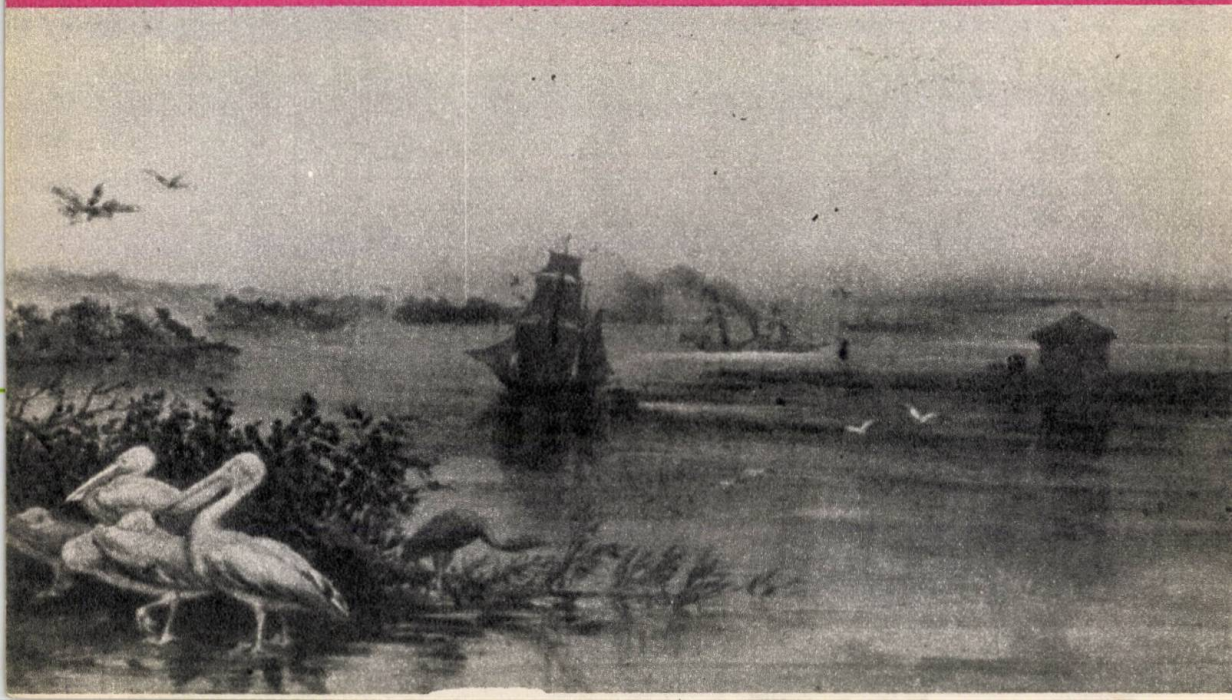

rabie cu pînzele întinse este întrecută de vaporul cu sbaturi, care se îndreaptă — fluturînd steagurile înşirate pe funiile catargurilor — spre larg. Pe ţărmul Dobrogei se vede un fel de hambar ridicat pe piloţi, ca să poată înfrunta apele mari, şi care nu este altceva decît „pichetul” grănicerilor; pe celălalt ţărm bitlani şi berze stau în aşfărişul acestui „rai al păsărilor”, în timp ce un stol de cocori zboară în şiruri cu unghi ascuţit, spre largul altor zări, amintindu-ne de versul lui Minulescu:

*„...şirul de cocori pribegi
Pe-albastrul fără de hotare”...*

Chervane uriaşe, cai aprigi de călărie, corăbii cu pînzele umflate de tăria vînturilor, le vedem parcă aevea, şi le avem pentru totdeauna prinse de mîna meşteşugită a celor ce le-au privit şi ne-au lăsat şi nouă putînză să ne odihnim ochii asupra priveliştilor unei lumi ce nu mai este.

POMPILIU VOICULEŢ-LEMENY

UN FENOMEN UNIC ÎN LUME

MAREA FĂRĂ MAREE

Toată lumea cunoaște fenomenul natural al mareelor. Dar prea puțini cunosc faptul că există pe lume o singură mare în care acest fenomen nu se produce. Aceasta este Marea Neagră, care — fiind separată de Marea Mediterană prin cele două praguri ale strâmtorilor Dardanele și Bosfor — nu este influențată decât într-o măsură imperceptibilă de această mișcare alternativă a apelor oceanelor lumii.

Urmarea practică a lipsei mareelor este aceea că plajele țărilor riverane nu

sînt acoperite de apa mării, cum se întîmplă pe toate celelalte plaje ale restului lumii. Astfel, stațiunile de pe litoralul românesc oferă vizitatorilor plaje permanent uscate, iar orientarea către răsărit — miazăzi a țărmului românesc face ca soarele să încălzească permanent nisipul și să inunde cu razele sale plajele, ceea ce dă puțință unei cure de soare aproape de la răsăritul pînă la apusul acestuia, deci, practic, 11—14 ore pe zi.

În afară de aceste avantaje, stațiunea Mamaia, a cărei plaje cu nisip fin deține recordul european de mărime, cu lungimea sa de aproape 8 km și lățimea medie de 150 m, se mai bucură de existența încă unui avantaj unic: prin evaporarea apei din lacul de apă dulce Siutghiul, se formează o „perdea” de vapori care desparte stațiunea de restul pămîntului dobrogean, în felul acesta protejînd-o de valurile de aer cald continental.

Astfel, Mamaia are toate avantajele cu puțință: plaje fără maree, cu cea mai bună orientare și deosebit de întinsă, apărată de căldura excesivă, — împrejurări care fac din Mamaia una dintre cele mai bune plaje din lume.

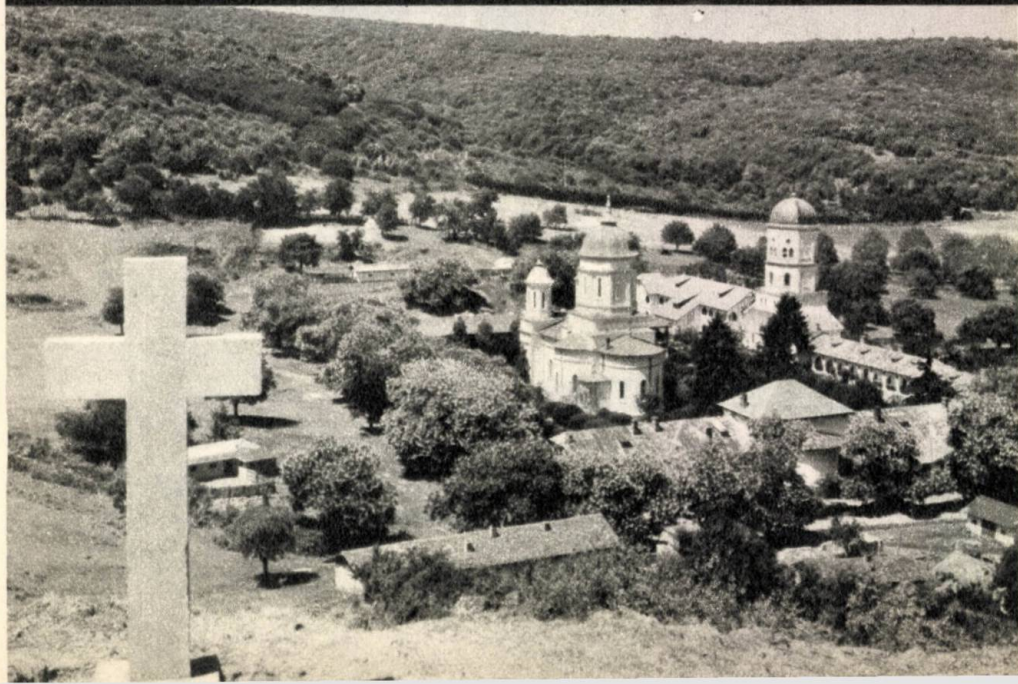
P. V.

MÎNĂSTIREA COCOȘ

Într-un peisaj care — așa cum se vede — ar putea părea curios pentru imaginea ce o avem despre Dobrogea, la 12 km de Isaccea, se înalță înălța biserica ortodoxă de pe aceste

meleaguri — mînăstirea Cocoș — în apropierea unui schit dispărut, ridicat la 1679. Remarcabil monument de arhitectură, mînăstirea Cocoș se afirmă ca un incîntător loc de popas turistic.

Foto — M.I. PASCU

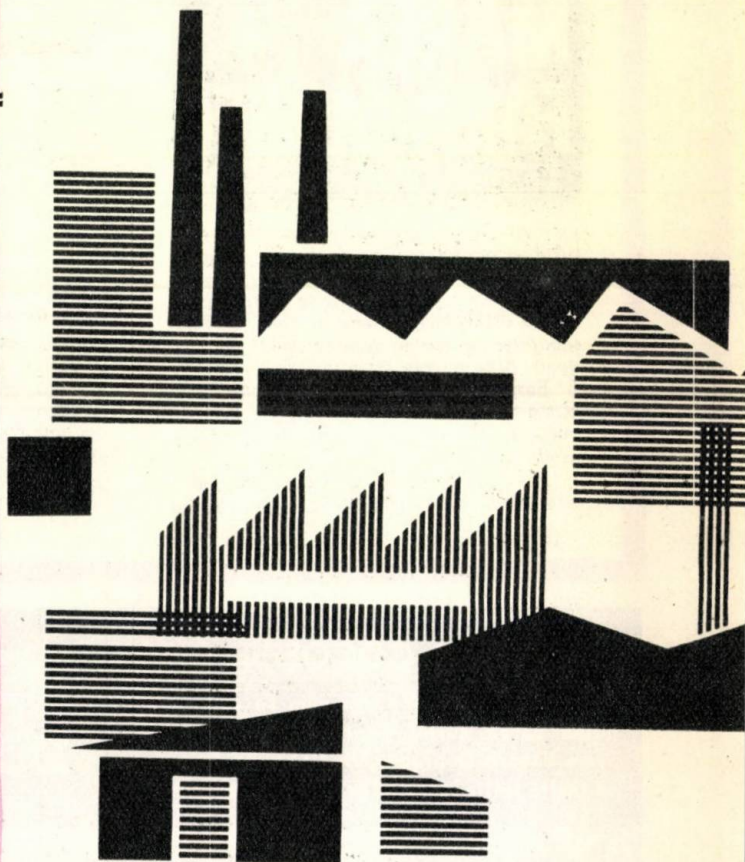

FABRICA CHIMICĂ

**produce și livrează
pe bază de contracte:**

Ciel de oase
Ciel de piele
Gelatină industrială
Grăsimi de oase
Grăsimi de piele
Spumogen lichid și praf
Cărbune animal tehnic
Mangai din coji de nuci
Ulei de oase
Făină de oase calcinate
Fosfat tricalcic alimentar
Lacuri, vopsele, emailuri.

MĂRĂȘEȘTI

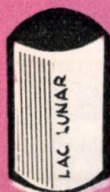

FABRICA CHIMICĂ MĂRĂȘEȘTI

Anunță un produs nou - lac lunar - utilizabil la vopsirea pieselor metalice: calorifer, sobe metalice și alte piese.

De asemenea și noul produs „Alba menaj” - utilizabil la curățirea vaselor, tacîmurilor și a altor obiecte de uz casnic.

Aceste două produse se găsesc de vânzare la toate magazinele de specialitate metalo-chimice din țară.

FABRICA CHIMICĂ MĂRĂȘEȘTI

produce:

Lacuri și vopsele pe bază de ulei;
Lacuri și vopsele pe baze de rășini sintetice
Velux — email pentru biciclete
— ceară de parchete
Termolux — email pentru calorifere
Alba menaj — curățarea vaselor.

PETE ALBE PE HARTA PIETREI CRAIULUI?

Dintre regiunile de abrupt cunoscute sub numele generic de „Abruptul apusean al Pietrei Craiului” — un labirint de văi și creste, pereți și brîne, ce se întinde pe 20 de kilometri de la un capăt la celălalt al masivului — zona cuprinsă între Valea Podurilor (N) și hornul „La Lanțuri” (S), este cea mai sălbatică și mai neumblată. Abruptul Șpirlei a primit astfel calificativul de „inaccesibil”, fapt justificat în parte de numărul și dimensiunea neobișnuită a obstacolelor ce multă vreme au împiedecat accesul amatorilor de ascensiuni, fie ei turiști sau alpinști. Un singur itinerar („Brîul de Mijloc” — grotă „La ulcior” — vîrf „La Om”) era accesibil numai cunoscătorilor, deoarece intrarea pe brîu este greu identificabilă. De curînd însă, prin efortul unor iubitori ai locurilor, s-a realizat un marcaj modest (nici turistic, nici forestier, dar foarte util tuturor), care ușurează mult găsirea brîului. Niște benzi roșii orizontale și, din loc în loc, inițialele „B.M.” marchează un hățș care pornește din extrema dreaptă superioară a poienii Coțofenii și ia sfîrșit la baza abruptului, într-un luminș, de unde avem o priveliște de ansamblu asupra regiunii. De aci, urcînd pe oricare din vîlcelele abruptului, la o diferență de nivel de circa 50 m, ajungem în poteca brîului, atît de bine bătută de caprele negre încît pare un drum de largă circulație.

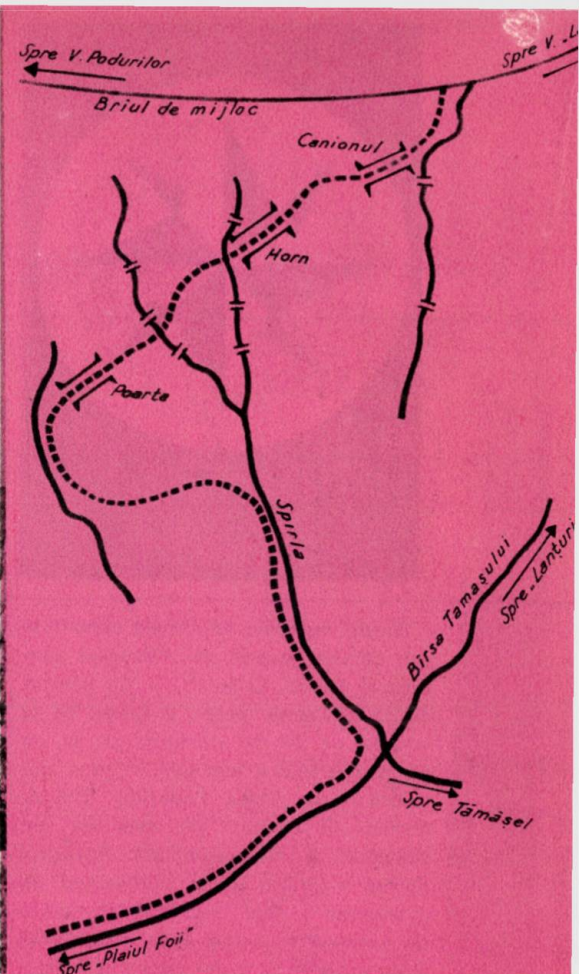
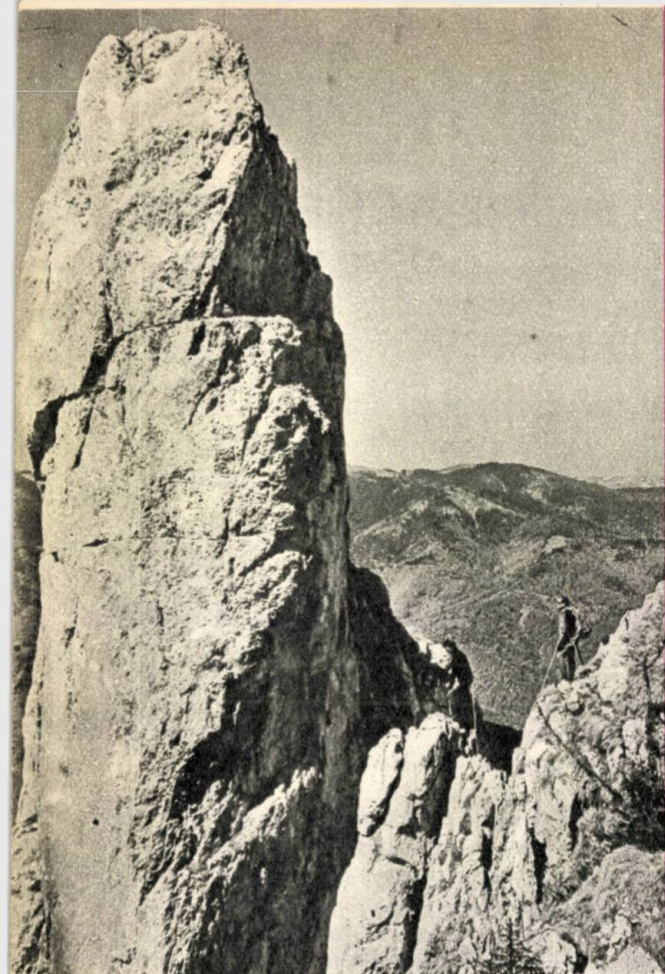
Brîul de Mijloc străbate, către miazăzi, în diagonală, tot abruptul Șpirlei,

purtîndu-ne în urcuș aproape continuu spre „Căldarea Ocolită” și vîrf „La Om” (2238 m alt.), dar partea necunoscută a abruptului rămîne tot timpul sub brîu și privită de sus își dezvăluie numai parțial frumusețea.

Încercarea noastră de a găsi o cale de pătrundere comodă către aceste locuri a avut o rezolvare simplă, încît pare uimitor cum a rămas pînă acum necunoscută celor care timp îndelungat au forțat pătrunderea în abruptul Șpirlei.

Urmînd Brîul de Mijloc către miazăzi, ne oprim în dreptul primului vîlcel pe care îl întîlnim după ce am trecut de grotă „La Ulcior”, acolo unde brîul începe urcușul final către „Căldarea Ocolită”. Urmăm către vală firul vîlcelului, care este însă curînd întrerupt de o mare ruptură de pantă ce exclude orice posibilitate de înaintare. Spre dreapta (N), găsim însă intrarea într-un canion îngust și întunecos. Coborîm ușor canionul printre ai cărui pereți abia se poate strecura un om și, la ieșire, descoperim una dintre cele mai spectaculoase formațiuni din abrupt: un imens țanc de calcar, o replică dată celebrului „deget” din Călineț, pe care pînă acum îl credeam unic (foto 1, 2).

De-a lungul unui brîneag, ocolim țancul prin dreapta, coborîm un horn înierbat, traversăm un fir al Șpirlei, depășim o muchie slab conturată, coborîm 50 de metri pe o față înclinată și împădurită și — după o ultimă traversare a unui secundar al Șpirlei — poposim

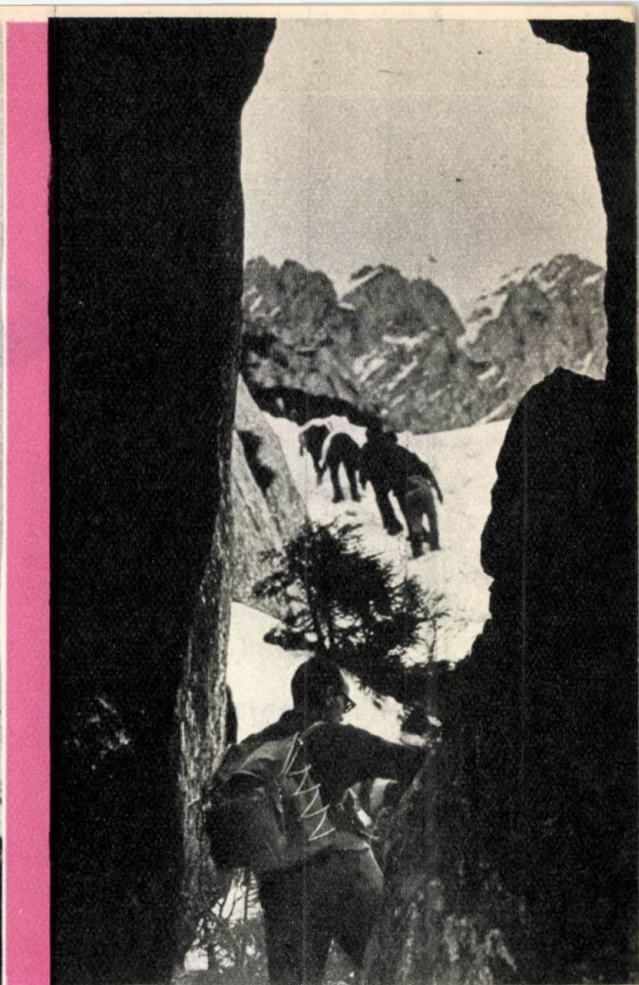
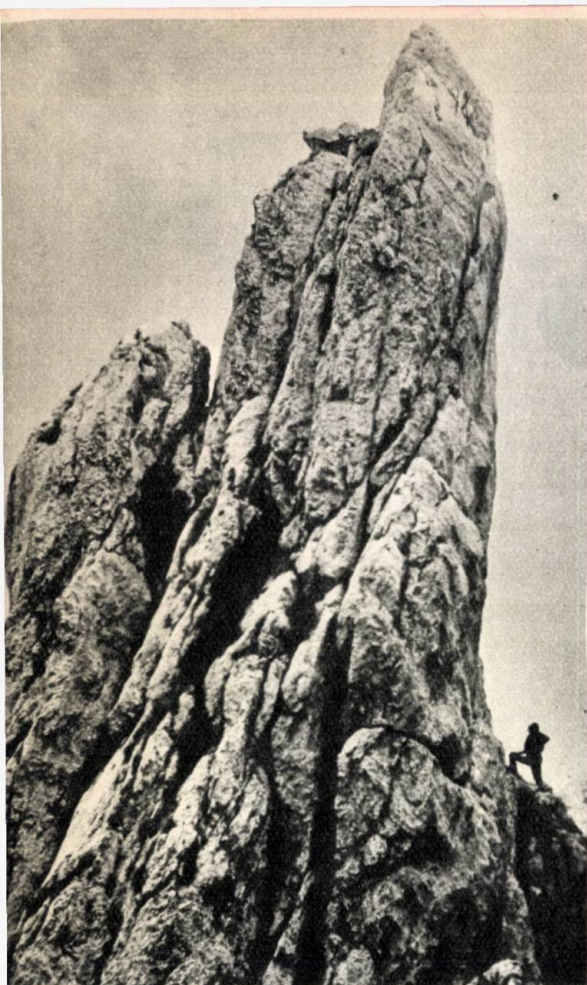
1

într-o strungă pe care am denumit-o „Poarta”. Numele ne-a fost sugerat de aspectul particular al locului, o adevărată poartă de pătrundere în acest ținut misterios. Din „Poartă”, de-a lungul unui vîlcel cu grohotiș, ajungem la baza abruptului. Traversăm, către stînga (S), o poiană deschisă între jnepeni și prindem firul principal al Șpirlei, care, la început, se prezintă ca un jgheab stîncos, apoi odată cu apariția apei, întîlnim poteca unei foste exploatare forestiere. Parcurgem întreaga vale a Șpirlei pînă la confluența cu Bîrsa Tămașului, unde găsim drumul marcat ce duce spre „Lanțuri”. Ne aflăm la un kilometru de cabana Plaiul Foi.

Pentru parcurgerea itinerarului în sens invers, dăm următoarele indicații: de la cabana Plaiul Foi, urmăm poteca marcată către „Lanțuri”, pe valea Bîrsa Tămașului în sus, pînă la stîna din Șpirlea, așezată la confluența văii Șpirlea cu Bîrsa (un km de la cabană). De aici, părăsind

marcajul „Bandă roșie”, ne îndreptăm spre stînga, pe valea Șpirlei, de-a lungul unui fost drum forestier. Parcurgerea văii în întregime durează o oră, pe ultima porțiune aceasta transformîndu-se într-un rîu de grohotiș, care vestește apropierea abruptului. Chiar la baza peretelui un imens prag exclude orice posibilitate de a continua ascensiunea pe fir. La 100 metri spre stînga (N), o altă limbă de grohotiș marchează intrarea în firul unui vîlcel de-a lungul căruia, urcînd un sfert de oră, ajungem în punctul pe care l-am denumit „Poarta”.

De aci, direcția de deplasare rămîne neschimbată: către dreapta (S) și în sus. Traversăm astfel unul din firele Șpirlei, chiar pe deasupra imenselor praguri care — privite de jos — păreau că nu se vor lăsa nicicînd depășite, urcăm fața înclinată și împădurită, apoi traversăm un nou fir de vale (Atenție: pe tot acest parcurs vom avea grije să nu ne angajăm pe nici unul din firele

2

ieșire din Canion

traversate!). În sfârșit, urcînd un horn inierbat, ajungem într-o șa de unde punctul de atracție al traseului — canionul — apare, printr-un efect de perspectivă, perfect vertical. Înainte de a pătrunde între cei doi pereți ai canionului, privim în urma noastră spre a descoperi spectaculosul țanc...

Dacă, venind din sus, descoperirea canionului și a degetului de calcar este mai neașteptată, mai surprinzătoare, în schimb parcurgerea traseului de jos în sus oferă mai multă siguranță în identificarea reperelor.

Durata parcursului: Plaiul Foi — Valea Șpirlei — abrupt: o oră și jumătate; Poarta — Brîul de mijloc: o oră și un sfert, pînă la o oră și jumătate; Brîul de mijloc — Vîrf „La Om”, o oră.

Așadar, în vreo 4 ore, pe drumul cel mai scurt și cel mai accesibil, ajungem de la Plaiul Foi la cel mai înalt vîrf al Pietrei Craiului („La Om”, 2238 m).

N. ANGHELI

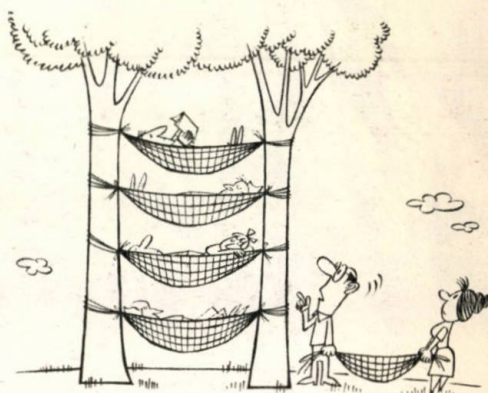
LUMOR

Desene de NIC, NICOLAESCU

M. MĂRZĂNEȘTEANU

Serenadă modernă

— Sînteți amabili să ne faceți și nouă un loc ?

— Unde mi-e capu', Lenuțo ?

SUB SEMNUL „SERBĂRILOR
UNIRII” — ALBA-IULIA, 1968

MONUMENTELE ISTORICE — MĂRTURII DE ARTĂ ALE UNITĂȚII ROMÂNEȘTI

Este unanim știut astăzi că arta românească în epoca feudală a cunoscut o remarcabilă înflorire. Încă din secolul XIV, primele așezări religioase mai durabile își creiază, în jurul lor, adevărate centre de cultură, în devenire, a căror activitate nu scade nici atunci când — constituindu-se o viață orășenească organizată — meșterii autohtoni învață să îmbine priceperea lor nativă cu experiența mai bogată a altora, în trecere pe la noi. Motiv pentru care în mînăstiri își ascut penele întîii calligrafi, apar primele manuscrise și pozoabe grafice. Acolo se traduc și ies de sub teascuri întîilele cărți. Se ivesc nenumărați zugravi și iconari, cum și o seamă de pricepuți arhitecți băștinași, ale căror creații dăinuiesc pînă în zilele noastre. Cu bună dreptate s-a putut astfel spune că arta românească feudală s-a concentrat, în primul rînd, în arhitectură și formele care o întregesc, construcțiile religioase depășind de cele mai adeseori pe cele de ordin militar

Cuhea

— atît ca durată în timp cît și ca valoare în sine.

Sub raportul materialelor din care au fost construite, monumentele feudale — laice sau bisericești — purced și exprimă, în ansamblul lor, două autentice civilizații: una a lemnului, alta a pietrîi ori a pămîntului pietrificat prin ardere. Poate că una a premers pe cealaltă. Neîndoios, însă, ambele s-au dezvoltat paralel, întregindu-se uneori în funcție de condițiile istorice și, mai cu osebire, de resursele lor naturale.

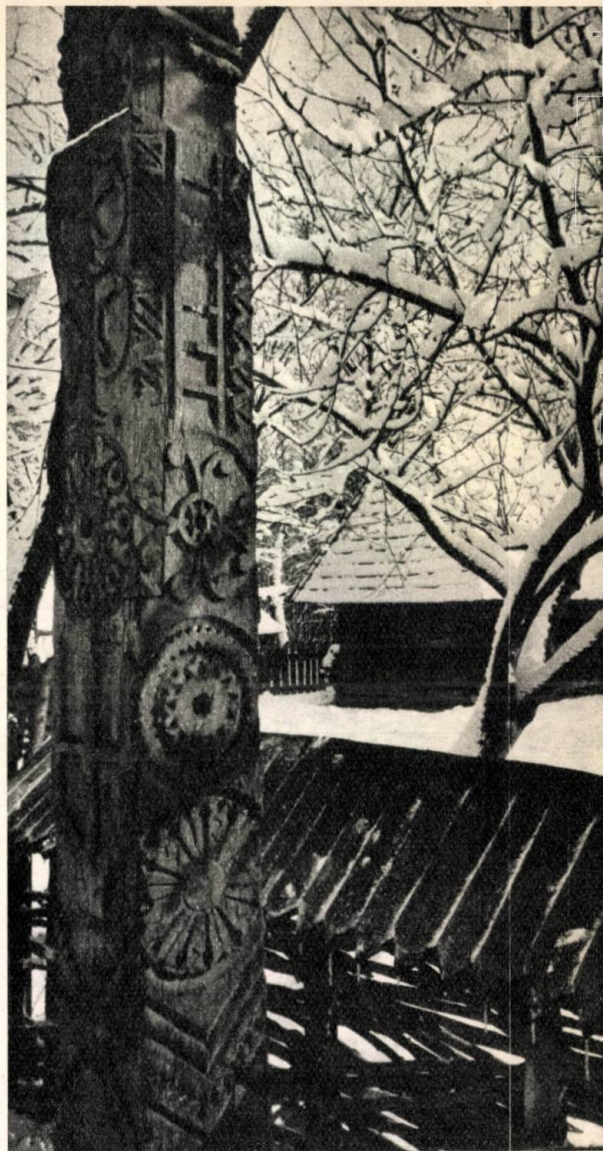
Cît privește pe constructorii lor, locașurile de piatră și cărămidă sînt — în marea lor majoritate — opera unor voievozi sau domnitori, mai arar a unor înși mai înstăriți, dar fără ca aria geografică în care monumentul era înăl-

țat să fie totdeauna în directă legătură cu scaunul domnesc respectiv. Cum e, bunăoară, cazul multor monumente din Transilvania: adesea clădite de voievozii sau demnitarii iubitori de datini, din Moldova și din Țara-Românească.

Nu însă același lucru s-a întâmplat cu construcțiile în lemn, religioase în primul rînd, în Transilvania și chiar de cealaltă parte a munților. Ele aparțin, cu precădere, strălucitei constelații anonime a meșterilor-țărani localnici: ctitori neștiuți, toți muncitori fără preget și meșteșugari prin instinct, care au preschimbat — secole de-a rîndul — păduri întregi într-o infinitate de opere de artă. Secretul acestei facilități, poate că nu ține numai decît de darurile lor pur spirituale ci, de o potrivă, și de vigoarea adunată în mîinile lor, de-a lungul veacurilor: din tată în fiu tăietori de păduri, profesie care (odată cu o cunoaștere adîncă a celor mai potrivite feluri de folosire a lemnului) le-a înlesnit să facă din secure, dalta celor mai gingașe incizii florale.

De bună seamă că, în mare, cea mai valoroasă formă a acestor construcții de obîrșie țărănească — proprii ținuturilor împădurite sau de munte — rămîne aceea a bisericilor de lemn. Ea e o îmbinare, originală, între felul materialului locului și specificul timpului: tradiția religioasă. Adică înfrîurirea ei asupra celor mai multe din marile împliniri ale trecutului. Acea trăire primitivă care a făcut, din aproape fiecare țăran, un iconar (pe sticlă sau în lemn) și a așezat crucea — alături de spirală și celelalte aspecte ale fanteziei artistice vechi — în centrul majorității ornamentelor ieșite din mîna acestui mare artist anonim. Același semn cu care, în închipuirea sa, el a încreștinat acoperișurile și porțile celor mai multe gospodării, punînd sub protecția divină a troițelor, chiar răscrucile celor mai umblate drumuri.

Văzute la fața locului sau desprinse din leagănele în care au înflorit cîndva, oriunde răzbate imaginea (fie și numai

fotografică) a unor astfel de monumente, fiecare purtînd anul urzirii lui, sau vre-un obiect lucrat de acești meșteri fără nume — în muzeele din țară ori de peste hotare, — ele impresionează profund: fie că a cîntat în lemn cu dalta, fie că a înviat din argilă un blid sau taler (smălțuindu-le precum policromia primăverii pajiștele), fie că a zugrăvit o timpplă sau o icoană ori și-a oprit din zbor păsările dorului în borangicul maramelor sau lîna covoarelor, îndeminarea țăranelui și a soaței lui a țesut, a încrestat și a înflorat pentru totdeauna. Chiar dacă materialele s-au alterat în timp, liniile,

chipurile, semnele și reprezentările (pe sticlă, în piatră, lut sau lemn), toate mărturisesc — și azi precum mâine — caligrafia tainică a acestor mari aurari ai materialelor înconjurătoare.

Surprinzătoare prin podoabele și construcția lor simplă dar ingenioasă — a cărei cheie tehnica modernă n-a aflat-o decît tîrziu — monumentele în cauză surprind, de o potrivă, prin așezarea lor, în desăvîrșită armonie cu cadrul dimprejur. Fapt care transfigurează însăși peisajul respectiv, într-un fel de montură vie, a acestor nestemate istorice, de artă și arhitectură, pînă în lumină această miraculoasă stare de veșnicire a omului prin piatră și lemn: întîlnire profundă și durabilă din care s-au nălțat, în timp, monumentele tuturor ținuturilor, de o parte și de alta a munților.

Căci, în loc de a crea bariere și opreliști — cum a făcut-o pentru neprieteni — lanțul Carpaților s-a dovedit a fi, pentru noi, mai de grabă scut al monumentelor din preajmă, numai grija și dragostea ctitorilor pentru ele făcînd iluzoriu înaltul lor zid și confirmînd întru totul străvechea unitate a pămîntului

romănesc, ca și bogăția comorilor de artă care vîlvoresc pe întinsul lui.

Așezate pe atari temeuri (care nu odată reluau și împlineau visul de frumos cu puterea de jertfire, din balada de pe Argeș) în Transilvania au luat ființă o seamă de ctitorii ale domnitorilor din Moldova și Țara-Românească, rămase fie în tradiție, fie în forma lor de început sau restaurate, printre care: Perii Maramureșului (Dragoș, 1391), Rășinari (ctitoria lui Radu I, 1383), Scorei (Mircea-cel-Bătrîn), Prislop (Nicodem, sec. XIV), Vad și Cetatea de Baltă (ctitorii ale lui Ștefan cel Mare și urmașilor), Feleac (sec. XV), Zărnești (Neagoe Basarab, 1515), Sf. Nicolae-Schei (Vlad Călugărul, 1495, pe fundamente mult mai vechi, cu cea mai veche școală românească, ctitorie a lui Aron-Vodă, din 1594), Porcești (Matei Basarab, 1653), Tinăud și Sf. Nicolae-Făgăraș (Constantin Brîncoveanu), tot el Sîmbăta de Sus și parțial Ocna Sibiului (1701), Mihai Viteazul — „Mitropolia tuturor Românilor” din Alba-Iulia și încă altele, toate întărind — asemeni unor mari și neplătoare sigilii — că pentru Moldova și Țara Românească, Transilvania „una face” cu ele și tot pămîntul românesc.

Poate că mai trebuie amintit, alături de aceste dovezi ale unei uniuni faprice infinite anterioare celei politice, că — în aceeași ordine de lucruri — se mai așează încă și acele locașuri zidite în Transilvania de localnici, dar mărturisind adîncile influențe ale artei și arhitecturii „de dincolo”, cum sînt:

Căvărani (sec. XIII), Remetea (sec. XIV), Mînăstirea Săraca (sec. XV), Lupșa (1421), Zlagna și Teiuș (sec. XV), Bucium (1603), Săliște (1650), Letca (1655), Ciula Mare și Sarasău (1680—1700), Lugoj (refăcută în 1726, dar pe fundamente din sec. XIII) și altele.

Precum așezămintele nemijlocit întemeiate prin osîrdia voievozilor țărilor românești, și lotul acestora — ca și al altora — s-a caracterizat, la vremea sa, prin prezența unor puternice detalii iconografice în spirit bizantin, ca și de

leud —
pictură
interioară

Macheta fostei „Mitropolii a futuror românilor”, înălțată de Mihai Viteazu la Alba Iulia (1597).

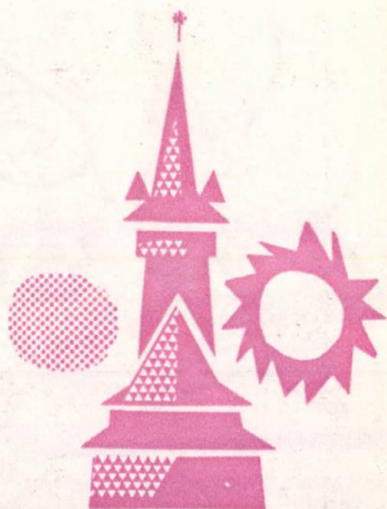
ordin arhitectonic, cum ar fi planul treflat ori introducerea (spre deosebire de celelalte monumente similare ardelen de epocă) în construcție, a cupolei. Elementele proprii Moldovei și Munteniei, care au împins aria artei bizantine până la limitele frontierelor apusene ale Transilvaniei.

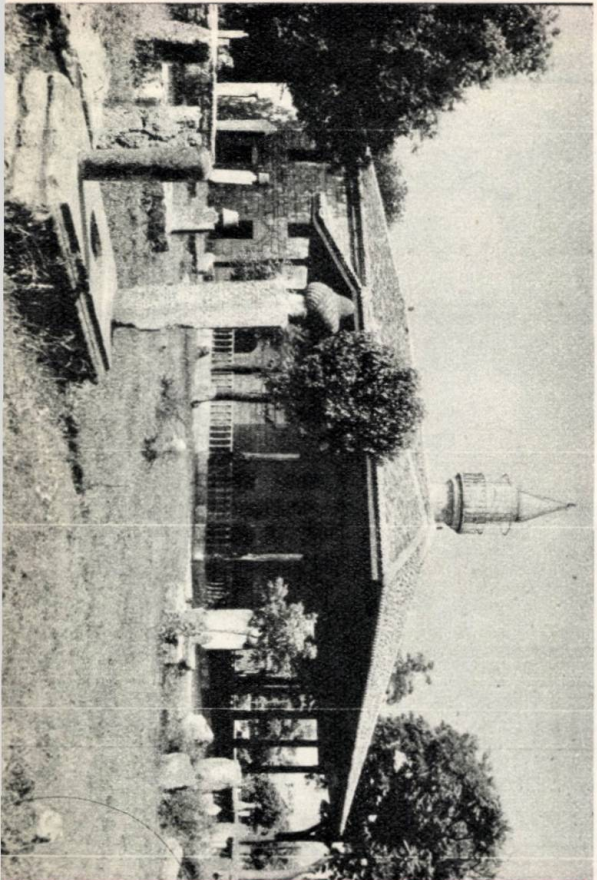
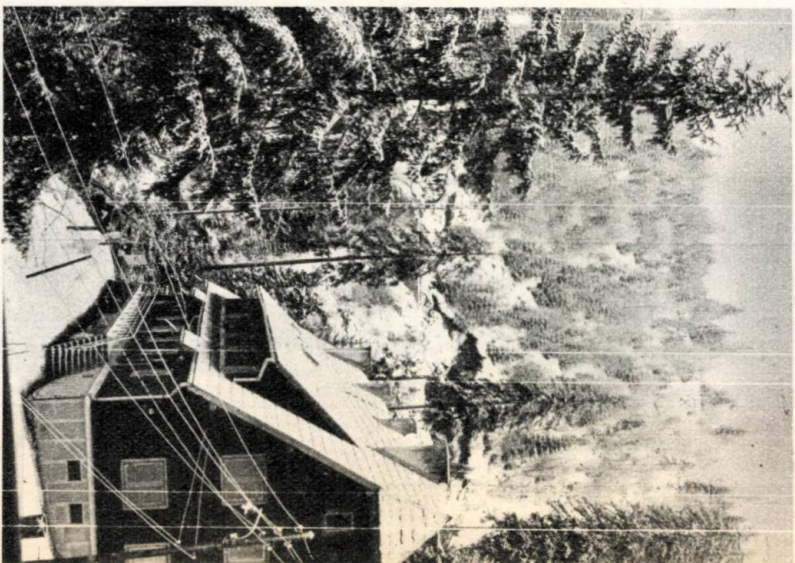
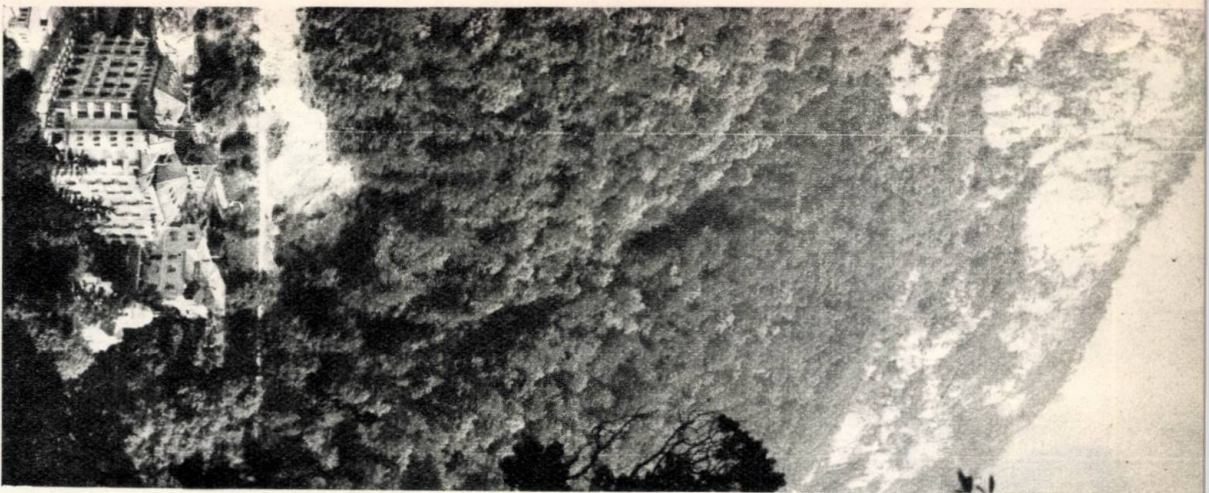
La sporirea acestor indiscutabile mărituri ale unității și valorilor noastre istorice, prin mijlocirea monumentelor de artă românească feudală — tot atît cît construcțiile de piatră și zid, — contribuie și cealaltă categorie: a bisericilor de lemn.

Răspîndite în întreaga Transilvanie, harta lor alcătuind cel mai autentic document al acestui întemeiat punct de vedere, — bisericile de lemn (ale căror variate tipuri sînt amplu înfățișate în monografiile-albume ale profesorilor Coriolan Petran, V. Brătulescu ș.a.) subliniază și atestă totdeodată, în mod concret, temeinicia limitelor apusene ale teritoriului românesc: grupîndu-se de-a lungul și în vecinătatea frontierelor din această parte a țării, zonele acestor specifice creații ale geniului nostru popular „dublează” în înalt — putem spune — însăși realitatea acestor frontiere.

Căci, de bună seamă, nu întîmplător de la cea mai îndepărtată secvență a graniței de miez-noapte a Transilvaniei — Maramureșul, trecînd prin părțile apusene ale Oradiei și Aradului (cu Bihorul) și pînă în Banat, această multiplă ființă a bisericilor de lemn merge în pas cu pămînturile de margine ale țării; pămînturi la care înaltele lor turle fac — de veacuri — neclintită strajă.

AL. BĂDĂUȚĂ

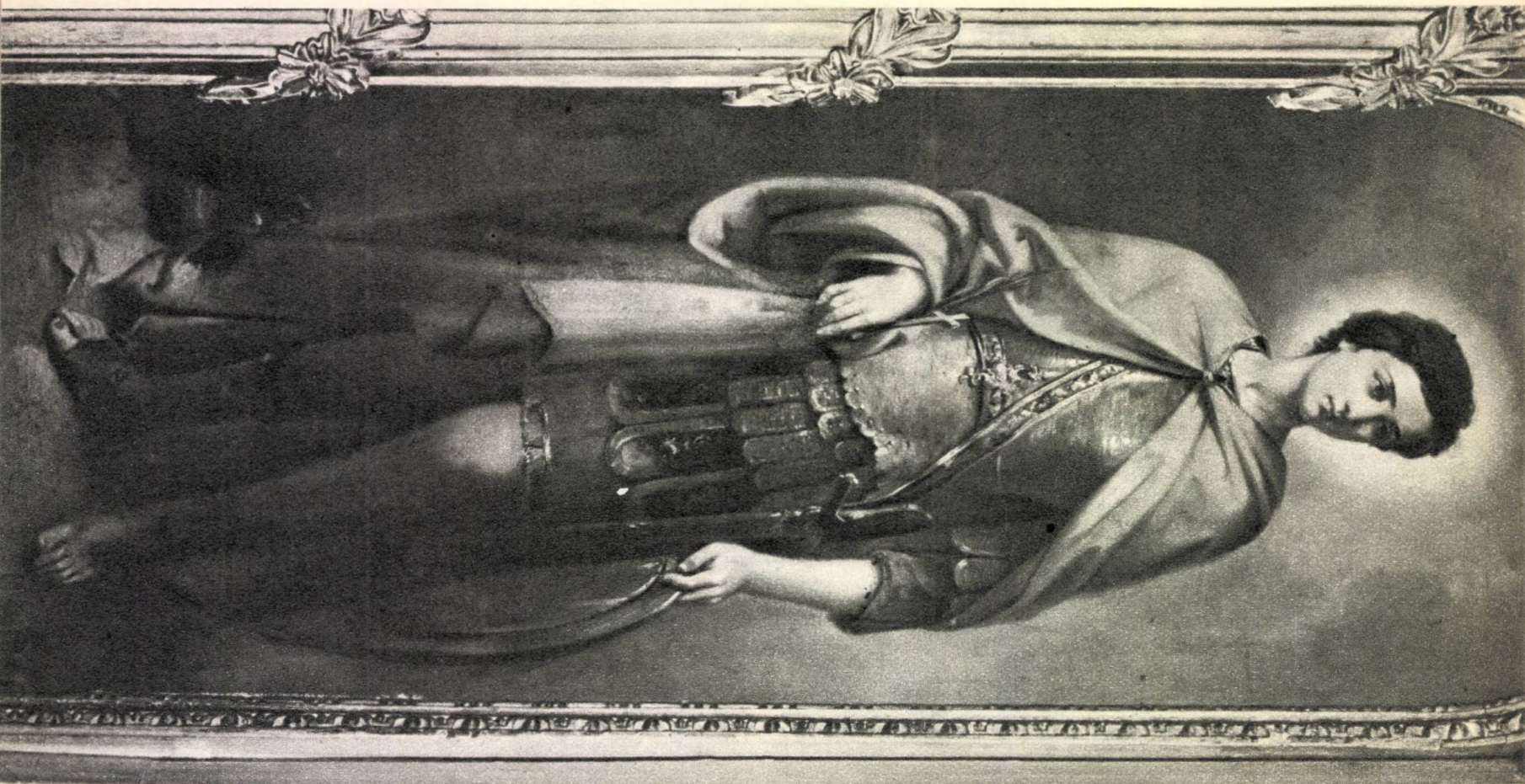

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM
 oferă cititorului care ne va transmite
 cel mai exact răspuns
O EXCURSIE GRATUITĂ ÎN ȚARĂ

RECUNOAȘTEȚI
 ACESTE OBIECTIVE

TURISTICE?

**În pictura lui Nicolae Grigorescu, operele de la mănăstirea Agapia reprezintă un adevărat examen de maturitate.
În foto -Sf. Gheorghe, pictură pe ușa din stînga a catapetesmei bisericii.**

HANURILE

STRĂMOȘII HOTELURILOR

Călătorind cu automobilul, trenul, avionul sau vaporul și oprindu-ne apoi într-o frumoasă cabană sau un modern hotel, cu greu ne putem imagina vremurile când drumeții nici nu visau la rapidele mijloace de transport de azi sau la comodele și plăcute locuri de odihnă pe care le avem acum la dispoziție. O incursiune în trecutul drumeției pe meleagurile românești, ne relevă — printre altele — și existența unor clădiri care acum un secol, două sau trei, serveau adăpostirii călătorilor. Erau hanurile — strămoșii hotelurilor de azi — clădiri a căror construcție a început pe teritoriul țării noastre în secolul al XVII-lea. E bine să ne amintim de ele fie și pentru a-l asculta pe marele maeștru al povestirii Mihail Sadoveanu, care în prefața la „Hanul Ancuței” adresa cititorilor un îndemn: „...citind întâmplări vechi și plecându-și urechea spre trecut, vor înțelege mai bine prefacerile prezentului”.

CETĂȚI ÎN BUCUREȘTI

Apariția acestui fel de clădiri este strâns legată de dezvoltarea comerțului. Astfel, încă pe la începutul secolului al XVII-lea numeroase caravane cu mărfuri din Leipzig sau Viena treceau prin București, în drumul lor spre Orientul Apropiat, negustorii și căraușii adăpostindu-se în hanuri. De asemenea tot aici poposeau și diverși călători români sau străini. Semnificative sînt însemnările din acea vreme a unor călători străini. Turcul Evlia Celebi, notează că în 1666 în București existau șapte hanuri, iar italianul Del Chiaro le și descrie: „hanul e un loc înconjurat cu ziduri, făcut după modelul marilor mănăstiri catolice, iar împrejur sînt dugheni boltite de apărare contra focului și ținute de negustori”.

Șerban Cantacuzino construiește un han care se aseamănă prin arhitectonica sa cu așa numitele „Il fondaco” italiene — clădiri văzute de fratele său, stolnicul Constantin, în timpul studiilor la Padova — iar Constantin Brîncoveanu ridică vestitul han Sf. Gheorghe, căruia mai târziu Anton Pann îi va cînta monumentalitatea în versuri: „Sfîntul Gheorghe, han ca cetate / Cu împresurare de zid înalt / Bolți două rînduri înfrumusețate / Încît ca dînsul nu era alt”.

În secolul al XVIII-lea, călătorul francez Peyssonel arată că în București erau „hanuri minunate... la care se găsesc tot felul de mărfuri din toate colțurile lumii”, iar Dionisie Fotino notează că la începutul secolului al XIX-lea Bucureștiul avea 43 de hanuri, unele din ele transformate apoi în hoteluri.

UN HAN ÎN CENTRUL CAPITALEI DE AZI!

Trecînd pe lîngă monumentalul palat al Poștei din Calea Victoriei, puțini bucureșteni știu că aici a existat un vestit han construit tot de către Constantin Brîncoveanu, după cum pe locul unde era Teatrul Național se afla pe vremuri hanul Cîmpineanu. Majoritatea hanurilor din trecut au dispărut, fie din cauza calamităților naturale — incendii, cutremure — fie pentru că s-au ruinat și apoi au fost dărîmate. Așa s-a întîmplat cu hanurile Stavropoleos, Greci, Sărindar, Sf. Ioan și Constantin Vodă, care au fost dărîmate în timpul domniei lui Știrbei Vodă. Și totuși, se păstrează aproape intactă clădirea unuia din cele mai vechi hanuri bucureștene din secolul al XIX-lea — marele han al lui Manuc, aflat în plin centrul capitalei, lîngă Piața de Flori. A fost construit în 1808, lîngă reședința domnească Curtea-Veche; aici s-a semnat tratatul de pace din 1812 între Rusia și Turcia.

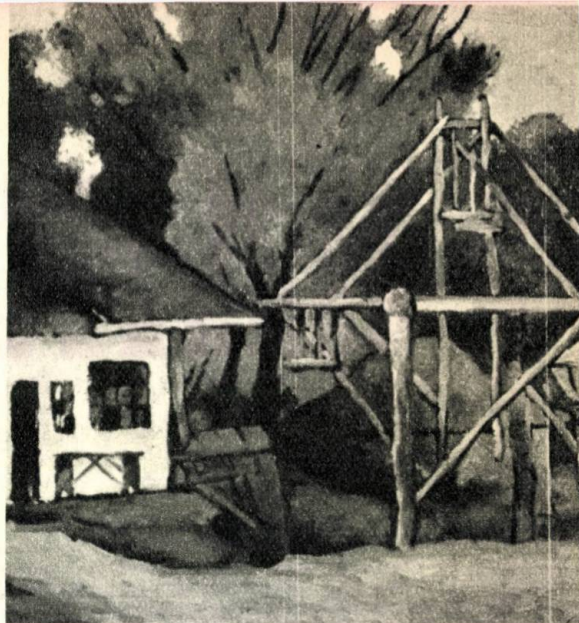
Dintr-o descriere mai detaliată a hanului, făcută de pictorul francez Lancelot, transcriem: „Cele două rînduri de galerii, care leagă cele patru corpuri ale clădirii sub un acoperiș înălțat și cu bîrne profilate precum și scara cea mare cu parapet dublu, ce servește ambele etaje, sînt împodobite cu coloane și balustrade de un gust încîntător și cu o lucrătură îndemînată”.

În 1874 hanul s-a refăcut și mărit, căpătînd numele de „Hotel Dacia”, în curtea interioară construindu-se o mare sală — sala Dacia — unde s-au ținut numeroase adunări și întruniri muncitorești la sfîrșitul secolului și începutul noului secol. De curînd sala Dacia a fost dărîmată, hanul rămînînd la planul inițial. În 1875, clădirea avea 107 camere la etaj, un gang mare la parter și 15 pivnițe.

HANURILE MOLDOVENE

Dr. Andreas Wolf (1780 — 1804), medic german care a practicat medicina la Iași, descriînd orașul, pomeniște de existența Hanului Turcesc — un fel de hală compusă dintr-un mare pătrat de ziduri înalte și groase, în care se aflau numeroase magazine de mărfuri. Mai tîrziu, tot la Iași, se aflau hanurile lui Petrea Bacalu, hanul Pîrlitei etc.

Cele mai multe clădiri de acest fel din Moldova sînt însă hanurile aflate

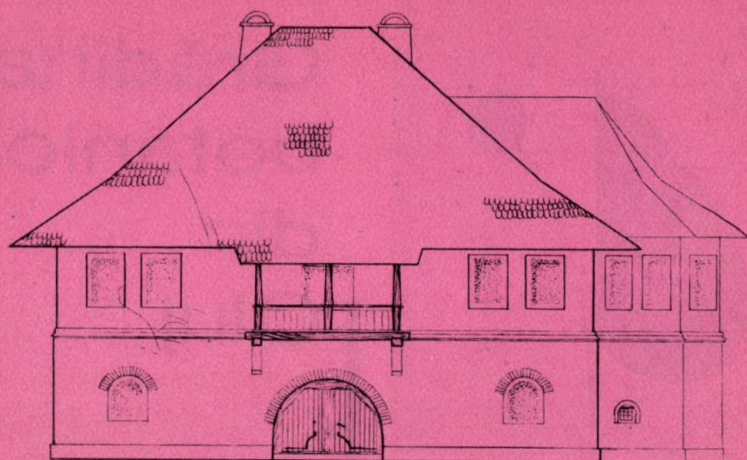

Hanul părăsit (pictură de LUCHIAN)

la răscrucea drumurilor bătute de negustorii și țărani ce se îndreptau spre orașe. Mai cunoscute dintre acestea sînt „Hanul Ancuței” și cele de la Erbiceni, Bălănești, Ruginoasa, Roznov etc. Toate acestea nu aveau însă curți interioare, ele fiind construite într-un stil arhitectonic complet deosebit de cel din Țara Românească; în mod curent erau numite rateșuri. Majoritatea lor au fost ridicate la începutul secolului XIX; aveau o formă dreptunghi-

Hanul „La trei sarmale” (pictură de EM. BARDASARE — 1883)

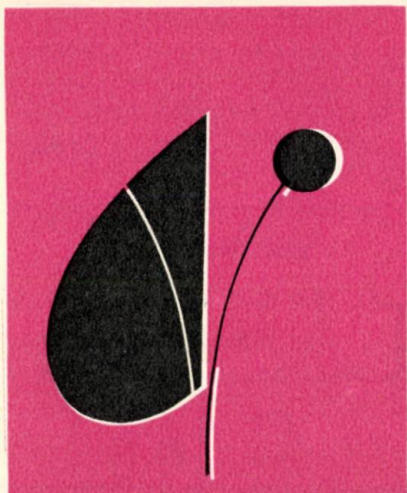
Hanul Domnesc (Suceava)

iară, pe laturile mici fiind întrările; în mijloc era un gang spațios, cîrșiuma se afla în stînga, deasupra pivniței boltite, iar în dreapta erau camerele pentru călătorii mai de seamă. În fund, gangul dădea într-o încăpere mare — șandramaua — unde se adunau caii, căruțele cu mărfuri și cărăușii. Această încăpere de vaste proporții era acoperită cu o șarpantă care se rezema pe patru stîlpi de cărămidă. Vorbind despre vestitul han de la răscrucea drumului Roman — Fălticeni cu cel spre Tupilați, Mihail Sadoveanu notează: „...hanul acela al Ancuței nu era han, era cetate. Avea niște ziduri groase... și niște porți ferecate cum n-am văzut... nu se mai găsește alt han ca acesta cît ai umbla drumurile pămîntului. Așa ziduri ca de cetate, așa zăbrele, așa pivniță, așa vin, în alt loc nu se poate...”.

În cadrul vastei acțiuni pentru conservarea și valorificarea patrimoniului artistic și istoric al poporului nostru, s-a trecut în ultima vreme la restaurarea cîtorva din aceste hanuri. Astfel, la Suceava s-a terminat în toamna anului 1966 restaurarea Hanului Domnesc, o clădire din prima jumătate a secolului al XVII-lea. În anul 1967 au fost restaurate vestitul han al Ancuței și hanul de la Roznov. De asemenea, în cadrul planului de sistematizare a centrului Bucureștiului, este în curs de restaurare marele han al lui Manuc.

SIMION SĂVEANU

HANURILE

Grădina botanică din Cluj

Impresionant muzeu științific, Grădina Botanică din Cluj se întinde astăzi pe o suprafață de 13 hectare, oferind prin exponate policrome, celor peste 300.000 de vizitatori anual, un vast material despre flora Terrei. Cetatea universitară de la poalele Feleacului avea încă din secolul trecut o grădină botanică, dar, pe suprafața restrânsă de care dispunea, ea fusese amenajată aproape exclusiv pentru scopuri didactice. Adevăratul certificat de naștere al muzeului actual a fost semnat de profesorul Alexandru Borza, care i-a elaborat în 1920 planul de construcție și amenajare, împreună cu șeful de culturi Cornel Gurtler, specializat la grădina botanică din Berlin, de celebrul botanist Adolph Engler. Noua grădină și-a deschis porțile în 1925, cu toate că lucrările de finisare au continuat până în 1930.

Evoluția postbelică a colecției botanice clujene e concretizată prin noi amenajări, instalații de apă și canalizare, dar mai ales prin construcția unui modern complex de sere cu compartimente special dotate. S-au creat în felul acesta posibilități de extindere a cercetărilor științifice ale botaniștilor. Totodată a sporit și varietatea an-

samblului natural (floral), fără să împietzeze asupra armoniei și autenticității peisagistice.

Astăzi, Grădina Botanică este împărțită în 9 sectoare deosebite și anume: flora României, sectorul ornamental, serele vechi, sectorul fitogeografic, complexul serelor noi, sectorul sistematic, turnul de apă și acvariul liber, sectorul economic și muzeul botanic.

Flora multor regiuni de pe glob, cum ar fi America, Caucazul, Africa, Balcanii, Alpii și Pirineii etc. își face simțită prezența prin cele mai reprezentative specii de plante. Se pot vedea de asemenea o serie de „excentricități” din lumea plantelor, dintre care atrag atenția: nufărul „*Nymphaea lotus*” (drețe), care vegetează într-un singur loc din lume — apele termale de la Băile 1 Mai (Oradea), „*Pietrosia laevitomentosa*” — plantă semnalată până acum doar în România (Carpații Orientali), „*Gunnera Chilensis*” — o plantă decorativă, cu frunze simple ce ating 3 m, orhidee ce trăiesc pe alte plante, fără a fi parazite, plante carnivore (*Drosera*, *Sarracenia*) care prind și digeră în capcana lor mici insecte, faimoasa „*Victoria Regia*” etc.

O suprafață importantă în cadrul grădinii o ocupă flora României,

reprezentată de cele mai diferite specii ale regnului vegetal.

Muzeul Botanic, organizat în incinta Grădinii, cuprinde 10.000 de exponate în alcool, mulaje sau în stare uscată. Tot aici se pot vedea tablouri turnante cu plante uscate, selectate din diferite formațiuni vegetale ale lumii, ierbarul mare al grădinii, care în cele 500.000 file cuprinde plante uscate de pe glob, precum și două valoroase ierbare despre flora Transilvaniei.

Publicațiile științifice ale Gră-

dinii Botanice se bucură de o bună reputație, atât în țară cât și în străinătate. Astfel, „Catalogul de semințe” și ierbarul „Flora Romaniæ Exsiccata”, sînt trimise, prin schimb, în peste 70 de țări ale lumii.

Vast și multilateral șantier științific, Grădina Botanică este în același timp și un încîntător obiectiv turistic al marelui și frumosului oraș de pe Someș.

OLTEA-DELIA RĂDAN

Secția cactuși

JOCURILE OLIMPICE

MEXICO 68

1968

La 12 octombrie 1968 lumea întreagă își va așinti privirile spre Mexic. În acea zi, pe marele stadion al centrului universitar, președintele republicii, va inaugura ceremonia de deschidere a celei de a XIX-a ediții a Jocurilor Olimpice. Timp de două săptămîni, numele Mexico va figura pe paginile tuturor ziarelor din lume. Cei mai buni sportivi de pe glob și sute de mii de vizitatori își vor da întâlnire, în acele zile, la Ciudad de Mexico, unde se dispută marea majoritate a probelor (cu excepția iahtingului — în golful Acapulco, și a echitației — în centrul de vacanțe de la Oaxtepec, dominat de cei doi mari vulcani Popocatepetl și Iztlacihuatl).

Ne pregătim să cucerim laurii olimpici, ne antrenăm la mare altitudine, dar ce știm în fond despre țara poporului maya, țara aztecilor și a conchistadorilor? Cei ce vor fi în acele zile în Mexic sau cei ce vor sta pasionați în fața televizoarelor, au dreptul la un răspuns, oricît de sumar, dat curiozității lor firești. Pentru ei Mexicul nu este numai stația de tranzit a marilor campioni, centrul polarizator al lui Don Schollander, Aurel Vernescu, Leonid Jabotinski sau Miguelina Cobian. Pentru ei Mexicul este în primul rînd țara unui popor brav de 46 milioane locuitori, răsfațați de o parte și de alta a tropicului.

Puține țări pe lume posedă o varietate atît de mare de peisaje: de la marea Caraibilor la țărmurile Pacificului, de la soarele tropical la zăpezile veșnice de pe Citlatepetl („muntele steei”, 5 570 m alt., vîrfurile culminante ale țării). Atracțiile Mexicului se întind pe 4 000 km de la nord la sud: pădurea „amazoniană” de la Tabasco, jungla uscată a Yucatanului, oceanul de orhidee de la Fortin de las Flores, precum și arborii ce te fac, o clipă, să te crezi într-o pădure alpină. De-a lungul a 9 212 km de țărmuri, repartizate între două oceane, se succed golfuri mici și înguste, lungi plaje pustii, veghiate cît cuprinde ochiul doar de palmieri. Și apoi, pe malul Pacificului, se află stațiunea maritimă Acapulco, pe care nu Elvis Priestley a făcut-o celebră, ci poziția naturală și splendorul echipament turistic.

Mai sînt apoi micile orașele, cu fațade policrome la căsuțe și cu târgurile lor pline de culoare, poate ultimele în care se mai poate vedea imaginea tradițională (desuetă astăzi) a mexicanului cu sombrero pe cap, înfășurat în „poncho”, făcîndu-și siesta prelungită.

Mai există și un alt Mexic: acel al vestigiilor lumii precolumbiene. În peste 11 000 de așezări arheologice, în zeci și zeci de temple și piramide, se conservă civilizația poporului maya și a aztecilor.

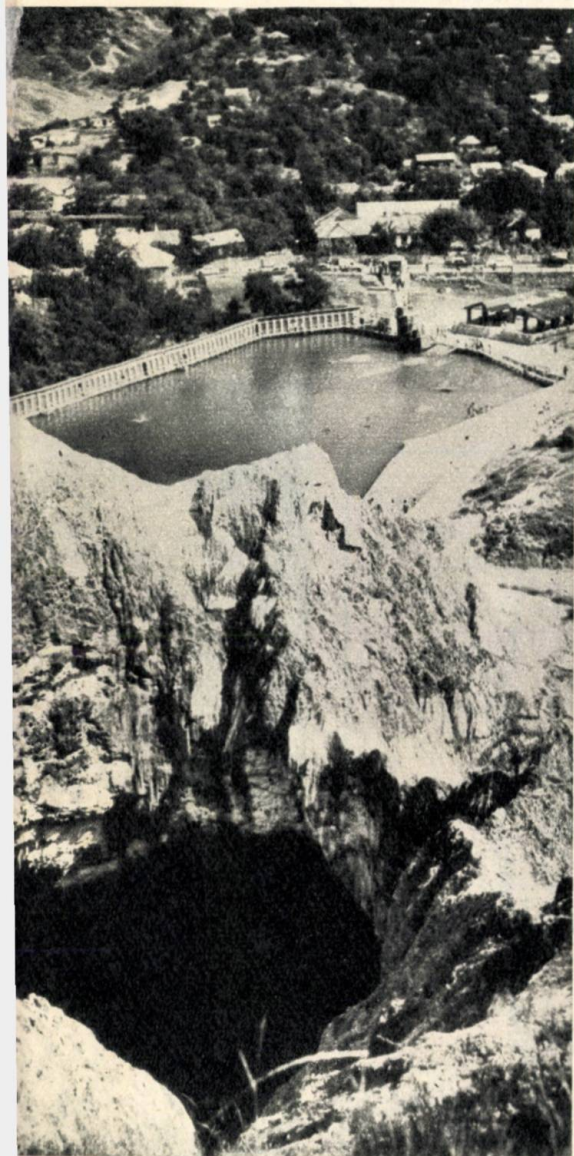
Dar înainte de toate este capitala țării, Ciudad de Mexico, situată la 2 240 m înălțime, pe ruinele fostei metropole aztece Tenochtitlan. Firește că în octombrie, în luna soarelui și a nopților înstelate, atunci cînd sezonul ploilor s-a încheiat, în focarul atenției generale vor fi stadionul olimpic și piscina olimpică, stadionul Azteca și gimnaziul Insurgentes, palatul sporturilor și gimnaziul Churubusco. Dar Mexico — oraș fidel trecutului său glorios — trebuie vizitat în primul rînd pentru muzeele sale, printre care cel mai vestit și mai plin de comori este Muzeul național de antropologie, cu 60 000 de piese din vechea civilizație indiană. (De altfel, organizatorii Jocurilor Olimpice au dublat programul sportiv cu numeroase manifestări culturale). Noaptea, vizitatorii capitalei mexicane pot asculta celebrele orchestre de „mariachis”, sau improvizațiile celor ce mînuiesc „marimba” (un fel de xilofon).

La cîteva kilometri doar de capitală pot fi vizitate: Teotihuacan (cetatea zeilor) sau templul lui Quetzalcoatl (șarpele cu pene). În orice direcție — spre Yucatan sau palatele de la Mitla — drumurile sînt facilitate de 24 000 de kilometri de căi ferate și autostrăzi.

Jocurile Olimpice din 1968 ne vor dezvălui nu numai un oraș de aproape 5 milioane de locuitori devotați idealului olimpic, ci și o țară interesantă, plină de farmec și de pitoresc.

SLĂNIC

PRAHOVA

Situat la miazănoapte de Ploiești, între văile Prahovei și Teleajenului, Slănicul prezintă un întreg interes: istoric, economic și turistic. Primul document cunoscut în care apare numele lui, este datat 22 iunie 1556 și poartă pecetea lui Pătrașcu cel Bun: „...Dă domnia mea... acestor oameni... ca să le fie ocină în Slănic, pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină...”

Viața a pulsat din vechime pe aceste meleaguri, descoperiri arheologice importante stînd mărturie. Pe creasta Piatra-Verde, cariera în exploatare a scos la iveală o așezare umană, ce poate fi urmărită din epoca bronzului și pînă în timpul ocupației romane. La miazăzi de Slănic, în dreapta „drumului sării”, un copil, Traian Simion, a găsit în 1927 — în marginea satului Coțofenești — un coif de aur masiv, splendidă lucrare de factură traco-scitică, ce probabil a aparținut unui puternic șef de trib. O copie fidelă a coifului a fost purtată de Decebal (artistul Amza Pelea), în filmul Dacii. La alți cîțiva kilometri, mai spre miazăzi, castrul roman de la Mălăești-Sfîrleanca închidea drumul de la Slănic pe valea Vărbilăului, înainte ca acesta să dea în drumu

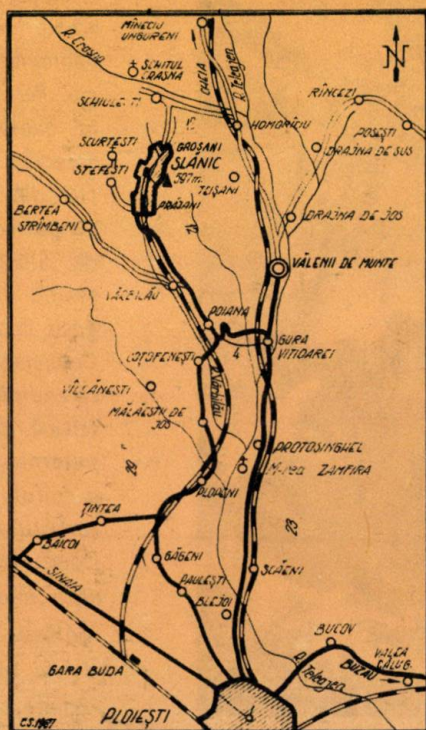
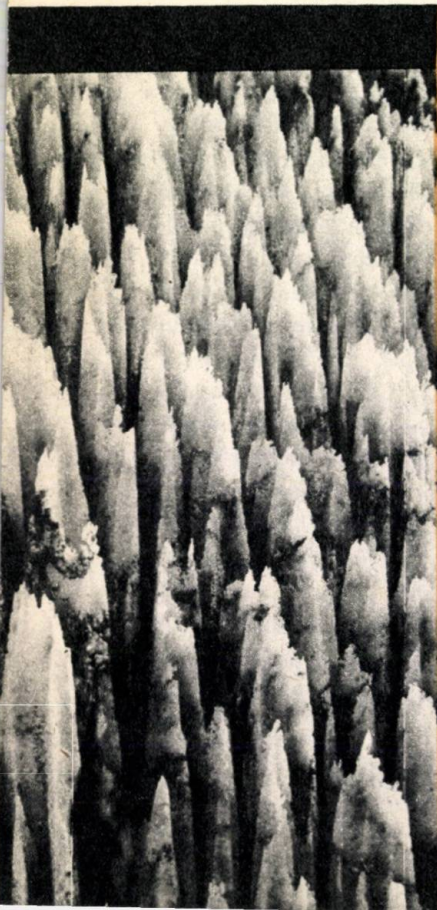
principal ce venea din Moesia inferioară pe la Tîrgșor, urca pe valea Teleajenului pe la Drajna și răsbea în Transilvania. Vîrfurile Mare (597 m) și locul „sub Cetate” de la Fîntîna Rece, unde legenda amintește de o cetate a lui Tepeș și comori ascunse, pot oferi în viitor surprize arheologice și istorice.

Pe aceste plaiuri subcarpatice, spătarul Mihail Cantacuzino deschide în vremea lui Constantin Brîncoveanu ocnă de sare pe moșia cumpărată în 1685 de la moșnenii din Slănic, care mînați de nevoi și biruri grele, vînd locul, dar libertatea nu, în ultimul act de cumpărare, din 15 iunie 1694, specificîndu-se: „...însă această moșie o am vîndut Dumnealui, moșie stearpă fără de Rumâni...”

Așezat pe o coajă de pămînt de pe spinarea celui mai mare masiv salinifer în exploatare din țara noastră, Slănicul deține supremația exploatării sării de aproape trei sute de ani. Peste 22 de ocne și saline au sfredelit pînă acum enorma lentilă de sare depusă în golful miocen al Slănicului, de marea în retragere. Prin prăbușirea cupolelor acestor ocne, s-au format lacuri sărate, folosite din vechime pentru băi. Azi, Slănicul are șapte lacuri, din care numai două — la Baia Baciului — sînt folosite pentru băi reci; Baia Roșie (lac artificial) are și cabine pentru băi calde.

Apele Slănicului sînt cloruro-sodice, sulfatate, calcice; ele se indică în afecțiuni cronice ale aparatului locomotor și ale nervilor periferici, afecțiuni ginecologice cronice, flebite și tromboflebite, anemie, debilitate, limfatism și scrofuloză, afecțiuni endocrine, hipofuncțiunea ovarelor și altele. Cură de nămol cu aplicații reci se face la Baia Baciului.

Formațiuni Salinifere

**CĂILE DE ACCES
SPRE
SLĂNIC**

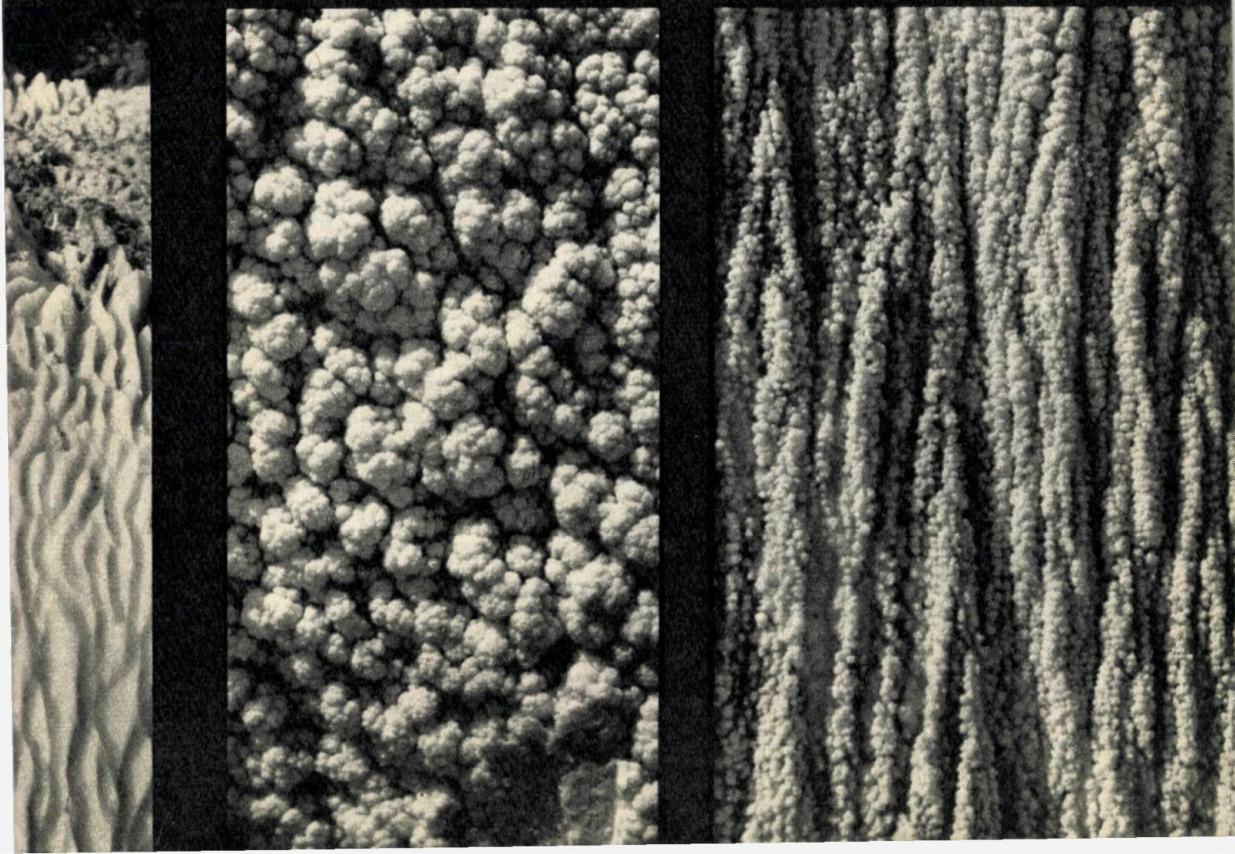
Ceea ce completează favorabil cura balneară, este climatul subcarpatic, lipsit de curenți, cu veri răcoroase (temperatura mijlocie a lunii iulie, 19° C).

De-a lungul timpului, Slănicul a fost vizitat de mulți călători de peste hotare.

Unii au scris despre faima acestor băi, despre sarea cea albă și despre frumusețea acestor meleaguri (M. Carra, F.I. Sultzer, L. Spallanzani, A. Demidoff, I.F. Neigebaur și alții), iar pictorul maltez D. Preziosi ne-a lăsat o frumoasă pictură, datată 9 iulie 1868. Negusul Abisiniei și Kaizerul Wilhelm al Germaniei (însoțit de generalul Mackenzen, în 1917), s-au numărat printre vizitatorii stațiunii.

Aici a lucrat ca judecător, în 1908, Cincinat Pavelescu și a slujit „doctorul fără arginți” Victor Crășescu. Alexandru Vlahuță descrie în „România Pitorească” vizita făcută la vechile saline și frumusețea acestor plaiuri. În Slănic și în împrejurimi a fost turnat o mare parte din filmul „Haiducii”, un succes al anului 1966.

În acești ani se mai pot admira la Slănic două locuri unice în țara noastră. Primul, muntele de sare (monument al naturii, aflat lângă Baia Baciului), poartă în miezul lui o ocnă a cărei deschidere s-a făcut către 1785, exploatarea întrerupându-se după marele cutremur din 1838 (în care au pierit mai mulți ocnași), când a fost inundată. Azi, cupola acestei ocne este prăbușită, în lacul format în interior, cerul oglindindu-și albastrul între pereții de sare cu aspect de palat fantastic. Tragedia unei co-

„Slănic, 9 Iulie 1868” (acuarelă de PREZIOSI)

pile de 17 ani, mireasă, care și-a aflat sfârșitul în acest hău acum aproape cincizeci de ani, i-a dat numele de Grotă Miresii. Al doilea loc demn de văzut este complexul de exploatări vechi și actuale din masivul de sare subpământean aflat în dealul din răsăritul Slănicului. Acesta se compune din două ocne în formă de clopot, azi părăsite, și actuala salină „Unirea”, deschisă sub cele două mai vechi, a cărei talpă a ajuns la peste 200 m. adâncime. Marele labirint al ocnelor și salinelor, în legătură una cu alta, rezultatul muncii a peste 120 de ani a ciocanașilor, a măglașilor și, în urmă, a modernelor haveuze, ilustrează trecerea de la vechiul sistem de exploatare la cel folosit azi. Acum sînt în curs lucrările pregătitoare pentru deschiderea unei noi și moderne exploatări.

Lîngă salină se află „Baia verde”, un lac format într-o altă veche ocna, a cărei apă are culoarea verde.

Patru monumente istorice de arhitectură: biserica Trei Ierarhi, casa bătrînească de lîngă ea, clădită pe la 1800, schitul Crasna și biserica de lemn din Scurtești, toate lucrute de meșteri populari, completează patrimoniul cultural-istoric al Slănicului.

O cale ferată ce pleacă din Ploiești-sud și două șosele asfaltate: Ploiești — Gura Vițioarei—Poiana și Ploiești—Plopeni—Poiana, leagă Slănicul de drumurile naționale. Două hoteluri și ospitalitatea slănicenilor asigură găzduirea celor ce vor să cunoască aceste frumoase meleaguri, sau să-și caute aici sănătatea.

C. SĂVULESCU

CÎNTEC DE PĂDURE

Un glas cînta,
Cînta-n pădurea mea,
Un glas cînta așa:
— Puternic cresc,
Spre zări privesc
Deasupra tuturor,
În apa clară de izvor.
Sub frunza mea primesc
Tot neamul zburător.
La trunchiul meu se odihnesc,
Vînat și vîndător
Și ostenitul călător.
Iar, în amurg,
Cînd ape curg,
Și zile curg,
Și lacrimi curg.
Foșnesc ușor
Mîngîietor,
Descîntec fiecărui dor.
Sub vijelie lupt și cînt
Și chiuiesc,
Căci semizeu
Și demiurg,
Eternitatea o parcurg,
Și lumea-ntreagă cuceresc,
Ștînd neclintit pe locul meu.
Un glas cînta
Triumfător
Și lumea toată răsună,
Cînta,
Stejarul din pădurea mea!

RADU GORUNEANU

VENIȚI LA SOARE, LA LUMINĂ

Prieteni, muntele v-așteaptă și largul
zărilor vă cheamă,
Veniți la soare, la lumină, la aer
binefăcător!
Și-a-mpodobit pădurea fruntea cu a
frunzișului maramă
În cinstea miilor de oaspeți ce vin
în carpatin decor...

FLORIN IORDĂCHESCU

CAPRA NEAGRĂ

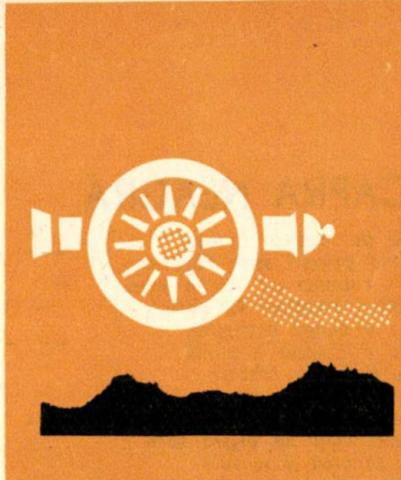
De pe murele Ciucaș
Cînd privești spre Făgăraș,
Cît cuprinzi cu ochii-n zare,
Lanțul munților îți pare
Ca o dungă nesfîrșită,
Ca o creastă zimțuită.
Pe acolo nu răzbate
Alt picior de vietate
Decît capra neagră care
Peste colți de piatră sare
Și se urcă și se suie
Fără drum sau cărăruie.
Iat-o sus, pe vîrf de munte:
Cînd rămîne nemișcată
Pe o creastă colțurată,
Cînd o prinde dor de ducă,
Dispărînd ca o nălucă.
Iar cînd simte vîndătorul,
Trece repede priporul,
Sare valea cea adîncă
Pînă sus în vîrf de stîncă,
Iar acolo se socoate:
„Să m-ajungă dacă poate!”

FLORIN IORDĂCHESCU

ACUL CLEOPATRA

Pe pieptarul din NEGOIUL,
Nu se știe-n care veac,
Printre stîncă răvășită,
S-a ivit, înfipt, un ac.
Din bătrîni se poartă vorba
Și ciobanii spun că piatra
Ce se-nalță-aci semeată,
Este ACUL CLEOPATRA.
Dar bătrîni și păstorii
Nu spun cum un ac de stîncă
S-a asociat în veacuri
Cu faimoasa faraoană.
Și nici unul din istorici,
De la Tacit pîn-la noi,
Nimeni nu ne informează
Ce-i cu acul din NEGOI.
Adevăru-ar fi acesta:
În conflictul, cunoscut,
Dintre Cezar și Antoniu,
Un acord a fost făcut
Și anume: Cleopatra,
Cît va fi-ntre ei război,
Să-și petreacă liniștită
O vacanță pe Negoii.
S-ar părea că-n clipa-n care
S-a-ncheiat, fatal, războiul,
Faraoana, foarte grabnic,
A plecat de pe Negoii.
Și-n emoția firească,
Pregătind pe fugă, sacul,
După cum se vede astăzi,
Și-a uitat, în munte, acul.

RADU GORUNEANU

DUPĂ 90 DE ANI...

LA PLEVNA

...După ce timp de câteva minute se strecoară prin străduțele înguste din partea care mai amintește încă de bătrînul trecut al Sofiei, mașina respiră în voie pe un bulevard larg, cu tramvai și troleibuz; ne apropiem de principala „poartă”, de răsărit, a orașului, de unde pornește șoseaua asfaltată ce va traversa țara, de-a lungul a 500 de kilometri, pînă la Varna.

Ca să ajungem la Plevna, avem de mers 200 de kilometri pe o șosea bună — așa mi se spune — în direcția miazănoapte-răsărit. Spre... bucuria mea (niciodată nu mi-au plăcut prea mult munții), va trebui să traversăm Balcanii. În curînd, însă, necazul îmi apare neîntemeiat. Deși mașina urcă pe drumul în serpentină, căpătăm destul de greu înălțime.

— E normal, mă lămurește ghidul. În primul rînd pentru că și Sofia e așezată la aproape 500 de metri altitudine, iar în al doilea rînd pentru că Balcanii nu se remarcă prin înălțime. Într-adevăr, milienara vechime a lanțului muntos s-a așezat din plin pe vîrfurile ascuțite — teșindu-le, pe văile înguste — lărgindu-le. Am senzația că străbat meleaguri cunoscute, de prin vestitele noastre regiuni de dealuri. Nici de binefacerea locurilor umbroase nu ne putem bucura, configurația geografică a straturilor — în general granit — nefiind favorabilă dezvoltării unei vegetații înalte.

Mașina își ondulează calea la stînga și la dreapta, urcă și coboară, amestecînd punctele cardinale parcă înapoi, să nu stim unde e miazănoapte și unde

miazăzi, fenomen cunoscut în Bulgaria, de altfel, datorat profilului muntos al țării. Trecem prin sate răsirate pe versantul muntelui sau venite pînă-n buza șoselei, să-i privescă pe trecători. Peste tot aceeași ordine, aceeași disciplină tipic bulgărească. De o parte și de alta a drumului ne salută companii de arbori fructiferi, aliniate în livezi nesfîrșite.

În sate, într-o poieniță, în mijlocul unui pîlc de pomi sau undeva sus, pe vîrfurile muntelui, peste tot — monumente de forme și dimensiuni din cele mai variate, ridicate în amintirea celor căzuți în 1877, a răsculaților de la 1923 sau a partizanilor care s-au jertfit în lupta cu jandarmii fasciști. Poporul bulgar știe să păstreze vie imaginea luptătorilor pentru libertate, știe să-și cinstească cum se cuvine eroii...

Pe nesimțite, am coborît Balcanii. La poalele lor orașul Botevgrad, locul unde a văzut lumina zilei marele liric bulgar Hristo Botev, spirit viu, revoluționar, poet de mare forță și anvergură, al cărui nume îl poartă și o stradă din București, în amintirea timpului petrecut de poet în capitala noastră, unde se află și o casă memorială.

În continuare, ne sînt tovarăși de drum — ca și prin munți — stîlpii și firele groase ale rețelei de înaltă tensiune. Comparația cu vechea Bulgaria, patria opaițului și a luminării dă și în acest domeniu rezultate aproape astronomice.

Trecem prin sate mari, pitoresc așezate, cunoscute ca producătoare de fructe, struguri și cereale — lablanița,

Zlatna, Panega, Rumianțevo — și ne apropiem de Lucoviț, un minuscul orașel trezit la viață de neonul și betonul armat al noilor construcții.

Două treimi din drum au fost parcurse. De aici începe cîmpia, cu întinse exploatare agricole. Cît vezi cu ochii, covorul negru al arăturii, fără haturi ori intercalări, e o adevărată desfătare. Destul de des, pe tractoarele ce rumegă pămîntul întinselor țărini cițesc cu plăcere: „Universal” — marca tractorului românesc. Țărani cu plugul n-am întîlnit decît în fotografiile muzeelor din Sofia și Plovdiv.

Lăsăm în urmă localitățile Radomirți, Teliș, Gorni Dîbnik, care, ca multe alte așezări rurale, prezintă aspectul unor șantiere. Se construiesc clădiri mari, de cărămidă, majoritatea cu un etaj. Casele vechi, bătrînești, sînt dărîmate sau arse în cadrul unor adevărate festivități. Țăranul bulgar vrea să înlăture orice urmă a trecutului care nu-i amintește altceva decît mizeria și suferința. Vechiul, tot mai mult, își pierde conturul în fața tumultosului nou.

Ne apropiem de Plevna. Traficul pe șosea crește. Compresoarele — pe care le-am întîlnit peste tot în Bulgaria, bătînd cale nouă firului de asfalt —

încurcă tot mai mult circulația intensă. Ar trebui folosit mai des, poate, sistemul derivației de drum. Fumul morilor — Plevna e un vechi centru al morăritului — începe să se facă văzut. Ne încrucșem cu numeroase mașini ale turiștilor străini.

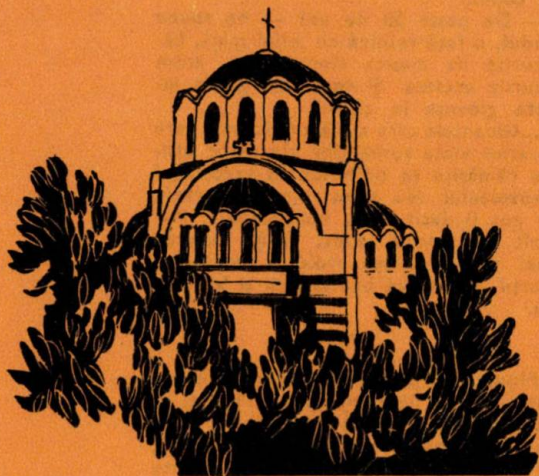
Iată, deci, Plevna. Mi-o închipuisem, încă din copilărie — istoria e de vină! — aidoma unui imens monument, străjuit doar de tăcere și ploasă aducere aminte... Eroare. Plevna e un oraș mare, destul de vechi, plin de viața care se desfășoară la un puls accelerat. Are clădiri noi, unele foarte moderne, faima sa făcînd-o, totuși, mulțimea monumentelor istorice, evocatoare a unor pagini de nepieritoare glorie din istoria popoarelor noastre.

În partea de sus, orașul e dominat de Parcul Skobelef, unde în 1877 se găseau cele două mari redute cucerite de la turci de armata generalului rus al cărui nume îl poartă parcul. Se păstrează aspectul războinic, menținut atît de piesele de artilerie de la intrare, cît și de nenumărate tunuri de diferite calibre așezate peste tot, la umbra arborilor, lîngă băncile de odihnă, sub ghirlandele de trandafiri. Totul pare încremenit în pozițiile indicate de strateg. O clipă imortalizată, peste care prezentul așterne florile recunoștinței.

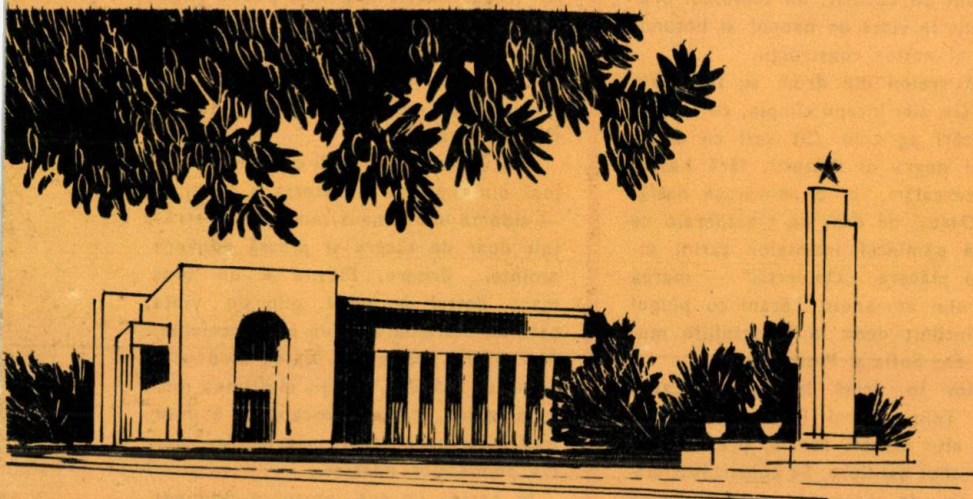
Spre nord, se deschide o panoramă largă — „Valea Morții”. Într-un singur atac, aici au căzut 6000 de oameni. Reactivînd mental rămîi copleșit de o emoție dureroasă.

Ne înapoiem. Privită de sus, Plevna modernă, cu activitatea ei trepidantă, oferă un tablou reconfortant.

În centrul orașului, vizităm un mauzoleu impunător, împrejmuit cu ziduri groase pe care, două cîte două, fac de sentinelă vechi mortiere. Construcția a fost ridicată în 1907 în memoria ostașilor ruși și români căzuți în Războiul de independență. Pe ziduri sînt înscrise cu litere de aur localitățile unde s-au dat cele mai mari lupte, iar pe plăci de marmură numele soldaților căzuți.

Plevna — mauzeul

Plevna — centrul oraşului

(Desene în peniţă de ŞERBAN RUSU)

Un al treilea monument istoric care nu poate scăpa celui interesat, este o veche clădire bulgărească unde se adăposteşte muzeul „Eliberarea Plevnei — 1877”. Sînt expuse numeroase obiecte, de la uniforme şi arme ale celor două tabere, pînă la machete, reproduceri şi portrete. Reţin o copie de pe tabloul lui Grigorescu de la Opaneţ, machetele redutelor 1 şi 2 de la Griviţa — cele mai puternice, luate cu asalt de români — portretele lui Valter Mărăcineanu, Nankovici şi Maior Şonţu, figura generalului Skobelef, o scrisoare a generalului Cernat. Într-una din încăperile clădirii — cea mai mare, cu plafonul frumos pictat — a avut loc înţîlnirea istorică dintre împăratul Alexandru al II-lea al Rusiei şi prizonierul Osman Paşa, conducătorul armatelor turceşti. Muzeul, în curtea căruia se află numeroase piese originale de artilerie, e împrejmuit cu un gard de ţevi de tun şi săbii, toate capturi. Obişnuit, aici e locul de repaus al pensionarilor. Poate, spre aducere aminte...

Un ultim popas, în ziua aceasta agitată, îl facem la Griviţa. Un sat mare, frumos, cu şcoală modernă de proporţii orăşeneşti. Mă simt, cum se spune, ca acasă. Majoritatea străzilor poartă numele unor căpetenii de oşti române din războiul de la '77. Satul se află pe versantul unui deal, în vârful căruia se înalţă mauzoleul construit spre cin-

stirea ostaşilor romani căzuţi aici în timpul luptelor cu turcii. În apropiere recunoaştem, încă, locul celebrelor redute 1 şi 2. În faţă — „Valea plîngerii”, unde au murit pentru libertate mii de fii ai poporului nostru. În stînga, morminte comune. Dincolo de vale — monumente. Privesc urma redutelor: cîteva zeci de paşi lungime, alte cîteva zeci lăţime. Puţin naiv, ca într-un joc de copii...

— De peste 50 de ani — ne spune ghidul, o fată voinică cu mîini mari, bătătorite de munca cîmpului — arăm locurile acestea. Şi încă mai găsim înfipte gloanţe în ţărîină.

...Gloanţele care au făcut victime, care au stins viaţa românilor ale căror ultime rămăşiţe se odihnesc în sarcofagul mauzoleului. Nu spun nimic; vorbele nu pot fi decît mici, neînsemnate. Mai mult ca oricînd simt, însă, puterea unei voinţe uriaşe ridicată împotriva morţii, împotriva brutalităţii şi a groazei.

★

Noaptea o petrecem într-un minunat hotel ridicat nu departe de Plevna, în mijlocul unui peisaj încîntător. Cum pun capul pe pernă, adorm. Oboseala, pe care o ignorasem în ziua aceasta prea plină, se răzbuna.

P. MIHAI

CEA MAI ÎNALTĂ CASCADĂ DIN LUME

DE PESTE HOTARE

Pînă în anul 1935, cea mai înaltă cascadă din lume era socotită a fi aceea numită Bridal Veil, aflată în parcul național Yosemite din S.U.A., a cărei apă cade de la înălțimea de 270 m, de pe stîncă Cathedral.

În acel an însă a fost descoperită o alta, avînd o înălțime mult mai mare: 979 metri, denumită Angel-Falls (Cascada Angel), după numele aviatorului Jimmy Angel, care a descoperit-o din aer, cu prilejul primului zbor aviatc pe linia Caracas—Ciudad Bolivar—Camaima, din Venezuela.

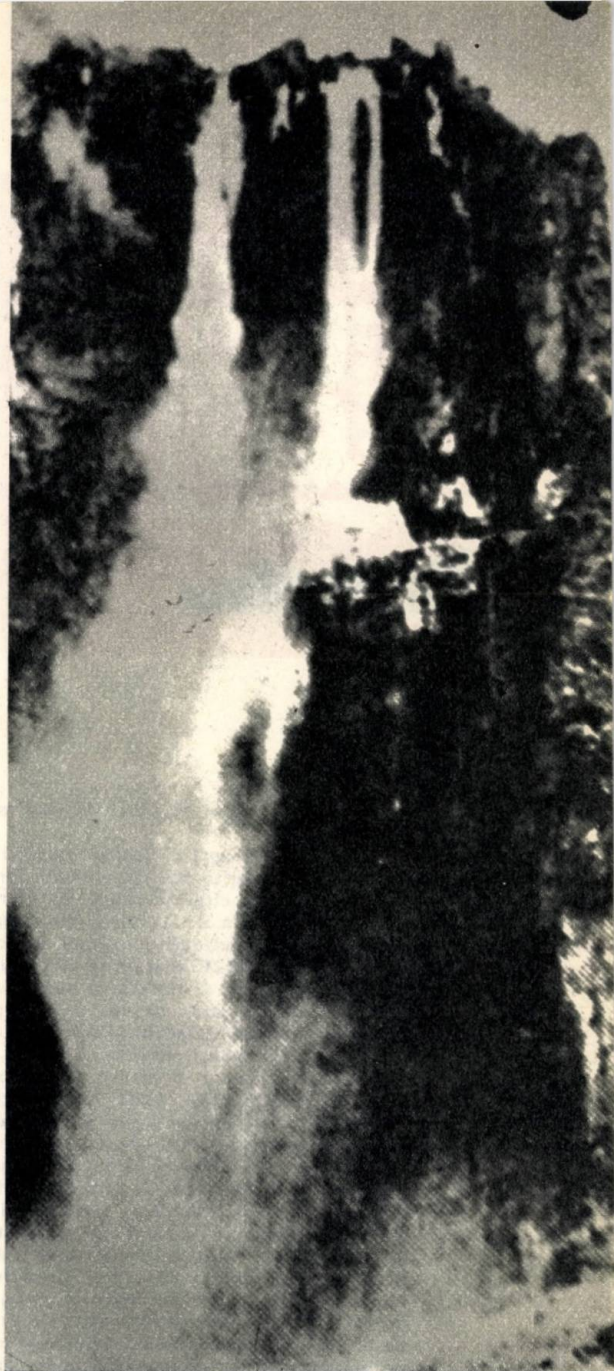
Această cascadă — de 19 ori mai înaltă decît Niagara — își prăvălește apele de pe creasta unui munte fără nume, ce se ridică drept ca un perete într-un canion aflat într-o regiune căreia i se spune și azi „Lumea pierdută”. În apropiere se află muntele numit în limba indienilor Auyan-Tepui (2955 m), ceea ce înseamnă „Muntele Diavolului”, și nu este decît o întîmplătoare antiteză cu numele de „Angel” (înger) al cascadei.

În împrejurimi mai sînt și alte căderi de apă care în orice altă parte a lumii ar fi devenit, desigur, celebre, — pe cînd aici rămîn necunoscute.

În anul 1937, cînd descoperitorul cascadei a aterizat pe platoul de pe înălțime pentru cercetări suplimentare, avionul nu a mai putut decola, înămolindu-se în terenul mlăștinos; aviatorilor le-au trebuit 11 zile de mers ca să ajungă la poalele munților.

De la Camaima — punctul terminus al actualei linii aeriene — avioanele fac numai 10 minute pînă la Angel Falls, dar cei care vor să meargă pe jos ca să vadă din fundul canionului priveliștea cascadei, trebuie să urce în susul rîurilor Carrao și Churun timp de trei zile și jumătate.

P.V.-L.

Angel-Falls

DE LA VATRA DACILOR LA SIHĂSTRIILE LUI SADOVEANU

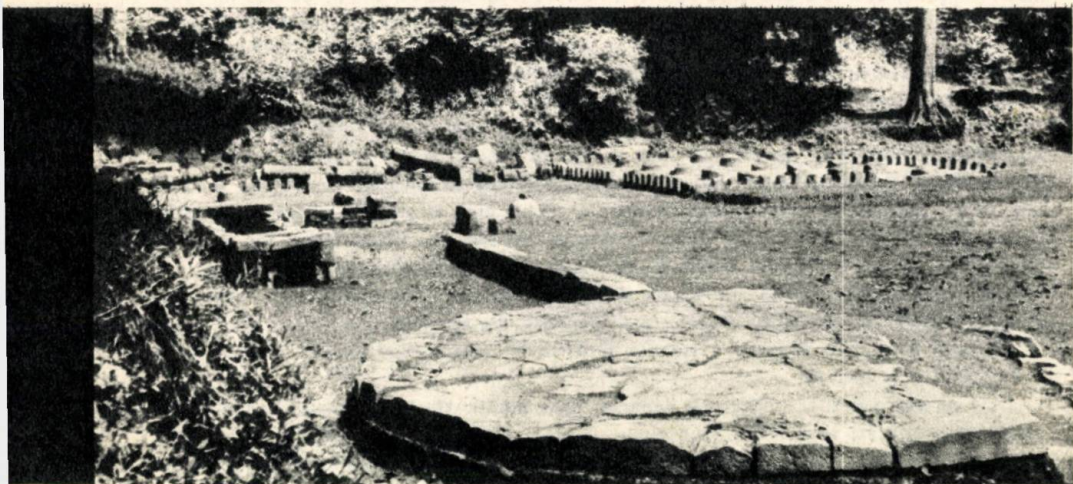
Orășelul Orăștie ne deschide larg porțile spre lumea începuturilor istoriei poporului român.

Urmind firul apei Grădiștei, numită aci și valea Apa Orașului, șoseaua în curs de modernizare, însoțită de linia trenului forestier, se îndreaptă către miazăzi, spre munți. După ce străbate câteva comune, ea pătrunde, la 18 kilometri de la Orăștie, în Costești, continuă încă 3 km și, la ieșirea din această comună, se află deja pe vatra așezărilor centrale ale statului dacilor. După cantonul pădurarului, într-o largă poiană, la baza muntelui Prisaca (1219 metri), se află noua cabană, zveltă, cochetă, care oferă satisfacția primului popos. O potecă, o punte peste valea Grădiștei și în stînga apei se ridică dealul „Cetățuia”, înalt de 561 m, care păstrează vestigiile primei întărituri de supraveghere și apărare a dacilor. Pe drumul antic, urcăm ușor și după câteva sute de metri, ne apare, între arbuști, terasa cu bazele coloanelor fostului sanctuar.

Părăsind drumul, o cărare se strecoară pe lîngă un alt sanctuar și urcă pe platoul elipsoidal de pe culme, unde ni se înfățișează rînd pe rînd temelii valului de pămînt cu palisade, ale zidului de piatră (gros de 3 metri, cu pereții formați din blocuri de calcar cu dimensiunile de $11 \times 60 \times 50$ cm, legate fără mortar, doar prin birne de lemn numite babe, cu umplutură de pietriș și pămînt), locurile celor patru bastioane, porțile turnurilor-locuințe ale conducătorilor civili și militari, spațiul preferat al regilor. Încă un sanctuar, conducta, cisterna, și de aici privirea se pierde departe spre albia Mureșului și Munții Apuseni. Ce minunat loc de strajă au ales aici străbunii, ce vibrant glăsulesc aceste ruine despre istețimea și dîrzenia unui popor atît de aprig în apărarea drepturilor și libertăților sale! Coborîm direct, scurt, panta apuseană înclinată și, după 20 minute, pe malul unui izvor, un indicator ne arată drumul spre dealul Blidaru, pe care sînt temelii ale altei cetăți. Un drum de căruțe, scobit în coastă, urcă mai piep-tiș printre fagi, se strecoară printre grădini și, după 45 de minute, o potecă, ce se desprinde spre stînga, coboară la un izvorăș cu cascade, de unde după câteva minute, se întîlnește locul unde a fost cisterna cetății — un spațiu de $8 \text{ m} \times 6 \text{ m}$. De aci, poteca face o șerpuitură, tale coasta în diagonală și, după 10 minute, pe platou, la înălțimea de 705 metri, apar întăriturile de piatră, cu spațiile pentru luptători (sus) și pentru provizii (jos), la extremități cu turnuri, care aveau la parter chiupurile, uriașe vase de pămînt pentru provizii. Zidul, de aceeași formă și dimensiune ca și cel de la Costești, formează incinta celor două cetăți distincte care aveau turnuri în colțuri, locuințe în interior și porți. De pe treptele acestei însemnate cetăți militare, urmărim mersul primelor umbre ale amurgului ce coboară din munți pe valea Grădiștei și trăim fiorul măreției, vitregia uriașelor încețări ale trecutului.

În trei sferturi de ceas revenim pe malul apei, ne înviorăm în undele de cristal și înșălăm, la cabană, bogăția de trăiri pe care ni le-a dăruit prima zi de excursie.

De la cabană spre munți, 20 de kilometri pînă la cetatea de scaun a Grădiștei, se călătorește cu trenul și apoi călare sau cu piciorul; un drum care a fost odată pe aici

Costești — Soarele de andezit

s-a năruit în năvala puhoaielor. La ora 7 dimineața ieșim în fața cabanei, ne instalăm pe vagonetul platformă și mica locomotivă depășind izvoarele Petroasa, Valea Rea, Ursoaica, Sărături, oprește, după 50 de minute, în stația forestieră Anineșul. O colonie muncitorească înzestrată cu cabane, magazin alimentar, cantină, școală, se înșiră pe firele pîrașelor Anineș și Godeanu, care se întîlnesc aici, iar pe coaste răsar, ici-colo, din grădinile cu pomi fructiferi, casele satului Grădiștea, ultima așezare omenească de sub munții Sebeșului (Șureanu). La 1 km mai sus de stație, pe izvorul Godeanului, se află clădirea sectorului forestier, care ne acordă ospitalitatea pentru noapte.

În partea de apus se ridică întinsul și mîndrul platou al Luncanilor, care desparte bazinul văii cu același nume de bazinul Văii Grădiștea. Cele două văi se leagă între ele, peste platou, cu multe drumuri și poteci, care înlesnesc circulația între satele împrăștiate pe pantele lui. De la împreunarea văii Luncanilor cu riul Streiului, din comuna Strei-Sîngeorgiu, se desprinde din șoseaua Petroșeni — Hașeg — Simeria un drum județean, care trece prin centrul administrativ Boșorod și urmează valea Luncanilor, către izvoare.

Din Anineș, urmăm puțin Valea Mică din stînga Godeanului, urcăm apoi prin livezile satului Prihodiște, ne îndreptăm spre stînga și pe sub grădina primei gospodării înîntîlnite în cale, coborîm la izvorul Alun, unde întîlnim imediat un drum forestier. La gurile văilor Poienii și Grecului găsim cabane muncitorești cu magazine alimentare; după trei ore de la plecare, în Gura Tîrsei, un indicator ne arată calea spre cea de a treia întăritură dacică scoasă din „arhiva” pămîntului, cetatea de pe dealul Piatra Roșie. Urcăm pe un drum de căruțe prin pădure. După 40 de minute, intrăm pe un drum lat, pardosit cu lespezi, în incinta fortificației, zidită la înălțimea de 832 de metri. Sub stratul de iarbă se reliefează zidurile ce împrejmuesc cele două terase și construcțiile interioare, unde a fost marea clădire de lemn, sanctuarul și construcțiile ce au servit apărării dinspre Strei. Pereții prăpăstioși al dealului cu colți roșii, asigurau pe celelalte trei versante securitatea naturală a cetății. Dincolo de Valea Roșie, pe apa Ponorului, se găsesc numeroase formații carstice, între care și vestita peșteră Cioclovina, mare adăpost al faunei în vremea glaciațiunii. Coborînd de la cetate, pe ramura unui carpen surprindem fixată în amortire o enormă viperă roșie (trebuie să fim în general atenți la asemenea apariții destul de dese pe aici). Ne îndreptăm, în continuare, pe un drum spre mieznoapte, traversăm spectaculoasa Poiana Omului și, pe plaiul Luncanilor, închidem la Izvorul Alun circuitul călătoriei; pe aceeași pantă a Prihodiștei, revenim, după patru ore, la cabana sectorului I.F. Anineș.

În ziua următoare, trenul miniatural ne poartă încă 7 km spre munți, pînă la „Cetate”, stația finală, punctul de confluență a izvoarelor Godeanu și Tîmpul. O prăvălie cu de toate, împlinește nevoile călătorului în trecere. Pe linie în jos, la 300 de metri, o tăbliță indică drumul spre cetatea de scaun, Sarmisegetuza dacă, așezată la 1200 de

metri înălțime, deci la o diferență de nivel, față de locul unde ne aflăm, de 565 m. Poteca largă, cu serpentine line, bine întreținută, podită ici colo, ne scoate fără mari eforturi, după 50 de minute, pe locul unde s-a găsit cea dintâi inscripție dacă: „Decebalus per Scorilo” (Decebal fiul lui Scorilo), lângă sanctuarul cel vechi de pe prima terasă. De aici, copleșiți de emoții, urmărim pe suprafața de trei hectare terasele superioare care păstrează temelii ale altor sanctuare mari și mici, discul solar, drumul pavat, cu trepte, uriașul zid, porțile de apus și de răsărit, locurile turnurilor, atelierelor, apeductelor, cisternei, băilor, monumentale zidiri care au alcătuit centrul de factură mai mult religioasă al statului dac, comori de mare preț ascunse în pădurea din Grădiștea Muncelului. Dacă la cele văzute adăugăm cetatea din Fețele Albe, nu departe de noi, pe cea din Vîrfurile lui Hulpe de pe Valea Anineșului, cetățile de la Ceata, Petroasa, Subcununi și multe altele care-și așteaptă aducerea la lumina zilei, avem ansamblul central al statului lui Burebista și Decebal, din secolele I î.e.n., și I e.n.

Trenul care ne-a adus pornește din Orăștie în fiecare dimineață și se înapoiază din „Cetate” la ora 15.

De pe vatra dacilor pășim mai departe, spre munți. Urcăm marcajul bandă roșie, în direcția miazăzi spre vîrfurile Muncelului. Urcăm din greu dunga clinului ce desparte izvoarele Văii Albe de ale Godeanului și, după un efort de 45 de minute, pășim pe golișul Muncelului (1526 metri).

De la cetate spre creastă, mai sînt căi de acces și pe izvoarele Godeanu, Șesul, Tîmpul, ca și mulți alții dintre ele. Valuri după valuri, munții se ridică din lunca Mureșului pînă unde se înscrie pe cer linia Șurianului și Vîrfurile lui Pătru. Ca o însăilare de poveste se arată satul oierilor din Măgureni, care întinde cale către Orăștie. Negurile ne pîndesc din văgăunile Sibișelului, năvălesc și ne astupă calea. Vîrfurile Godeanu (1659 m), stîna de lîngă drum, o cruce, ne verifică siguranța direcției. Coborîm ușor, într-o tăietură unde întîlnim drumul marcat care, plecînd din Cugir, trece pe la cabana Prislop, pe culmea Lupșa, și ajunge pe Șurianu. În Poiana Scîrnei ne apare o cetate ciobănească: stîna, împresurată de alte construcții (grajduri, cocine, cotețe, comarnic). Prea de vreme să înnoptăm aici. Escaladăm un vîrf acoperit cu brăduți, ocolim smîrcurile și în Curmătura Groșoarelor găsim adăpost într-o cabană forestieră. Dimineața bolta este senină, curată, iar pămîntul învesmîntat în brun. Trecem izvorul Șinca, obîrșia Cugirului Mic și ajungem la vîrfurile Șinca (1728 metri). Ceva mai departe, o fîntînă ne răsplătește din plin eforturile; cu puteri sporite, urcăm vîrfurile Mlăcilor (1798 m alt.) și ne îndreptăm prin dreapta sumbrului Dealu-

Sarmizegetusa Dacă — Templu

Spre Grădiștea Muncelului

Negru, mai departe, spre stîna din Gruîsoara. După 5 ore de mers, facem popas alături de valul de pămînt înălțat de oștirile lui Traian. De la baza masivului Comarnicelul, pe culmea Taia, peste Jugurul, un plai se întinde pînă la Pasul Merișor, iar o linie forestieră coboară de la obîrșia Rovine pînă la Barul Mare. Gruîsoara Mare (1711 m alt.) și Pîrva (1905 m alt.) ne deschid poarta Șurianului. Cetatea naturii își schimbă fețele, alte și alte aspecte îi sporesc neîncetat măreția. După o oră și 40 de minute, Șurianu ne arată, de lîngă piramida sa (2059 m alt.) vasta împărăție a munților Sebeșului. Coborîm cu mici peripeții și, după o oră, ne găsим pe malul iezerei; mai călcăm 100 de metri și ne aciuăm în cabana de la cota 1734. Oaspeți rari, aprovizionare neîndestulătoare.

Ultima zi a excursiei se arată tot așa de generoasă. Trecem prin Curmătura Șurianului, urcăm pe largul podiș dintre Vîrful lui Pătru și Vîrful Aușelu și poposim după o oră și jumătate, să măsurăm cu pasul laturile marului val roman. De pe vîrful Aușelul coboară o culme pînă la casa de vinătoare. Pe coastă, o cărare conduce

Valea Sebeșului

spre Lonea și Petrila. Încă 15 minute, un ultim urcuș și de pe piscul cel mai semeț — Vîrful lui Pătru (2130 m alt.) — scrutăm zările în care stăpînește fortăreața Retezatului, cetatea Parîngului, culmea Lotrului și a Cîbinului, dincolo de care se ridică, mîndru și suveran, Cîndrelul. Ne oprim neputincioși și nu puteam da glas bucuriei desfătării, — neprețuita cînstire pe care o închină muntele drumețului ce se ostenește să-i cunoască comorile.

De sub Vîrful lui Pătru, își adună izvoarele vestita vale a Sălanelor, iar din Munții Lotrului și de sub Cîndrel, toarce fir de basm apa Frumoasei. În cuprinsul acestor văi se întinde binecuvîntata împărăție, raiul sălbăticiunilor, „Branîștea lui Dumnezeu”, locurile unde îi plăcea lui Sadoveanu să

se „pustiască”. Valea Prigoana, Valea Mare, acolo unde a luptat Petrică cu ursul, Valea Tărtăraului cu ceasul păstrăvilor, Piriul Șerpilor, Preluncile (unde a sălășluit paznicul Culi Ursake), Cloaca Jinarilor, Gotu, sînt scenele întîmplărilor istorisite în „Ochi de urs”, „Valea Frumoasei” și „Poveștile de la Bradul Strîmb”. De pe Vîrfurile lui Pătru, urmînd drumul către Poiana Muierii și Obîrșia Lotrului, de la stîna din Gura Potecului, ne abatem la stînga pe izvorul Cîinții și al Potecului, prin paradisul ciupercilor, rariștile ciutelor și cerbilor, depășim vechiul lac de pe Sașa, urcăm la stîna din Didu și — după patru ore de mers — poposim la cabana din Oașa. Zadarnic căutăm în crugul vremii pe Pavel-baci, Culi Ursake, Berta, Toma Orășanu. Toți, împreună cu cel ce i-a hărăzit nemuririi, s-au strămutat pe tărîmul liniștei eterne. La casa de la Bradul Strîmb, acolo unde Sălănele își împreună apele cu Frumoasa ca să formeze Valea Sebeșului, mai trăește Rudi Cernota, înalt, uscățiv, cernit de ani. El ridică vîlul trecutului și cu glas domol și rar ne poartă prin sihăstriile marelui povestitor Mihail Sadoveanu, „pustia fericită” pe unde s-au scurs „generațiile de păstori de la Decebal Crai și de la strămoși mai vechi”.

În foișorul deschis spre ape și munți a simțit Sadoveanu „vocile singurătății”, „bucuria iubirii”, zborul spiritului spre cele frumoase și nepieritoare, a însemnat, în slove de aur, frumusețile acestui colț de țară.

În jur, prinse în tîlcul sfatului, s-au alăturat casele prietenilor de ceasuri fericite, Ieronim, Dr. Sivu, Ionel Nemo.

Autobuzul, care vara circula zilnic între Sebeș și Oașa, ne smulge la ora 17 din acest loc feeric, făcîndu-ne să simțim regretul, care stăruia și în cugetul omului ce și-a găsit aici tîmăduirea și fericirea: „Bucuros am fost cînd am urcat muntele, mîhnit mă simt că trebuie să cobor și că o zi ca aceasta trece așa de curînd”.

Prof. GH. VĂTĂȘESCU

SFATURI AUTO

Pentru orice călătorie cu automobilul, conducătorul auto va trebui să efectueze o serie de operații distincte, unele înainte de drum (stabilirea traseului, pregătirea bagajelor, revizia automobilului) și altele în timpul circulației pe șosea (supravegherea aparatelor de bord, a funcționării generale, a consumurilor, pneurilor, etc.).

De asemenea, la întoarcerea dintr-o excursie, un bun conducător auto va face o inspecție generală a automobilului spre a descoperi eventualele defecțiuni.

PREGĂTIRILE ÎNAINTE DE PLECARE

a) Stabilirea traseului se va face în funcție de timpul disponibil, experiența și rezistența fizică a conducătorului, interesul turistic, posibilitățile de cazare etc.

b) Pregătirea bagajelor va pune la contribuție calitățile de gospodar ale automobilistului, care va trebui ca într-un spațiu limitat să pună un bagaj voluminos. Obiectele mai grele sau de care nu va fi nevoie zilnic vor fi puse la fund, iar cele de întrebuintare curentă către suprafață.

În orice caz, depozitarea bagajelor în dreptul geamului din spate este contraindicată, deoarece împiedică vizibilitatea, iar conducerea devine periculoasă.

c) Revizia automobilului va consta din examinarea atentă a:

- frânelor (funcționare, pierderi de lichid etc.)
- direcției (funcționare — jocuri, etc.)
- instalației electrice (baterie, faruri, claxon etc.)
- pneurilor (uzură, presiune)
- suspensiei (jocuri, funcționare, amortizare etc.)
- funcționării motorului
- existenței sculelor și documentelor de bord, precum și în schimbarea uleiului, înlocuirea (sau curățarea) platinelor, verificarea plinurilor de ulei la cutia de viteză și diferențial, efectuarea plinului de benzină etc.

În ceea ce privește benzina, sfătuim conducătorii auto să nu facă „economii” cu calitatea benzinei prescrise de fabrică, deoarece consecințele circulației cu benzină necorespunzătoare ca valoare octanică pot fi grave și costisitoare (spargeri de pistoane, segmenti, uzuri premature etc.)

De asemenea, schimbarea uleiului și a filtrelor la timp nu constituie o cheltuială suplimentară, ci prelungirea duratei de funcționare a motorului și garanția unor performanțe ridicate.

PE ȘOSEA:

a) O excursie trebuie să fie un mijloc de destindere; nu circulați cu viteze excesive, deoarece, chiar dacă nu veți pro-

duce accidente, veți sta încordați, iar scopul excursiei nu va fi atins.

b) Concursurile de automobile necesită mașini, pneuri, străzi și antrenament special; nu confundați automobilul dv. cu un „Ferrari” și excursia cu autodromul de la Monza. Riscați să aveți timp de reflecție într-un pat de spital!

c) Supravegheați continuu aparatele de bord; e mai simplu să vă uitați din când în când la manometru sau becul pentru presiunea uleiului, decât să faceți o reparație unui motor gripat.

d) Uzura pneurilor și presiunea necorespunzătoare sînt cauzele multor accidente! Circulația cu pneurile umflate sub presiunea prescrisă distruge plăzele, iar o presiune excesivă vă va uza suspensia și... confortul călătoriei.

LA SFÎRȘITUL UNEI ETAPE

a) Alegeți cu grijă terenul unde montați cortul (dacă sînteți amator de camping) și unde parcați mașina. E foarte greu de urcat o pantă chiar redusă, dacă e acoperită cu iarbă și a ploaie!

b) Dacă vreți să spălați mașina în vre-un rîu, aveți grijă să nu o băgați în nisip, să nu stea udă în soare și să nu stea sub conifere (rășina căzută atacă vopseaua).

c) Dacă bateria automobilului nu mai e „la prima tinerețe” nu ascultați radioul timp de cîteva ore, iar dacă vreți să instalați cortul la lumina farurilor, lăsați motorul să meargă ușor ambalat (ca dinamul să încarce); în caz contrar, puteți avea surprize neplăcute dimineața, cînd motorul nu va putea fi pornit.

FOARTE IMPORTANT

Nu uitați că în afară de actele mașinii și carnetul de conducere, legitimația de membru ACR vă asigură asistența tehnică pe șosele.

De asemenea, ACR-ul vă poate sfătui în alegerea traseelor turistice, în stabilirea locurilor de campare și într-o serie de alte probleme legate de excursia Dv.

FLORIN POPESCU

1 ■ Hanul turistic Agapia, 12 Km de Tg. Neamț, în imediata apropiere a Minăstirii Agapia

2 ■ Hanul turistic „Simbra Oilor” pe dealul Huta, de pe șoseaua Negrești — Sighet.

3 ■ Cabana Bucin pe șoseaua Gheorghieni — Sovata, în vârful muntelui Bucin.

4 ■ Camping Lotrișor pe Valea Oltului la 7 km de Călimănești.

5 ■ Camping Valea Ursului pe șoseaua Pitești — R. Vâlcea, în liziera pădurii Valea Ursului, la 7 km de Pitești.

6 ■ Camping Sag-Timișeni pe șoseaua Timișoara — Stămora Moravița, la 12 km de Timișoara.

7 ■ Camping Coștei pe șoseaua E 94 la 7 km de orașul Lugoj.

8 ■ Camping Săftica, la 22 km pe șoseaua București — Ploiești.

9 ■ Camping Pădurea Malu, pe șoseaua București — Urziceni, la 18 km de Urziceni.

10 ■ Camping Ilișești, pe șoseaua Suceava — Vatra Dornei, la 13 km de Suceava.

MAȘINA E ÎN REGULĂ VĂ MAI TREBUIE DOAR O FOARFECĂ

Decupați pagina de față ca să aveți cu dumneavoastră lista celor mai bune locuri unde vă puteți odihni, unde puteți mânca bine și unde puteți să vă spălați mașina.

„MICA ROMA”

Îndată ce coborîm în gara Cîmpul Libertății, Blajul, nume cu puternice rezonanțe în istoria Patriei noastre, ne transportă în cadrul larg al vieții de luptă și de închinare a atîtor energii binelui și libertății poporului, timp de peste două sute de ani.

Din mica stație a căii ferate, un moț înalt, cu pălărioară mică și țuguiață, ne conduce drept la „piața libertății”, ridicată pe locul unde s-au adunat cei 40.000 de țărani români la 3—5 mai 1848, pentru a cere înlăturarea asupririi feudalo-habsburgice, desființarea iobăgiei și recunoașterea „națiunii române ca națiune politică egală în drepturi”. Vedeam, cu ochii minții, întreaga cîmpie a Blajului acoperită de zecile de mii de țărani frămîntați de același ideal. Cei doi episcopi — Lemeny cel unit și Șaguna, ortodox — în însuflețirea de nedescris a maselor se găsesc alături, în fruntea credincioșilor lor, mărind și întărind astfel prestigiul unor cerințe drepte. Auzim, parcă, acele mari cuvinte ale înflăcăratului Simion Bărnuțiu: „Cine să nu se închine înaintea mulțimii omenești, cînd se uită la această adunare măreață, care face să salte de bucurie inima fiecărui român bun și însuflă respect și spaimă celor ce nu vor libertatea oamenilor”... Și acolo, în mulțimea aceasta hotărîită, atîtea lumini călăuzitoare — Gheorghe Barițiu, Efti-

mie Murgu, Al. Papiu-Ilarian, Timotei Cipariu, Ioan Buteanu, Vasile Alecsandri, C. Negri, Alexandru Cuza, Alecu Russo și alți intelectuali, în frunte cu inimosul Nicolae Bălcescu, care vedea reușita luptei pentru emancipare numai prin alianța cu toate popoarele asuprite din cuprinsul împărăției austriace. Vedeam venind moșii și minerii bravi de pe valea Arieșului, în frunte cu neînfricatul Avram Iancu, în amintirea căruia, sus, pe deal, o cruce stă simbol al plecării eroului la luptă, hotărîre prilejuită de faptul că feudații habsburgi și nobilii maghiari căutau prin tot felul de mijloace perfide să zădărnicească un crez și lupta pentru o cauză dreaptă.

Și tot pe Cîmpia Libertății, în 1911, românii simt încă odată fiorul înălțător al trăinicieii și des-toinicieii lor, asistînd cu un copleșitor entuziasm la zborul lui Aurel Vlaicu cu avionul său.

Intrînd în Blaj, iată-ne în careul de clădiri în care s-a dus atîta muncă cîrturărească. Aci este vie amintirea cîrturarului și luptătorului pentru drepturile poporului român din Transilvania, episcopul unit Inocențiu Micu Klein.

Proprietate a lui Herbold (secolul al 13-lea), fiul unui voievod al Ardealului, iar în secolul al 14-lea (1395) donat războinicului Blasius Cserei, de la care i se trage și

numele, — Blajul decade, cu timpul, prin plecarea nobililor la Budapesta, devenind un modest sat la confluența celor două ape: Tîrnava mare și Tîrnava mică. Aci, la începutul secolului al 18-lea, dintr-un vechi castel de vînătoare, „coșteiu”, rămășiță a ctitoriilor prinților ardeleni, episcopul român Inocențiu Micu Klein a făcut sediul Episcopiei și mai târziu al Mitropoliei unite, părăsind în felul acesta reședința de la Făgăraș. Noul sediu episcopal devine centru de cultură românească, cunoscut sub numele de „Școala de la Blaj”. În secolul al 18-lea, activau aci, sub strădania ieromonahilor din mînăstirea Sf. Troiță, numeroase tiparnițe. Timotei Cipariu, conducătorul tipografiei diecezană comanda literă și în țara românească, el însuși, ca profesor de teologie, citînd atît pe Radu Tempea, cît și traducерile mitropolitului moldovean Veniamin. Aci, la Blaj, în iulie 1744, Inocențiu convoacă un sinod format din protopopi, preoți, nobili și țărani, în cadrul căruia s-a adus la cunoștința poporului că dacă nu se vor da „privelighiomurile” făgăduite și pentru care s-a străduit de ani și ani, atunci unirea n-ar mai putea dura, poporul fiind liber să revină la biserica mamă. Toate stăruințele uniților de a li se da drepturile făgăduite au rămas, însă, fără nici un rezultat. Bătrîn și deziluzionat, mitropolitul Inocențiu Micu Klein se retrage din scaunul demnității sale și moare în pribegie, la Roma (1778), exprimîndu-și durerea prin amare cuvinte.

La Blaj au trudit pe ogorul culturii românești „blîndul călugăr” Samuil Klein, fratele mitropolitului, „asprul muncitor fanatic Șincai”, care veghea nopți întregi în mica căsuță pe care o avem acum sub ochii noștri, asupra filelor de istorie, pentru drepturile unui popor asuprit, „cumintele alcătuitor de teorii Petru Maior” și atîtea alți apostoli ai culturii blăjene, care în cele din urmă, nedreptățiți, „și-au luat toiagul în mînă și au părăsit cu vorbe aspre acest Blaj, în care nu mai era loc pentru dîșii” (Adela Xenopol: „Prin Cetatea Carpaților”).

Iată și rostul școlii de la Blaj, încrustat cu litere adînci și grele pe frontispiciul marei clădiri: „Școală de obște deschisă tuturor și de toate vîrstele pentru a se deprinde în cetanie, cîntare și scrisoare. Nici o plată de la ucenici așteptîndu-se” (1754).

Activitatea culturală desfășurată în această cetate a dascălilor ardeleni a influențat și îndrumat întreaga cultură românească din Banat, din tot Ardealul și întreg Maramureșul. Sub lumina spirituală a acestui centru, Gheorghe Lazăr, Vasile Fabian, Aron Florian, Ion Maiorescu, August Treboniu Laurian și atîtea alți cărturari au trecut Carpații în cele două Principate, contribuind astfel la întărirea conștiinței latinității noastre și a legăturilor dintre cele trei țări românești.

Și azi auzim parcă ecourile acelei manifestații a studenților blăjeni din 1848, cînd s-a cîntat, laolaltă cu întregul popor adunat:

„Dar noi pătrunși la suflet de sfînta
libertate
Jurăm că vom da mîna, să fim
pururea frați”,

versurile lui Andrei Mureșanu, pe
care el însuși le împărțea mulțimii.

Părea că apar în fața noastră
ochii în văpăi ai canonicului Timotei
Cipariu, cînd vedea că studenții lui
teologi smulgeau foaia blăjeană
„Organul luminării”, prin care cu
litere de foc se anunța popoarelor
asuprite: „...Geniul timpului sau
mai bine zis violența evenimentelor
suflă de pe calea libertății popoa-
relor, ca pulbere, toate stavi-
lele lanțurilor și încuietorelor ce
opreau pașii înfierăți de sute de
ani.”

Intrăm în marea catedrală sub
a cărei impunătoare cupolă sîntem
cuprinși de emoție la gîndul că
aici, în 1848, a răsunat cuvîntul
puternic, de mare curaj, al lui
Simion Bărnuțiu, împotriva unirii
Transilvaniei cu Ungaria feudală,
cerînd ca în primul rînd poporul
român să fie recunoscut „națiune
de sine stătătoare.”

Vechiul Blaj, „mica Romă” cum
îi spunea Eminescu, rămîne în lu-
mina lui istorică sub puterea călă-
uzitoare a formulei de jurămînt de-
pus de zecile de mii de țărani și

mineri români pe Cîmpul Liber-
tății: „Voi respecta toate națiunile
ardelene, poftind egală respectare
de la dîsele. Nu voi încerca să
asupresc pe nimeni, dar nici nu
voi suferi să ne asuprească nimeni.”

În noile condiții de viață, Blajul
s-a integrat în puternicul flux crea-
tor al Patriei. Școli pentru între-
gul tineret, fără deosebire de neam
sau confesiune; căi și mijloace de
transport moderne, noi unități
economice și industriale — printre
care la loc de frunte se află marele
Combinat pentru industrializarea
lemnului—vin toate să ridice poten-
țialul de muncă al localnicilor,
să crească buna stare în rîndul ur-
mașilor bravilor eroi din ținutul
Tîrnavelor.

N. V. VLAD

▲ Relativitate
◀ Selenica

DAN BĂDESCU

Două ghicitori cu tîle... și puțin folclor

Cobora un cioban cu oile din munte, către cîmpie. Drum lung, în prag de toamnă. Și cînd se mai hodinea, tot așa cînta:

*„Drăguță Sîntă Mărie
Nu lăsa toamna să vie
Ca să lași stîna pustie.
Lași munții fără oițe
Stînele fără băcițe...”*

Zile de-a rîndul a străbătut ciobanul dealul *Muierii Mari* și dealul *Muierii Mici* și dealul *Gura Muierii* și cel al *Muerenilor*, apoi a „bătut” *Plaiul Muierii* și *Poiana Muierii* pînă ce-a ajuns în cele din urmă la *Muereni*. Acolo a adăstat două zile din pricina vremii rele, dar a trimis înainte pe băciță să dea de veste celor din satul *Gura Muierii* și din satul *Muerașu* că vin oile curînd.

Întrebare: ce regiune a străbătut oierul?

Pe un brîneag de munte, din apropierea cătunului *Șirîneasa* (între *Horezu* și *Tismana*), ascultam într-un amurg picăturile din fluier ale unui cioban cu plete înălbite. Cînd fluierul tăcu și se risipi vraja contemplării, îl întrebai:

— De unde ești bade?

Mă privi lung, cu ochi glumeți, și drept răspuns... începu iar să cînte, de astădată din gură, cu glas cînd molcom și duios, cînd mai răsărit:

... „eu mi-s mărginean...
... „ba!!”
... „eu mi-s ungurean...
... „ba!!
... „eu mi-s mocan...
... „ba!!
... „eu mi-s bîrsan”...
... „ba!!
... „eu mi-s jian...
... „ba!!
... „eu mi-s țuțuian...
... „Da!! Că mi-s vaide-
ean! Ha!

Întrebare: din ce loc se trăgea ciobanul nostru?

O.M.

Răspunsuri la pag. 212

DIRETTISSIMA PERETELUI NORDIC AL EIGERULUI

Cu escaladarea directă a peretelui nordic al Eigerului („Căpcăunul” — care avea să înghită a 27-a victimă), s-a inaugurat în Alpii elvețieni un stil nou, stilul expediționar, importat din Himalaia. Și peretele Eigerului, înalt de 1800 de metri, are într-adevăr dimensiuni himalayene.

Ideea directissimei Eigerului nu este nouă. Ea a fost pusă în practică pentru prima oară în 1935 și s-a soldat cu moartea celor doi tineri îndrăzneți, după zile întregi de rezistență în viscol, în „bivuacul morții”, la baza celei mai grele părți a traseului, care este peretele galben surplombat de sub cercul de gheață numit „păianjenul alb”. Două femururi albite de vreme au fost descoperite în gheață la 30 de ani după această tragedie. Peretele a fost parcurs în premieră în 1938, pe traseul cel mai favorabil, de către Heckmaier, Vörg Kasperek și Harrer. Timp de un sfert de veac, acest traseu clasic, rămas singurul din peretele nordic, a fost parcurs integral de peste 50 de ori și a costat viața a 26 de alpiști. Odată cu evoluția tehnicii alpine, directissima a devenit din nou actuală și rezolvarea ei „plutea în aer”. Începând din 1963, alpiștii polonezi, italieni, germani, precum și renumitul alpinist american John Harlin, au asaltat peretele, fără a reuși să treacă de primele obstacole. Necesitatea unei tehnici noi apărea evidentă și ideea aparține alpinistului german Peter Haag, care a reușit să formeze o echipă de 8 alpiști și să adune materialul și echipamentul necesar pentru această expediție pe verticală.

La 25 februarie 1966 expediția germană a pornit la asaltul directissimei. Echipamentul lor perfect le permitea să înfrunte orice viscole. Cu câteva săptămîni înainte, un grup de 5 alpiști anglo-americani sub conducerea lui John Harlin sosise și el la baza peretelui, cu același scop. În așteptarea unei perioade de vreme favorabilă, Harlin a lăsat înțîietatea grupului german. La 28 februarie însă au pornit și anglo-saxonii. Escalada celor două grupuri s-a desfășurat paralel, la o distanță de circa 50 m, cu excepția unei treceri grele, unde anglo-saxonii au folosit traseul german.

La 9 martie, după 13 zile de escaladă, expediția germană a stabilit bivua-cul III la baza peretelui, sub „păianjen”, în apropiere de „bivuacul morții”. Acesta avea să fie „baza înaintată” pentru asaltul final. Anglo-americanii și-au

stabilit și ei bivuacul în apropiere. Sistemul de lucru era următorul: în timp ce o echipă escalada peretele cu mijloace „convenționale” — bătînd pitoane — restul alpiניștilor se ocupau cu transportul materialului și alimentelor. Fiecare lungime de coardă cucerită era echipată cu o coardă fixă, după care pitoanele erau recuperate. Circulația și transportul se făceau de-a lungul corzilor fixe, pe porțiunile verticale sau surplombate folosindu-se cleme de cățărare, dispozitive speciale ce înlocuiesc nodul Prusik și cu ajutorul cărora un alpinist se poate cățăra pe o coardă verticală atîrnînd în perete.

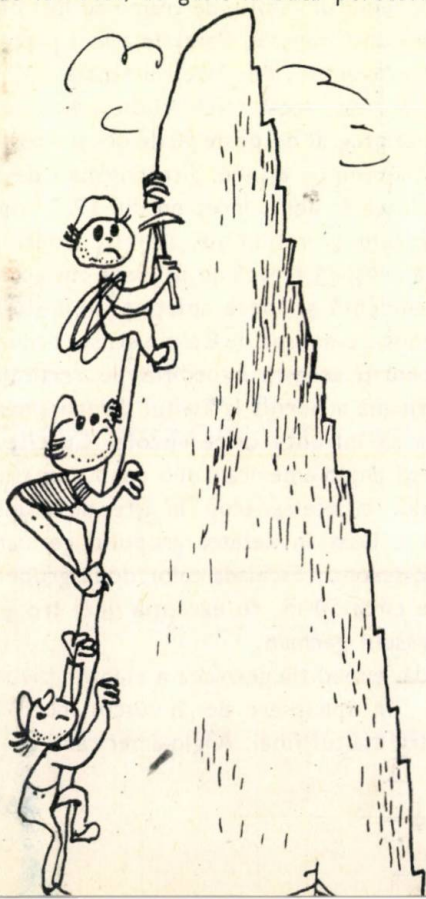
În continuare, atacînd peretele „păianjenului”, echipa de vîrf a hotărît să petreacă o noapte sub cerul liber. Surprinsă de viscol, echipa s-a retras la bivuacul III, pe care l-a atins la ora 2 noaptea. Viscolul a asediat aici expediția timp de o săptămînă. După 24 de nopți consecutive petrecute în perete, alpiניștii Haag și Strobel, cei mai activi dintre toți, au coborît la hotelul Scheidegg. Situația devenise precară în bivuacul III, alimentele fiind pe terminate, cu atît mai mult cu cît un sac cu 40 de rații alimentare zilnice căzuse din perete. După îndreptarea timpului, la 20 martie, grupurile german și anglo-american s-au unit și au reușit să atingă, în fine, „păianjenul alb”. Peretele a fost echipat la rîndul său cu corzi fixe în vederea transportului de material spre noul bivuac de pe „păianjen”.

La 22 martie ora 15, un observator de la telescopul instalat pe terasa hotelului „Kleine Scheidegg” a văzut trecînd prin fața obiectivului un corp omenesc într-un salt gigantic de 1400 de metri. Camarazii săi plecați în grabă de la hotel, au găsit la baza peretelui rămășițele lui John Harlin, unul din

cei mai buni alpiניști ai timpului nostru. În urma unei consfătuiri, alpiניștii angajați în escaladă au căzut de acord să continue traseul, lucru ce ar fi fost în spiritul dorinței prietenului lor mort. Harlin, folosind corzile fixe, se afla în drum spre „păianjen”. Una din corzi, lovită de pietrele ce cad în continuu din perete, a cedat. În urma accidentului s-a hotărît ca numai grupul de cinci alpiניști aflat în bivuacul de pe „păianjen” să continue scalada, restul urmînd să coboare. După alte trei zile de eforturi maxime, cei cinci au atins vîrfurile Eiger, în timpul unui viscol ce sufla în rafale cu 150 de kilometri pe oră, la temperatura de -26° .

În memoria camaradului dispărut, alpiניștii au denumit directissima lor „Traseul John Harlin”.

W. KARGEL

ZONE DE PESCUIT SPORTIV ÎN JURUL BUCUREȘTIULUI

Plăcută destindere în plină natură, în mijlocul unor peisaje încântătoare, pescuitul sportiv atrage din ce în ce mai mulți pasionați. Pentru bucureșteni — de pildă — a devenit obișnuit tabloul „migrației” oamenilor cu undițe, de simbătă seara și duminică dimineața, cu tramvaie, autobuze ori cu mijloace proprii de transport, spre numeroasele lacuri, eleșteie și iazuri din hotarele Capitalei. Spun unii, chiar, că fotbalul are în pescuitul sportiv un concurent serios. Și nu ni se pare asta o... poveste pescărească. Mai ales dacă ținem seama de faptul că împrejurimile capitalei noastre sînt bogate în nenumărate locuri unde pescarul se poate simți ca la el acasă. În sprijinul acelor care încă n-au descoperit în întregime largile posibilități oferite pescarilor de apele din vecinătatea Bucureștiului, publicăm mai jos, alături de harta respectivă, cîteva date concludente. Adăugăm acestora și enumerarea principalelor obiective turistice de interes general (monumente de arhitectură, de artă, ale naturii etc), prin a căror cunoaștere turistul-pescar își poate completa, plăcut și instructiv, vacanța săptămînală.

ing. VASILE VANȚĂ

LEGENDA

- 1 = Pădure
- 2 = Parc
- 3 = Monument istoric
- 4 = Cabană
- 5 = Ștrand
- 6 = Debarcader
- 7 = Muzeu
- 8 = Mînăstire
- 9 = Restaurant
- 10 = Bufet
- 11 = Lac
- 12 = Cabană vînătorească
- 13 = Motel
- 14 = Camping
- 15 = Colț zoologic
- 16 = Rezervație științifică
- 17 = Complex sportiv
- 18 = Punct balnear
- 19 = Zone de pescuit
- 20 = Zone de vînătoare
- 21 = Monumente ale naturii

LOCALITĂȚI ȘI OBIECTIVE TURISTICE

AFUMAȚI (1, 10, 11, 19)
 ANDRONACHE (1, 2, 10, 17)
 BĂNEASA (1, 2, 5, 6, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19)
 BRĂNEȘTI (1, 4, 9, 10, 11, 19)
 BUDA (1, 5, 10, 11, 19)
 BUFTEA (1, 2, 5, 6, 9, 10, 11, 19)
 BUCIUMENI (1, 10, 11, 19)
 BERCENI (10, 11, 19)
 COPĂCENI (1, 4, 5, 9, 10, 11, 19)
 CIOROĞIRLA (1, 3, 11, 19)
 CERNICA (1, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 19, 20)
 CĂLUGĂRENI (1, 3, 11, 19)
 CĂLDĂRUȘANI (1, 4, 8, 10, 11, 12, 19, 20)
 COMANA (1, 3, 10, 11, 16, 21)
 HEREȘTI (1, 3, 10)
 MOGOȘOAIA (1, 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 19)
 MIHĂILEȘTI (1, 4, 5, 9, 10, 11, 19)
 MALU ROȘU (1, 4, 8, 10, 11, 19, 20)
 PANTELIMON (3, 5, 9, 10, 11, 19)
 POTLOGI (3, 10)
 PITARU (3, 10)
 SĂBĂRENI (1, 10)
 PUSTNICUL (1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 19, 20)
 PASĂREA (1, 2, 4, 8, 9, 10, 11, 19, 20)
 PERIȘ (2, 9, 10, 16)
 PLĂTĂREȘTI (1, 3, 11, 19)
 SNAGOV (1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21)
 SNAGOV SAT (1, 2, 9, 10, 11, 14, 19)
 SINDRILIȚA (10, 11, 19)
 ȘTEFĂNEȘTI (1, 9, 10, 11, 19)
 SĂFTICA (9, 10, 11)
 ȚÎNGANUL (1, 3, 10, 11, 12, 19, 20)
 ȚIGĂNEȘTI (1, 8, 10, 11, 19)

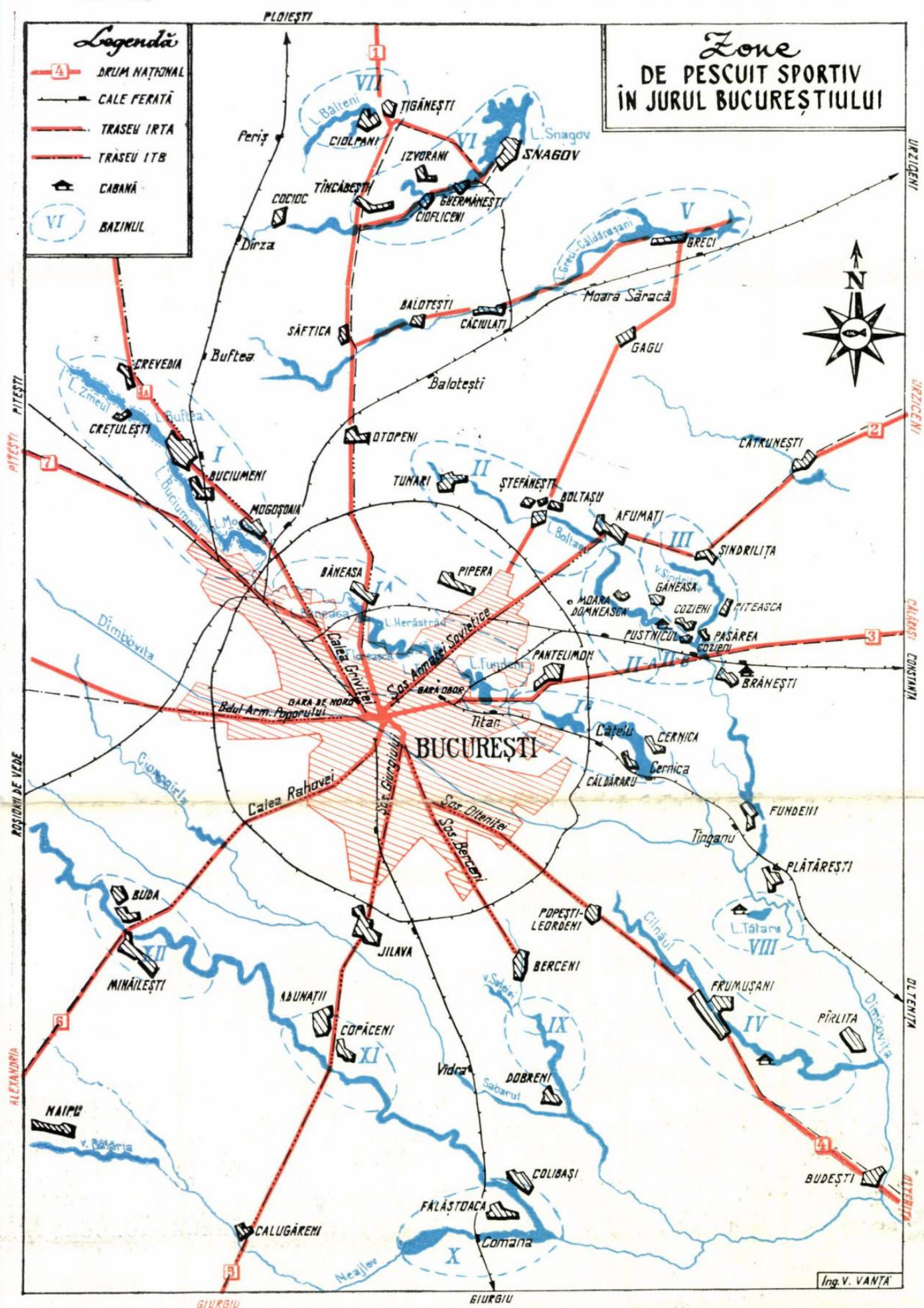
ZONE DE PESCUIT SPORTIV

Nr.	BAZINUL	Zonele de pescuit sportiv:	Mijloace de transport:	Specii de pești:	Se mai poate vizita:
I.	Valea Colentinei	L. Zmeu, L. Bufta, L. Buciumeni, L. Mogoșoaia	Tr. 6, 20, (3, 10, 20, 24); auto. 60, auto. IRTA	crap, plătică, caracudă, lin, știucă, șalău, idem	Palatul Mogoșoaia
Ia	Valea Colentinei	L. Băneasa, L. Floreasca, L. Tei, L. Fundeni	tr. 3, 4, 5, 17, 1, 21, 14; troleibuzule: 81, 82, 83, 88, 90, 85, auto. 31, 35, 43, 65, 61	idem	Parcul, grădina zoo, Băneasa
Ib	Valea Colentinei	Riul Colentina de la Fundeni în aval și lacul Cernica	tr. 14, 28, (23, 24) auto. 65, 47, tren h Cernica	idem	Minăstirea Cernica
II.	Valea Pasării	Iazurile: Tunari, Crețuleasca, Ștefănești, Boltașu	tr., 5, auto. 45 (35)	idem	
Ila	Valea Pasării	Iazurile: Afumați I, Afumați II, Afumați V, Găneasa	tr. 1, 4, 21, auto. 51, 69, 50	idem	
Ilb	Valea Pasării	Iazurile: Cozieni, Pustnicul I, Pustnicul II	tr. 1, 4, 21, auto. 50, auto. IRTA din Obor	idem	Minăstirea Pasărea, cabana Brănești
III	Valea Sindriliței	Iazurile: Piteasca I, Piteasca II, Piteasca III	tr. 1, 4, 21, 14, 28, (23, 24) auto. 50, 46, auto. IRTA tren halta Cozieni	idem	idem
IV	Valea Cîlnăului	Iazurile: Măriuța, Pasărea I, Pasărea IV, Pirlita	tr. 11, 12, 17, 20, 21, auto. 31, 44, troleibuzule: 87, 91 auto IRTA Filaret	idem	
V	Lacul Greci-Căldărușani	L. Greci, L. Căldărușani	Auto IRTA spre Fierbinți prin Ștefănești, trenul spre Urziceni, stația Greci	știucă, crap, biban, lin, caracudă, somn, rosioară, etc.	Minăstirea Căldărușani, cabana Sitarul
VI	Lacul Snagov	Lacul Snagov, zona Ia: com. Izvorani-vile, pe malul stîng zona IIa debarcaderul Fundul pînă la vărsarea Snagovului, zona IIIa com. Cioflăceni-com. Ghermănești, zona IV debarcaderul ICAB-CFR pînă la vărsarea Snagovului pe malul drept	tr. 3, 4, auto. 31, 48, troleibuzule: 81, 82, auto. IRTA Băneasa și Centrală, trenul din Buc. Nord stația Snagov	idem	Minăstirea, rezervația științifică, ștrandul, debarcaderul Snagov, Minăstirea Cocioc, teren camping.
VII	Lacurile: Bălteni, Ciolpani, Țigănești	L. Bălteni, L. Ciolpani, L. Țigănești	tr. 3, 4, auto. 31, 48, auto. IRTA spre Ploiești	idem	idem
VIII	Balta Pitarului	Balta Pitarului, lacul Tătaru (Delta Bucureștiului)	auto. IRTA spre Oltenița, tren stația: Frunzănești, Plătărești	idem	
IX	Iazul Berceni	Iazul Berceni	tr. 21, auto. 62, apoi 2, 5 km. pe jos, auto. IRTA	idem	
X	Riul Argeș — Neajlov	Comana, Gostinari, Fălăstoaca	trenul stația Comana, auto. IRTA st. Gostinari	clean, avat, crap, mreană	
XI	Riul Argeș	Copăceni	tr. 12, 17, auto. 59, auto IRTA, stația Copăceni	idem	
XII	Riul Argeș	Buda, Mihăilești	tr. 2, 5, auto. 57 auto. IRTA st. Buda, Mihăilești	idem	

NOTĂ. Împărțirea pe zone de pescuit este convențională. Pescarii sportivi sînt obligați să ceară informații de la Filiala AGVPS pe raza căreia se găsesc zonele de pescuit respective, pentru a cunoaște condițiile de pescuit, eventual restricțiile.
 Pe lacurile Fundeni, Cernica, Snagov, Căldărușani, sînt puse bănci la dispoziția pescarilor. În toate direcțiile se pot utiliza traseele inelare ale tramvaiului 26 și autobuzului 33, iar din Piața Sf. Gheorghe, între orele 0,20—5,00, autobuzule A—Z.
 Prescurtările folosite: tr. = tramvai, auto = autobuze, st. = stația, h. = haltă c.f.r.

DISTANȚE KILOMETRICE, DE LA BUCUREȘTI

Afumați = 17 kilometri	Călugăreni = 29 kilometri	Pustnicul = 17 kilometri
Andronache = 14 kilometri	Căldărușani = 44 kilometri	Pasărea = 22 kilometri
Băneasa = 10 kilometri	Comana = 40 kilometri	Periș = 28 kilometri
Brănești = 18 kilometri	Herești = 40 kilometri	Plătărești = 23 kilometri
Buda = 20 kilometri	Mogoșoaia = 15 kilometri	Snagov = 40 kilometri
Bufta = 22 kilometri	Mihăilești = 23 kilometri	Snagov sat = 38 kilometri
Buciumeni = 20 kilometri	Malu Roșu = 60 kilometri	Sindrilița = 22 kilometri
Berceni = 14 kilometri	Pantelimon = 10 kilometri	Ștefănești = 16 kilometri
Copăceni = 20 kilometri	Potlogi = 50 kilometri	Săftica = 23 kilometri
Ciorogirla = 18 kilometri	Pitaru = 45 kilometri	Țînganul = 17 kilometri
Cernica = 15 kilometri	Săbăreni = 26 kilometri	Țigănești = 36 kilometri

MUZEUL NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI

Întemeiat în București în anul 1864 printr-un Decret al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, numărând printre conducătorii săi savanți de reputație internațională ca Grigore Tocilescu (1881) și Vasile Pîrvan (1911), Muzeul național de antichități, adăpostit în clădirea din strada I.C. Frimu nr. 11, păstrează câteva dintre „pietrele” care au marcat cronologia istorică a poporului nostru.

Nu insistăm asupra accepției literare a cuvîntului „piatră”, deoarece însuși vizitatorul nespecialist, căruia truda muzeografilor îi este destinată într-o măsură poate mai mare decît arheologului, poate îngloba fără eforturi de imaginație în acest termen general, nu numai stelele funerare sau basoreliefurile reprezentîndu-l pe vestitul cavaler trac, sau pe zeul Mitras, ci și vestigiile care, de la „Gînditorul de la Cernavodă” și pînă la obiectele evului mediu, reprezintă tot atîtea pietre la temelia istoriei poporului român.

Prezentarea exponatelor începe cu epoca paleoliticului sau a pietrei cioplite, ilustrată prin „unelte de prund” de la Dîrjov (Slatina), prin toporașele de mîină și prin numeroasele obiecte în special din silex, care atestă efortul constant spre progres depus de oamenii acelor vremuri pe întreg parcursul acestei „anticamere a civilizației”, care a durat aproape o jumătate de milion de ani.

Odată cu neoliticul, bogat reprezentant în colecțiile muzeului, în dezvoltarea societății se săvîrșește un pas uriaș înainte, nu numai în ceea ce privește unelte de producție, ci și în perfecționarea gustului artistic. Ceramica, a cărei mare diversitate de motive vădește fantazia meșterilor din vechime, este prezentă prin admirabilele vase de la Vădastra, decorate cu spirale, prin cele pictate aparținînd celebrei culturi Cucuteni — și aici menționăm

Mumia lui Bos-An

prezența unui vas cu pictură interioară și exterioară păstrată integral — sau prin forme gracile ale vaselor găsite la Piscul Cornișorului (Sălcuța). Nu încap însă îndoială, că una dintre piesele cele mai importante ale acestei epoci este „Gînditorul de la Cernavodă”, acea bucată de lut ars ilustrînd cultura Hamangia prin una din cele mai nobile ipostaze umane: aceea a gînditorului. Și credem că artistul anonim al neoliticului prin năzuința sa către pînă la perfecțiune, atît ca prezentare artistică, cît și ca fond, îi egalează pe marii artiști care au făcut gloria unei epoci următoare. În anii stinși printre vestigiile cărora ne poartă pașii, această aspirație către frumos, inegală ca rezultate, este mereu prezentă. Astfel, sala de la parter, rezervată epocii bronzului, cuprinde cîteva exponate remarcabile, cum sînt toporul de luptă de la Someșeni (Cluj), obiectele aparținînd culturii de incinerare de la Gîrla Mare — Cîrna (Oltenia), reprezentată prin statuete bine realizate, vasele de ofrandă cu toarte supraînlțate care au ilustrat cultura Sărata-Monteoru, ca și uneltele de producție și armele, lucrate în cantități mai mari către sfîrșitul perioadei.

Și iată-ne acum într-o sală care, în succesiunea celorlalte, reprezintă o digresiune. Este o cameră anexă de dimensiuni reduse în care ceramică italiană de factură superioară se învecinează cu cîteva antichități egiptene, printre care se află expusă și o mumie. După cum ne înștiințează textul explicativ, este mumia lui Bes-An, fiu al lui Petisis, nepot al lui Anh-Ef-En-Hus, preot al lui Amon, care a trăit în sec. XVI î.e.n., în timpul celei de-a optsprezecea dinastii. Mumia a fost adusă în țară în anul 1869. Pe sarcofagul bine păstrat au fost descifrate înscricțiuni reprezentînd rugăciuni către Armachis, Tum și Ra.

Tezaur

Etajul muzeului începe cu prezentarea Histriei, cetatea pontică a cărei notorietate în lumea arheologilor a cunoscut un crescendo continuu începînd din 1914, anul în care Vasile Pîrvan i-a descoperit zidul de incintă.

Reprezentînd primele manifestări sclavagiste pe teritoriul țării noastre, atît Histria, cît și celelalte cetăți grecești din zona litoralului Mării Negre, au fost întemeiate începînd din sec. VII î.e.n. și au generat intense schimburi comerciale și culturale între greci și localnici; de altfel, obiectele din necropolele geto-dace de la Murighiol și Satu-Nou (Dobrogea) din sec. IV—III î.e.n., reflectă caracteristicile culturii getice din această provincie în contact direct cu lumea grecească din coloniile pontice. Sînt deosebit de interesante ceramica greacă de toate tipurile, statuetele de teracotă colorată, tanagrelor și monedele cetăților pontice, printre care cea histică purtînd pe avers cele două capete inversate, a căror semnificație a suscitat numeroase controverse în lumea științifică.

Săliile următoare ne introduc în prima epocă a fierului (perioada Hallstatt), ilustrată de culturile Basarabi și Bîrsești-Ferigile și în cea de a doua epocă a fierului, ilustrată de cultura geto-dacă, ale cărei vestigii atestă o civilizație autohtonă înfloritoare, alături de care coexistă elementele scitice, grecești, celtice și romane. Și tot la această perioadă, ca mărturii ale dezvoltării la care ajunsese cultura geto-dacă, trebuie menționate obiectele găsite atît în așezări și necropole ca Murighiol, Zimnicea, Popești, Poiana, cît și în ruinele Sarmizegetusei, citadela ultimului rege dac.

De acum încolo, stăpînită și colonizată de romani pînă în cel de-al optulea deceniu al secolului III, Dacia va cunoaște o nouă epocă despre care ne vorbesc uneltele agricole, ceramica, armele, obiectele de podoabă, prezentate în vitrine, ca și numeroasele monumente sculpturale epigrafice și arhitectonice constituind lapidariul muzeului.

Printre vestigiile perioadei migrației popoarelor, fără îndoială că, în primul rînd, se remarcă celebrul tezaur de la Pietroasa „Cloșca cu pui de aur”, care prezintă elemente atît de artă greco-romană, cît și de artă gotică-pontică și care a fost îngropat de unul din conducătorii goților, probabil chiar de regele Atanaric, în a doua jumătate a secolului IV î.e.n.

Finalul vizitei la Muzeul Național de Antichități, ne aduce în fața unor exponate mai apropiate în timp de epoca noastră. Ceramica din așezarea feudală timpurie de la Morești, din sec. XI—XII, vasele din cimitirul de incinerare de la Satu-Nou (Dobrogea) din sec. X și din așezarea de la Dridu-Urziceni, iar ultimele vitrine cu ceramică de pe timpul lui Ștefan cel Mare, ne atestă tradiția îndelungată de care se bucură meșteșugul olăritului în țara noastră.

De altfel, un fragment de cupă poartă, chiar, în caractere slavone, o inscripție cu numele marelui voievod și ne putem gîndi că va fi fost o cupă pe care, plină cu vin de Cotnar, Măria sa a închinat-o cîndva pentru victoriile poporului său; o cupă care, împreună cu toate celelalte obiecte de lut, bronz, fier sau piatră pe care ni le-a redat pămîntul, a stat la temelie României de azi.

ȘERBAN VELESCU

Biserica rupestră

Drumețul care își călăuzește pașii de-a lungul frumoasei văi a Rîului Doamnei, are ocazia să viziteze în localitatea Corbi un obiectiv turistic pe cît de original și interesant, pe atît de puțin cercetat: biserica rupestră de „la jgheaburi”.

Numele comunei, situată într-un peisaj pitoresc la distanță aproape egală (24 kilometri) de orașele Cîmpulung și Curtea de Argeș, este legat, spune tradiția, de lancu Corvin de Hunedoara stăpînitor de moșii prin aceste locuri și, după unii, ctitor al lăcașului din piatră așezat în loc izolat și tainic, ce poate mai fusese folosit de populație, mai înainte, ca refugiu din calea năvălitorilor. După alte păreri, ctitoria bisericii rupestre ar data de prin anul 1380, autorul fiind o

Doamnă din familia Basarabilor; pomelnicul ce ne-a rămas, în care întîlnim numele unor Basarab Voievod, Neagoe Voievod, Rađu Voievod (de la Afumați) și al Doamnelor Despina și Ruxandra, vine în sprijinul acestei din urmă ipoteze.

Pentru vizitarea monumentului, din centrul comunei Corbi (în fața Sfatului Popular) ne vom îndrepta pe prima uliță laterală ce duce spre malul rîului, pe care îl trecem spre „satul de peste apă”. În continuare, urmînd ulița în josul văii, după circa 15 minute de mers, în punctul denumit „la jgheaburi”, privirile ne sînt atrase spre stînga unde, din coasta muntelui, e rupt vertical un perete de gresie, înalt de aproape 30 de metri.

Apa și vîntul au săpat adînc

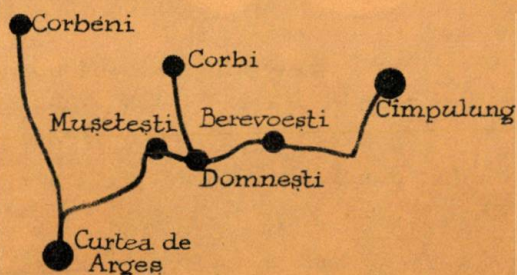
◀ Ansamblu
Clopotnița ▶

de la Corbi

stîncă, creind hornuri, colți, ighia-buri, și pe alocuri polițe și mici grote, în care s-au aciuat păsări, ce la apropierea vizitatorilor ies în gura cuiburilor întîmpinîndu-i cu țipete alarmate.

Patru ferestre în stîncă, dintre care două boltite, ornate cu frumoase chenare, o ușă și o mică clopotniță exterioară de bîrne, ne vestesc prezența monumentului. Lateral clopotniței, în același perete de gresie, o scobitură paralelipipedică adăpostește o masă și două bănci lungi de lemn, servind de trapeză la praznice.

Biserica propriu-zisă se compune din două încăperi mari (circa 30 mp. fiecare), pavate cu lespezi de piatră și aflate în comunicație directă între ele printr-o ușă boltită.

Tavanul primei camere, orizontal, păstrează încă urmele dălților care l-au săpat. Un altar fără tîmplă, situat în continuarea încăperii, cu icoane trădînd maniera artiștilor locali, frecvent întîlnită pe fațadele caselor din sat și un bazin de piatră aflat la intrare, în dreapta, rețin atenția.

Cea de a doua încăpere oferă privirilor un tavan boltit care păstrează încă destul de vizibile urme de pictură. De jur împrejur, pe lîngă pereți, sînt vechi strane de lemn; o tîmplă acoperită cu icoane împodobite cu frumoase marame în motive populare, separă de restul bisericii altarul, întunecos și strîmt, cu masa cioplită direct în piatră sub forma unei polițe.

Peste tot plutește evocarea unor alte vremuri și oameni...

Ing. VALENTIN GEORGIAN

Semenic

În munții Banatului, între vârful Semenici (1447 m alt.) și vârful Coznei (1445 m alt.), 9 cabane și clădiri (una cu încălzire centrală), cu o capacitate de cca. 350 de locuri, formează COMPLEXUL TURISTIC SEMENIC, unul dintre cele mai încăpătoare și mai atractive puncte de popas ori de odihnă din Carpați.

Bufetul și restaurantul, bine aprovizionate, funcționează permanent; în cabanele principale – lumină electrică și apă curentă.

Posibilități variate de excursie, în orice anotimp. Pîrtii de schi pentru începători și avansați; teleferic și schilift.

ACCES:

1. Din Reșița (șosea județeană), prin comuna Secu, la Văliug (curse speciale de autobuze, 22 km). În continuare, cu telefericul sau pe potecă (2–3 ore).
2. Din Slatina – Timiș (șosea județeană), prin Brebu Nou, pînă în comuna Gărina (26 km). În continuare, spre Văliug (11 km), sau direct pe potecă, spre platou (cca 3 ore).
3. Din satul Prislop (între Văliug și Gărina), spre platou, pe un drum de care (cca 7 km).

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE

UN BINECUNOSCU CIRCUIT TURISTIC

Amplă și uneori ciudată prin asocieri, bogata gamă a cunoștințelor pe care le pretinde calitatea de turist modern! Amator geograf, etnograf, folclorist, arheolog, geolog, istoric, sociolog, bun sportiv și, desigur, pasionat iubitor al naturii și frumosului, drumetul zilelor noastre se află multiplu solicitat de propria lui intenție. Este firesc, dacă ne hotărîm să privim și turismul ca pe un fenomen în continuă dezvoltare, dacă ne hotărîm, în sfîrșit, să acceptăm că turism a început să se cheme — în afara marșului mai mult sau mai puțin forțat prin sihăstriile munților — și traversarea Bărăganului, vizitarea cetății de la Biertan, ori clipele de admirație mută în fața visurilor tălmăcite în lemn ale cioplitorilor Maramureșului...

Toate acestea, cunoscute și apreciate, fac sarea și piperul unei călătorii ce nu se va lăsa uitată prin te miri ce cotloane ale trecutului, cu vagi semne de întrebare și puncte — puncte.

Și tocmai de aceea, presupunînd — să spunem — că am pornit din Brașov ca să ne reîntoarcem la Brașov, prin Sibiu — Rîmnicu Vîlcea — Pitești — București și Ploiești, nu o să vorbim despre ceea ce știe toată lumea — că Sibiu are turnuri de cetate, Rîmnicu-Vîlcea biserici domnești, Piteștiul blocuri „à la București” și Ploieștiul rafinării de talie europeană — ci ne vom abate mai spre dreapta ori mai spre stînga șoselei, pe unde drumurile n-au prea tocit multe cauciucuri de automobil...

PIATRĂ ȘI STICLĂ

„Țara Făgărașului”, în care pătrundem dincolo de Perșani, se impune atenției — în afara stîncilor impresionante ale Moldoveanului — prin cel puțin alte două caracteristici: bogățiile etnografice — costume populare, țesături, datini și, mai ales, celebrele icoane pe sticlă, intrate mai de mult în admirația cunoscătorilor români și străini — și monumentele de arhitectură, în special gotice, cu exemplare de prestigiu.

La 4 kilometri de Șercăia, pe drumul ce duce la Poiana Narciselor — încîntător peisaj submontan în care florile narcissus stelaris își împart cu dărnicie parfumul, spre sfîrșitul lunii mai — se află satul VAD. Așezarea e dominată de înalta turlă a bisericii ridicată la 1459, în centrul localității. În interiorul edificiului monumental se află una din cele mai bogate colecții satești de icoane pictate pe sticlă, cu o vechime de sute de ani. Naivitatea impresionantă a desenului și realismului lui, fantezia artistului, compoziția și culoarea fac din aceste expresii ale măestriei meșterilor locali anonimi, adevărate capodopere.

Dar nu numai atît.

În drum spre Sibiu, dincolo de Făgăraș (v. „Cetatea Făgărașului”, pagina 84), mai facem o abatere spre stînga pînă în comuna SÎMBĂȚA DE SUS (7 km), pentru a vizita urmele mînăstirii brîncovenești (1707), a cărei biserică există, și palatul Brîncoveanu (sec. XVIII), care în perioada dintre cele două războaie mondiale a fost loc de creație căutat de scriitori și pictori. Aici au lucrat Șt. Dumitrescu și N. Tonitza cîteva din picturile lor cele mai bune. În apropiere, satul DRĂGUȘ este renumit pentru portul fo-

„MARIA ÎNDURERATĂ”, policromie pe lemn (sec. XVI);

Muzeul Mănăstirii Govora

Foto—N. SÂNDULESCU

calnicilor, jocurile lor populare (echipă premiată pe țară) și datinile păstrate din străbuni.

La ieșirea din Arpașul de Jos, un drum de țară conduce spre comuna CÎRȚA (12 km), unde ruinele mănăstirii cistercitelor — fondată în 1202 și desființată în 1474 de Matei Corvin, ca urmare a... slabei cuvioșii a călugărițelor — ne pune în fața întiului exemplar de construcție gotică de pe teritoriul țării noastre.

După cuvenitul popas în Sibiu, vestitele țesătorii de covoare, casele vechi și muzeul RĂȘINARILOR, fortificația medievală — inexpugnabilă în vremea ei — de la SLIMNIC, biserica brîncovenească din OCNA SIBIULUI, cu urme ale picturii originale (secolul XVIII) și, desigur, pitorescul, ospitalierul PĂLTINIȘ, sînt la fel de îmbietoare atracții pentru amatorul de peisaj turistic variat.

PE UN DRUM DE APROAPE 2000 DE ANI...

11 kilometri despart Sibiul de CISNĂDIE, așezare cunoscută din secolul al XII-lea, a cărei biserică romanică fortificată (secolul XIII) avea la vremea ei de glorie drept suprem de viață și de moarte asupra supușilor. Austeritatea și proporțiile impunătoare ale acestui edificiu își găsesc o replică originală la numai 3 kilometri, în comuna CISNĂDIOARA unde, pe dealul lui Mihai, supraviețuiesc cetatea comunală (anul 1200) și modesta dar eleganta biserică (secolul XII—XIII), cîndva dependentă de mănăstirea cistercitelor de la Cîrța. Se mai păstrează în incintă și foarte grele pietre rotunde, folosite cîndva ca proiectile, aduse aici de perechile de căsătoriți în ziua nunții, ca simbol al participării la apărarea cetății.

Ceramică de Petrești

După 5 kilometri, pe un drum de țară bine întreținut, șerpuit pe sub munte, ne oprim în comuna SADU să admirăm la biserică ortodoxă din localitate — cu oarecare surprindere — citeva nu prea cunoscute picturi brîncovenești, excelent conservate (ba, din cît se pare, și o pictură ceva mai veche, din secolul al XVII-lea); urcăm apoi, alături de neastîmpăratul Sadu, prin fața cabanei Ciupari (571 metri altitudine), la complexul GÎTUL BERBECULUI (1175 metri altitudine — 40 km), unde muntele se scaldă în adîncurile lacului născut „peste noapte” de imensul piept de beton al hidrocentralei Sadu V, unde potecile coboară printre brazi la „ștrand” și pîrțiile de schi se prelungesc cu patinoarul natural pe care și l-ar dori orice așezare „de jos”.

La înapoiere, ieșim la Tălmăciu, în VALEA OLTULUI. Cine n-o știe? Drum vechi, aproximativ același folosit de trupele romane la începutul mileniului trecut. Turnu Roșu, schitul Cornetu, Masa lui Traian, mînăstirea Cozia — nu mai au nevoie de prezentare. Poate mai puțin cunoscute sînt, pe celălalt mal al Oltului, biserica ctitorită de Matei Basarab la 1613 în satul Turnu Roșu, mînăstirea TURNUL (1676), mînăstirea STÎNIȘOARA (1747) ori, din nou pe malul drept al Oltului, comuna PROENI, unde Mihai Viteazul și-a serbat nunta cu doamna Stanca în 1583 și comuna BREZOI, de unde pornește drumul național în curs de modernizare în susul Lotrului (v. „Valea Lotrului”, pag. 65).

Din păcate, la Căciulata — locul de unde-și procura apa tămăduitoare Napoleon al III-lea — călătorul nu mai poate gusta darul pămîntului, prin „grija” amabilă a administrației, care a închis celebrele izvoare permanente de pe malul Oltului.

Din Rîmnici Vîlcea, „auzim” chemarea celui mai reprezentativ monument brîncovenesc — mînăstirea HOREZU, 35 kilometri — prilej cu care vom cunoaște și pe vestitul Ogrezeanu, al cărui nume este astăzi un fel de simbol al străvechiului centru de ceramică populară din împrejurimile mînăstirii. În drum, modestul muzeu al mînăstirii GOVORA ne face o surpriză de reală valoare estetică: icoana pe lemn „Maica

domnului îndurerată” (sec. XVI), de o expresivitate rară, uimitoare.

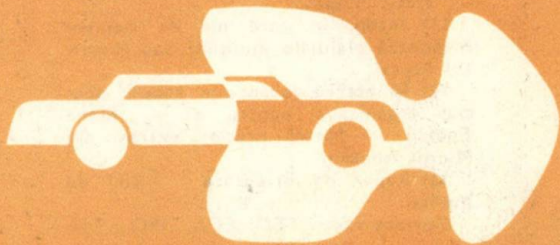
La cca 6 kilometri sud de Horezu, culele de la MĂLDĂREȘTI — clădiri specific oltenesti — stau mărturie a măiestriei constructorilor locali din al XVI-lea secol.

Între Rîmniciu-Vîlcea și Pitești, în apropierea kilometrului 140, pornește în dreapta drumul spre comuna COTMEANA; o invitație la recapitularea istoriei patriei, în fața bisericii mînăstirii Cotmeana, ridicată de Radu I, domn al Țării Românești (1377—1383), valoroasă ctitorie în stil bizantin.

...SPRE CAPITALĂ

Din Pitești, prin Curtea de Argeș și Corbeni, ajungem la modernul complex al HIDROCENTRALEI DE PE ARGEȘ (74 km), operă de înaltă virtuozitate a constructorilor români; tot din Pitești, după numai 10—15 kilometri, sîntem în satele PETREȘTI, COȘEȘTI și alte citeva de pe valea riului Doamnei, nucleu al unei regiuni de investiții și originali ceramiști populari. În apropierea reședinței județului Argeș, la un kilometru în dreapta șoselei, MUZEUL GOLEȘTI, conac al renumitei familii de dregători și cărturari, aduce un mesaj al anului 1640, vremea zidirii sale, la care se adaugă amintirea lui Tudor din Vladimiri (poposit o vreme aici) și ecourile artei populare argeșene, materializate în excelențe mărturie ale originalității și talentului meșterilor din regiune, prezente în secția de etnografie.

Copaci bătrîni de 2—300 de ani ne întovărășesc pînă aproape de București, de unde pornim spre „orașul aurului negru”. În comuna PUCHENII MARI din preajma Ploieștiului, culorile specifice ceramicii locale se reflectă parcă în picturile lui Grigorescu din biserica locală (1855), pe care nu le uităm pînă la Băicoi — unde ne întîlnim din nou cu clasicul picturii românești, în biserica din comună — pentru ca să ne întregim imaginea creației și vieții pictorului la muzeul memorial din CÎMPINA.

ÎN TRE ARTA OMULUI ȘI A NATURII

Zona Văii Prahovei se deschide cu încă o demonstrație elocventă a capacității artistice creatoare, de vechi tradiții, a țărănilor români — localitatea BREAZA, vestită pentru atelierelor ei în care iau ființă măiestrite broderii, ca și pentru valoarea muzicii și jocurilor populare — cine n-a auzit de „Ca la Breaza”?! Arhitectura locală, și ea expresie a originalității constructorilor populari, se întrece, în continuare, cu arta naturii care a dăltuit aici, în Carpații pe care-i străbatem, neasemuite

frumuseți. Sinaia, Bușteni, Predeal... Poate mai puțini dintre noi am vizitat mănăstirea SINAIA, ori casa memorială „CEZAR PETRESCU” din Bușteni, poate nu toți știm că Sinaia va redeveni în curînd și stațiune balneară — dar toate acestea avem prilejul să le aflăm acum...

Și iată-ne din nou la poalele Tîmpei, după ce, în patru-cinci zile am „bătut” mai bine de 1000 de kilometri, pentru a vedea realități mai rar căutate, pentru a asculta poveștile și legendele ce nu-și pot avea locul, toate, în aceste cîteva pagini.

B. LAURENȚIU

rebus

(urmăre din pag. 123)

- 11) Mantie albă pe umerii munților.
— Munte, pur și simplu! — Căuș!
- 12). Apă dătătoare de sănătate din munții noștri — Frumoase amenajări peisagistice, frecvent întîlnite în stațiuni (sing.).

VERTICAL

- 1) Anotimpul excursiilor și al drumeției — Hipo — Volum;
- 2) La extremitatea vestică a Carpaților — Actori de pantomimă;
- 3) Zănoaga, Bucura, Ciucaș, Sf. Ana, etc (sing.). — Cunoscut vîrf din Bucegi, înalt de 2.432 m;
- 4) Formații calcaroase pe tavanul peșterilor;
- 5) Pictor clasic român, autorul tabloului „Pe terasă la Sinaia” — Diminutiv feminin;
- 6) „Balonul” hocheiștilor — Pasc oile pe plaiurile munților — Posesiv;
- 7) Carne! — Copac — De vis;
- 8) Insulă de corali — Ite! — Piatra..., renumită cabană din Bucegi;
- 9) Găzduiește în sezonul turistic mii de oaspeți — În zarvă! — Dînsii;
- 10) Deliciu canin — Perla Carpaților — Victor Popa;
- 11) Sezon, în care mii de oameni invadează plaiurile munților sau însoritul litoral;
- 12) Își petrec vacanța în tabere special organizate pentru ei — Elena Enescu — Metal prețios extras din Munții Apuseni;
- 13) Reper de orientare — Vîrf de munte.

Cuvinte rare: TED, ECA, IPO, TIA

10. Schimbă direcția trenurilor — Soare — Familie (abr.)
11. O plajă scăldată de soare — În viață!
12. Rocadă mică — A se amuza — Zburdă prin apă sau pe plajă .
13. Asigură echilibrul la plutire — Stațiune la sud de Constanța.

VERTICAL

1. Mică... mare pe litoral — Lac cu apă dulce lângă Mamaia;
2. Se avîntă în largul mării — Vestit corăbier;
3. Elevi și studenți ce-și petrec vacanța în tabără la mare — Constanța, Eforie, Mangalia, etc. (sing.);
4. Sere! — Interjecție — Pentru amatorii de camping pe litoral;
5. Neizbutit — Instalare pentru vacanță la mare (pl);
6. Anexă... uscată de soarele arzător;
7. Te îndeamnă la odihnă! — Comparativ pentru cei bronzăți (sing.) — Orașel în Suedia
8. Carte! — La rampă! — Tratatament cu nămol la Techirghiol;
9. Amenajare comercială — A mărunți — Mihai Gane;
10. Lenel! — Așezări ca Mangalia, Eforie, Constanța etc. — Pîină de struguri;
11. Istria — Din nou — Fruct de munte;
12. Căldură estivală;
13. Una din stațiunile moderne de pe litoral — Perla Mării Negre.

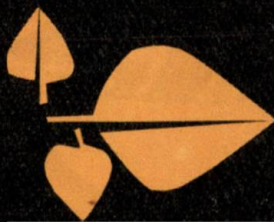
OLTEA-DELIA RĂDAN
DEZLEGĂRI LA PAG. 212.

C.I.L. BRĂILA

BIBLIOTECA

MILCOV 2

este formată din mai multe corpuri
care se asamblează prin alăturare și
suprapunere, după dorință. Satisface cele
mai exigente gusturi.

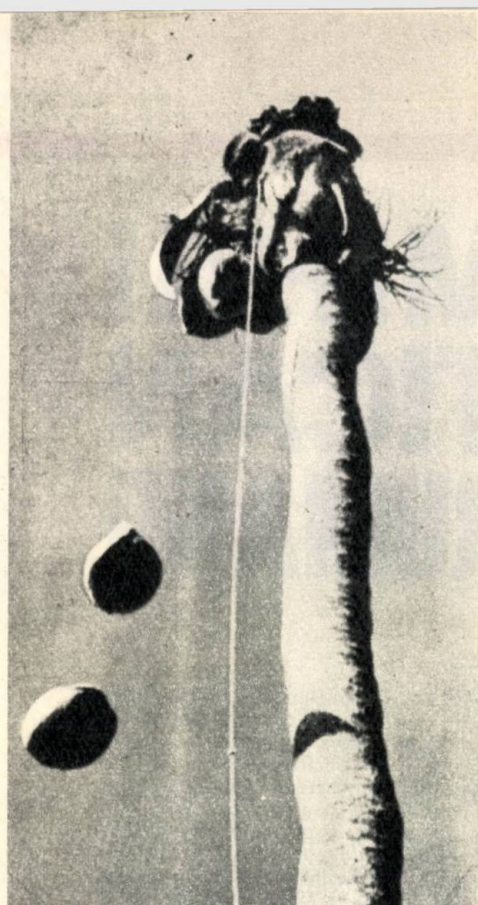

BIBLIOTECA

MILCOV 2

Gravură de SERBAN RUSU

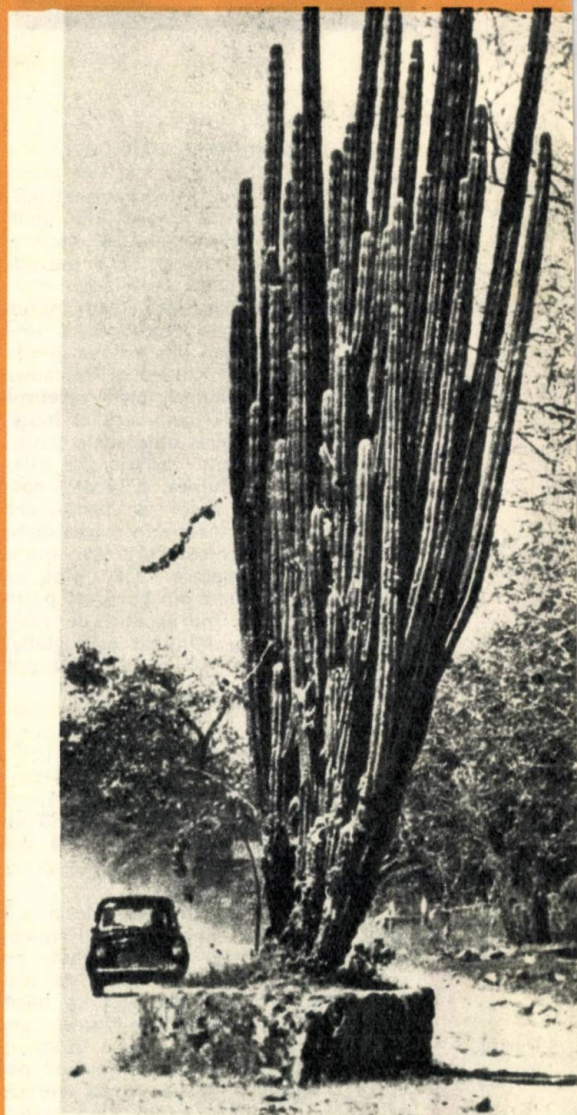
CURIOZITĂȚI

mai înalt este o tulpină ce se află acum în mijlocul unui drum, înconjurată cu un zid de apărare împotriva automobilelor, după cum se vede în fotografie. Ușor de urmărit proporțiile...

În ediția din anul 1966 a Almanahului nostru am publicat la rubrica „De pretutindeni” (pag. 105) o notă privitoare la faptul că în Malaezia maimuțele sînt folosite la culesul nucilor de cocos. În fotografie puteți vedea acum o maimuță în plină desfășurare a acestui fel de muncă, foarte folosită de proprietarilor de palmieri, fiind gratuită! Frînghia ce se vede atîrnînd de gîtul animalului este legată cu capătul celălalt de un țărșuș înfipt în pămînt, în mijlocul unui grup de palmieri. Cînd maimuța termină de dat jos nucile dintr-un palmier, sare pe altul, unde face același lucru și așa mai departe, pînă la ultimul palmier, lungimea frînghiei îngăduindu-i o rază de acțiune îndestulătoare. În acest chip, maimuța cîștigă timpul pe care un om îl pierde urcîndu-se și coborînd de pe fiecare arbore, inteligența ei conducînd-o să facă munca pe care a văzut că o făceau oamenii.

★

În apropierea orașului mexican Oaxaca sînt numeroși cactuși uriași; cel

MIHAI TICAN RUMANO

Iubitorii literaturii de călătorie au toate motivele să fie încântați: mai toți marii scriitori ai lumii au fost și pasionați călători. Ba câteodată, expedițiile unor mari figuri ale istoriei au dat naștere unor pagini nemuritoare. Fără peripecțiile lui Ulise, de pildă, de-a lungul drumului de la Troia la Itaca, n-am fi avut „Odiseea” lui Homer. Marco Polo, vestitul călător venețian din a doua jumătate a secolului al XIII-lea ar fi rămas cunoscut, poate, numai prin celebrul portret pictat de Tițian, dacă el însuși n-ar fi relatat în scris episoadele pasionantului său itinerar asiatic. Se călătorește de când e lumea, și secolul nostru, așa numitul secol al vitezei, are privilegiul de a se înscrie în marea carte a istoriei ca deschizătorul celor dintii drumuri interplanetare. Dar pînă să ajungă aici, am auzit din gura cel puțin a cîtorva oameni îndrăgostiți de călătorii, exclamația: „Minunat este globul nostru pămîntesc! Acum aștept să pot vizita și altceva”.

Cu un astfel de adevărat globe-trotter al zilelor noastre, am avut bucuria să mă întretin la începutul anului 1967. Este vorba de scriitorul Mihai Tican-Rumano, care cu puține săptămîni înainte de a închide ochii, în vîrstă de 72 de ani, mi-a împărtășit cîteva din amintirile extraordinarelor sale peregrinări prin lumea largă.

— Aveam 10 ani cînd am plecat din satul meu natal, Berevoiești. Rămasesem orfan de tată; haine și ghetе nu prea aveam, bani de mîncare și mai puțin. După un an petrecut ca băiat de prăvălie la Cîmpulung-Muscel, am zbughit-o la Constanța, m-am îmbarcat ca ajutor de bucătar pe un vas sub pavilionul italian și, după scurtă vreme, am poposit în Italia. Acolo, Don Rafael,

un negustor ambulant, m-a luat pe lîngă el să-i vînd în piață stridii și alte delicatese. După cîteva luni, mă săturasem de noua îndeletnicire și, mînat de dorința de a cunoaște lumea, am plecat la Mogadiscio, capitala Somaliei. De aici, pe un alt vapor, am pornit spre Argentina, unde am rămas 14 ani. Cu sprijinul unei familii binevoitoare mi-am continuat studiile și la vîrsta de 18-19 ani am început să public primele articole în reviste, sub numele de Mihai Tican-Rumano — adică românul, La Bue-

La Berevoiești (azi muzeu, cu colecția M. RUMANO)

La Adis-Abeba

nos Aires mi-a apărut și prima carte intitulată „Despre pământul drag al patriei mele”, cuprinzând note despre melegurile patriei.

— Și mai departe?

— Din Argentina am plecat cu diferite ocazii spre celelalte țări ale Americii de Sud, apoi în Mexic, în Canada, în Australia, în Noua Zeelandă, în Antile... Mă aflu în La Plata, lângă capitala Argentinei, când un explorator belgian m-a invitat să-l însoțesc într-o expediție în Africa. Timp de 19 luni, în 1922—1923, am străbătut continentul african de-a lungul și de-a latul, descoperind o lume care m-a fermecat pur și simplu. De acolo, din Africa, am adus în țară cea mai mare reptilă pe care o posedă azi Muzeul de științe naturale „Gr. Antipa”. Imaginile africane, numeroase, obsedante, le am mereu prezente în minte, în suflet. Nu pot să uit, de pildă, senzația pe care am încercat-o când, venind din Sierra Leone, la capătul unui drum de trei zile pe cursul unui riu din Guiana portugheză, m-am trezit în mijlocul unui trib de negri care, uimiți, vedeau în persoana mea, pentru prima oară în viață, un om cu pielea albă! Altă dată, în Senegal, la o vânătoare, am fost zgâriat pe nas și mușcat de brațul drept de o panteră. Și câte alte întâmplări, care mai de care mai neobișnuite.

Dar călătorului îi șade bine cu drumul. În timpul celor 10 ani de ședere în Spania (1924—1934), dar și de colindare a mai tuturor țărilor europene, perioadă care corespunde cu o prodigioasă activitate („Viața albului în țara negrilor”, apărută inițial în limba spaniolă, tradusă în românește în 1929; „Peisagii iberice” — tradusă în românește în același an, „Pierduți printre fiare” —

1927, „Misterele continentului negru” — apărută în românește în 1931, „Spania de azi” — 1932, „Icoane dunărene” — 1934, „În mijlocul pădurii virgine” ș.a.), scriitorul face încă două călătorii în Africa, una în 1926, alta în 1934—1935, când are prilejul să-și manifeste profunda sa solidaritate cu poporul abisinian, crunt încercat de agresiunea trupelor fasciste ale lui Mussolini. În 1939, după alte voiajuri în Europa, îi apare cartea „Nopti barceloneze”, prefăcută de Liviu Rebreanu, iar un an mai târziu, rod al unor călătorii prin țară, cartea de impresii „Mănăstirile noastre”, tradusă și în limba spaniolă.

— Fiecare țară, fiecare continent — îmi mărturisea Mihai Ticano-Rumano — are, evident, specificul său. Trebuie să-l iscodești însă cu pasiune dacă vrei să-l descoperi cu adevărat. Mi-a plăcut să văd totul — natură, oameni, monumente, obiceiuri populare. Am făcut turism și cu mașina, și cu trenul, și cu avionul și cu barca sau vaporul, dar foarte mult și cu piciorul. Am mers prin locuri tainice, și pe catir și pe cal și pe cămilă. Am dormit și în hoteluri, și în cabane și în hamace, sub cerul liber, acoperit de poloage. Mi-a plăcut întotdeauna ineditul și poate de aceea n-am mai căutat la anii bătrâneții noi puncte de reper pe harta turistică a globului.”

Un călător neobosit, în care și la vîrsta amintirilor clocotea un suflet tînăr — acesta a fost scriitorul Mihai Ticano-Rumano, plecat de curînd dintre noi.

CONSTANTIN DARIE

turism

FORMA A DRUMETIEI

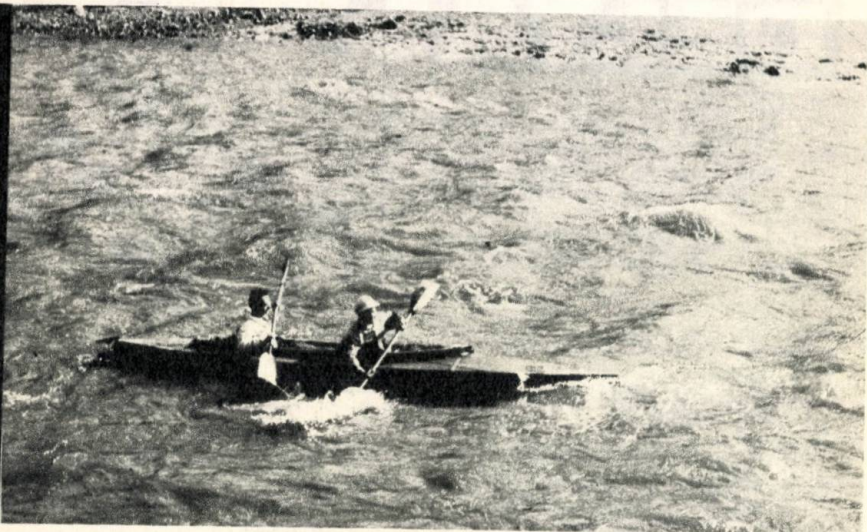
DE
UN
DEOSEBIT
FARMEC

- În Delta
- Pe Bistrița, în acțiune
- Popas

nautic

Foto
EMIL SIRZEA

DELTA

ORIZONTAL

1. Pentru el, Delta este o „sursă de trofee” — De veghe pe puntea vasului;
2. Pasăre specifică Deltei, cu ciocul lung și pene cafenii — Pește răpitor din Deltă;
3. Pitorești așezări de pescari (sing.) — Pește ce populează bălțile Deltei — Tell
4. Mistreți, iepuri, bizami, nurci, dihorni etc. ce îmbogățesc variata faună a Deltei — Sprijină vița de vie;
5. Brusturi — Acela;
6. Frecventă pădurea de arini pe grindurile marine ale Deltei — Nume feminin;
7. Tîpsie — ... de Janeiro (sau localitate în Italia) — Registru vocal;
8. Posesiv — Pești... debili — În lacuri!
9. Insulă între brațele Chilia și Sulina, în interiorul căreia se află pădurea Hasmacul Mare cu aspect tropical, declarată rezervație naturală — Tabelă de calcul;
10. Aurel Ene — Lene! — Vîrtej de apă, ce se creiază în Deltă pe timpul vînturilor;
11. Unul din marile grinduri, situat la sud de brațul Sulina — Începe vacanța!
12. Amenajare piscicolă — Pășune.

VERTICAL

1. Port situat la ultimul mare cot al Dunării — Armele albinelor;
2. Sînt — Nume feminin — Cîstit;
3. Aluviune de nisip, ce acoperă mari porțiuni ale Deltei — Carel
4. Conducător al unei echipe de pescari în Deltă — Colecție de hărți;

1	V	I	N	A	T	O	R		C	A	R	T
2		S	T	P	A	R		S	A	L	A	U
3	G		S	A	M		L	I	N		T	L
4	A	N	I	M	A	L	E		A	R	A	C
5	L	I	P	A	N	I		A	L	A		E
6	A	N	I	N	I	S	P	E		M	E	A
7	P	A	S		R	I	O		B	A	S	
8	F		T	A		M	I	R	I		A	C
9		L	E	T	E	A		A	B	A	C	A
10	A	E		L	N		A	N	A	F	O	R
11	C	A	R	A	O	R	M	A	N		Y	A
12	E	N	E	S	T	E	U		I	M	A	S

5. Unul din ostroavele și punctele piscicole importante ale Deltei — Cîine sălbatic, semnalat recent în Deltă;
 6. Orel — Pasăre cu pene negre, important vînat din Deltă — Notă muzicală;
 7. Cale! — Perioadă de vîrf — Acum (reg.);
 8. Element de legătură I — Începe aerisirea! — Leziune;
 9. Drumuri de apă, rezultate din rectificarea gîrlelor ce leagă Dunărea cu numeroase lacuri din Deltă (sing.) — Pești răpitori de apă dulce;
 10. În baltă! — Vîsla bărcii — Aurel Florescu;
 11. Pasăre ce constituie un bogat vînat în Deltă — Unul din cele mai întinse lacuri din Deltă;
 12. Important centru pentru industrializarea peștelui din Deltă — Pește de baltă din familia crapilor.
- Cuvinte rare: RIO

OLTEA-DELIA RADAN

Criptografie (4-2-8-4-7-2-5)

U+C×O S^N T^P L^E I^T I^M T

VIDA ȘTEFAN

Metagramă
climaterică
(xxxxxxxxx)

A-B: masiv din
Carpații Meridionali
Orizontal: obiective
turistice din acest
masiv

AUGUSTIN STANCIU

Aritmogrif-

A											
1	5	6	10	7	6	12	6				
	3	4	12	6	5	4					
	1	5	6	10	7	6					
	2	17	19	6	4	15	9				
	2	9	7	4	11	12	4	10	4		
	2	9	7	4	4	1	6	5			
	20	9	13	10	9	7	4				

B

- I. BÎRZAN

(Deslegări la pag. 212)

LENINGRAD

1917 — 1967

Iunie 1967. Îi vizitam pentru prima oară în al douăzecișisicilea an al existenței sale. În anul împlinirii unei jumătăți de veac de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Îi cunoșteam aproape pe de rost bogata-i fișă biografică, din anul când Petru I ridica, pe întinderile pustii din delta Nevei, primul bastion menit să apere porțile Balticei, pînă la eroica rezistență în fața asediului năvălitorilor hitleriști. Toate evenimentele cuprinse între aceste două date îi dau un profil unic, exprimat în zeci de palate și muzee, în sute de monumente de artă și arhitectură, în prezența puternică, vie, a unor personalități de seamă ale științei și culturii ruse.

Nașterea Leningradului nu este o ficțiune a istoriei; ea nu ne vine din negura vremurilor pe aripi de legendă, așa cum se întîmplă cu începuturile multora din marile orașe ale lumii, ci la o dată precisă, consemnată de istorie: 27 mai 1703, ziua cînd în locul unde bătăliile Nevei se desfac larg, s-a pus prima piatră de temelie fortăreței „Petr și Pavel”. De atunci, înălțurul acestor 265 de ani, meșteri și arhitecți vestiți s-au străduit să facă din Leningrad unul din cele mai frumoase orașe ale lumii.

Într-adevăr, văzîndu-l pentru întîia oară, Leningradul ți se arată ca o mare revelație. Întreg orașul e presărat cu nenumărate opere de artă, aproape fiecare casă este un monument.

Tot ce ți-ai închipuit cu ajutorul fotografiilor, al filmelor sau al tomurilor documentare, trăiești acum aievea dinaintea ochilor, în forfota fără sfîrșit de pe Nevski-Prospect sau pe cheiurile Nevei, cu panorama unică a palatelor dăltuite în piatră și marmură.

Pornești pe jos din Piața Insurecției, stăpînit de o curiozitate chinuitoare. Vrei să vezi cît mai mult, să nu-ți scape nimic din comorile ce se ascund în această „Veneție a nordului”. O iei la dreapta, pe aleea Suvorov, cu intenția de a ajunge la Smolnii. Ceea ce vedem

mai întîi în parcul din capătul bulevardului este o catedrală grandioasă, înălțată de celebrul arhitect Rastrelli pe locul fastului palat de vară al principesei Elisabeta, fiica lui Petru I. Alături se află clădirea severă, construită în stil clasic, care în 1917 a fost sediul statului major al Revoluției Socialiste din Octombrie, în fruntea căruia s-a aflat Lenin.

Te reîntorci în Piața Insurecției, pentru a te avînta pe Nevski-Prospect, artera cea mai aglomerată a orașului. În celălalt capăt, la o distanță de vreo patru kilometri, se profilează săgeata aurită de pe clădirea Amiralității.

Dar pînă acolo, cîte monumente se-nșiră de-a lungul acestei străzi largi și drepte, de care se leagă atîtea pagini de glorie a Leningradului! Te oprești mai întîi pe podul Anicikov, împodobit cu faimosul grup „Îmblînzitorii de cai” aparținînd sculptorului Clodi. Apoi, cînd pe o parte, cînd pe cealaltă, sau făcînd mici abateri spre stînga sau spre dreapta, descoperi cîteva din marile podoabe ale orașului — catedrala Kazan cu coloanele sale uriașe, descriind un semicerc cu fața spre Nevski, vechiul teatru Alexandru, astăzi teatrul de dramă Pușkin, Palatul Mihailovski, devenit Muzeul artei ruse — amîndouă creațiile unui alt mare arhitect italian, C. Rossi.

Ori încotro îți rotești privirea, întîlnești aceeași sobrietate, aceeași eleganță — cu frumusețea specifică a fiecărei clădiri — încadrate perfect în perspectiva peisajului înconjurător.

Am ajuns, în sfîrșit, la Amiralitate. Este unul din cele mai impunătoare monumente ale Leningradului, socotit fără greș o capodoperă a arhitecturii mondiale. Aripile laterale se deschid spre Neva, invitînd la o întrecere de ingeniozitate arhitecturală palatele de pe celălalt mal. Turnul său, vizibil din oricare parte a orașului, strălucește blînd sub razele asfințitului, așa cum strălucește puțin mai departe, dincolo de întinderile Nevei, săgeata de 122 m de pe faimoasa fortăreață „Petr și Pavel”.

Așa cum este așezată, clădirea Amiralității pare o punte între alte două ansambluri de arhitectură: Piața Decembriștilor, în stînga, cu catedrala Sf. Isaac, statuia „Călărețului de aramă”, celebrul monument închinat memoriei întemeietorului orașului și Piața Palatului de Iarnă, în dreapta.

Acesta este, așa dar, locul marilor evenimente istorice din Octombrie 1917. Te uimesc proporțiile și armonia edificiilor, impresionanta unitate artistică. Arcul de triumf din clădirea vechiului Stat major accentuează aerul solemn al acestuia, grupul statuar de deasupra îi dinamizează înfățișarea, transmit marilor dimensiuni vibrațiile viguroase ale artei.

Încerci un sentiment identic privind apoi coloana Alexandru, acest monolit de granit de 600 de tone, mai înalt decît coloana Vendôme din Paris, care a fost ridicat în centrul pieții pentru a cinsti victoria armatei ruse asupra lui Napoleon. Este parcă stindardul ce străjuiește impunătorul Palat de Iarnă.

În ciuda dimensiunilor sale uriașe, Palatul de Iarnă are o înfățișare caldă, grațioasă. Coloane albe, terminate cu statui și vase ornamentale, ferestrele bogat împodobite, dau fațadelor strălucirea celui mai ales baroc.

Îndată după Revoluție, aici s-a instalat Ermitajul, unul din cele mai mari muzee ale lumii. Decorațiile interioare ale palatului ar putea singure să constituie exponatele de preț ale unui muzeu celebru. Vizitatorul Ermitajului privește cu admirație aceste comori ale sale: vase, cupe, candelabre, obeliscuri, console lucrate în malahit, jasp, porfir, lapis-lazuli... Multe din vechile săli ale palatului au, pe lîngă marea lor valoare artistică și una istorică, nu mai puțin însemnată. Străbați cu interes Sala lui Petru I, cu pereții îmbrăcați în catifea roșie, brodată cu argint, Galeria războiului din 1812, cu portretele celor 332 de generali participanți la această campanie, Marea sală a tronului, sau sala Sf. Gheorghe, una dintre cele mai frumoase din palat, Sala de malahit, cu coloane și pilaștri îmbrăcate în această piatră de un verde strălucitor, martoră a evenimentelor ce au avut loc în palat în timpul Revoluției din Octombrie.

Ermitajul are la dispoziție 300 de săli și găzduiește impresionanta cifră de 2.300.000 de opere de artă. Printre acestea se găsesc 14 mii de picturi, 12 mii de statui, 600 de mii de gravuri și desene, un milion de piese numismatice. Acestea oglindesc istoria milenară a popoarelor Asiei Centrale, a țărilor orientale, începînd cu vechiul Egipt, a artei și culturii ruse, a întregii lumi antice. Cele mai vechi piese datează de mai bine de 500 de mii de ani și aparțin epocii pietrei cioplite. Bogate colecții de artă scîtă și siberiană aparținînd secolelor VII-III î.e.n., un covor lucrat acum 2500 de ani, statui din timpul faraonilor egipteni sau din înfloritoarea epocă de cultură greco-romană, țesături și broderii chinezești, arme și obiecte miniaturale din metale prețioase executate de meșteri indieni acum 2300 de ani, își deapnă strălucirea unor lumi de mult apuse. Ne-ar trebui

săptămîni întregi de cercetare pentru a putea cuprinde aceste cîteva mii de ani de civilizație umană.

Oamenii de artă susțin că este imposibil să se facă un studiu complet asupra picturii europene, fără să se țină seama de excepționalul tezaur artistic al Ermitajului. Sînt prezente toate marile epoci ale picturii universale, principalele școli naționale ale Europei, începînd din secolul XIV-lea, pînă în zilele noastre.

O sută douăzeci de săli au fost consacrate artei Europei occidentale. Zeci de kilometri acoperiți cu tablouri de la Filippino Lippi la Delacroix, de la Rafael la Auguste Renoir, de la Giorgione la Picasso.

Parcurgi, pe viu, o cuprinzătoare istorie a artei, din care nu lipsesc Tizian, Veronese, Tintoretto, Caravaggio, El Greco, Zurbaran, Velasquez, Murillo, Van Dyck, Lucas Cranach, Watteau, impresionistii francezi din veacul trecut sau pictorii moderni de genul unui André Derain sau Van Dongen.

La care să te oprești mai întîi? Ce să admiri mai mult? Rubens este reprezentat prin 41 de pînze — peisaje, portrete, scene mitologice; Rembrandt, prin 25 de tablouri și printr-o mare colecție de gravuri. Forța expresivă a portretelor, căldura sentimentelor umane, expresivitatea personajelor, subliniată prin contraste de umbră și lumină — toate acestea ne dau imaginea complexei personalități artistice a marelui maestru olandez.

Dar, indiferent de genurile de artă sau de epocile istorice care ți-au reținut atenția la Ermitaj, nu te poți despărți de labirintul celor 300 de săli înainte de a te fi oprit în fața pînzelor lui Leonardo da Vinci. În întreaga lume se cunosc astăzi numai patrusprezece tablouri ale acestui titan al Renașterii. Două din ele

se află aici, la Leningrad: „Madona Benoit” și „Madona Litta”. Sînt marile comori ale muzeului. Suficient de mari pentru a părăsi Ermitajul cu sentimentul unei copleșitoare emoții.

*

E tîrziu, te simți obosit, dar pasul refuză să te întorcă la hotel. Coborîm pe cheiurile Nevei, largi și solemne, printre sfîncși și statui de marmură, care li veghează mersul liniștit spre Baltica. Podurile basculante ale Nevei încep să se ridice, negre, cu scrișniri metalice, făcînd loc vapoarelor ce au pătruns pe gura fluviului. Palidul crepuscul al nopților albe ți oferă și el un număr inedit din spectacolul de vrajă al Leningradului.

Apoi, pe nesimțite, orașul se trezește și pe Nevski-Prospect șirurile de mașini și troleibuze se întrec din nou într-un dute-vino necontentit.

Începea o nouă zi și nici nu băgasem de seamă cînd se sfîrșise cea de dinaintea ei.

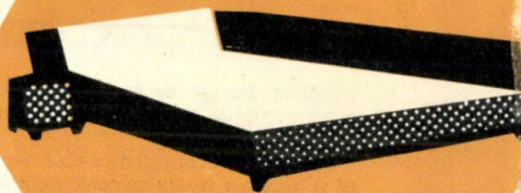
Dr. EMIL POPA

Linia modernă, furnirul
de calitate superioară, ta-
piseria în modele și culori
variate, de bun gust, peli-
cula de lac fin care acoperă
părțile de lemn, LUCRUL
ÎNGRIJIT, FINISAREA A-
TENTĂ au contribuit la
excelenta apreciere ce o
dau cumpărătorii mobilie-
rului realizat de

Divanul de colț „ILVA”

preț de vânzare 2668 lei

**COMBINATUL
DE
INDUSTRIALIZARE
A LEMNULUI
BACĂU**

MUZEEL MUNȚILOR

Himalaia, Pamirul, Alpii, Carpații își au consacratele lor muzee, în care au fost strînse cu pasiune și pricepere toate mărturiile istoriei lor, de la geologie și geografie, la literatură și alpinism.

S-au scris pînă în prezent peste 100.000 de cărți despre munte, culminînd cu enciclopedia lui Maurice Herzog („La montagne”) și s-au realizat zeci de filme ale marilor expediții de escaladare a munților înalți de patru, șapte și opt mii de metri.

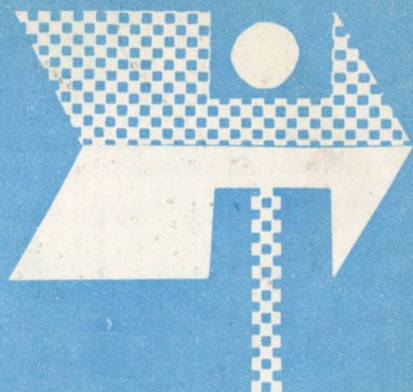
Dar cîte muzee dedicate muntelui vor fi existînd pe planeta noastră, lată o întrebare la care poate doar UNESCO ar putea să răspundă precis. Pînă atunci, însă, noi ne propunem să vă prezentăm cîteva din cele mai cunoscute și valoroase muzee ale munților.

Acum 30 de ani, la Torino, pe Muntele Capucinilor, s-a inaugurat primul muzeu al muntelui. El poartă numele lui Ludovic de Savoia, geograf și alpinist renumit, apreciat pentru descoperirile și ascensiunile sale cu scop științific. Secțiile muzeului: istorică, topografică, tehnică, etnografică. O secție specială revine expedițiilor extra-europene.

Tot în acest muzeu al muntelui poate fi admirat și un planetarium, în care sistemul stelar se găsește, iluminat indirect, pe o cupolă, în jurul căreia este pictată o vedere panoramică a Alpilor.

Doua din muzeele cu cele mai valoroase piese sînt cel din Norvegia, de la Holmenkollen (Oslo) și cel din Suedia, de la Fiscartorpoet. Fără să fie în mod special muzee consacrate muntelui, ele sînt legate de munți și zăpezi și iată cum...

La Holmenkollen, unde se organizează și tradiționalele concursuri de sărituri la trambulină, la care asistă obișnuit peste 100.000 de spectatori,

se pot vedea schiurile cu care au străbătut Nansen și însoțitorii săi, în 65 de zile, la temperaturi adesea de -50° , munții înalți de 2700 metri ai Groenlandei; de asemeni, schiurile și călăcele cu care Nansen a înfruntat ghețurile polului nord, precum și echipamentul (săni, corturi, schiuri) cu care Amundsen a învins polul sud, în anul 1911, parcurgînd 3000 de kilometri și asaltînd altitudini de peste 3000 de metri.

Trebuie să mai știți că norvegienii păstrează cu respectuoasă admirație, într-un parc din Oslo, corabia „Fram”, cuceritoarea a ghețurilor polare și, nu departe, învingătoarea altor spații, pluta expediției „Kon-Tiki”.

Aceeași denumire, „Muzeul Schiului”, ca și la Oslo, are muzeul suedez de la Fiscartorpoet. Pot fi văzute aici schiuri din epoca de piatră, hărți reprezentînd drumul pe care l-au parcurs oamenii cro-magnon din Asia centrală pînă în Scandinavia, schiurile din străvechea Siberie, schiurile din Tydal și cele de tip scandinav, lungi de doi metri și late de 16 cm, pentru vînătoare și mari zăpezi.

Dar să revenim la muzeele munților, deși cum am spus, și muzeele schiului credem că aparțin de drept munților. Iată de pildă „Muzeul polului sud” din Sydney (Australia), de curînd îmbogățit cu un exemplar foarte rar, un străvechi pește spadă, cîntărind 122 de kilograme, care a fost găsit congelat într-un bloc de gheață veșnică de la polul Sud. Specialiștii apreciază că acest pește, care s-a păstrat excelent, a trăit cu aproximativ o sută de mii de ani în urmă.

Desigur, sînt nenumărate muzeele Himalaiei. Englezii, indienii, chinezii au păstrat cu toții mărturia eroicelor

lupte pentru cucerirea gigantilor, a celor patrusprezece piscuri ale căror înălțimi depășesc opt mii de metri.

Unul din cele mai vechi muzee himalaene rămâne însă cel creat în 1934 la München, de Paul Bauer și Fritz Bechtold, nume glorioase de neînfricați alpiști. Mândria acestui muzeu: biblioteca de specialitate, 50.000 de fotografii și aproape 20.000 de metri de film reprezentând episoade interesante din marile expediții. Muzeul a fost inițial finanțat dintr-un fond de stat, din beneficiile filmului „Nanga Parbat” și ale conferințelor și cărților lui Paul Bauer privind cele două expediții din Kanchenzönga. Aici s-a făcut documentarea și s-au întocmit planurile de bătălie pentru Siniolchu și îndărătnicul Nanga Parbat, învins peste ani, de temerarul Herman Buhl.

Nu există muzeu al sportului în nici o țară din lume care să nu aibă măcar o secție a sporturilor alpine: patinaj, schi, alpinism. O interesantă asemenea secție este cea a „Muzeului sporturilor” din Varșovia. De altfel, se știe că Polonia are, la Zakopane, una din cele mai renumite și mai mari trambuline de schi din lume.

Și la noi în țară, la Brașov, când s-au pus bazele „Muzeului sportului brașovean”, astăzi o secție a muzeului regional, n-a fost uitat muntele. Aici sînt prezentate, în afara primelor noastre cărți de turism și de schi, însemnate trofee cucerite de sportivii noștri; pot fi urmărite aici și inedite evoluții ale patinei (os, lemn, metal), ori ale ochiului de sfoară, de la rachete și legături bilgheri la legături moderne, o suită de diferite pitoane, precum și o pereche de schiuri, vechi de aproape optzeci de ani, cu un singur baston de bambus, lung de doi metri. Nu lipsește din colecția muzeului întiul anuar carpatin ardelean (1870) și fotografia primei cabane de schi înălțată la Poiana (1905).

Două noi și prețioase muzee ale munților sînt în curs de înființare: la Bicăz „Muzeul Bistriței” și în orașul Gh. Gheorghiu-Dej „Muzeul Carpaților”, cu reprezentări pe plan geografic și turistic ale munților, piscurilor, văilor, lacurilor, cabanelor, locurilor de odihnă.

VIRGIL LUDU

DRAGOMIRNA

CEA MAI ÎNALTĂ ȘI MAI ZVELTĂ BISERICĂ DIN ȚARĂ

Păstrarea proporțiilor la orice clădire este cheazăia frumuseții. Din acest punct de vedere, avem în țara noastră o clădire în care proporțiile dintre înălțime și lățime dovedește o mare îndrăzneală arhitecturală.

Este vorba de biserica mănăstirii Dragomirna, pe care o vedem în alăturata înfățișare, ctitorie din anul 1620 a mitropolitului Moldovei Anastasie Crimca, el însuși un foarte talentat miniaturist și caligraf, dintre ale cărui lucrări citeva sînt expuse în Secția de artă feudală a Muzeului de artă a R.S.R. — ceea ce le redă măsura valorii artistice.

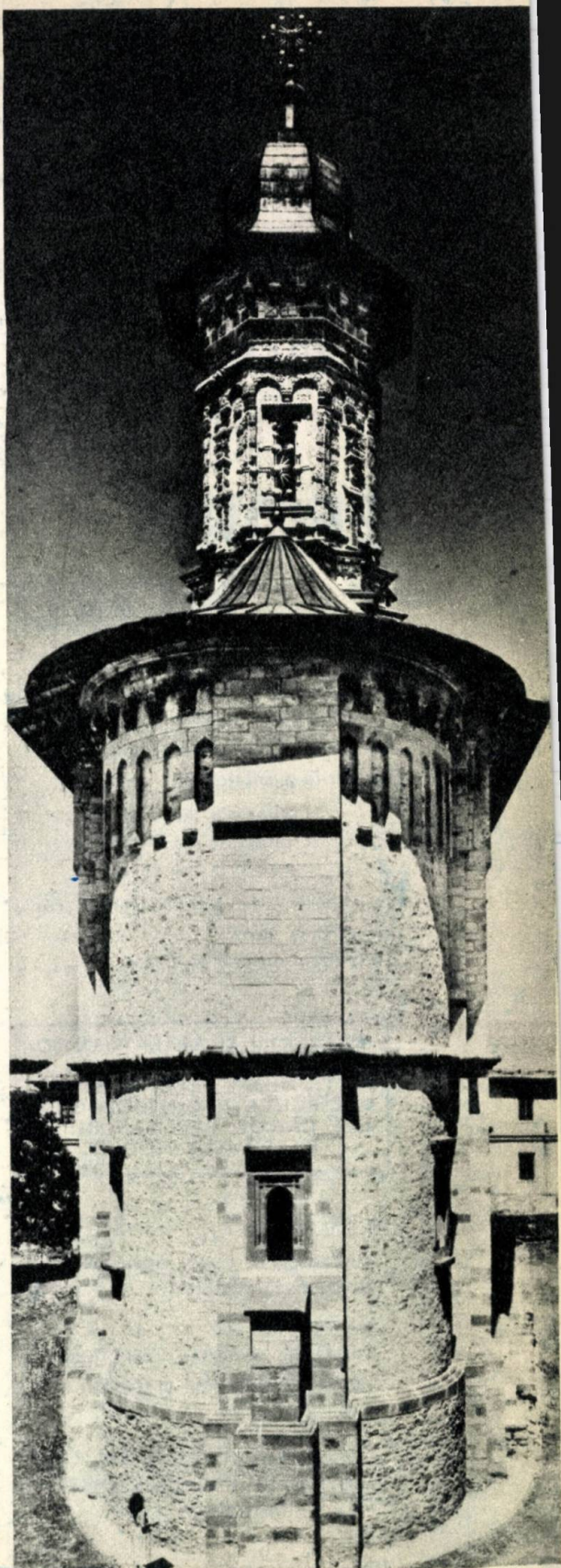
În temelul acestui talent al ctitorului, putem socoti că bunul său gust a susținut — dacă nu a și hotărît — lucrarea meșterului zidar și acesta, neîndoișor, un mare dăruit, care, pe o lățime de numai 6 metri a clădit această biserică înaltă de 42 de metri, adică tot atît cît măsoară nava bisericii din Brașov, care însă e lată de 38 metri.

Înălțimea este, așadar, aproape de 6 ori mai mare decît lățimea, proporție care — la mijloacele tehnice de atunci — era foarte greu de înfăptuit, dacă ținem seamă de faptul că este vorba de o biserică, deci de o clădire care înăuntru are un mare gol, mai ales în dreptul turlei, și cu atît mai mult cu cît această biserică nu are sinuri laterale, care i-ar fi putut mări temelia de susținere.

Dar, tocmai de aceea se vede că a fost aleasă forma de navă, ca fiind cea mai potrivită pentru a da această zveltă înălțare de ziduri către cer, în linie dreaptă. Impresia este și mai copleșitoare atunci cînd te afli înăuntrul bisericii, sub înalta turlă octogonală (împodobită pe dinafară cu o adevărată dantelărie sculptată în piatră, — cum se vede mai bine în prima fotografie).

Date fiind proporțiile amintite, biserica mănăstirii Dragomirna este nu numai cea mai înaltă, dar și cea mai zveltă biserică din țara noastră. Meșterii din popor care au putut gîndi și înfăptui o zidire de asemenea îndrăzneală — a cărei țărnie a înfruntat secolele — au dovedit, fără îndoială, că erau mari clăditori și merita cu prisosință toată admirația arhitecților de astăzi.

P.V.—L

Biserica mănăstirii Dragomirna

TRATAMENT BALNEAR ÎN EXTRASEZON LA

EFORIE NORD

- cazare în vile moderne (camere cu două paturi, încălzire centrală, baie)
- pensiuni complete și tratamente
- tarife avantajoase:
 - categoria A — 41 lei
 - categoria I-a — 35 lei
 - categoria II-a — 30 lei
- reduceri de prețuri pentru copii până la 14 ani
- 50% reducere pe C.F.R.

INSTALAȚII ȘI APARATURĂ MODERNĂ PENTRU TRATAREA AFECȚIUNILOR REUMATISMALE, DECIRCULAȚIE, GINECOLOGICE, ALE CĂILOR RESPIRATORII ȘI SISTEMULUI NERVOS.

ÎN STAȚIUNE:

cinematograf, radio, televizor, jocuri distractive, bibliotecă;

LA CONSTANȚA:

spectacole de teatru, operă, operetă, revistă (transportul gratuit).

INFORMAȚII ȘI ÎNSCRIERI LA AGENȚIILE ȘI FILIALELE ONT DIN ÎNTREAGA ȚARĂ.

UN CĂLĂTOR

ANTONIO MARIA DEL CHIARO

Prin frumusețea și bogăția sa, dar, mai cu seamă, prin faptele de laudă ale celor care-l stăpînesc, pămîntul românesc a atras din totdeauna interesul călătorilor străini, deveniți mesageri, peste spațiu și timp, ai realităților cunoscute.

„Spre știința urmașilor... voi sprijini descrierea mea pe conștiință”, scria unul dintre ei, italianul Del Chiaro, zis și Florentinul, „om inteligent și capabil de nepărtinire”, cum îl caracteriza N. Iorga. Cartea sa, „Revoluțiile Valahiei”, apărută în 1718 la Veneția, este rodul unei călătorii săvîrșită la începutul celui de al XVIII-lea veac în Țara Românească, și al popasului mai îndelungat la curtea vestitului Vodă Brîncoveanu.

De la bun început, pe călător l-a atras frumusețea peisajului: „Pămîntul țării e tot ce poate fi mai fertil și mai desfătător”. În rama descrisă de el, se îmbină armonios „cîmpiile vaste.. în care nu se găsește nici cea mai mică piatră” cu acele „multe și foarte frumoase păduri”. Acest tărîm este un adevărat paradis al vietăților naturii: „animalele de vînat sînt lăsate în toată voia lor de către locuitorii țării”. Cu delicată poezie vorbește Del Chiaro despre reîntoarcerea în primăvară a păsărilor

ITALIAN PE MELEAGURILE ROMÂNEȘTI

călătoare care „se adăpostesc prin sate liniștite, departe de zgomot și, pe vîrfuri de case țărănești, reînvie vechile cuiburi sau clădesc altele noi”.

Totodată călătorul a fost atras de oamenii acestor pămînturi, despre care el, fiul bătrînei Italii, nu uită să spună că păstrează în vine și sînge roman, mărturie stînd și numele de „români” pe care-l poartă cu îndreptățită mîndrie. Se simte atras de acești oameni „vrednici de laudă” prin însușirile lor — „vioi, voinici și rezistenți la oboseală” — prin caracterul lor deschis — „iubitori de străini, ospitalieri” — și prin multiplele lor talente — „meșteri în oricare meșerie”.

Fără îndoială, pămîntul țării este dăruit, dar cea dintîi bogăție a sa este munca oamenilor și Del Chiaro se ocupă îndeaproape de îndeletnicirile lor. Sînt agricultori incusiți, au turme și cirezi numeroase, vinurile lor sînt „renumite”, iar adesea plasele scot la mal „cantități de pește de mărimi neobișnuite”. Pînă în Veneția ajung cerealele și vitele de aici; sarea, care „se găsește în cantități enorme” se exportă peste Dunăre, iar depozitele sultanului, a cărui samavolnică stăpînire îl mîhneste pe Del Chiaro, „se îndestulează cu unt și miere”.

Pentru trăinicia trudei lor, stau mărturie construcții impunătoare, asemenea hanului lui Șerban Vodă din București, dar și casele simple de țară, a căror curățenie îl impresionează pe călătorul italian.

O deosebită prețuire manifestă Del Chiaro pentru tradițiile artistice pe care acest popor a știut să și le păstreze și să și le apace în fața tuturor împilărilor căci, de pildă, turcii „nu privesc cu ochi buni portul și obiceiurile” sale. Del Chiaro, iubitor de frumos, redă cu multă înțelegere distincția simplă a portului țărănesc, deosebit de îmbrăcămintea boerească, mult prea încăr-

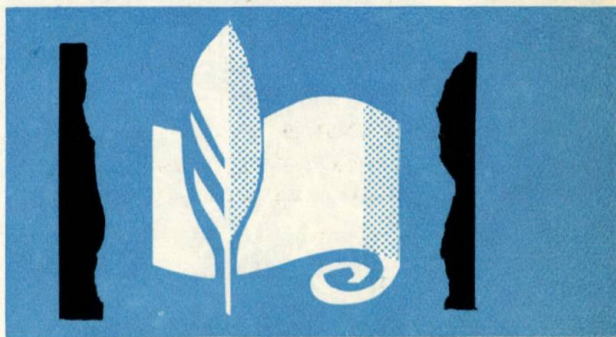
cată, influențată de tot felul de mode străine. Demnă de toată lauda este hărnicia țesătoarelor; din pînza urzită de ele se țes acele cămăși „brodate cu flori”, care, alături de brîu, împodobit și el, dau strălucire portului românesc.

În datini, Del Chiaro deslușește un farmec străvechi. De pildă, paparudele cu „cîntecul lor vesel și glumeț”, dansul frenetic al călușarilor sau colindătorii „cu urări de sărbători fericite” îi prilejuiesc pasaje de o deosebită sa-voare.

Bucuria de a trăi a acestui talentat popor însușește muzica și dansurile sale și călătorul italian nu poate uita frumusețea solemnă a fetelor care, cu prilejul bogatelor sărbători ale nunții, în „cîntecul lăutei și al cobzei se prind în horă și, smerite, cu ochii în jos, dansează lin, fără mișcări de prisos, parcă pe loc”.

Fără îndoială că, la vremea lor, însemnările lui Del Chiaro, ca și ale altor mulți călători străini atrași de frumusețile acestui pămînt, au avut urmarea nobilă de a atrage interesul și simpatia lumii pentru neamul românesc, aflat atunci în pragul unor adînci prefaceri istorice. Dar ele au rămas și peste veacuri ca o chemare la drumeție, la cunoaștere și prietenie între popoare.

ALEXANDRU POPESCU
Cercetător la Institutul
de etnografie și folclor

CETATEA NEAMȚULUI

*„Pe o stîncă neagră,
Într-un vechi castel,
Unde cură-n vale
un rîu mititel...”*

„Stîncă neagră” nu este alta decît un pisc abrupt al înălțimii Timișului; „vechiul castel” e chiar cetatea Neamțului, în timp ce „rîul mititel” e Ozana, cu apele căreia și-a împletit viața și amintirile Nică a Petrei...

La cîțiva pași de casa cu ploi unde a locuit Veronica Micle, semeșile ziduri care-au mai rămas din ceea ce a fost vestită cetate a Neamțului, îți cheamă privirile spre înălțime, îmbiindu-te să pășești pe urmele unor glorioși strămoși, a căror amintire face din Tîrgu-Neamțului un căutat popas în drumețiile ce se întind spre bogatul leagăn al românismului din nordul Moldovei.

Ridică la sfîrșitul secolului al XIV-lea de Petre I Mușat, domn al Moldovei, cetatea este pomenită, în 1395, într-un act dat cu ocazia luptelor de la Hindău (probabil Ghindăoani), unde armata regelui Sigismund al Ungariei a fost înfrînată de oastea moldoveană,

De formă pătrată, cu ziduri de aproape 25 de metri înălțime și 3 metri grosime, fortificația avea în cele patru colțuri turnuri prevăzute cu crenele, iar pe trei laturi un șanț care-i asigura o remarcabilă capacitate de apărare. Refăcută și întărită de Ștefan cel Mare, cetatea i-a imortalizat figura, ducând peste veacuri ecourile acelei cumplite înclăștări cu turcii de la 1476, când, îndemnat de înaltul patriotism al mamei sale, voievodul reușește să obțină o strălucită victorie (D. Bolintineanu — „Mama lui Ștefan cel Mare“).

Istoria cetății este bogată în date care vorbesc de vremuri de restriște. În anul 1686, o ceată din armata polonilor o cucerește, supunând-o la grele chinuri pe domnița Ruxandra — fiica lui Vasile Lupu, adăpostită aici — pentru a trăda locul comorilor ascunse. Neobținând nici o lămurire de la ea, năvălitorii o decapitează pe pragul porții de la intrare. Cinci ani mai târziu, regele polon Ioan Sobieski supune cetatea unui asediu, dar o cucerește numai după grele lupte, deși nu era apărată decît de o mînă de ostași.

Dimitrie Cantemir, Ion Neculce și mai târziu Costache Negri, au lăsat numeroase mărturii scrise despre zbuciumata trecere prin timp

a solidului bastion de apărare moldovean.

Folosită după 1700 ca închisoare, cetatea este dărîmată în parte și părăsită, din ordinul turcilor, în timpul domniei lui Mihai Racoviță.

În prezent, și acest important monument istoric este în curs de restaurare. Lucrările au scos la iveală numeroase documente — arme, podoabe, harnașamente, paf-tale, monezi — care atestă vechea strălucire a cetății Neamțului, așezînd-o în rîndul celor mai de seamă mărturii ale gloriosului trecut al poporului nostru.

V. POPESCU

Știați că...

...Cafetăria „București”, fostă „Capșa”, împlinește în 1968 o sută de ani de când funcționează în actualul local? Inițial cafetăria fraților Capșa a fost deschisă pe locul unde astăzi se află restaurantul „Victoria” de pe Calea Victoriei. În anii dinaintea primului război mondial și după aceea, ea a devenit una dintre cele mai renumite cafetării din Europa.

...În țările române mașinile cu aburi au fost introduse la puțină vreme de la producerea lor pe scară industrială? Prima mașină cu aburi, cu o capacitate de 14 cai putere, a fost întrebuințată în anul 1838 la Zlatna. Au urmat apoi moara lui Sachetti înființată la Iași (1841), clocanul cu aburi de la Reșița (1846) și moara lui Assan din București (1853).

...Peste o sută de publicații apărute în țara noastră au avut titlul de „România”? Printre acestea s-a aflat și „Gazeta politică, industrială, comercială și literară România”, primul cotidian în limba română. Publicația a apărut în toate zilele lucrătoare ale anului 1838, fiind tipărită cinci luni cu litere chirilice, iar șapte cu litere semichirilice.

...Cea dintâi monedă proprie a fost bătută în țara noastră acum mai bine de 600 de ani? Ea se datorește lui Vladislav I numit de popor Vlaicu - Vodă (1364—1374), domnitorul Țării Românești. În Moldova, primele monezi proprii au apărut în timpul lui Petru Mușat (1377—1392). În documente, primele schimburi în bani sînt atestate în 1439 (Moldova) și în 1451 (Țara Românească).

...Prima mare șosea pietruită a fost construită în Moldova în timpul domnitorului Mihail Sturza (1832—1849)? „Șoseaua Mihăileană” lega principalele orașe moldovene, coborînd din nord, pe Valea Siretului, pînă în portul Galați.

...În anul 1898, la numai doi ani de la vînzarea în lume a primelor „trăsuri automobile”, medicul Toma Tomescu a adus în România primul automobil? În 1904, cînd s-a înființat și asociația „Automobil-Club-Român”, circulau în toată țara 51 de automobile. Un an mai tîrziu, Prefectura poliției Capitalei a elaborat primul regulament de circulație. Spi-cuim: viteza maximă în oraș — 15 km

pe oră; pentru semnalizare — o trompetă mare și trei felinare, dintre care unul deasupra numărului, în spate...

...În prezent, navele comerciale românești fac escale în 200 de porturi din 50 de țări? Primele nave românești care au transportat mărfuri în ape străine au fost „Meteor” și „Medeea”. În 1895 ele legau Constanța și Brăila de Constantinopol, desfășurîndu-și activitatea în cadrul Serviciului Maritim Român, înființat în același an. În 1906, flota noastră comercială dispunea de 12 vapoare. Curse transatlantice au început să fie efectuate de către vapoare românești abia în anul 1915. Primele tancuri petroliere românești au fost „Barbu Știrbei” și „Steaua Română”.

...Primele mărci poștale românești au apărut în Moldova în iulie 1858 („Cap de bour”), și că prima emisiune de mărci comună ambelor țări românești a fost denumită „Principatele Unite”? În același an, a fost înființată și Direcția Centrală a Poștelor din București. Prima revistă filatelică română, „Thimbro-philo jurnal philatelicu-român”, a apărut în 1881, iar prima asociație a filateliștilor („Societatea filatelică română”) a fost constituită la București zece ani mai tîrziu.

...Prima organizație turistică din țara noastră a fost înființată acum 65 ani, în anul 1903? Ea s-a numit „Societatea Turistică din România”, și a reușit să obțină pentru membrii săi bilete în circuit și 50% reducere pe CFR.

Peste patru ani, în 1907, cînd organizația număra 209 membri, s-au construit și primele două cabane: una pe Ceahlău, alta la poalele Negoiului.

În vara anului 1839, deci cu o sută douăzeci și nouă de ani în urmă, clisura Dunării a fost străbătută de un călător francez, Eduard Touvernel, care ne-a lăsat o pitorească descriere a drumului ce șerpuieste pe malul stîng al fluviului și a întregului defileu ce poartă numirea de „Cazane”.

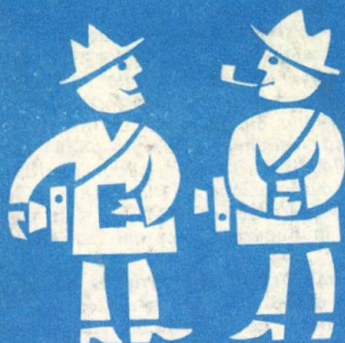
Consemnarea notelor sale de călătorie se găsește în revista „Revue des deux mondes” (pag. 553-554, vol. XVIII), sub titlul „La Valachie en 1839”.

Călătorul francez a fost preocupat și de legende la locul, pe care le amintește în scrierea sa.

I.I.L.

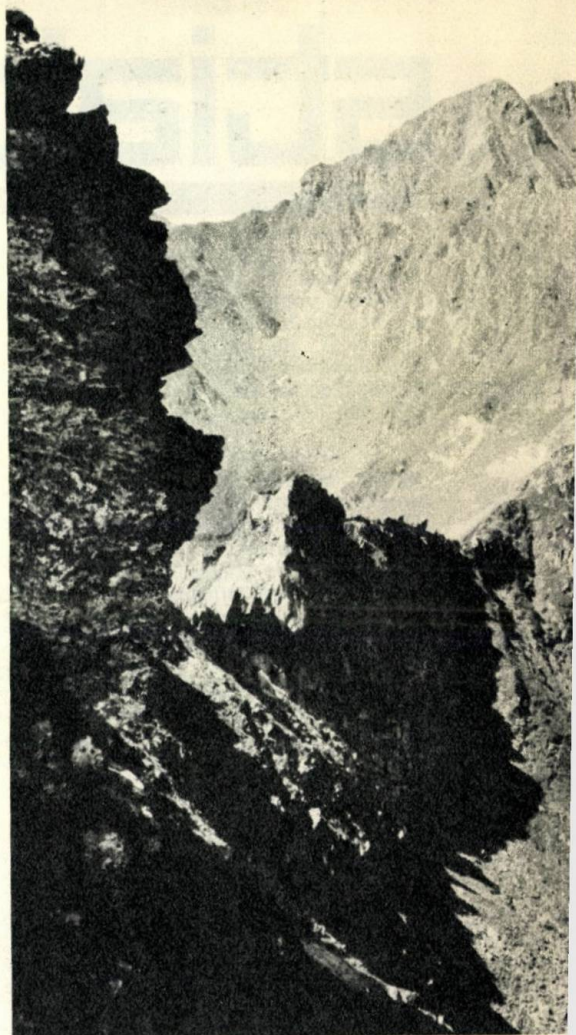
DIALOG

**TURISTICO-
FOTOGRAFIC**

Cafelele mari cu care ne aflăm în față urmau diafilmului pe care îl prezentasem prietenului meu. Erau toate condițiile pentru începerea uneia din acele lungi taciale turistico-amicale pe care, din păcate, preocupările noastre nu ne dau răgazul să le avem decât prea rar. Amintirile și proiectele (nostalgiile și visele) mîngîiau cu recunoștință și dorință pămîntul românesc, pentru că mai presus de orice adevăratul turist este un îndrăgostit. Dar imaginile serii zgîndăriseră pe undeva niște vechi veleități ale amicului meu și, de ce să mint, de mult așteptasem clipa în care să-l ademinesc și apoi să-l cîștig pentru „microbul” fotografic.

— Vezi, spuse la un moment dat, voi „fotografii” fixați timpul, clipa și

1

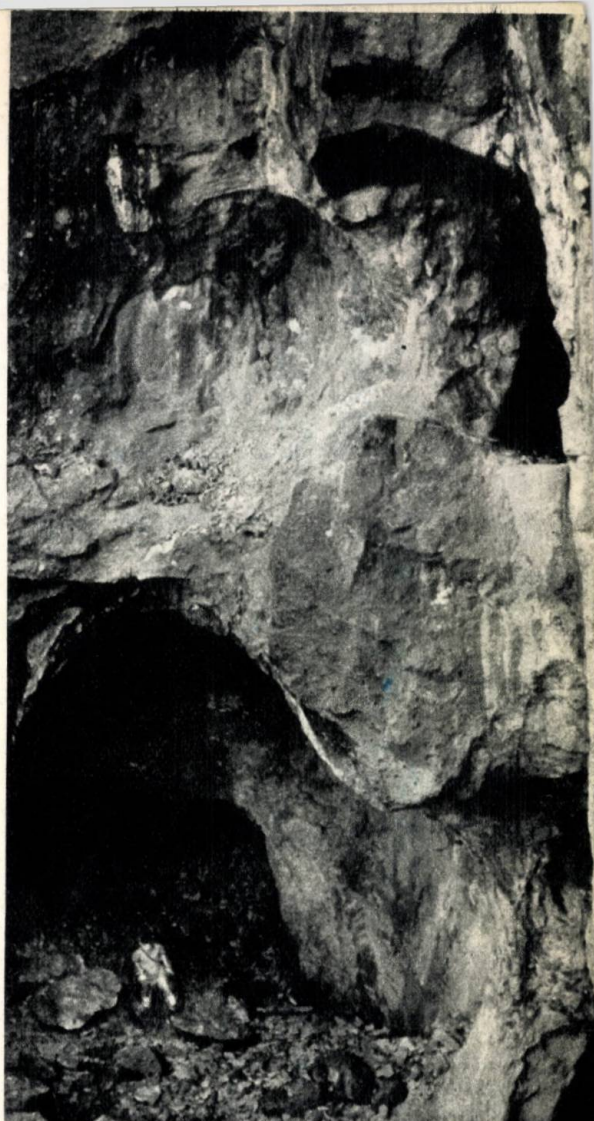
tezaurizați astfel nu documente, ci emoții, pe care oricînd — mult mai bine decât scormonind în ungherele memoriei — le readuceți proaspete și aproape acute. Am băgat de seamă că de cele mai multe ori cadrele tale nu sînt foarte ample și mai ales că tu nu fotografiezi în locurile tradiționale unde grupurile se immortalizează (la cabane, în locuri de popas, în fața monumentelor). Deși eu nu apar în pozele tale decât aproape totdeauna de nerecunoscut (cu spatele, ca siluetă) sînt mai adeseori răscolit de evocarea locului decât de imaginile în care mă admir zîmbind triumfător. E o potlogărie...

— ...veche de cînd lumea. În vremea cînd și tu îți purtai aparatul pe munte, amîndoi făceam poze la fel de proaste. Eu am stăruit în strădașia de a face nu fotografii, ci „fotografie”. Știi, nu există două feluri de fotografie: una în care autorul caută (indiferent dacă reușește sau nu) să facă lucru artistic și alta trasă convențional, la întîmplare. Există numai fotografie de calitate, realizată cu bun gust, care ne spune ceva. Este inadmisibil să ne reducem la rolul simplist de element anonim al unui proces pur tehnic.

— Complicată treabă....

— Nul l-am întrerupt intempestiv (și nesincer) temîndu-mă că interesul care începuse să mijască se va șterge pentru totdeauna. Uite, îți dai seama...

— și pe dată am pus la bătaie o excelență încărcătură de „Milcov”. Chiar fotografia „de amintire” — am continuat — trăiește exclusiv prin calitățile ei artistice, prin faptul că surprinde elementele de bază care determină dominantă noastră afectivă în locul respectiv. Ce rost are să pozezi un grup de turiști surizători îmbrățișînd baliza de pe Peleaga? Fotografia nu va spune nimic, nimănui (va fi la fel cu o poză făcută pe Ciucaș sau pe Viștea). Vei fi poate surprins de indiferența cu care va fi primită chiar de cei care figurează în ea și, stînjenit, va trebui să adaugi: „asta e pe Peleaga” — cea ce din păcate nu va împrăști răceala. Fotografia turistică nu este un eveniment de popas ca țigara și biscuitul, ci o preocupare permanentă. Deci poartă aparatul la îndemînă; privește nu numai înainte ci de jur împrejur. Nu uita că fiecare oră, fiecare lumină înseamnă altă ambianță, deci altă fotografie. Așa dar, chiar dacă străbați un drum cunoscut, nu abdică de la strădania de a descoperi și a înregistra ceva nou. În sfîrșit, nu fii leneș; nu fotografia neapărat din cărare, ci caută să compui, să pui în valoare elementele caracteristice, mai ales cele din prim plan. Uneori cîțiva pași aduc îmbunătățiri radicale, altă dată, ce-i drept, trebuie să te îndepărtezi mai mult. Ce să-i faci...

2

3

4.

— Da, știu, să cari aparat, accesorii, bine înțeles și exponometru...

— E cel mai la îndemână mijloc care te ajută să nu strici tehnic pozele, mai ales la color.

— ...să rămân în urma prietenilor — și peste toate cele să mă pun la punct cu tehnica, să studiez compoziție, iluminare și tot drumul să am o bătaie de cap în plus...

— Atunci s-o lăsăm baltă — am aruncat eu știind că nemulțumirea sa era numai o formulă retorică care ascundea tocmai înțelegerea că fără o bună pregătire de bază poza este sau tehnic defectuoasă sau nu pune în valoare intenția autorului; că o imagine ratată nu este o pagubă, să zicem, bănească, ci, ceea ce este mult mai grav, o pierdere ireparabilă, repetarea ei fiind, practic vorbind, imposibilă.

— Fii serios, cum „s-o lăsăm baltă”? Până la vară mă pun eu cu burta pe carte și ai să vezi. Dar să revenim la ce spuneai. Îmi amintesc că eram împreună când ai făcut poza asta cu Portița Arpașului (1) și, în adevăr, cu o minimă abatere din drum ai introdus silueta, ca un ferăstrău, a stîncii, care, alături de lumina dură de vară, dă acest peisaj quasi-lunar foarte caracteristic acelei porțiuni de creastă.

— După cum observi, fotografia este în contra-lumină, împrejurare care, ca

5

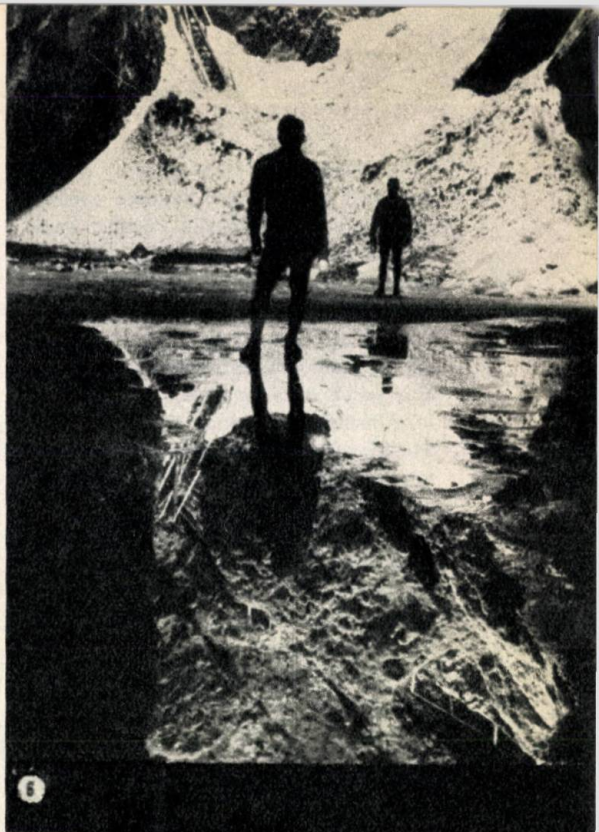

și lumina laterală, este o condiție să zicem strictă, ca peisajul să aibă viață, relief (să nu uit: în fotografia „de apă” contra — lumina este aproape obligatorie). În legătură cu peisajul de munte, te sfătuiesc să nu abuzezi de mari deschideri de orizont, mai ales când lucrezi, ca mine, pe film îngust. Ca începător nu căuta să echivalezi sau să concurezi nemăratele peisaje largi, foarte reușite, executate de oameni experimentați și înzestrați cu aparatură potrivită scopului, pentru că vei avea deziluzii — lucru de-a dreptul periculos în stadiul în care te afli. În nici un caz să nu faci documentaristică: uite Bucșoiul, uite Inăul, uite cherhanaua Dunavăț — așa ceva ai mai văzut de zeci de ori. Asta nu înseamnă că trebuie să eviți „celebritățile”, ci să nu le fotografiezi numai de dragul numelui lor. În general, nu uita că de cele mai multe ori particularul este mai caracteristic, mai elocvent. Caută-l și pune-l în valoare. Fii deci mai degrabă analitic (ai să vezi că nu este deloc ușor). Imaginea aceasta făcută la „cetatea” de la Roșia Montană (2) este pentru mine mai emoționantă decât o vedere de ansamblu.

— Apropo de particular, ai tu o broscuță...

— ...care face baie într-o picătură de apă (3). Exemplu tipic de nimereală. Nici o scofală să fotografiezi așa ceva, cu condiția, evident, să observi combinația și broscuța să fie cuminte. (Să nu-ți închipui însă că m-am repezit cu aparatul plescând din visle!) Dar asta este o excepție. Există și numeroase cazuri când trebuie să te străduiești mai mult. Uită-te la aceste fantome (4). Evident, Scărișoara. Să-ți enumăr câteva amănunte: tripied, obiectiv superangular, declanșator flexibil, parasolar, calculul profunzimii făcut cu precizie, unghiul de iluminare (cu bandă de magneziu) studiat cu răbdare — ca să vorbesc numai de elementele tehnice.

— Văd că de când cu fotografia aia făcută aruncând magneziu în foc, care ți-a apărut în Almanahul din 1967 (pag. 99) ai dat în ... obiceiurile strămoșilor.

— Dragul meu, mi se pare că pentru amatorul care nu are mijloace speciale de iluminare, magneziul rămâne sursa optimă în multe situații, de pildă în peșteri. Nu-ți cumpăra „flash” decât dacă renunți la intenții cât de cât artistice. Să știi însă că de regulă, chiar pe lumină slabă, nu este deloc necesar să ai o sursă de iluminare. Ai văzut tot în Almanahul de anul trecut, la pag. 54—55, fotografiile nocturne prezentate de Dieter Moyrer. Nu știu dacă-ți amintești de o imagine pe care am obținut-o acum câțiva ani asociind lumina slabă a amurgului cu lumina focului (5). Am ales o expunere suficient de lungă (cred $1/8$ sau $1/4$) pentru a se înscrie trasoarele scînteilor (obținute prin aruncarea în foc a unei ramuri uscate de brad), dar suficient de scurtă pentru

a nu se înregistra neclarități supărătoare, rezultate din mișcarea persoanelor care nu fuseseră avizate. Evident, am făcut vreo cinci variante. Deci nu trebuie să te temi de lipsa de lumină. Știi pozele făcute la lumina lămpilor cu acetilenă (pe film de 27/10 DIN) în cetățile Ponorului, la lumina ce se strecoară prin ferestre, ca să nu mai vorbim de nenumăratele fotografii de noapte făcute în oraș. În general, expune mult și nu folosi lumină suplimentară decât cu prudență, pentru a păstra nealterat farmecul locului, rezultat în mare parte din caracterul luminii. Această intrare în Scărișoara, de pildă, este, din acest punct de vedere, demonstrativă (6), dar ea mai arată și altceva: rolul capital pe care de cele mai multe ori îl are prezența omului ca element integrat al cadrului. Prin muzee, mînaștiri, nu te apuca să faci reproduceri pentru că nici în cel mai bun caz nu te vei apropia de cele făcute de oamenii de meserie. Dimpotrivă, fotografiile „de atmosferă” îți pot spune mai mult (7), chiar dacă cer mai multă străduință.

— Am înțeles. Nu crezi însă că turistul — fotograf — nu se ocupă decât prea puțin de oameni? De ce numai clădiri, minerale, animale și vegetale? E dezinteres, sfială?

— În nici un caz dezinteres. Poate un fel de sfială, teamă de riposta celui pe care îl fotografiem...

Simțeam că spusese un adevăr, cel puțin pentru mine. Și nici o nouă manevră a sticlei de coniac, nici fetița furată cu obiectivul undeva, pe un drum de munte (8), nu l-au putut convinge (și nu m-au putut convinge nici pe mine) că e așa. Cam puțini oameni, într-adevăr...

— Bine, spuse prietenul meu, facem o convenție: peste un an îți arăt ce scofală am reușit să fac în materie de fotografie, iar tu îmi arăți oameni, mulți oameni. Și vom discuta și despre color.

— Ai răbdare, nu fugi după succese ușoare. Întîi să fotografiem bine alb-negru, pe urmă vom vedea...

Acum, mă tot gîndesc: ce mi-o fi trebuit mie să stîrnesc discuția asta?! Pentru că problema cu oamenii, nu-i deloc treabă ușoară în fotografie...

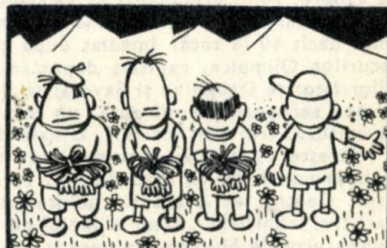
Dr. VALENTIN ABUREL

UMOR

Desene de NIC. NICOLAESCU

— Alo, Costică, doar un lucru ă-mi spui: ce încasări ai?... Perfect!
Altceva nu ne interesează!

Propunere pentru excursiile în zona rezervațiilor naturale

OLIMPIADA ALBĂ

Grenoble

1968

Se împlinesc în curînd cei patru ani de interstițiu olimpic, se încheie perioada tradițională ce poartă de fapt numele de olimpiadă, intervalul care desparte Jocurile Olimpice între ele. Așadar, vom face un salt în timp de la Innsbruck (1964) tocmai la Grenoble (1968). Cinci tineri schiori, de naționalități diferite, au redus nu de mult distanța la limitele ei terestre, parcurgînd traseul dintre cele două orașe olimpice în 32 de zile, firește pe schiuri. Raidul acesta simbolic de 1 000 km a fost realizat de J. Sangner, Jean Harviset, Denis Berthelet, Enrico Mauro și Sven Coomer. Ei au traversat 30 de vîrfuri muntoase, printre care: Mont Rose (4 635 m), Saasfee (4 554 m), Grand Paradiso (4 061 m) și Bermina (4 050 m). După asemenea performanță, nici un concurent la viitoarele Jocuri Olimpice de iarnă nu se va mai putea plînge de dificultatea propriilor sale eforturi...

Așadar, în curînd, la Grenoble, elita mondială a sporturilor albe va răspunde unui rendez-vous fixat cu patru ani în urmă. Dar de ce tocmai la Grenoble? Iubitorii de schi și de sporturi de iarnă de oriunde, chiar și francezii, cînd se gîndesc la stațiunile preferate din Franța pronunță nume devenite tradiționale în ghidurile turistice și în anuarele sportive: Chamonix, Courchevel, Megève, Val-d'Isère... Atunci, de ce Grenoble? Este adevărat că Chamonix, de pildă, a mai găzduit Jocurile Olimpice (în 1924) și campionatele mondiale (în 1937). Argumentele trebuie căutate în altă parte.

Grenoble, oraș industrial (metalurgie, textile) și universitar, se află în plină dezvoltare: de la 139 000 de locuitori în 1946 la peste 250 000 astăzi. Estimările statistice arată că peste 10 ani orașul copilăriei lui Stendhal va fi locuit de 400 000 de cetățeni. În fața acestei „explozii demografice” — care impunea modernizări și dotări aferente — municipalitatea grenobleză a găsit soluția: și-a depus candidatura la organizarea Jocurilor Olimpice de iarnă din 1968. Ideea edililor orașului a fost sintetizată astfel: „Dacă obținem organizarea jocurilor, vom realiza în 4 ani, cu ajutorul guvernului, ceea ce altfel n-am fi putut înfăptui nici în 20 de ani”. Calculul s-a dovedit bun. Din ziua de 28 ianuarie 1964 — cînd Comitetul Internațional Olimpic și-a anunțat opțiunea — pe frontonul primăriei din Grenoble a fost înălțat drapelul cu cinci inele înlănțuite.

Dar organizarea Jocurilor Olimpice nu este — cum spunea un ziarist francez — „o chermesă fără griji”, ci în primul rînd o chestiune de investiții. Din acest punct de vedere, edilii grenoblezi au vizat bine și au cîștigat partida. Din totalul bugetului de organizare (1 000 de milioane de franci), amenajările sportive propriu-zise nu reprezintă decît 10 la sută! Imediat după ce se vor stinge ultimele lampioane festive ale Jocurilor Olimpice, capitala departamentului Isère (prin tradiție și capitala provinciilor istorice Dauphiné și Savoia) se va trezi înzestrată cu: noi autostrăzi (194 km), un nou aeroport, o nouă gară, un palat al poștei, o nouă primărie, un spital, o casă de cultură, trei noi hoteluri, o hală de expoziție etc.

Firește că de toate acestea vor beneficia și oaspeții jocurilor. „Satul olimpic” va cuprinde 1 300 de locuințe noi, care vor fi puse, după jocuri, la dispoziția populației. Centrul de presă și radioteleviziune va satisface cerințele a peste 2 000 de ziariști și tehnicieni. „Satul olimpic” de la Autrans-Saint Nizier, în apropierea pistelor pentru probe nordice, va avea o capacitate de 680 de paturi și va deveni ulterior Centrul național francez de schi nordic.

Regiunea oferă întrecerilor sportive, ca și vizitatorilor, un cadru alpin admirabil. Grenoble este situat pe malurile riului Isère, între masivul muntos Chartrouse (care au dat numele cunoscutului lichior), Belledonne și Vercors (unul dintre principalele centre ale rezistenței franceze în ultimul război mondial). Disciplinele alpine se vor disputa pe piste de coborîre și de slalom de la Chamrousse (1 950 m altitudine);

(Continuare în pag. 215)

LETOPISEȚ NECESAR

LITORAL

1968

Cînd am așternut pe hîrtie titlul de mai sus, m-am simțit ispitit să-i adaug și supra-titlul: letopiseț necesar. Într-adevăr, ritmul noutăților care apar, de la un sezon la altul, de-a lungul țărmului nostru de mare, este atît de viu, încît a devenit necesar un letopiseț al lor, o consemnare riguroasă spre satisfacerea curiozității cititorului de azi și de mîine.

De un deceniu încoace, litoralul a adăugat farmecelor lui primare, confortul hotelurilor moderne, cromatica vegetală a spațiilor cu flori și gazon, prezența utilă a atîtor construcții a amenajări menite să ne facă zilele vacanței cît mai plăcute.

Mamaia a luat proporțiile unui oraș, dar un oraș al vacanțelor, în care umbrele clădirilor nu se aștern pe zidurile altor clădiri ci pe pajiștile cu flori și iarbă ori pe apa mării și a Siutghiolului.

Cele două Eforii și-au deschis mai larg brațele în gestul unei ospitalități pe care le-o amplifică noile hoteluri, numeroasele vile.

La Costinești, modesta tabără studențească de-acum un deceniu capătă mereu contururi noi.

La capătul de sud al litoralului, Mangalia a cunoscut o vastă metamorfoză urbanistică dar nu și-a renegat cei peste 2500 de ani de istorie ci le-a ocrotit cu mîină pioasă vestigiile.

La numai cîțiva kilometri de Mangalia, printre pîlcurile de arbori ai pădurii Comorova, a apărut, anul trecut, o nouă stațiune cu denumirea încă incertă (Mangalia Nord sau Neptun), sortită însă unui cert succes. Prezența pădurii, a micului lac cu apă dulce situat între zona hotelurilor și plaja amplă, arhitectura mai variată a construcțiilor, traseul sinuos al aleilor, toate acestea dau un mai pregnant „aer de vacanță” noli stațiuni.

Trecînd la perspectivă, trebuie să știți că centrul de greutate al dezvoltării

tării infrastructurii turistice a litoralului nostru se mută pentru viitorii ani, tocmai aici, la Mamaia Nord. Noua stațiune va trebui să pună la dispoziția turiștilor estivali 18.000 de locuri, în 1969, iar în anul următor, alte câteva mii. Mamaia va avea, așa dar, un redus concurent.

Firește, nici Mamaia nu rămâne la actualele dimensiuni în ceea ce privește capacitatea de găzduire. În cursul acestui an va dispune de încă 2400 locuri în cele șapte hoteluri înălțate în zona dintre hotelurile „București” și „Internațional”, unde au ființat mai mulți ani o tabără de corturi fixe și un teren de camping.

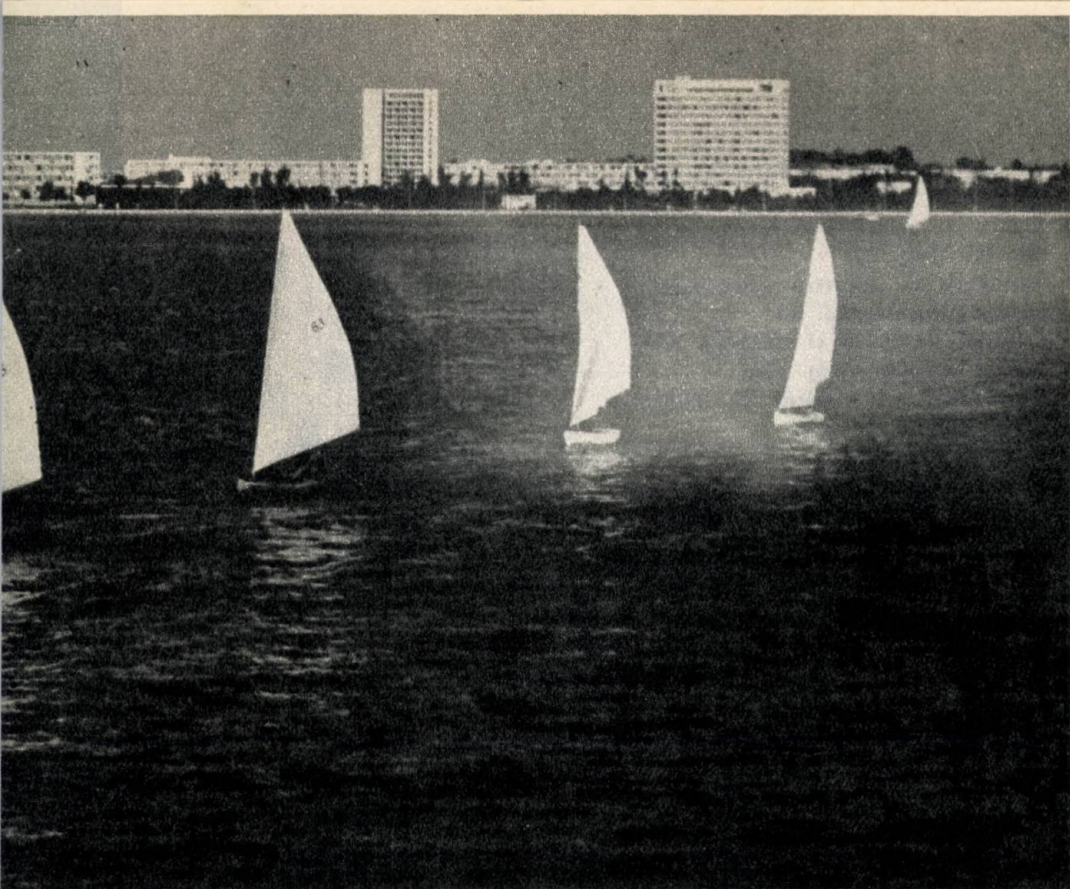
Tot la Mamaia se construiesc patru mari restaurante pentru deservirea pasagerilor noilor hoteluri.

Rețeaua de campinguri de pe

litoral care avea două mari centre: la Mamaia (peste 1700 locuri, în terenurile de la nordul și sudul stațiunii) și la Costinești (1000 locuri) va fi dezvoltată prin amenajarea unui modern teren la Eforie Nord, cu o capacitate inițială de 250 locuri. Totodată, se va extinde campingul din sudul Mamaiei.

Dintre celelalte genuri de construcții care vor fi puse la dispoziția turiștilor în noul sezon estival, trebuie să amintim: noul restaurant de la Eforie Sud, marea hală de popice automate (bowling) de la Mamaia care va cuprinde și un bar de zi, o nouă serie de colibe la restaurantul cu specific dobrogean amenajat pe insula Ovidiu.

Malurile lacului Siutghiol vor fi amenajate și ele în continuare, spre partea de nord a Mamaiei. În această zonă vor fi construite

pontoane și o cală pentru ambarcațiunile utilizate de amatorii de sporturi nautice.

Minigolful își va mări în mod substanțial aria de răspândire pe litoral. Vor apare amenajările necesare practicării acestui joc la Eforie Nord, la Eforie Sud, Costinești și Mangalia Nord.

În seria de noutăți care îl vor întâmpina pe vizitatorul litoralului în acest an, trebuie să amintim, în sfârșit, noile spații comerciale ca și dotările de pe plăji, care îi vor permite să introducă în programul de „dolce farniente” prilejuit de băile de soare, felurite activități generatoare de voie bună și de o sănătoasă mișcare.

Rîndurile înșirate pînă aici nu înt, desigur, decît o schiță sumară a noului pe care ni-l făgăduiește litoralul în vara ce vine.

Vilegiaturistul care se va duce la mare va descoperi și el — în formele de deservire, în varietatea programelor culturale și artistice, în atîtea alte domenii — o sumedenie de îmbunătățiri ce vădesc un efort larg, general, de a-i oferi o vacanță sub semnul satisfacțiilor depline, al unor binemeritate bucurii.

S. BONIFACIU

Triverb „In deltă”: Olinca de sus (pag.29)

Biverb „In munții Banatului”: Mun-

tele Mic (pag. 29)

Monoverb cu încastu anagramat: Borsec (Croșe)—pag. 29

Criptografie: Dinu și Coriolan sînt plecați la munte (pag. 188)

Metagramă climaterică: Căclulata (Căclulță) — pag. 188.

Delta (pag. 188)

1	V	I	N	A	T	O	R	C	A	R	T
2	S	I	T	A	R	S	A	L	A	U	
3	G	S	A	T	L	I	N	T	L		
4	A	N	I	M	A	L	E	A	R	A	C
5	L	I	P	A	N	I	A	L	A	E	
6	A	N	I	N	I	S	T	E	M	I	A
7	T	A	S	R	I	O	B	A	S		
8	I	T	A	T	I	R	I	A	C		
9	L	E	T	E	A	A	B	A	C	A	
10	A	E	L	N	A	N	A	F	O	R	
11	C	A	R	A	O	R	M	A	N	V	A
12	E	L	E	S	T	E	U		I	M	A

De la munte... la mare (pag. 123)

1	V	A	L	E	A	P	R	A	H	O	V	E	I
2	A	P	A	M	U	N	T	O	S	L	N		
3	R	U	C	S	A	C	O	T	E	D			
4	A	S	T	N	P	L	E	S	U	V			
5	E	C	A	O	O	L	I	R	I	C			
6	I	N	A	L	T	I	M	I	N	I			
7	P	I	R	A	I	E	T	R	A	S	E	U	
8	N	O	A	C	A	R	T	V	I	T	E		
9	M	I	T	S	E	R	E	A	I	P			
10	T	I	M	S	E	R	E	C	A	I			
11	H	O	M	A	T	M	A	S	I	V	O	S	
12	H	M	I	N	E	R	A	L	A	P	A	R	G

1	L	I	T	O	R	A	L	P	L	A	J	E
2	A	N	I	A	T	E	R	I	N	A	F	
3	C	O	N	S	T	A	N	T	A	A	C	O
4	F	E	R	A	S	E	T	O	A	R		
5	S	A	R	T	A	M	A	R	T	I	N	I
6	A	I	T	I	T	A	P	B	A	I	E	
7	U	O	I	C	A	R	P	A	R	C		
8	T	R	O	I	A	A	C	I	N	U	M	
9	G	I	R	Z	A	P	U	S	E	A	L	A
10	H	A	C	A	R	A	F	A	M			
11	I	N	S	O	R	I	T	A	V	I		
12	O	O	R	I	D	E	M	I	N	G	I	
13	L	E	S	T	A	G	I	C	E	A	A	

Auto (pag. 129)

1	A	U	T	O	C	A	R	E		A	P	A
2	E	L	I	C	E		A	P	A	R	A	T
3	R	E	P	A	R	A	T	I	I		R	L
4		I	U	R	E	S		C	U	R	B	A
5	D		R	A		I	T	A		U	R	S
6	R	A	I		C	A	I		S	T	I	
7	U	M		T	O		V	I	T	E	Z	A
8	M	A	S	I	N	A		N	A		E	D
9		T	U	R		R	A	I	T	A		E
10	C	O	N	S	U	M			M	O	T	O
11	O	R	A		D	E	M	A	R	A	T	A

Aritmogrif (pag. 188)

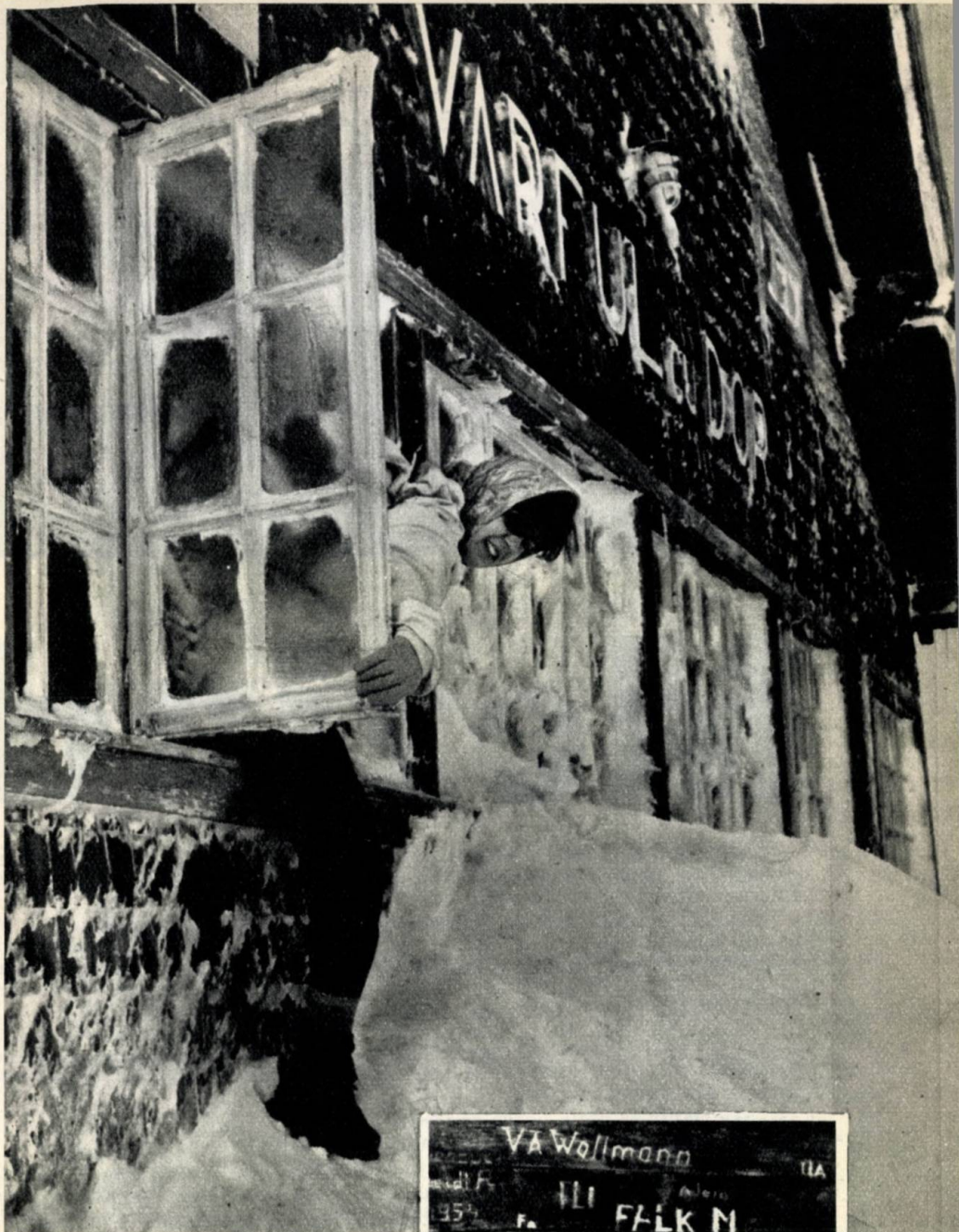
			A										
	P	I	E	T	R	E	L	E					
	B	A	L	E	I	A							
	P	I	E	T	R	E							
	G	O	D	E	A	N	U						
G	U	R	A	Z	L	A	T	A					
G	U	R	A	A	P	E	I						
	C	U	S	T	U	R	A						
							B						

DOUĂ GHICITORI CU TÎLC ...

I. RĂSPUNS: oile au coborît pe-un „drum vechi”, plecînd de sub munte pe Valea Pîrlului Galben (izvoare) și trecînd prin comuna Baia de Fier (Oltenia), au urmat spină-
rile lungi și domoale dintre văile Oltețului și Amaradiei, au străbătut culmile celor pa-
tru dealuri zise „ale Muierii”, către cîmpia Olteniei, în direcția Craiovei.

II. RĂSPUNS: locuitorii din ținuturile satelor Poiana Sibiului, Săliștea, Rășinari, Sebeș, Mohu, Vinerea, Jina ș.a. (Sibiu) erau numiți de către ardeleni „mărgineni”,
ca fiind la marginea Ardealului, în vreme ce românii de dincoace de Carpați le spuneau
„ungureni”; dobrogenii îi confundau cu „mocanii” din Săcele (Brașov), în schimb moldo-
venii îi cunoșteau sub numele de „bîrsani” atunci cînd coborau cu oile pe Valea Tro-
șului. Interesant rămîne și faptul că ei înșiși își spuneau acasă le ei „țuțuieni” ca unii
care, din neam în neam, au fost păstori. Așadar, cîntecul cu tîlc al ciobanului însemna că
toate denumirile i se cuveneau deopotrivă, lui ca și fiecăruia din ținutul satelor amin-
tite și că locuia în comuna Vaideeni*) (Oltenia), unde strămoșii lui veniseră după
răscoala lui Horia, de peste munte.

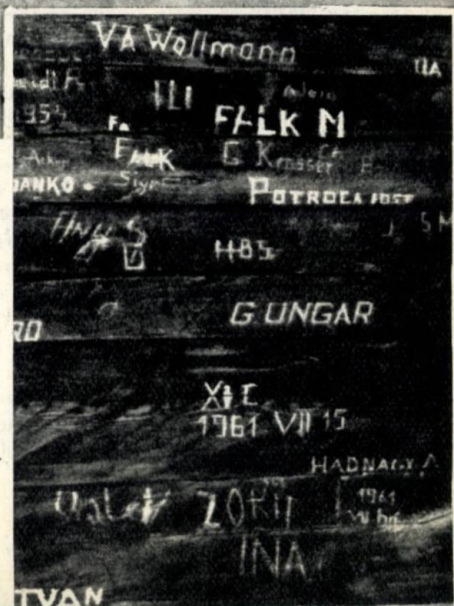
*) Fosta comună Vaideeni se numește astăzi: Vădari.

FIIND DUPĂ VISCOL,
SE MAI POT ACORDA
CIRCUMSTANȚE

DAR AICI? ►

Meziad

Printre neasemuitele frumuseți pe care le pot găsi turiștii sub pământ, creații ale mileniilor, peștera Meziad ocupă un loc de frunte între subteranele munților Apuseni, alături de Ghețarul de la Scărișoara sau Cetățile Ponorului.

Situată la circa 3 km spre miazănoapte-răsărit de comuna cu același nume din ținutul Beiuș, ea este săpată în calcarele jurasice din Dealul Gorunului, la limita sudică a carstului munților Pădurea Craiului. Deși cunoscută de mai mult de 100 de ani, din descrierile lui Schmidl, descoperirea ei îi este atribuită lui Iuliu Țăran, care a dat numele multor formațiuni cunoscute.

Până prin 1960, prin cei 3464 de metri cît măsoară toate galeriile sale, Meziad se situa pe locul al doilea în ierarhia peșterilor din țara noastră, după cea de la Comarnic. Cercetările din ultimii ani au scos la iveală însă alte trei peșteri mai lungi, astfel că Meziadul a trecut pe locul cinci.

La Meziad se poate ajunge pe trei căi:

- a) De la Beiuș, cu autobuzele IRTA;
- b) De la Cluj, cu trenul pe Valea Crișului Repede pînă la halta Stîna de Vale, iar de aci pe noua șosea forestieră ce a înlocuit calea ferată îngustă de pe Valea Iadului, pînă la Piatra Bulzului, iar mai departe pe poteca marcată cu triunghi albastru, prin pădure, cale de 4 1/2 ore.
- c) De la Stîna de Vale, fie pe poteca în curs de marcare, destul de lungă — circa 5 1/2 ore — dar foarte pitorească, fie cu autobuzele IRTA pînă-n satul Pociovaliște, iar mai departe pe drumul de țară ce trece prin satul Beiușele (cca 5 km).

Vizitarea peșterii în întregime durează cam 5 ore și nu se poate efectua decît sub conducerea unui ghid experimentat, care să se poată descurca în labirintul de galerii suprapuse pe 5 etaje.

Pătrunzînd printr-un uriaș portal (12/14 m), înaintăm pe galerie inferioară a peșterei, urmînd, circa 100 m, albia pîrului, fără a întîlni ceva deosebit. Lăsînd apoi galerie principală să se piardă în beznă, urcăm cîteva trepte săpate în piatră, la dreapta, și pătrundem într-o lume de basm. Trecem pe lîngă splendidele formațiuni dăltuite în rocă sau formate prin depunerea calcarului de ape, cărora li s-au dat denumiri foarte plastice și sugestive. Iată de pildă „Turnul din Pisa”, „Bucătăria de seară” sau „Buciumul

lui Avram Iancu", iată impresionantul pod numit „Gîtul dracului” care ne trece în galeria superioară. Aci ne întîmpină pe rînd „Amvonul”, „Orga Mare”, înainte de a intra în uriașă sală a liliilor cu colonia sa de zburătoare atîrînd de tavan, cu depozitele de guano și cu splendidul ansamblu de ghirlande, coloane și draperii din colțul din stînga. Pătrunzînd pe strîmtul culoar de legătură din dreapta, întîlnim „Elefantul”, „Cununa de flori” și „Palmierul”, după care intrăm în mica „sală de oase”. Săpăturile din ultimii ani făcute aci, au scos la iveală un morman uriaș de schelete de „ursus spaeleus”, de dimensiuni impresionante, ceea ce denotă că actualele condiții de micro-climat ce caracterizează Peștera Meziad — aer curat, climă temperată (cca. 11° C, după cercetările lui Em. Racoviță), — existau și pe vremea cînd aceste animale erau stăpîni de necontestat ai subteranelor.

Părăsind sala, drumurile se bifurcă: la dreapta, printr-o cornișă ce a fost amenajată pentru a fi practicabilă, se intră în galeria de fund a peșterii, iar

la stînga, pe o pantă de grohoțiș, se coboară în galeria pîrfului, pe care o vom urca la întoarcerea din prima variantă, care n-are ieșire.

Cele mai frumoase și nealterate formațiuni se află pe ultima porțiune de vizitat, ea fiind mai ferită de... amatorii de amintiri speologice. Ascunse în cotloane și unghere dispuse pe mai multe nivele — către care duc trepte săpate în piatră sau scări metalice — ele se dezvăluie la lumina lămpilor cu carbid, dîndu-ne o impresionantă imagine a puterii creatoare a naturii. Iată „Găvanul în două culori”, uriașul „Urs Alb”, „Bazinul de cleștar” cu apa de-o transparentă ireală, „Claia de fîn”, „Slîcina afumată” ce te-nbie parcă s-o mîncînci, „Podul de zăpadă”, atît de firav încît ți-e teamă să nu se frîngă sub apăsarea pașilor, și-n sfîrșit, „Altarul Mic” și „Altarul Mare”. Întorcîndu-ne și coborînd în galeria de jos, trecem pe lîngă „Turnul Alb”, pe sub „Gîtul Dracului”.

Părăsim frumoasa peșteră cu părerea de rău pe care o încerci lăsînd în urmă un bun prieten...

Ing. ȘT. MIHĂILESCU

GRENOBLE

(urmare din pag. 208)

probele nordice — la Autrans (pentru schi) și la St. Nizier (pentru sărituri; trambulina mare de aci va permite sărituri de peste 100 de metri și va putea fi înconjurată de 60 000 de spectatori); săniuțele — la Villards-de-Lans; bobul — la Alpe d'Huez (cu o pistă lungă de 1 500 m).

Toate numirile străine de mai sus vi se par poate, acum, greu de reținut. Putem afirma însă cu certitudine că între 5 și 17 februarie 1968, le veți pronunța sau recunoaște în vocea craicului de televiziune, tot atît de ușor pe cît ați adoptat cu patru ani în urmă numirile austriece Patscherkofel, Pfliesmeskopfl, Muttereralm sau Birgitzköpfl...

Prima ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă s-a ținut la Chamonix, în 1924. Ediția jubiliară, a 10-a, readuce „olimpiada albă”, după 44 de ani, din nou în Franța, la Grenoble.

Pe la noi pe-aici
zilele sînt mici
aşa-s de mari munţii
bătrînii, cărunţii,
stînd roată la foc
cu brazii cojoc.
Noaptele cad grele
ţintuite-n stele
cu şoaapte ciudate
zvonuri depărtate
de parc-ar ofta
prin cetini ceva
parc-ar curge ape
departe, aproape
şuvoi nevăzut
prin păduri trecut
liniştea doinind
brazii frămătînd.

Mai avem pe-aici
mărunţi licurici
opaite mici
licărind în văi
la stîni cu dulăi
cu ciobani pletoşi
cu berbeci miţoşi
la stîni adormite

Vă chea

prin poeni pitite
unde-n nopţi adînci
de pe culmi de stînci
buciumaşii sună
pădurarii adună
la foc haiducesc
cîrlani rumenesc
în văiugi pierdute
doar de noi ştiute
unde pe tăcute
vin sfioase ciute
puii de-şi adapă
în cleştar de apă
în izvor ce sună
sub solzii de lună.

Şi mai sînt la noi
ciopoare de oi
mînate-n zăvoi
şi strînse ciorchină
în văi cu sulfină,
unde-i iarba grasă
codru de mătăşă
turme mari la stîni
cu bacii stăpîni
meşteri la brînzit
tineri la doinîţ.

mă Păltinișul

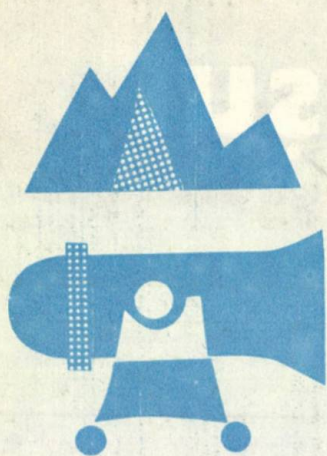
Mioare țurcan
blînde și bălane
suind la urcuș
după măgăruș
coborîte-n vale
pe un fir de cale
după ciobănaș
cu tărhat și caș
după ciobăniță
dulce la guriță
cu ochi de-albăstrea
ca nu-mă-uita.

Dimineața-n zori
pe la cîntători
lunecă din văi
aburi deși și grei
de parc-ar fuma
munții din lulea.
Rîndunele țes
cîntec ne-nțeles
zburînd după rouă
pentru inimi nouă
s-avîntă-n răcoare
pe raze de soare
nevăzută punte

de zboruri mărunte
măiestrite fire
de țipăt subțire.

Zarvă prin poieni
tolăniți bușteni
strîng în jurul lor
întregul popor
de flori albăstirii
și ciuperci hazlii
cu căciuli roșcate
prin mușchi așezate
băsmuind, tăcute
povești neștiute
din zori pînă-n seară
lungă zi de vară
amurgînd furiș
ca la Păltiniș.

BOMBARDAMENTE. **ALBE** în Blidul Urișilor

Ora 10 dimineața. După o vi-forniță cumplită, vizibilitatea a devenit desăvârșită, aerul pur, soa-rele bățind în voie crestele sudice ale Coștilei. Urcăm pe firul gan-gului ce duce spre Blidul Urișii-lor, înfruntând un pîriu subțire de zăpadă grăuncioasă. Cinci minute, apoi alte cinci, scurse într-un pa-radis al cutezătorilor... Încă un sfert de ceas, cînd, deodată, in-stinctele și reflexele sînt alarmate de un țiuit de schije urmat de altele și altele! Am svîcnit în lă-turi, după un parapet ce semă-na mai degrabă cu o jumătate de cazemată, și-am scrutat crispați turnanta din fața coridorului al-pin. Așa a început o pîndă emoțio-nantă care ne-a prilejuit cerceta-rea fenomenelor pe care le-am nu-mit „bombardamentele albe”. Ade-vărate obuze de zăpadă înghețată,

2

ror săgeată maximă ajungea la 5—6 metri. Multe din ele zburau aproape razant.

Cele mai multe dintre mingile de gheață dură, formaseră — la patru ore după intrarea noastră în gang — o aglomerare de formă piramidală, cu un aspect straniu. Cele mai mari „obuze” abia puteau fi ținute în brațe (foto 2). Rareori, câte una din mingile uriașe „scăpa” pe firul Văii Albe (foto 3), lăsând o urmă vizibilă. Fenomenul „bombardamentelor albe” din gangurile alpine ce duc spre Blidul Urișilor se repetă în martie-aprilie aproape an de an, dar el nu primejduiește ascensiunile pe firul de mijloc al văii.

M. OVIDIU

extrem de dură, de mărimi variabile, de la dimensiunile unei mingi de oină, pînă la acelea ale mingilor de handbal, zburau pe deasupra albiei gangului cu mare viteză (10—25 metri pe secundă), ajungînd la baza abruptului aproape perfect rotunjite. Au urmat ceasuri de înfrigurată atenție, de observații și de pîndă fascinantă. Ne-a surprins repeziciunea neobișnuită cu care se transformase masele de gheață, din clipa desprinderii lor din zona de creastă și pînă cînd ajungeau jos, la poalele pereților de stîncă. Am avut senzația că trăim ceasurile unui adevărat asediu. În părțile de jos ale gangului alpin, ghiulele de gheață nu se afărîmău atunci cînd atingeau albia, ci își polizau colțurile rămase (foto 1). În zborul lor, acestea descriau traiectorii a că-

3

TIMPUL PROBABIL

Nu încapă îndoială că fiecare dintre noi sîntem interesați — înainte ca și în timpul unei drumeții — să aflăm cum va fi vremea. În afara previziunilor științifice, date utile ne furnizează și natura, prin diferitele ei chipuri de manifestare care iau, uneori, forme caracteristice, verificate prin experiență și tradiție. Cîteva dintre acestea, le arătăm mai jos.

VREMEA VA FI USCATĂ ȘI SENINĂ, DACĂ:

- în diminețile de vară cerul e senin, la prînz apar nori cumulus care dispar spre seară;
- vîntul bate în cursul zilei dar se liniștește seară;
- temperatura se ridică simțitor spre amiază;
- noaptea cade rouă abundentă;
- după apusul soarelui se lasă ceață, care se împrăstie după răsăritul soarelui;
- se lasă ceață uscată (piclă), cu miros de fum, ce se ridică vertical;
- la răsăritul ori apusul soarelui, cerul este auriu sau roz deschis la orizont;
- florile de caprifoi au un miros slab;
- în jurul florilor salcîmului galben se strîng tot mai puține insecte;
- filimica își desface corolele dis-diminează;
- rîndunelele zboară sus;
- albinele ies la lucru de dimineată;

VREMEA VA FI MOHORÎTĂ, CU VÎNT ȘI INSTABILĂ, DACĂ:

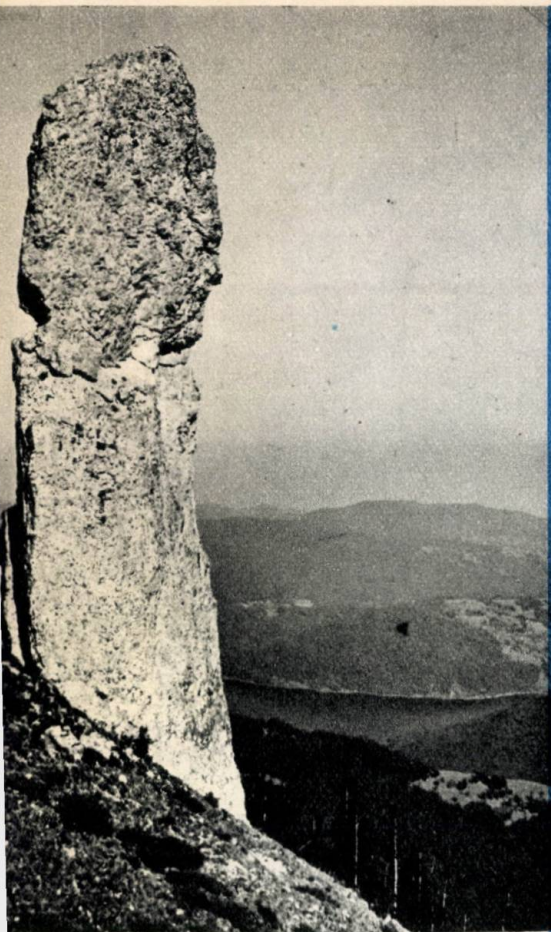
- în serile de vară norii cumulus, în loc să dispară, se împrăstie;
- nori subțiri acoperă o parte a orizontului, spre seară;
- nori subțiri, în formă de valuri, se mișcă cu repeziciune pe cer;
- nori de mare înălțime se mișcă spre dreapta (privind în direcția vîntului);

— ceața formată de cu seară la suprafața pămîntului se împrăstie la răsăritul soarelui;

- vîntul se întetește către seară;
- se formează cercuri mari (halouri) în jurul soarelui sau al lunii;
- în zorii zilei razele soarelui sînt de culoare roșie — purpurie;
- temperatura din timpul nopții este aproape egală cu cea din timpul zilei;
- fumul se lasă în jos sau se întinde pe cer;
- florile de caprifoi au un miros puternic;
- în jurul florilor salcîmului galben se rotesc multe insecte;
- pe frunzele castanului sălbatec apar „lacrimi” (picături cleioase de sevă);
- trifoiul stă drept sau își strînge frunzele;
- filimica își desface corolele după primele ore ale dimineții;
- rîndunelele zboară aproape de suprafața pămîntului;
- cerul se înroșește la apusul soarelui;
- soarele apune în nori.

VA FI FURTUNĂ, DACĂ:

- norii cumulus apărui dimineată cresc după-amiază, luînd forma unor turnuri înalte;
- în cursul zilei e cald și zăpușeală;
- în seri călduroase și înăbușitoare, cerul se acoperă complet cu un val întunecos.

TREI CURIOZITĂȚI DIN LUMEA DE PIATRĂ A CARPAȚILOR

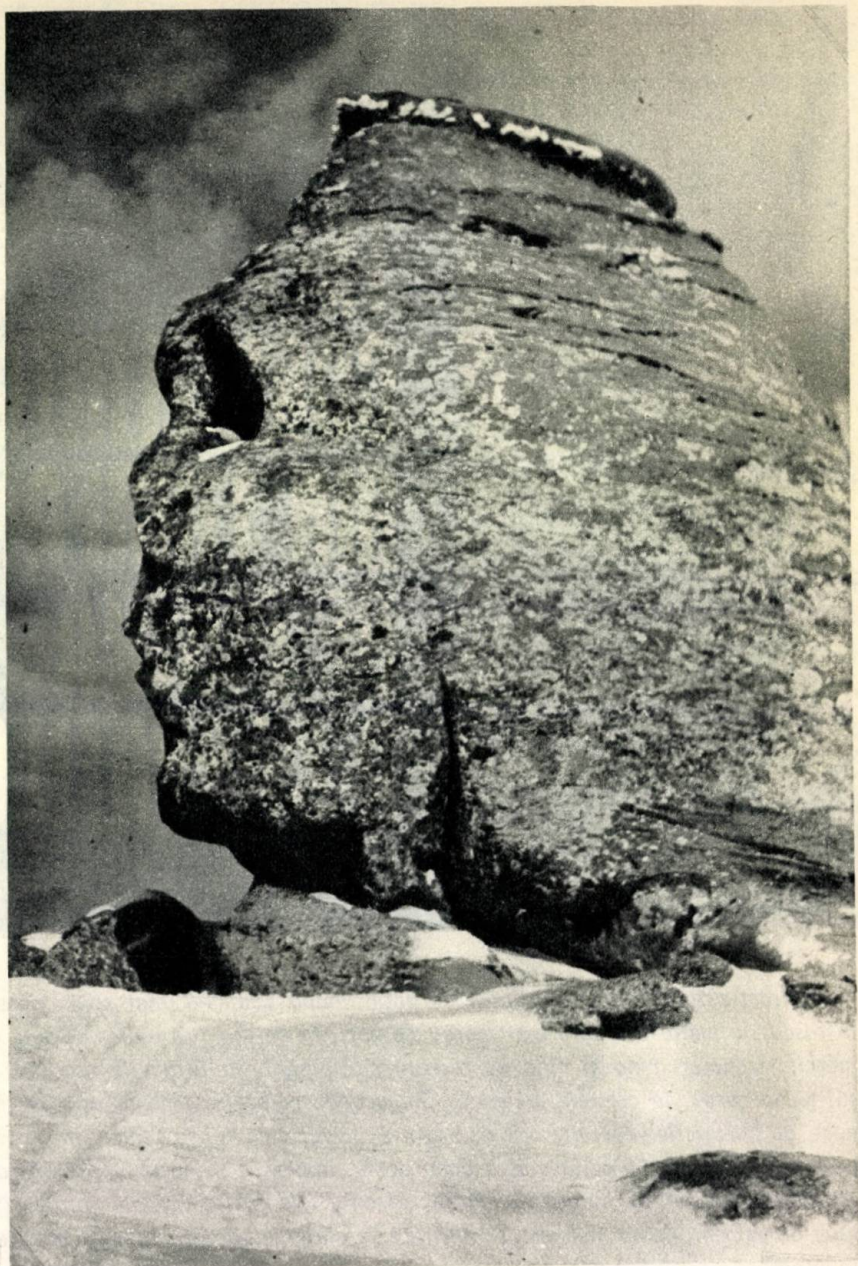
1

Atracția turistică a peisajului carpatin, după cum s-a mai spus, constă în piscurile înalte învăluite mai mereu de nori, în pereții prăvalnici de sute de metri, străbătuți, cînd și cînd de temerarii alpiniști, în turnurile ascuțite ce sulăteză cerul, în crestele crenelate, în lacurile cuibărite prin te miri ce căldare de ghețar, în vegetația atît de bogat și de variată, în cascadele tumultuoase, peste care fără nici o ezitare se aruncă apele limpezi ale cîte unui pîrîu firav, dar dornic să colinde lumea, în sfîrșit, în diferitele curiozități ale naturii (figuri de oameni, de animale etc.) presărate cu dărnicie aproape în toate masivele muntoase.

Mai ales acestea din urmă au devenit pentru drumeți obiective mult căutate, numărul lor, prin descoperirile făcute, fiind în momentul de față crescut.

Drumețului care urcă în bătrînul Ceahlău de la cabana „7 Noembrie”, condus de marcajul cu bandă roșie, nu-i este greu să descopere, aproape de culme, un loc mai deschis, de unde poate privi întinderea apelor albastre ale lacului de acumulare cuibărit jos, în străvechea albie a Bistriței.

Aici, la primul contact cu briza de creastă, ochiul surprinde un colț din frumusețea acestui munte răsfățat de toți maeștrii condeiului românesc. La dreapta, stîncă Panaghia, deasupra căreia își ridică creștetul Toaca — piscul major al întregului masiv, iar la stînga, țîșnind dintre covoarele de ienuperi „Cușma Dorobanțului” (foto 1), monolit din conglomerate care pare a fi capul

2

unui om acoperit cu o căciulă, dar al naturii făcut parcă anume ca să evoce amintirea dorobanților români, soldați viteji ai istoricelor lupte purtate pentru independență în 1877.

O curiozitate naturală întâlnim și la circa 300 de kilometri spre sud, pe Platoul Bucegilor. Aici, la răscruce de drumuri, cocoțată mai sus de 2200 de metri, o stîncă s-a încumetat să înfrunte cu stoicism tirania vînturilor. Din această cumplită confruntare, dalta „meșterului neastîmpărat” a dat la iveală bizara alcătuire stîncoasă care amintește destul de sugestiv Sfinxul din Egipt (foto 2). De altfel, dacă luăm de bune cele spuse de cronicari, fabulosul monstru din mitologie a fost inițial dăltuit tot de Eol. Abia mai târziu,

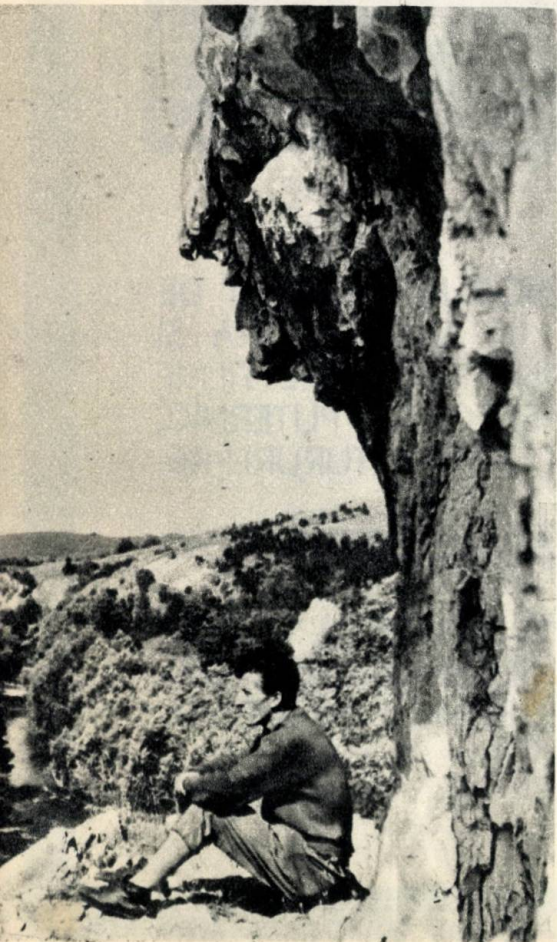
În timpul faraonilor, mîinile îndemînatice ale oamenilor i-au dat forma pe care în parte o mai păstrează și astăzi. Sfinxul de la Babele, situat la circa 250 de metri spre nord de cabana Babele, este cea mai cunoscută stîncă figurativă din lanțul Carpaților românești.

Nu departe de Dunăre — în zona din care Munceii Aninei încep să-și ridice timid creștetul deasupra șesurilor — își are vatra comuna Sasca Montană. Un drum de munte conduce către albia sinuoasă prin care curg domol apele populate cu pește ale râului Nera. Chiar la ieșirea din sat, pe culmea dealului, identificăm peste rîu un perete de calcare ornamentat cu turnuri și creste miniaturale, pe care numai arareori poposește cîte o pasăre de pradă. Locului i se spune Foieroașă

Mare. O prisă de piatră încinge de-a coasta acest perete, permițînd oamenilor să pătrundă în acest fel către lumea tainică și plină de pitoresc a Cheilor Nera. Prispa cioplită în coasta muntelui s-a făcut cu rost, dar puternicile explozii ale dinamitei au mușcat uneori mai adînc din stîncă și astfel, din perete, deasupra drumului, atîrnă asemeni unor surplombe, steiuri sfîrtecate în fel și chip. Din rupturile de nereparat, cauzate de explozii, întîmplarea a făcut ca o serie de lespezi, prin suprapunere de planuri, să contureze un profil care înfățișează perfect un cap de om (foto 3). Expresia gravă și gînditoare a profilului de piatră cu nas acvilin și buze cărnoase, gata parcă să vorbească, amintește de figurile soldaților din legiunile romane.

Descoperirea, pe care am denumit-o „Sfinxul din valea Nera” a făcut-o de fapt aparatul fotografic care, încadrînd un prim plan mai mare decît cel vizat, a cuprins și imaginea amintită mai sus. Astfel, printr-o întîmplare, aparatul de fotografiat și pelicula au mai adăugat șiragului de frumuseți și curiozități din Cheile Nera, încă una.

Text și foto de
EMILIAN CRISTEA
Maestru emerit al Sportului

OR WO FILM

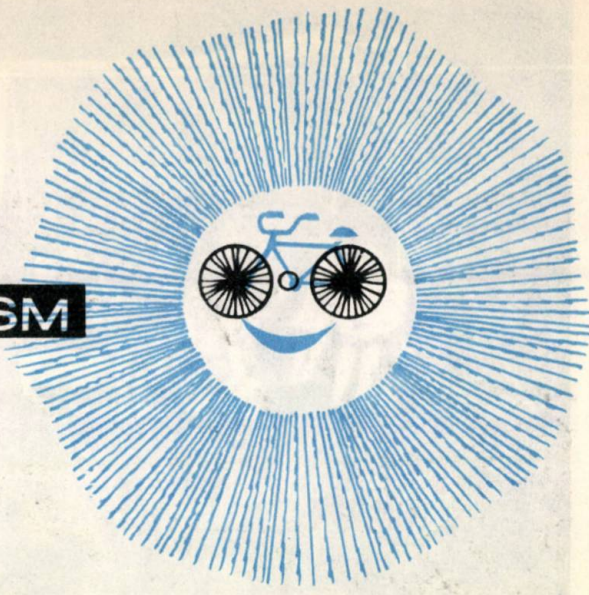
VEB FILMFABRIK WOLFEN

PENTRU OBTINEREA UNOR FOTOGRAFII DE FORMAT MARE, FOLOSITE ÎN ARHITECTURĂ ȘI TEHNICA DECORATIVĂ, SÎNT NECESARE FILME NEGATIVE, CU UN CONTRAST FOARTE PUTERNIC, DEOSEBIT DE SENSIBILE ȘI CU CONTURURI PRECISE.

TOATE ACESTE CALITĂȚI LE PREZINTĂ FILMELE „ORWO”.

FILMELE „ORWO” N P 15 ȘI N P 20, CORESPUND ACESTOR CERINȚE, ȘI PERMIT NOI POSIBILITĂȚI DE ADAPTARE LA TEHNICA MODERNĂ.

CICLOTURISM

secvențe...

Așadar, mâine dimineată plecăm! Emoții... Corturile sînt noi, le-am cumpărat zilele trecute și trebuie neapărat să le inaugurăm. Cît ni le-am dorit! Credeam că, atunci cînd le vom împărți pentru transportul pe biciclete, vom întîmpina dificultăți — i cînd colo, a fost ceartă, fiecare oferindu-și cu plăcere serviciile; pînă la urmă am tras la sorți. Totul e pregătit cu amănuntul, bicicletele sînt revizuite, s-au pus baterii no la aparatele portative de radio și filme în aparatele de fotografiat; lanterne, cuțite sau bricege, un toporaș, iar în loc de felinare — cîte o baterie și un bec pentru fiecare cort, deci lumină electrică... Numai timpul să țină cu noi! De altfel, conform dorinței unanime, vom pleca oricum.

M-am trezit buimac, la soneria deșteptătorului, și-am dat buzna la geam: uraaa! E senin și soarele s-a ridicat deja. La șapte fără cinci minute eram gata de plecare, toată lumea venise și era nerăbdătoare.

„Caravana” ciclistă pornește în șir indian — sînt 18 participanți — șerpuește pe străzile încă ude ale Sibiului și curînd sîntem afară din oraș. Grupul e frămîntat și nemulțumit de ritmul în care se rulează („mergînd așa, adormim” — aud în urmă) dar nu cedez, am experiența unui tur de forță din anii trecuți, cînd, pe biciclete, plecați din Sibiu dimineata credeam că nu mai ajungem seara înapoi, după ce mai jucasem și un meci de volei la R. Vilceal. Mă fac, deci, că nu aud.

La ieșirea din Șelimber, oprim la monumentul ce evocă victoria lui Mihai Viteazul din 1599, să facem cîteva fotografii. În hotărul Veștemului, ne oprește

O fotografie...

Popas

bariera; folosim halta pentru ajustare și, mai ales, pentru dezecipare, căci soarele „merge” cu toate motoarele în plin. Simt din nou nemulțumirea „plutonului” când oprim la hula Tălmaciului, dar recompensăm prin „plonjonul” spre defileul Oltului, cu plecarea din minut în minut, ca într-o cursă contra cronometru, dar fără a pedala.

Întrăm în defileul Oltului; șoseaua serpuiește asemeni unei panglici aruncate la întâmplare; „caravana” ajunge la Turnul Spart — vechea vamă — unde facem primul popas de o jumătate de oră.

În continuare, priveliștea e minunată, cred unică; la un moment dat, peisajului cu munți, brazi, apă, cer și soare, mult soare, i s-a adăugat întâlnirea cu trenul care venea pe malul celălalt; am schimbat tradiționalul salut.

După încă zece kilometri, ne abatem de pe șoseaua națională la dreapta, pe valea Lotrioarei; încă patru kilometri și ajungem la Poeni, un loc fermecător care-și merită numele: numai poeni și poenițe cît vezi cu ochii. Ne alegem un cît mai potrivit punct de stație și despachetăm. După masa de prînz, pe saltele pneumatice sau direct pe iarbă, facem plajă; se încinge apoi un meci de fotbal, încheiat cum nu se poate mai bine — cu o baie rece.

Pregătim uscături pentru focul de tabără, adunăm lemne și le așezăm în piramidă, confectionăm frigări pentru cină și așteptăm nerăbdători întinericul. Încet-încet coboară și înserarea, din spre munte; se aprind luminițele în corturi: punem foc la vreascuri și ne

pregătim de cină, cînd apar musafiri; directorul școlii vine să ne viziteze, gustă cu noi slămina friptă la jar, cartofii copti, și-i plac, și nu se mai îndură să plece...

Adunați în jurul focului, privim fascinați umbrele împrejurimilor; parcă din tainele nopții se naște și cîntecul, timid la început, apoi tot mai plin, pînă ce cîntăm cu toții...

Stingerea — vorba vinel! Încă două ore lungi de șoapte și cîntec, pe care cu greu le pot întrerupe, mai ales că — uitasem să vă spun — cicliștii sînt 18 fete, eleve ale Școlii sportive din Sibiu, secția volei, pornite la drum cu profesorul lor — adică eu.

În sfîrșit, peste corturi s-a lăsat liniștea și pacea nopții. Poate în așteptarea celor ce se vor întîmpla mîine...

Prof. GH. BODESCU

LUMOR

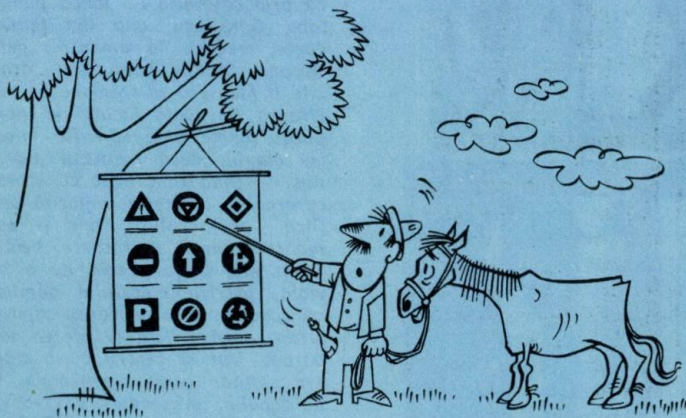
Desene de NIC. NICOLAESCU

Fără cuvinte

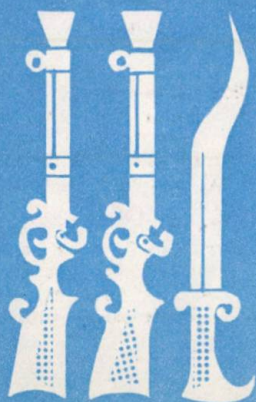

— Halal prietenii! N-ați vrut să mergeți cu mîna pe scurtătură!

Fără cuvinte

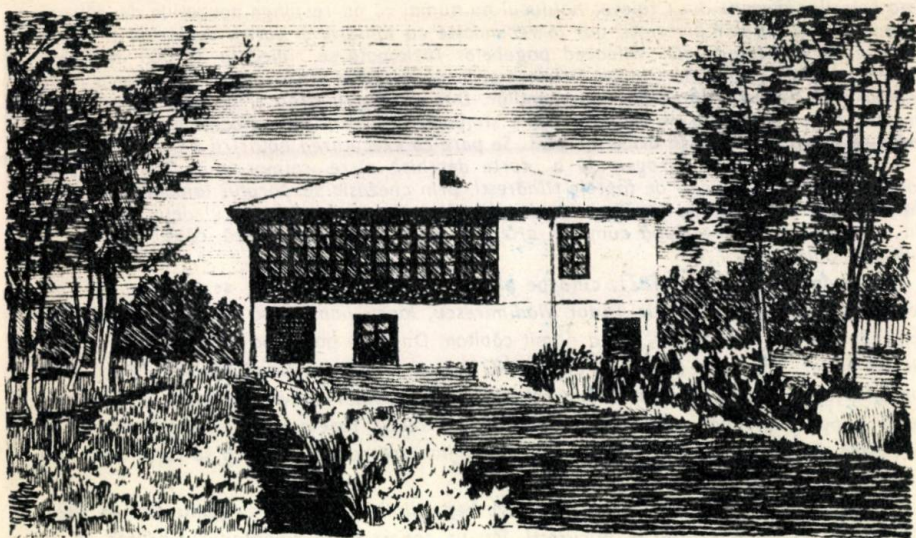
MUZEUL "LANCU JIANU."

În partea de miazăzi a orașului Caracal, pe str. Libertății, la nr. 17, se află casa care a aparținut, pînă în anul 1945, urmașilor legendarului haiduc lăncu Jianu. Ridicată la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, clădirea cu parter și etaj este caracteristică din punct de vedere arhitectonic pentru casele boiernașilor epocii. Aplecîndu-te puțin, poți pătrunde printr-o ușă joasă la parterul pe jumătate ascuns sub pămînt, alcătuit dintr-o săliță lungă, două bucătării, o cămară și o pivniță, care prezintă trăsăturile specifice caselor fortificate, cu firdi în zidurile groase. Intrarea spre cerdacul larg și luminos de la etaj, se face printr-o ușă masivă, alcătuită din scînduri groase, apoi pe o scară cu trepte mari, tocite. Pășind prin cele trei încăperi înalte și spațioase, vizitatorul află o atmosferă intimă, patriarhală, creată de îngălbenitele fotografii și portrete de familie, de mirosul pătrunzător de gutui și răcoarea odihnitoare. Pistoalele cu cremene, flinta, iataganul încrustat, obiectele de îmbrăcăminte, diferitele desene, litografii, hărți și documente, călimara, prespăpierul și nisiparnița, donița și psaltirea, numeroasele fragmente de balade populare și fotografiile locurilor legate de amintirea lui lăncu Jianu, ne transpun într-o epocă de zbuciumată istorie a poporului nostru. Străbătînd încăperile, privind mărturiile vremii, răsfoim o autentică cronică a unor vremuri îndepărtate și apuse.

★

Prin toamna anului 1817, Vodă Caragea și boierii din Țara Românească, negustorii greci și turci, precum și slujitorii domnești, răsuflau ușurați, crezînd că prin căsătoria lui lăncu Jianu cu Sultana Gălășescu, una din fetele de la curte, treceau în amintire, pentru totdeauna, faptele haiducului care ani de zile îi făcuseră să tremure pe asupritori. Urarea de nuntă făcută lui Jianu ar fi putut foarte bine să-i fie înlăcuită cu necrologul, dacă haiducul n-ar fi primit — fiind amenințat cu ștreangul — cererea în căsătorie mijlocită de Raluca, fiica domnitorului. Prins și osîndit la moarte prin spînzurătoare, pentru lăncu Jianu era singura cale de a scăpa cu viață, potrivit obiceiului pămîntului ca un condamnat la pedeapsa capitală să fie iertat, dacă o fată se oferea să-l ia de bărbat. Dar și pentru clasa stăpînitoare era salutar acest compromis. Uciderea haiducului, descendent dintr-o veche familie de boiernași cu ramificații în toată Oltenia și care se bucura de mari simpatii în masele populare, ar fi putut avea urmări neplăcute pentru domnie.

Muzeul „Iancu Jianu”

Bucuria clasei conducătoare, însă, avea să fie de scurtă durată. Menirea lui Iancu Jianu, devenit justițiar pentru mii de țărani asupriți, nu avea să se încheie atât de curînd. Haiducia, una din formele luptei dusă împotriva lăcomiei boierimii feudale și slujbașilor domnești, era mult răspîdită în țările române în primele decenii ale secolului al XIX-lea. Cetele de țărani, nemaiputînd suporta greul vieții, se refugiau în codri.

Alături de numeroasele cete de răzvrățiți care acționau în Oltenia (ceata lui Păun, ceata lui Ioniță Hoarcă etc), din anul 1810 începe lupta și aceea a lui Iancu Jianu, dînd lovitură mai ales în împrejurimile Caracalului. Mai întîi au fost pedepsite abuzurile unui arendaș din comuna Brîncoveni, la mieznoapte de Caracal, apoi au fost atacați și alți arendași, zapcii, negustori turci și bogătași ai ținutului.

Mai mulți memorialiști (Ion Ghica, J.A. Vaillant, C.D. Aricescu, Niță Urianu), unii contemporani ai săi, descriu astfel portretul haiducului: era un om scurt, înțesat, rumen la față, ras, cu mustața deasă și scurtă, era îmbrăcat în ghebdă brodată, peste mijloc purta briu lat în care erau pistoalele și un cuțit cu plăsele de os.

În iarna anului 1812, în satul Giuvărdăști, Jianu este prins, în urma unei trădări, împreună cu șapte tovarăși de-ai săi. Documentele atestă că pentru prinderea celorlalți răzvrățiți, a fost trimis la Caracal polcovnicul Gheorghe, cu o putere foarte puternică. După ce sînt închiși la Caracal și Craiova, haiducii sînt aduși la București și condamnați la muncă silnică în ocna de la Telega. Dar stăpînirea își greșise și de această dată socotelele. Într-o noapte, folosindu-se de un viclesug, Jianu iese din ocnă cu alți doi tovarăși, ascunzîndu-se între bolovanii de sare ce erau scoși cu burdufuri mari de piele, leagă pe comandant și pe paznici și fuge în păduri.

În anii 1813—1814, Iancu Jianu împreună cu cetașii săi continuă să acționeze cu aceeași îndrăzneală. Sînt atacați rînd pe rînd logofătul Șerban Stănescu, Costache Aricescu și Stavri Sofragiul din Craiova, protopopul Ioan din Dolj ș.a. În toamna anului 1814, haiducii lui Jianu atacă o căruță de poștă care transporta la București 1833 de taleri, bani strînși de la țărani prin biruri.

În baladele populare, ca și în documentele vremii, Jianu este înfățișat ca un om al dreptății sociale, al luptei împotriva împilatorilor, ca un apărător al oamenilor săraci și chinuți de boieri și zapcii domnești. Bunurile luate de la asupritori erau împărțite cu dărnicie celor de la care fuseseră jefuite. Creațiile folclorice transmise pînă în zilele noastre, vorbesc despre legătura strînsă dintre haiduc și țărani, care-l sprijineau în lupta lui și-l ascundeau în fața primejdiilor.

Totuși, datorită forțelor represive din ce în ce mai numeroase și mai puternice, în primăvara anului 1815 Iancu Jianu este din nou prins. Pentru puțină vreme, însă, deodarece domnitorul Caragea îl iartă, la rugămintea ispravnicilor de Romanai și a biv-vel vornicului Costache Samurcaș, caimacamul Craiovei. Dar în toamna aceluiași an, dușmanii lui Jianu îl dau în judecată pentru călcările pe care acesta le făcuse asupra averii lor. În

fața boierilor divaniți din Craiova, haiducul nu numai că nu respinge acuzațiile de călcare a conacelor și caselor boierești, dar le recunoaște cu mândrie și curaj, declarând și altele, neștiute de judecătorii săi. Valoarea pagubelor reclamate se ridică la 20 000 de taleri. Caimacamul și divanul din Craiova primesc ordin să scoată la vânzare averea lui lancu Jianu pentru a se acoperi plîngerile reclamațiilor. Dar era lucru greu și riscant. Într-un ținut în care Jianu se bucura de cea mai mare simpatie printre țărani clăcași o răzvrătire în masă se putea dezvălui în orice moment. Se pare că executarea hotărîrii n-a mai avut loc.

În aprilie 1817, Caragea dă o „carte deschisă către caimacamul Craiovei, prin care se iartă lancu Jianu de faptele tilhărești, prin chezășia serdarului lamandi”, cu condiția de a nu mai ataca pe bogătași. Haiducul însă continuă lupta, cu riscul vieții. Fiind osîndit la spînzurătoare — după cum am arătat — scapă numai datorită căsătoriei sale cu Sultana Gălășescu.

La începutul anului 1821, cînd pe plaiurile Gorjului se dădea semnalul mării răscoale a poporului condusă de Tudor Vladimirescu, lancu Jianu intră în oastea pandurilor împreună cu 21 de luptători, fiind numit căpitan. După ce participă la mai multe acțiuni ale lui Tudor, Jianu este trimis, în aprilie 1821, cu o misiune pe lîngă Mehmet Selim, pașa din Silistra. Aici, solii români au fost reținuți în mod abuziv cîteva luni, timp în care răscoala poporului, după uciderea lui Tudor Vladimirescu, fusese ca și lichidată de invazia turcească. După ce a fost eliberat de la Silistra, Jianu se retrage în casa sa fortificată dela Chilizii.

Timp de aproape doi ani nu se mai vorbește nimic despre lancu Jianu. Dar în 1823, Kreuchely, consulul Prusiei la București, într-un raport către ambasadorul prusac de la Constantinopol, afirmă că Jianu reapăruse, activînd pe malurile Oltului, răspîndind groaza în rîndurile boierilor și arendașilor.

La București se spunea că lancu Jianu, alături de mai mulți participanți la mișcarea revoluționară din 1821, se află „în fruntea unei bande formidabile”. În mai multe consfățuiri secrete, Hassan Bey, împreună cu mitropolitul și principalii boieri, apreciau că Jianu amenința liniștea întregii țări, voind să ajungă „un al doilea Tudor Vladimirescu”. După o scurtă arestare, viața tumultuoasă a lui lancu Jianu pare că se liniștește. Peste cîteva ani, s-a născut Zlîncă, fiica lui.

La numai 58 de ani, lancu Jianu se stinge din viață în conacul său de la Chilizii, fiind apoi înmormîntat în tînda bisericii Adormirea Maicii Domnului din Caracal, alături de mormintele altor jleni, acoperite cu lespezi funerare din marmoră cu frumoase chenare. Lupta dusă de Jianu a avut un răsunset atît de puternic, figura acestui erou legendar a stăruit atît de mult în conștiința oamenilor din satele Olteniei, încît alături de folclorul nou, în care se zugrăvește viața luminoasă a României socialiste, balada lui lancu Jianu se aude și astăzi, cîntată de bătrîni, ca și de tineri:

„Frunză verde măghiran
Auzit-ați de-un oltean
De-un oltean rumînățean?
Ăla e lancu Jianu
Care bate cu tuful
Părtă minie cu anul
Și dă banii cu găvanul;
Care umblă prin păduri
Cu șaisprezece panduri
Cu ghebe și cu poturi,
Găietane-n cusături,
Cu opinci cu cotaramă.
Să nu-i bage lumea-n seamă...”

GHEORGHE GRAUR FLORESCU

DRUMUL

SURPRIZELOR

În Oravița, pe o ploaie strașnică, grăbesc pasul spre gară, spre gara care m-a surprins ieri prin croiala sa neobișnuită. Așa cum e alcătuită, trenul sosește la etaj, ca să zic așa, iar de pe peron cobori scările la parter și ieși în piațeta gării, la autobuz...

Lată-mă plină la urmă instalat în trenul care merge de la Oravița la Anina, pe una din cele mai vechi linii ferate ale țării noastre. Cei 34 kilometri cîți îi are, se parcurg în mai bine de două ore și jumătate! Mi s-a spus că această linie nu este cu nimic mai prejos ca faimoasa linie a Semmeringului austriac...

Să o vedem!

După parcurgerea a doi sau trei kilometri... obișnuiți, în cursul cărora ne îndepărtăm, cîte puțin, de linia ferată Oravița — Berzovia, care duce spre Timișoara, intrăm de-a dreptul în locuri frumoase! Priveliștile abrupte, fără a înceta să fie înverzite, se urmează dar... revin, aceleași, fiindcă trenul merge și merge, și merge, ca să se întoarcă tot pe unde a mai fost, doar cu o sută de metri mai sus... Aceasta nu este o linie care să străbată munții de-a lungul firului unei ape, ca pe văile Prahovei, Olutului, sau Jiului și în altele alte părți, unde poți zice că, în scurgerea mileniilor, șuvoiul de apă a pregătit spațiul pentru o șosea sau pentru un drum de fier. Aici îți vine a spune că asiste, că iei parte chiar, la o trîntă amarnică între munte și tren: care pe care.

I s-a făcut puțin loc liniei ferate într-o scrijilitură a taluzului aproape vertical. Trenul, parcă agățat de perete, îl parcurge pînă-l isprăvește. Atunci, în locul acela, un viaduct amețitor ca înălțime îi îngăduie să sară pe taluzul următor.

Discern cu rușine, în fundul cugetului, o teamă: dacă acum se răstoarnă?!...

Nu, nu se răstoarnă! Înaintează cu prudență...

Locomotiva, de tip obișnuit, „calcă”, deschizîndu-și drum pe lîngă malul de pămînt din stînga și prăpastia din dreapta, prin tunele, peste viaducte, prin coridoarele înguste, create între stînci; are ceva neobișnuit de majestuos, arată o putere sigură de sine.

Observ că tunelele nu sînt zidite pe dinăuntru, ca cele mai multe. Nici nu

e nevoie, se vede, fiind scobite direct în stîncă tare, nu în pămînt care s-ar putea surpa.

Viaductul peste care am trecut mai înainte, se vede din nou în depărtare, mai jos, la o cotitură. Apoi, mai tîrziu, reapare, și mai departe, și mai jos încă...

Privesc, privesc. Văile acestea ciudate, cu spîndiri de dealuri întrepătrunse, lipsite de un fir de apă care să le dea și un strop de viață, de mișcare, sînt acum totuși scormonite febril de exploatarea miniere importante. Prin văi și peste culmi șerpuiesc, cum pot, șosele mai bune ori drumuri mai rudimentare...

Și culmile, văile, se întretaie și se resfiră, iar, necontenit, într-o largă undulare încremenită, cu forme din cele mai neașteptate. Întindîm încet. Mersul trenurilor îmi spune că pe porțiunea în care tocmai ne aflăm, cei nouă kilometri dintre două stații consecutive au a fi străbătuți în 52 de minute!...

Se mai petrece acum ceva cu totul în afară obișnuitului, cel puțin pentru mine; în plină străbateră a unui tunel — al cîtîlea? — trenul încetinește mersul și așa destul de încet, treptat, pînă ce oprește de tot... Apoi, pornește îndărăt, tot încet-șor... Ce-o fi? Sînt oarecum intrigat, ca să nu zic îngrijorat... Se mai oprește el trenul, așa, în cîmp, dar nu chiar în tunel, în plină besnă!...

S-o fi prăbușit pîrdalnicul de munte...

Întunerec deplin, liniște deplină.

Nu, nu e nimic îngrijorător... Trenul a făcut cale înapoi, ca să intre pe o linie laterală, de unde și-a mai „cuplat” cîteva vagoane de marfă, care așteptau acolo. De altfel, toate trenurile de pe această linie sînt mixte.

Ne-am reluat mersul înainte, am ieșit cu bine din tunelul care este perfect teafăr și continuăm călătoria...

Căsuțe, apoi un cartier, clădiri industriale, exploatarea. Oprim într-o gară destul de mare și de însuflețită. Sîntem în Anina...

Linia ferată se sfîrșește aici.

Aceiași garnitură va pleca înapoi, la Oravița, peste o oră. Un răstimp m-am simțit ispitit, ca un gurmand care a terminat o porție normală de mîncare și mai la una, și încă una, să fac și eu calea întoarsă la Oravița, apoi să revin iar pînă aici, ca să văd și iar să văd... Dar m-am reținut. Pe altădată.

Cu siguranță, pe altădată! Poate, chiar iarna. Și, în prealabil, voi vizita Semmeringul. Ca să pot compara!

V. ROBAN

GEORGE ENESCU

În „Țara de sus”

Meleagurile Țării de Sus sînt locul de obîrșie al multor artiști romîni; unul dintre aceștia e și George Enescu. S-a născut în satul Liveni-Vîrnăv, în 1881, lîngă Dorohoi, iar de la vîrsta de trei ani a locuit cu părinții la Crăalia, lîngă Liveni, unde și-a petrecut o parte din copilărie, cum însuși mărturisește: „Această poveste începe acolo, departe, pe plaiurile Moldovei”.

Satul Liveni, sat mărunt — ca multe alte așezări din cîmpia Moldovei — se întrevede printre mesteceni și sălcii, printre care se ascunde casa cu cerdac vopsit, în preajma căreia soarele i-a scaldat micul George pîrul buclat, în ale cărei vecinătăți i-au picurat în auz frumuseți măsurate doar cu amurgul înflăcărat al înserărilor...

De la vîrsta de patru ani începe să cînte la vioară, după ureche, încercînd să execute cîntecele lăutarilor satului, cîntece a căror muzică „extrem de rafinată și de o neînchipuită bogăție... o muzică de vis, nostalgică, din care se desprinde o melodie ciudată” — cum spunea el — a păstrat-o proaspătă în amintirile sale, imortalizînd-o în *Impresii din copilărie*.

După ce a fost prezentat lui Eduard Caudella la Iași și sfătuit de acesta să învețe muzica, la primele lecții cu Mișu Zoller din Dorohoi. Mai apoi tot Caudella îl sfătuiește să plece la Viena, unde Enescu învață sistematic cu mari maestri.

Într-o fotografie veche se vede hora de la Crăalia, unde a cîntat taraful de lăutari de la Bălățești, poate chiar și Nicolae Chioru, ce l-a învățat meșteșugul muzicii, pe care Enescu l-a imortalizat mai apoi în *Chipul lăutarului*. Cîntecul și natura cu întreaga lor putere de fascinație, s-au întipărit adînc în sufletul copilului care va mărturisi mai tîrziu: „...La mine n-au existat

niciodată hotare între viața și arta mea... Pîrîiașul îl văd și acum! Un fir subțire de apă care susura încetîșor, în fundul grădinii noastre și care se lărgea într-o băltoacă lucitoare...”

Ca oricare mare artist, George Enescu a trăit amintirile copilăriei în opera sa, printre altele în *Poema românesc* (1896) — „poem pe care l-am scris — mărturisește el — cu nespuse dragoste și am încercat să reinviu scene familiare din țara mea. Seară de vară în ajunul unei sărbători... se lasă noaptea... apare luna... fluietul unui păstor umple tăcerea cu suspinele unei doine pline de dor, furtuna care vultuește și apoi zorile ce apar liniștite, vestite de cîntecul cocoșului, clopotele dîngănesc a sărbătoare și poporul se adună pentru joc”. *Poema Românesc* — mai spune el — „o compusesem cu atîta dragoste și naivitate! Încercasem să pun în această suită simfonică cîteva din amintirile mele de copil transpuse sau, dacă vreți, stilizate. Era o evocare foarte îndepărtată; ea trezea imagini familiare ale țării mele natale. Astăzi, încă, mai regăsesc în ea aroma și peisajele patriei mele...”

Multe localități din Țara de Sus se leagă direct sau indirect de viața și numele lui George Enescu: Liveni, Zvoriștea, Crăalia, Mihăileni, Dorohoi etc. Odată fusese întrebant: — „E drept că ați concertat în Dorohoi la cinci ani și ați întrerupt pe d-na A. care nu vă acompania bine la piano?”

— „Da, dar nu era concert, ci o audiție muzicală. Primul concert l-am dat la Slănic, într-o vară, la vîrsta de 8 ani”.

Cu prilejul revenirilor de la studii în țară, în timpul vacanțelor, el ascultă melodii populare ale meleagurilor natale, în special de la lăutarii din părțile Dorohoiului, printre care se numă-

Liveni—casa memorială „G. ENESCU”

ra și Costache Ciolac. De asemenea, îl atrăgeau cîntecele țărănești — doinele, baladele, jocurile și horele. Cîntăreața populară Marița Hriboaița îl impresionează adeseori, ca și Domnica Ferbei, de la care a învățat melodii populare și care își amintește „...bucuria ce o simțea maestrul cînd, seara tîrziu, din pridvorul casei de la Cracalia, asculta cu sfințenie sunetele buciului de la stîna tatălui său, departe cam la vreo 300—400 de metri de curte”.

Între anii 1894—1916 își petrece vacanțele la Cracalia, culegînd melodii și creînd numeroase opere, printre care *rapsodiile*, acele îmbinări armonice de melodii populare, sculptate parcă în marmoră de dalta unui geniu și *Dixtuorul* (1906), o duloasă poveste a plaiurilor copilăriei. În 1908 este proclamat membru de onoare al societății „Ateneul Român” din Dorohoi; în 1912 începe primul turneu de concerte în orașele din țară, așa cum își dorea: „Să servesc de îndrumător, ducînd muzica în cartierele mărginașe, în provincie, la țară, prin serbări, șezători, societăți corale și instrumentale”. Acum concertează și la Botoșani, urmînd ca înspre toamnă să termine *Simfonia II-a în la major*, la Cracalia.

În 1917 a dat un concert la Dorohoi și unul la Botoșani în folosul răniților de război, iar un an mai tîrziu, în 1918, termină la Dorohoi orchestrarea *Simfoniei a III-a*.

Între cele două războaie mondiale a locuit deseori la Dorohoi și a dat numeroase concerte în orașele Țării de Sus.

Pictorul doroholan Murariu a pictat, într-o amplă compoziție, tabloul *Enescu în mijlocul țăranilor din Liveni*, în 1946, tablou expus astăzi în Muzeul din Dorohoi.

În 1955, George Enescu încetează din viață la Paris, unde este înmormîntat. Printre alte măsuri pe care regimul nostru de democrație populară le-a luat pentru cinstirea memoriei marelui maestru, este și înființarea Casei memoriale „George Enescu” la Liveni, schimbarea denumirii satului Liveni în George Enescu, înființarea muzeului din Dorohoi, unde se află numeroase mărturii ale vieții acestei mari personalități artistice pe care poporul nostru a dat-o umanității, artist născut pe meleagurile Țării de Sus.

GRAȚIAN JUCAN

CASTELUL HUNEDOARA

POARTA CASTELULUI

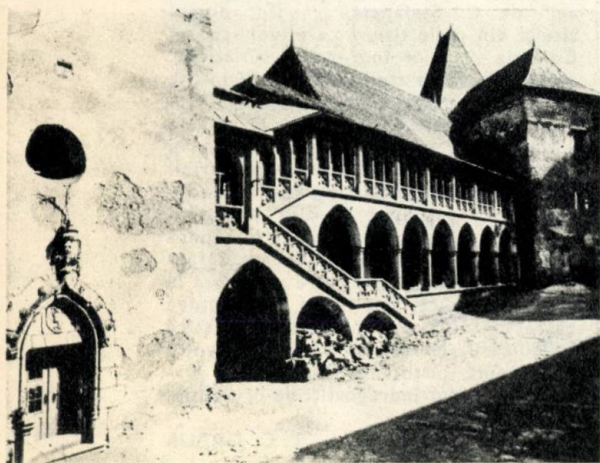
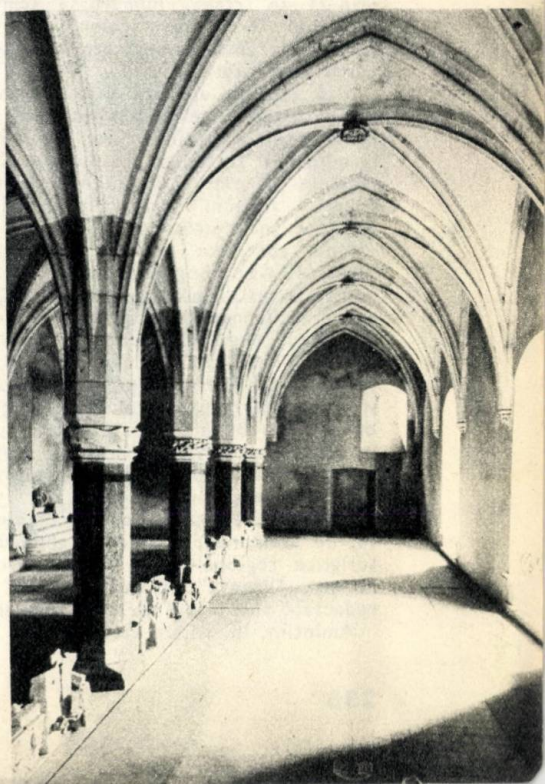

ANSAMBLU

UNUL DIN CELE MAI RE-
PREZENTATIVE ȘI MAI
BINE CONSERVATE MO-
NUMENTE ISTORICE ȘI
DE ARHITECTURĂ DIN
ROMÂNIA (sec. XV)

SALA CAVALERILOR

CURTEA INTERIOARĂ

EDITURA
MERIDIANE

GHIDURI

1968

1967

Credincioasă menirii sale de a călăuzi milioane de turiști spre cele mai încântătoare colțuri ale țării, redacția de ghiduri a Editurii Meridiane a încheiat anul 1967 cu un bilanț remarcabil. În plus, depunându-se un efort suplimentar, s-a reușit ca majoritatea lucrărilor planificate pentru întregul an să apară în librării pînă la sfîrșitul verii, contribuindu-se și prin această acțiune la succesul Anului Internațional al Turismului.

Printre lucrările cele mai isbutite ale editurii, se numără în primul rînd „România — ghid turistic” apărut în ediție ilustrată și neilustrată, în versiunile română, franceză, engleză, germană și rusă. Volumul ilustrat își propune ca prin 21 de trasee, numeroase schițe, fotografii și ilustrații color, să prezinte cele mai importante obiective turistice ale țării.

Altă lucrare apărută este „Stațiuni balneare și climatice din România”, de Costin Ștefănescu, în care cei care merg la odihnă și tratament găsesc toate indicațiile necesare, împreună cu descrierea stațiunilor și a frumuseților turistice înconjurătoare.

Mult apreciată colecție „Itinerare turistice” s-a îmbogățit în anul 1967 cu noi tipărituri. Amintim titlurile: „Circuitul transilvănean” lucrat de un colectiv, „În jurul Munților Apuseni” semnată de M.I. Pascu, „Delta Dunării” de E. Panighianț, „Valea Jiului” de H. Matei și „Litoralul românesc al Mării Negre” de Ionescu-Dunăreanu. Lucrările pun la dispoziția turiștilor informații utile și amănunte asupra traseelor, cuprind hărți, schițe și vignete.

În anul care a trecut a fost completată, de asemenea, și colecția ghidurilor turistice regionale prin apariția volumelor: „Suceava”, „Galați”, „Bacău” — redactate sub îngrijirea unor colective.

Amintim, în sfîrșit, colecția „Mic în-

dreptar turistic”, căreia i s-a dat în 1967 un nou conținut și o nouă formă. Publicațiile „București” de D. Berindei, „Brașov” de M. Murgu, „Sinaia” de M.F. Lehrer, „Tușnad” de O. Udriște și „Mediaș” de M. Murgu cuprind, pe lîngă scurte monografii, diverse trasee din orașele respective, liste ale adreselor utile și ale obiectivelor turistice, planuri sau hărți.

Anul 1968 ne aduce, de asemenea, numeroase noutăți în literatura de informare turistică. Printre ele amintim, în primul rînd, un nou ghid general al României întocmit de V. Cucu și ghidul „Muzee și case memoriale din România” de D. Bondoc. O altă lucrare interesantă va fi „Vacanțe în România”, redactată de N. Minei care va sugera turiștilor străini multiple posibilități de cunoaștere a țării noastre, în funcție de perioada pe care o au la dispoziție.

Seria „Itinerarelor” va fi substanțial extinsă. „Circuit în Moldova de Nord” de Gh. Epuran, „Pe firul Dunării” de M. Marinescu, „Țara Vrancei” de D. Kivu și V. Țiroiu, „Valea Prahovei” de C. Ștefănescu — sînt numai cîteva din noile titluri care vor apare. Colecția „Micilor îndreptare turistice”, va înregistra de asemenea, în 1968, alte ghiduri de orașe: „Călimănești — Gova — Olănești”, „Iași”, „Craiova”, „Sibiu”, „Curtea de Argeș”, precum și „Rădăuți”, din ale cărui împrejurimi sînt descrise mănăstirile Putna și Sucevița, orașul Siret și alte localități.

Aflîndu-ne pe cumpăna care separă o perioadă încheiată cu bogate înfăptuiri editoriale de o alta care se anunță la fel de rodnică, exprimăm certitudinea că activitatea de informare turistică a Editurii Meridiane se va dezvolta neconținut, justificînd și mai mult grațitudinea celor îndrăgostiți de drumeție.

F. C. GRAUR

ONT

AGENȚII

AGENȚIA ARGEȘ (Pitești) str. Victoriei, 36, telefon 39.34
 Govora, str. T. Vladimirescu, 47, telefon 46
 Călmănești, str. V. I. Lenin, 23, telefon 64
 Câmpulung Muscel, str. Negru Vodă, 117, telefon 500
 Curtea de Argeș, str. Negru Vodă, 5, telefon 586
 Râmnicu Vilcea, str. V.I. Lenin, 152, telefon 12.38
 Slatina, str. 7 Noiembrie, 36, telefon 333

AGENȚIA BACĂU (Bacău) Calea Mărășești, 10, telefon 1.16.81
 Moinești, str. T. Vladimirescu, 249, telefon 223
 Oraș Gh. Gheorghiu-Dej, Bd. Oituz, 25, telefon 10.86
 Piatra Neamț, Hotel Ceahlău, telefon 13.61
 Roman, str. Ștefan cel Mare, 62—64, telefon 10.40
 Slănic Moldova, str. V. Alecsandri, 10, telefon 43

AGENȚIA BANAT (Timișoara) str. Piatra Craiului, 3, telefon 1.29.29
 Arad, str. Republicii, 72, telefon 32.80—30.04
 Buziaș, Pavilionul 3 Bazar, telefon 69
 Caransebeș, str. Republicii, 1, telefon 208
 Curtici, Punct de frontieră
 Herculane, Piața Hercule, Pav. 3, telefon 84
 Lugoj, str. 6 Martie, 4, telefon 418
 Reșița, str. 7 Noiembrie, 1, telefon 16.24

Stămora Moravița, Punct de frontieră
 Variașul Mic, Punct de frontieră

AGENȚIA BRAȘOV (Brașov) Bd. Gh. Gh.-Dej, 15, telefon 1.15.08
 Făgăraș, str. Constantin Pop, 1, telefon 10.72
 Poiana Brașov, Hotel Sport, telefon 1.31.74
 Predeal, str. Panduri, 14, telefon 13.75
 Sf. Gheorghe, str. V.I. Lenin, 12, telefon 440

AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ

BUCUREȘTI, Rd. Magheru, 7, telefon 13.55.98
 Hotel Lido, Bd. Magheru, 5, telefon 14.49.30
 Hotel Ambasador, Rd. Magheru, 10, telefon 12.65.80
 Hotel Athéne Palace, str. Episcopiei, 1—3, telefon 14.08.99
 Hotel Nord, str. Calea Griviței, 143, telefon 16.16.72
 Aeroport Băneasa, Aeroport Băneasa, telefon 17.65.37
 Gara de Nord, Gara de Nord, telefon 17.05.78

AGENȚIA INTERNĂ

BUCUREȘTI, Calea Victoriei, 100, telefon 15.74.11
 București, Bd. Republicii, 4, telefon 14.72.08
 București, Bd. Republicii, 68, telefon 14.08.00
 Alexandria, str. Libertății, 273, telefon 267
 Călărași, str. 7 Noiembrie, 8—10, telefon 362
 Giurgiu, str. Unirii, 1, telefon 17.01

AGENȚIA CLUJ (Cluj) str. Șincai, 2, telefon 1.37.78
 Bistrița, Piața Centrală, 1, telefon 684
 Dej, Piața Bobilna, 6, telefon 236
 Sîngeorgiu-Băi, str. Izvoarelor, 98, telefon 24
 Turda, Piața Republicii, 35, telefon 15.54

AGENȚIA CRIȘANA (Oradea), Piața Republicii, 4, telefon 1.40.14
 Borș, Vamă
 Episcopia Bihor, Vamă
 Beiuș, Piața 23 August, 22, telefon 71
 Băile Felix-birou primiri
 Salonta, Piața Libertății, 23, telefon 138

AGENȚIA GALAȚI (Galați), str. Republicii bloc L. 13, telefon 44.36
 Brăila, str. Republicii, 20, telefon 20.48
 Focșani, str. Mare a Unirii, 109, telefon 14.44
 Tecuci, str. Republicii, 2, telefon 141

AGENȚIA HUNEDOARA (Deva), str. Dr. Petru Groza, 1, telefon 20.26
 Alba Iulia, Piața 1 Mai, 27, telefon 238
 Brad, str. Minerilor, 10, telefon 34
 Lupeni, str. 6 August Nr. 13, telefon 221
 Hunedoara, str. Lenin, 5, telefon 29.76
 Petroșani, str. Republicii, 27, telefon 17.33

AGENȚIA IAȘI (Iași), Piața Unirii, 12, telefon 52.36
 Huși str. Republicii, 46, telefon 404
 Albița-Punct de frontieră

Birlad, str. Victoriei, 7, telefon 620
Vaslui, str. Ștefan cel Mare 66,
tel. 275

**AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ
MAMAIA**

Hotel București, telefon 31.152
Agenția Constanța, Bd. Tomis, 46,
telefon 39.00, 48.61

Agencia Internațională Eforie-Nord
Str. Brizei 6, tel. 41.501

Agencia Internațională Tulcea, str.
23 August, 2, telefon 225

Eforie Sud, Hotel Gloria, telefon 16.68

AGENȚIA DOBROGEA, Constanța,
Bd. Tomis, 69, telefon 14.861

Eforie-Sud, Biroul Primiri I.S.B.C.

Medgidia, str. Gării, 12, telefon 279

AGENȚIA MARAMUREȘ (Baia Mare),
Bd. București, 5, telefon 10.59

Satu Mare, Bd. Eliberării, 14,
tel. 16.90

Sighet, Piața Libertății 21, telefon 815

AGENȚIA MUREȘ (Tg. Mureș), Piața
Trandafirilor, 31, telefon 22.88

Borsec, str. Carpați, 92, telefon 68
Gheorghieni, P-ța Gheorghieni 18

tel. 128

Odorhei, str. Teilor, 2, telefon 210

Tîrnăveni, str. Republicii 45,
tel. 421

Tușnad, str. Oltului, 100, telefon 26

Sovata, str. Trandafirilor, 103,
telefon 39

AGENȚIA OLTENIA (Craiova), str.
Al. I. Cuza, 17-21, telefon 3763—5146

Băilești, Str. Al. Cuza 81

Caracal, str. Oltenia, 6, telefon 126

Turnu Severin, str. Traian 64,
tel. 103

Tg. Jiu, str. Victoriei, 26, telefon 13.45

AGENȚIA PLOIEȘTI (Ploiești), Piața
16 Februarie, 34, telefon 1.45.63

Bușteni, Bd. Libertății, 206, telefon 27

Buzău, Bd. Republicii, 2, telefon 25.35

Cîmpina, str. 23 August 73,
telefon 13.77

Rîmnicu-Sărat, str. Suvorov, 126,
tel. 208

Sinaia, str. Carpați, 19, telefon 15.15

Tîrgoviște, str. 30 Decembrie, 97,
telefon 17.89

AGENȚIA SIBIU (Sibiu), str. N. Bălces-
cu, 53, telefon 1.25.59

Mediaș, str. Tăbăcarilor, 1, telefon 385

Sighișoara, str. Gh. Gheorghiu-Dej 10,
telefon 131

AGENȚIA SUCEAVA (Suceava), str.
Ștefan cel Mare, 2, telefon 25.03

Botoșani, Piața 1907, 1, telefon 17.84

Cîmpulung Moldovenesc, str. 7 Noiem-
brie, 4, telefon 414

Siret, str. Alexandru cel Bun, 8,
tel. 159

Vatra Dornei, str. Republicii, 1 A,
telefon 500

POSTA

REDACȚIEI

Stimați corespondenți,

Permiteți-ne să vă mulțumim, și pe această cale, pentru colaborările, aprecierile la adresa Almanahului Turistic, sugestiile asupra fondului și formei publicației noastre, care ne sînt de un real folos. Așteptăm de la dv. — ca în fiecare an — semnele prezenței acolo unde se află marile frumuseți turistice ale patriei, colaborări la fel de prețioase de la dv., consecvenți drumeți și buni observatori a tot ce poate fi de interes general, îndemn la vacanțe active, plăcute, instructive.

Răsfoidind scrisorile să încercăm acum să răspundem citorva din corespondenții noștri ale căror materiale, din cauze diferite, nu au fost publicate în această ediție.

STANCIU AUGUSTIN — Material interesant, dar prea mare pentru locul acordat în acest an obiectivului vizat de dv. Rămîne în portofoliu.

Prof. GH. VĂTĂȘESCU — Recunoscători pentru largă bunăvoință. Așteptăm, cu plăcere și nerăbdare, rezultatele călătoriei dv. în Munții Apuseni.

IOAN PÎRVA — Materialele anunțate ne interesează. Cît despre revista internă de turism... este o problemă cu mai multe necunoscute.

N.D. CARPEN — Din păcate, subiectele tratate de dv. nu au intrat în tematica noastră. Materialul rămîne în atenție, pentru ediția următoare.

s u m a r

N. Bozdog — Bilanș rodnic (p. 6)
 M. A. Asturias — Îți mulțumesc Românie (p. 8)
 Geo Bogza — Iza (p. 9)
 C. Prisnea — Un vrăjitor (p. 10)
 Dimitrie Cantemir — Descrierea Moldovei (p. 13)
 Al. Rosetti — Ritmuri necesare (p. 16)
 Emilian Iliescu — A căzut zăpada... (p. 17)
 N. Docsănescu — Istoria începe la Sumer? (p. 20)
 Dr. Ionel Țugui — Alimentația turistului (p. 23)
 V. Palamaru — Stilul lui Vodă (p. 24)
 Eugen Jianu — Delta Dunării (p. 26)
 M. I. Pascu — Văratec (p. 30)
 Cele mai frumoase din lume (p. 31)
 Prof. V. Roban — „Salve Romuli Parva Nepos!” (p. 33)
 Ing. I. Dragomir — Pasul Oituz (p. 34)
 Prof. D. Boboșă — Cabana Prislop (p. 40)
 Ing. Walter Kargel — Șah, morții albe! (p. 40)
 Ovidiu Manișiu — De pretutindeni (p. 44)
 Virgil Ludu — De-ale drumetiei... (p. 45)
 Elisabeta Rușinaru — Tismana (p. 46)
 Valeriu Tebeica — De re culinaria Brasoviensis (p. 54)
 Șt. Andrei — Mesaj al onului 1250 (p. 57)
 P.V.-L. — Dretele (p. 58)
 Eugen Panighianț — Întinire cu preistoria (p. 59)
 E. Popa — Potoci (p. 62)
 Ing. Nicolae Popescu — Rarău sub manta zăpezii (p. 51)
 Gh. Poenaru — Valea Lotrului (p. 65)
 Ing. Șt. Mihăilescu — Îndrumări turistice (p. 78)
 Emilian Iliescu — Nicolae Dimitriu (p. 80)
 Ing. Virgil Nastasi — Izbucurile (p. 70)
 C. Darie — Galați (p. 72)
 Dr. L. Rudeanu — Letea (p. 76)
 V. Tudose — Mai în glumă, mai în serios... (p. 77)
 Prof. Victor Voicu-Vedea — Muntele Suru (p. 81)
 Ing. Virgil Nastasi — Iarna de-a lungul creștelor Făgărășene (p. 87)
 Gh. Poenaru — Pe culme, spre Moldoveanu (p. 90)
 Gh. Poenaru — Cabana Piscu Negru (p. 83)
 Iulia Florescu — Noua tinerețe a cetății Făgărășului (p. 84)
 Al. Bibac — Un nou traseu pe Moldoveanu (p. 92)
 Thomas Năgler — Muzeul Brukenthal (p. 92)
 Ion Ivan Loghin — Flintina Crăieșei (p. 99)
 Gh. Poenaru — Spre Făgăraș (p. 96)
 Ing. Aurel Amzică — Cu automobilul peste masivul Făgărășului (p. 103)
 Mircea Andrieșanu — La hotarul dintre trecut și viitor (p. 109)
 Geo Dumitrescu — „Lacul codrilor albastru” (p. 113)

Dieter Moyrer — Fotografia de iarnă (p. 117)
 Ion Drăgoescu — O problemă de etnografie turistică (p. 119)
 Pompiliu Voiculescu-Lemeny — Cum se călătorește odinioară la noi (p. 124)
 N. Anghelide — Pete albe pe harta Pietrei Craiului. (p. 129)
 P.V.-L. — Marea fără marea (p. 127)
 Simion Săveanu — Hanurile (p. 139)
 Oltea-Delia Rădan — Grădina Botanică din Cluj (p. 142)
 Al. Bădăuță — Monumentele istorice — măturii de artă ale unității românești (p. 133)
 Mexico' 68 (p. 144)
 C. Săvulescu — Slănic-Prahova (p. 145)
 S. Bonifaciu — Litoral 68 (p. 148)
 P. Mihai — La Plevna (p. 150)
 Cea mai înaltă cascade din lume (p. 153)
 Florin Iordăchescu și R. Goruneanu — Poezii (p. 149)
 Gh. Vătășescu — De la vatra dacilor la sihăstriile lui Sadoveanu (p. 154)
 Florin Popescu — Sfaturi auto (p. 158)
 N.V. Vlad — Mica Romă (p. 161)
 Ing. W. Kargel — Direttișima peretelui nordic al Eigerului (p. 167)
 Șerban Velescu — Muzeul Național de antichități (p. 169)
 Ing. Valentin Georgian — Biserica rupestră de la Corbi (p. 172)
 B. Laurențiu — Un binecunoscut circuit turistic (p. 177)
 C. Darie — Mihai Tican-Rumano (p. 184)
 Dr. Emil Popa — Leningrad (p. 189)
 Virgil Ludu — Muzele munților (p. 193)
 P.V.-L. — Dragomirna (p. 194)
 Al. Popescu — Del Chiaro (p. 196)
 V. Popescu — Cetatea Neamțului (p. 199)
 Dr. Valentin Aburel — Dialog turistic-fotografic (p. 202)
 Olimpiada Albă 1968 (p. 208)
 Ing. Șt. Mihăilescu — Peștera Meziad (p. 214)
 Vă cheamă Păltinișul (p. 216)
 Ovidiu Manișiu — Bombardamente albe (p. 218)
 Emilian Criștea — Trei curiozități din lumea de piatră a Carpaților (p. 221)
 Prof. Gh. Bodeanu — Cicloturism — Secvențe (p. 225)
 Gh. Graur Florescu — Muzeul „Iancu Jianu” (p. 128)
 V. Roban — Drumul surprizelor (p. 231)
 Grațian Jucan — George Enescu în „Țara de Sus” (p. 232)
 Ing. C. Mușetoiu — Trei decenii (p. 237)

PLANȘA I

N. Dimitriu — Itinerare lungi în munții noștri.

PLANȘA II

Ing. V. Vanșă — Zone de pescuit sportiv în jurul Bucureștiului.